

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מרכז לסייע והכוונת תלמידים

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ומעשים מרתקים

גליון מס' 448

פנינים לפרשת כי תצא פ"ד

ראיתי את מרן פוסק הדור, הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א, ניגשתי אליו ושאלתי את פיו, ילמדנו רבינו, האם נכון היה למחות באלו שרוקדים ברחבת הכותל המערבי?

הגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, ראש ישיבת 'תורת ה' ומראשי קהילת המתמידים, בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת', על ימי אלול וההכנה ליום הדין אצל אביו הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל

אליעזר (לייזר) רוט

נמצאים אנו עדיין בתוך התקופה של 'שבעה דנחמתא', אחרי ה'שלוש דפורענותא', והעניין הוא שבשבעה יש יותר מכפול משלוש, כי הכפילות של שלוש היא שש, ואילו שבע זה יותר מכפול, כך שהנחמה היא יותר מכפליים מהפורענות, ללא גבול ומדה. ואספר בעניין זה איזו עובדה קטנה שתיתן לנו קצת הבנה מה הפשט 'נחמה'. הרי לכאורה החורבן עדיין בעיצומו, בית המקדש לא נבנה ואם כן מה שייך פה עניין של נחמה בעוד ש'מתו מוטל לפניו רח"ל? פעם בעת שהתפללתי בכותל המערבי, היתה שם קבוצה של אנשים שיצאה בריקוד אחר תפילת ערבית, רקדו בשמחה על כך שזכו לבוא ולהתפלל על יד שריד בית מקדשנו. קמו שם כמה אנשים יראי חטא, ומחו בהם, מה זה לרקוד? אתם לא רואים פה את שריד בית מקדשנו? ה' ישמור ויציל, ממש פה מעבר לקיר נמצא החורבן הנורא של עם ישראל, איך אפשר לרקוד כאן? האנשים אכן עצרו את הריקוד, ולא היה בפיהם מענה, מה נכון לעשות, לשמוח או להתעצב?

לחלום שיזכה לשוב ולהתגורר בו, אבל אחרי שנים התברר לו שהחל תהליך של החזרת הזכויות שלו, והוא כבר יכול לבוא לראות המקום שבו היה פעם ביתו ובעזרת ה' בקרוב ייבנה ביתו והוא יוכל לשוב ולהתגורר בו כבתחילה.

כשיגיע אותו אדם למקום ויראה את הבית החרב, בוודאי יתמלא צער וכאב בראותו את ביתו במצב כזה, אבל בה בעת הוא גם יתמלא שמחה על כך שזכה לראות שוב את בית ילדותו, והבשורה שהתבשר

נשאתי את עיני וראיתי את מרן פוסק הדור, הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א, ניגשתי אליו ושאלתי את פיו, ילמדנו רבינו, האם נכון היה למחות באלו שרוקדים ברחבת הכותל המערבי? השיב לי מרן שליט"א, למה הדבר דומה? לאדם שהוציאו אותו מביתו, והודיעו לו שלעולם לא יזכה לשוב אליו, אפילו לא לראותו. ואכן במשך שנים לא זכה לראות את ביתו ובוודאי שלא יכול היה

הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל

לתקיעות, כמו שאנשים אחרים מאזינים בדחילו ורחימו לתקיעות בראש השנה עצמו.

שלא תטפטף אפילו טיפה אחת שמן על בגדיו הלבנים

בבואי לדבר על עבודת הקודש של אבי מורי בחודש אלול אפתח בדבר תורה שממחיש את צורת החיים שלו: ידוע הפסוק "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר", ויש מבארים שהפשט הוא שאדם צריך לראות את עצמו בכל עת, כאילו הוא לבוש כולו בבגדים לבנים, ועל ראשו מונחת קערה קטנה מלאה בשמן עד גדותיה, והוא צריך ללכת ממקום למקום, כשהמשימה האחת והיחידה שלו היא שלא תטפטף אפילו טיפה אחת שמן על בגדיו הלבנים ותלכלך אותם. כמוכן שאדם כזה יחשב בדקדוק רב כל תנועה, הוא לא יזיז אפילו אצבע קטנה בלי לחשב לפני כן אם הפעולה הזאת הכרחית ואם היא לא תגרום לו להתלכלך חלילה. כך צריך אדם להתנהג, בכל עת! תמיד להיזהר בכל פעולה ובכל מעשה כדי להישאר זך נקי מכל חטא ועוון.

אצל אבא זצ"ל, יכלו לראות את זה בחוש, הוא חי כך כל ימי חייו. אני לא יכול לשכוח איך שבליל הסדר, הוא תמיד היה מתעכב על כמה מילים שהרבה אנשים לא שמים לב אליהן בכלל. אנחנו אומרים אילו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דיינו, אילו עשה בהם שפטים ולא עשה באלוהיהם דיינו, אילו אילו אילו, על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו שהוציאנו ממצרים ועשה בהם שפטים, ועשה באלוהיהם, וקרע לנו את הים והעבירנו בתוכו בחרבה ונתן לנו את המן ואת השבת ואת התורה והכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה... ובשביל מה אנחנו היינו צריכים את כל ה-15 מעלות האלו? מה התכלית והעיקר שלהן? לכפר על כל עוונותינו!

שבעתיד הלא רחוק יזכה גם לשוב לכונן אותו מחדש ולהתגורר בו. האם מישהו יבוא אליו בטענה איך אתה יכול לשמוח? איך אתה יכול לרקוד? הרי כל בר דעת יצא בריקוד כשיקבל כזאת בשורה כשיזכה לראות שוב את הבית שהתגעגע אליו כל כך, גם אם עדיין יש לפניו כברת דרך כדי לחזור ולהתגורר בו.

שאם לא כך ישאל השואל איך אנחנו יכולים לשמוח בחג הפסח, בליל הסדר? הרי אנו יושבים ואוכלים מצה ומרור, אבל עיקר חסר מן הספר, אין לנו את קרבן הפסח אין לנו את קרבן החגיגה, איך אנחנו יכולים לשמוח? התשובה טמונה בתוך ההגדה "לשנה הבאה בירושלים הבנויה", הביטחון המלא שלנו בכך שבקרוב ניגאל בעזר ה' יתברך, זה מה שאפשר לנו לשמוח שמחה גדולה גם בתוך חשכת הגלות.

כך גם אנו, אנחנו עדיין מתאבלים על חורבן בית המקדש, אבל אנחנו מתנחמים בזה שאנו יכולים להתפלל על ידו, אנחנו מתנחמים בזה שהוא עתיד להיבנות בקרוב, כמו שנאמר כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, ואני אהיה לה לחומת אש סביב נאם ה'.

הוא היה מסתובב בבתי הכנסת ומתפלל בהמשכים

ומאחר ובימי אלול אנו נמצאים, ימי הרחמים והסליחות, אספר כאן כמה עובדת נפלאות מעבודת הקודש של אדוני אבי מורי ורבי הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, בימים אלו.

מנהגו של אבי מורי היה להתפלל באריכות גדולה מאוד, הוא היה מסתובב בבתי הכנסת ומתפלל בהמשכים, פה שמע את ברכות השחר וענה אמן, ואמר בעצמו ברכת התורה וקרבתה, לאחר מכן עבר לבית כנסת אחר כדי לשמוע 'קדיש דרבנן', עד שהגיע ל'ישתבח' כבר היו הקהל אחרי התפילה אז הוא הלך לבית כנסת שלישי כדי לשמוע קדיש ו'ברכו', והמשיך לבית כנסת רביעי כדי לשמוע את הסיום של 'קריאת שמע' ה' אלוקים אמת', ומשם לבית כנסת חמישי כדי להתפלל שמונה עשרה עם הציבור וכן הלאה...

מה שנשאר מכל זה היה שבחודש אלול הוא בדרך כלל היה מפספס את שמיעת קול השופר כי כשתקעו בשופר הוא היה שקוע בתפילה ולא שמע כלום, וכשסיים להתפלל ברוב בתי הכנסת כבר אחזו אחרי התפילה וכבר לא היה לו איפה לשמוע שופר, כך שהוא היה הולך מבית כנסת לבית כנסת ומחפש את השופר כדי לתקוע לעצמו.

פעם פנה אלי אבא וביקש ממני: "בן ציון קויף מיר א שופר", תקנה לי שופר בבקשה... אמרתי לו בשביל מה? הרי זה לא חובה על כל יחיד ויחיד, ואתה הרי שומע שופר יותר מפעם אחת כשאתה ככה עובר מבית כנסת לבית כנסת, למה אתה צריך שופר? אבל הוא התעקש, "ביקשתי שתקנה שופר". ואכן קניתי לו שופר ומיני אז היה מקפיד שאבוא לפניו כל יום כדי לתקוע בשופר, והיה מאזין בדחילו ורחימו

מוראדיג! ה'שפיץ' של הכל, שיא השיאים ועיקר העיקרים הוא...
כפרת עוונות.

ואם ככה הוא היה חי בכל ימות השנה, כשהגיע חודש אלול אי אפשר לתאר ולשער את חרדת ואימת הדין שהיתה נתונה בו, אבל הוא לא הסתפק ביראת השמים הטבעית שלו, וכל פעם היה טורח ומחפש דרכים כדי להוסיף יראה על יראתו. הוא הרגיש שחרדת הדין שלו אולי לא מספיקה...

בירושלים היתה מליצה כזאת שאמרו ש'אלול' זה ראשית תיבות 'אלע לובעסעס ווערן לייט', כלומר כל האנשים הפחותים הופכים לאנשים נעלים יותר. אבל אבא זצ"ל היה אומר לי שצריכים לומר את זה הפוך, וזה גם מסתדר מצוין בראשי תיבות של אלול "אלע לייט ווערן לובעסעס", כלומר כל האנשים הנעלים הופכים באלול לפחותים, למה? כי אז הם פותחים את ספר הזכרונות ומתחילים להתנקות מכל שמץ של חטא ועוון ואשמה, וממילא הם מגלים שהם לא כאלו נעלים, כי בחודש חשוון דוברת פעם אחת לשון הרע, ובחודש כסלו נכשלת בכעס, ובחודש טבת פעם אחת העלמת עין מן הצדקה ופעם אחרת לא נתת לבך לילד שאמר ברכת 'שהכל' ושכחת לענות אחריו 'אמן', וכן על זה הדרך מלא עונות וחטאים שעשית לאורך השנה... אתה לא כזה 'לייט', אתה איש פחות ערך שצריך לעשות הרבה תשובה כדי להיכנס לראש השנה כראוי...

הפתגם הזה היה שגור על לשונו מתחילת אלול ועד סופו, 'אלע לייט ווערן לובעסעס' - חשבת שאתה שווה משהו, מתברר שזה לא כל כך נכון...

שמועד הפירעון יהיה אחרי הימים הנוראים

אחד מיקירי ירושלים של מעלה, רבי דוד (דובצ'ה) שובקס, היה עוזר לאבי מורי בעניינים הכספיים, כי אבא היה 'לא יוצלח' גדול בכל מה שקשור לכסף, ולא פעם נאלץ לקחת הלוואת כדי לקנות ארוחת ערב לפי הטף. סיפר הרב שובקס, שלאבא היתה תמיד בקשה אחת שהיה מבקש כשהגיע חודש אלול, שאת כל ההלוואות שרבי דוב'צה מארגן לו, שישתדל שמועד הפירעון יהיה אחרי הימים הנוראים, משום שעד הימים הנוראים אין לו שום אפשרות לעסוק בהשגת כסף, זה כמו אחד שנוסע לחוץ לארץ ולא צפוי להיות כאן כדי לטפל בענייניו, כך הוא היה כשהגיע חודש אלול, הוא כאילו נסע מעבר לים, הוא בכלל לא פה ואין לו שום אפשרות לטפל בעניינים, הוא עסוק כל הזמן במירוק הלב וצחצוח הנפש כדי להגיע לראש השנה וליום הכיפורים כראוי.

גיסו של אבי מורי היה רבי עמרם בלוי, שהיה שווה הרבה ב'בניין זופניק', שם שוכן בית הדין של 'העדה החרדית' ושם מרכז הפעילות של 'העדה' בעניינים השונים. פעם נכנס ר' עמרם וראה את אבי מורי יושב בחדר ההמתנה לבית הדין, בין כל התובעים והנתבעים. הוא מאוד התפלא, הרי הוא הכיר את גיסו כאדם מאוד נוח שאף פעם לא נקלע למריבה עם מישהו, בוודאי לא על כסף... מה לו ולדין תורה? אבל הוא לא רצה להתערב, והמשיך בלי להתייחס.

אחרי כמה ימים שוב ראה את אבא יושב שם וכעבור ימים אחדים פעם שלישית, הוא כבר התחיל לחשוש, מי יודע מה אירע ובמה הסתבך גיסו האהוב...

הוא יצא מגדרו והחליט להתערב בענייניו האישיים של הגיס... "יצחק דוד מה אתה עושה", הוא שאל, "יש לך דין תורה? מישהו תובע אותך? למה אתה לא מספר אולי אוכל לעזור לך".

השיב לו אבי מורי, מה אתה לא יודע שיש לי משפט? הסתבכתי כהוגן, לא שמרתי מספיק את הפה והלשון, לא הקפדתי לצחצח את מידותי כראוי, ועכשיו מגיע ראש השנה ואני אנה אני בא?!

רבי עמרם לא הבין, "נו?? ראש השנה יש לכולם, מה אתה מחפש כאן בבית הדין?", השיב לו אבי מורי, איי ר' עמרם... מה אתה לא מבין? אני בא לכאן כדי לראות איך נראית חרדת הדין! אני יושב כאן ומסתכל על התובעים, בעיקר על הנתבעים, תראה איך הם כוססים ציפורניים בחרדה, אולי יחייבו אותם בדין! תראה איך הם שומרים על ריכוז מלא, הם רוצים להיות דרוכים במאת האחוזים כשהם באים לפני הדיינים כדי שיוכלו להרצות את הטענות שלהם כראוי. תראה איך הם רושמים לעצמם בצד את הטענות שלהם, איך הם מתיעצים בחרדה גדולה, ומנסים לברר מה כדאי להם לומר ואיזו טענה לטעון כדי לצאת זכאים בדין.

על מה הם מתדיינים? על כסף! מקסימום על השאלה מי יזכה להוציא מרפסת ומי יצטרך לוותר על חצי מהשטח של הסוכה שלו לטובת השכן המתגורר מעליו.

ואני על מה תובעים אתי? אני לא יודע! אולי הקטגורים יתבעו את נפשי, אני נכנס למשפט ואיני יודע אם אפרוש לחיים או חלילה לצד השני, והמשפט הוא אצל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אשר איסורו איסור עולם, ואי אפשר לשחדו בממון ולפייסו בדברים, ובכל זאת החרדה שלי לא חזקה כמו אלו שבאים לפה כדי לדון על קצת כסף... תגיד לי ר' עמרם, אין זה מן הראוי שאבכה ואחגור שק כדי להתאבל על מר גורלי הרוחני???

המשך השיחה יפורסם בגיליון הבא אי"ה

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

פעם מסרתי הרצאה ובאמצעה קם אחד הנוכחים והחל לצעוק לעברי שכל הדברים שאני אומר הם שטויות, הנוכחים באולם כמעט ורצו לקרוע אותו לגזרים, אבל אני אמרתי לו שיבוא לשבת לידי...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על החזרת השבי שביד היצר

פי תצא למלחמה על איביך (כא י)

הקושי הגדול ביותר הניצב בפני יהודי כאשר הוא מגלה כי התורה אמת, הוא חוסר היכולת להשלים עם כך שכל החיים שחי עד כה היו לריק.

הקושי הזה גובר, ככל שהאדם מבוגר יותר. אם הוא בן חמישים, למשל, הרי בהכירו את האמת, הוא מגלה כי איבד את כל השנים שחלפו עד כה. הם נותרו ריקים, ללא תפילין, ללא ציצית, ללא ברכת המזון, ללא שבת וללא לימוד תורה. זהו קושי שאין כמוהו, להגיע להכרה זו שכל שנותיו עד כה בוזבוזו לריק ולהבל.

כיצד יוכל לכבוש ולנצח את היצר, המונע ממנו לשוב לדרך האמת בטענה זו?

אומרת התורה בתחילת הפרשה (כא, י): "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי". התורה מדברת כאן על מלחמת היצר, ואומרת: "ושבת שבי".

האם אפשר לקחת את היצר הרע בשבי? מדוע לא אמרה התורה 'ושבת אותו אלא "ושבת שבי"?

אלא, שאין מציאות כזו לקחת את היצר הרע בשבי, הוא תמיד יישאר בתפקידו כימים ימימה. אבל אפשר לטול ממנו חזרה את מה שהוא לקח מאיתנו בשבי. הוא לקח בשבי ימים ושנים, שבתות וחגים, את מצוות התורה הרבות, כל זה נמצא בשבי אצל היצר הרע.

אומר הקב"ה לאדם: אם רצונך להחזיר לעצמך את כל מה שהיצר הרע לקח ממך בשבי, יש ביכולתך לעשות זאת. אם תילחם ביצר הרע ותיאבק בו, לא רק שאתן בכך את הכוחות לנצחו ולהכריעו, אלא גם את כל מה ששבה ממך - תוכל להשיב לעצמך בחזרה!

יתירה מזו, כאשר יהודי זוכה להכיר את בוראו על ידך - כל מצווה שהוא מקיים נזקפת גם לזכותך. וכך אתה משיב לעצמך את השבי ששבה ממך היצר הרע.

אם אדם שבעצמו היה רחוק וזכה להתעורר ולהתקרב ולקבל עליו עול תורה ומצוות, פונה למכריו מן העבר או ליהודים רחוקים אחרים ומטעים גם אותם מן הדרך החדשה שהוא הולך בה, ואותם יהודים מתקרבים גם הם בזכותו ומתחילים לשמור תורה ומצוות - על ידי המצוות שהם מקיימים מתמלא חסרונו האישי, והשנים הבאות עליהם לטובה שבהן הם חיים כיהודים יראי שמים - משלימות את שנות העבר שלו, הריקניות ממצוות ומעשים טובים.

זעקה מתוך מעמקי הטומאה

כמה נשמות שבויות בידי של היצר הרע! אני רואה צעירים, בני של השי"ת, שהיצר הרע משחק בהם ולוקח בשבי את נשמותיהם. נשמות קדושות. הגיעו כבר כמעט למ"ט שערי טומאה. אבל הם מחפשים את הקב"ה.

הם מגיעים לכאן כמו טיפות של גשמים, ומחפשים את האור בחיים. אחינו בשרנו הנמצאים בשבי היצר, נשמותיהם זועקות: החזירו אותנו! השיבו אותנו למקומות של היהדות, של התורה והמצוות. לו היינו שומעים את זעקות הנשמות הללו, מתל-אביב או מעין חרד, לא היינו יכולים להמשיך בשגרת ימינו.

יש בצפון קיבוץ בשם "מזרע". בקיבוץ הזה מגדלים, רחמנא ליצלן, דבר אחר. והנה, אחד מבני הקיבוץ הזה, הגיע אלינו בדרך-לא-דרך לשבת, ולאחר מכן שהה כאן תקופה ושב בתשובה שלמה, אך נותר לגור בקיבוץ, כאדם שומר מצוות.

בתחילה ניסו לומר לו שאין מקומו בקיבוץ, אבל הוא התעקש להמשיך לגור שם. הוא אמר לבני הקיבוץ: "הרי אתם מגדירים עצמכם כ'בני תרבות, אנשים ליברלים, מדוע לא תזמינו לקיבוץ דמות רבנית ותשמעו את מה שיש ליהדות לומר? ממה אתם מפחדים?". הם השיבו לו שהם אינם מפחדים מכלום, ואין להם כל התנגדות שיגיע רב לקיבוץ. התקשר אליי אותו צעיר וביקש ממני לבוא ולדבר בקיבוץ, ולאחר מכן להשיב על שאלות.

הגעתי לקיבוץ ודיברתי שם. אני יכול לומר בפה מלא כי מהשאלות

בחסדי שמים, בשנים האחרונות מורגשת התעוררות גדולה בעם ישראל, ועשרות אלפי אנשים ומשפחות מבקשים לשוב. שאלות כמו: לאן הגענו, להיכן נעלמו החינוך והמורשת שלנו, ומה יהא על ילדינו - מציקות ליהודים רבים, והם מחפשים מי שיעזור להם להיחלץ ממעבה היער החשוך ולשוב אל דרך המלך - לתורה, לשבת, לתפילה ולצניעות.

יחד עם השמחה הגדולה שמרגיש כל יהודי שומר תורה ומצוות לנוכח תנועת התשובה ההולכת וגדלה מול עינינו, אל לנו לשכוח חלילה את אלה שנותרו מאחור ולחפש דרכים כיצד להשיבם.

לפני כמה עשרות שנים היה מעשה במשפחה אחת שבני הזוג היו מורים באילת. הם לימדו בבתי ספר חילוניים, ומישהו סיפר להם שמתקיים כינוס במלון בעיר, ומגיעים מרצים המדברים בנושאי יהדות. הם הגיעו להרצאות, התרשמו וקיבלו על עצמם עול מלכות שמים.

הם היו מגיעים אליי לירושלים לשבתות, אבל היו בוכים בכי תמרורים. היו להם שני ילדים, בן ובת. הבן היה כבר בן שש-עשרה, והבת בגיל ארבע-עשרה, ושניהם סירבו לשנות את הדרך והמשיכו בחייהם החילוניים.

אמרתי להם שלא יטיפו להם מוסר, אלא ישאירו בבית וירעיפו עליהם אהבה. "וכי מה הילדים אשמים?", אמרתי להורים, "הרי זה החינוך שאתם עצמכם נתתם להם".

יום אחד ביקש הבן מההורים שיאפשרו לו לפגוש את האדם שגרם לשינוי הגדול בחייהם, ורצונו לדבר עימו דברים חריפים. ההורים סיפרו לי שהבן עומד להגיע אליי וביקשו ממני מחילה מראש, אם הוא ידבר דברים לא ראויים.

אמרתי להם שאני כבר רגיל גם לצעקות ולגידופים, וזה בסדר. פעם מסרתי הרצאה בנתיבות, ובאמצעה קם אחד הנוכחים והחל לצעוק לעברי שכל הדברים שאני אומר הם שטויות, ועוד כל מיני אמירות לא ראויות. הנוכחים באולם כמעט ורצו לקרוע אותו לגזרים, אבל אני אמרתי לו שיבוא לשבת לידי, ולאחר שאסיים את ההרצאה אשמח להשיב לו על כל שאלה שישאל. הוא הסכים לכך, ישב בשקט עד גמר ההרצאה, ולאחר שסיימתי אמר בלחש שהוא מתנצל על הצעקות, ויש לו כמה שאלות קטנות לשאול, אבל הוא יעשה זאת בארבע עיניים. היהודי הזה הוא כיום תלמיד חכם מופלג, מתמיד גדול. הצעקות שצעק לא באו מהגוף אלא הנשמה 'השבויה', היא זו הזועקת.

ובכן, אותו צעיר מאילת הגיע לירושלים, אירחנו אותו בשבת, לקחת אותו לשיחה וביקשתי לשמוע מה כואב לו. הוא סיפר שהוא כועס על ההורים ששינו את דרכם. דיברתי איתו באריכות.

בסופו של דבר, הוא חזר הביתה, לקח את חפציו והגיע לכאן לשיבה. גם אחותו הלכה לאחת המדרשות, ושניהם דבקו בתורה ובמצוות, עד כדי כך שהם כבר לא סמכו על הוריהם... הם היו מגיעים הביתה, ואומרים כי הכשרות שההורים משתמשים אינה מקובלת עליהם, וההורים התקשרו לבקש לשוחח עם הבן, שלא יהיה 'קיצוני מדי'... כיום הוא תלמיד חכם ידוע בצפון, מרביץ תורה ומחזיר בתשובה.

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

שלהם שמעתי את זעקת הנשמה היהודית שלהם. עד כדי כך הגיעו הדברים, שהייתה שם קבוצת צעירים, שהסכימו להגיע לשיבה לשמוע עוד על יהדות. מעומק הטומאה של הקיבוץ הזה, המגדל ומפיץ בשר פגלים, הגיעו אלינו נשמות שביות. האין אנו שומעים את קול זעקת הנשמות?

סעודה על קיום מצוות השבת אבדה

מעשה ביהודי שהלך ברחוב לתומו, ולפתע נתקל בשרשרת זהב המונחת עזובה בקרן זוית. הוא נטל את המציאה היקרה, ותלה מודעות 'השבת אבדה במקומות מרכזיים באזור. חלף חודש, עברו גם חודשיים, אך איש לא פנה אליו וביקש את האבדה. הוא תלה מודעות חדשות, שמא הקודמות כוסו או הוסרו, אך לשווא. החודשים נקפו, ואין קול ואין ענה ואין קשב.

והנה, לאחר כמעט שנה ממציא האבדה, התקשר אליו אדם בלתי מוכר וסיפר שאיבד שרשרת במקום שצוין במודעה.

המוצא ביקש מהמאבד לתאר את השרשרת שאבדה לו ולתת סימוני זיהוי, ואכן, התברר כי מדובר בשרשרת שמצא. "אתה מוזמן לביתי על מנת לקבל את אבדתך", אמר המוצא בשמחה, והם קבעו מועד שבו יסור המאבד לביתו של המוצא.

בהגיע היום המיועד הגיע המאבד, ראה את השרשרת שנמצאה ואישר כי אכן שלו היא. אז ביקש ממנו המוצא להמתין רגע, יצא מביתו, וחזר כעבור זמן קצר, מלווה בשמונה אנשים נוספים ונושא בידו סלים מלאי כל טוב. הוא ערך את השולחן בזריזות, וביקש מכל הנוכחים ליטול את ידיהם לסעודת מצווה.

כאשר ישבו סביב השולחן וסעדו את ליבם, התעניינו האורחים איזו סעודת מצווה היא זו, האם של סיום מסכת? או אולי רוצה בעל הבית לברך 'הגומל וזוהי סעודת הודיה?

להפתעתם, השיב היהודי כי הסעודה היא לכבוד המצווה שהוא עומד לקיים: מצוות "השב תשיבם". הוא נטל את השרשרת שמצא, אמר בהתרגשות את הפסוק: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו..." והשיב את האבדה לבעליה.

אם כך שמח האדם בהשבת אבדה גשמית, כמה עליו לשמוח אם הוא זוכה להשיב אבדה רוחנית - בן רחוק, לאביו שבשמים!

מהפכה בקיבוץ המרוחק מדת

מי שמכיר את ההיסטוריה של קיבוץ עין חרד, יודע כי הוא הקיבוץ תמיד סמל של עקירת הדת. ה' ירחם.

סיפרתי פעם על הקיבוץ, ולמוחרת הגעתי לכותל המערבי. קיימנו שם תפילה, והנה מצטרף אלינו יהודי עם זקן ופאות, ואני שואל אותו: "מאין אתה?" והלה מספר לי שהוא גר בקיבוץ עין חרד, שם הוא גבאי של מניין המתקיים בהנף החמה. הוא מוסיף ומספר כי הם הקימו שם מאפייה של מצות יד לפסח בהשגחת הבד"ץ. גביר אחד תרם שני מיליון שקל כדי לספק מצות יד לכל קיבוצי הסביבה, וכל קיבוץ שירצה - יבוא תלמיד חכם ויערוך להם את הסדר.

אכן מהפכה של ממש.

יהודי יקר ממושב יסודות, הרב חנוך הרשקוביץ, יצא לארצות הברית בהתנדבות כדי לעזור בגיוס כספים לכולל. כשחזר, טפחתי לו על גבו ואמרתי לו: "ישר כוח גדול, עזבת את עבודתך במשך שבועיים והתנדבת להיות שנורר". הוא נעמד ואמר בארשת השיבות: "אני לא שנורר. אני יבואן!"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', ומחבר ספרי 'להאיר', על אוצרות המיליונים שמונחים לפנינו בכל עת

"וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה" (כב, ג)

לאחר ארבעים וחמש דקות הוא קיפל את הציוד

לאחר ארבעים וחמש דקות הוא קיפל את הציוד. בתיק שלו נצברו שנים-עשר דולר ועוד כמה עשרות סנטים, והאיש הלך לדרכו. האיש הזה היה הנגן היהודי הקלאסי ג'וש בל, שנחשב לאחד הכנרים הגדולים בעולם, אולי הגדול מכולם. בעיתונות, כשסיקרו את מעמדו, עשו חשבון שבהופעותיו הוא מרוויח אלף דולר לדקה. הכינור הישן בו ניגן הוא כינור יחיד בעולם, ייצרו אותו בשנת 1713 למנינים, ושוויו מוערך בכחמשה וחצי מיליון דולר, בהצעת פתיחה למכירה פומבית. הון! הדיסק האחרון שהוציא ג'וש בל נמכר בעשרה מיליון עותקים! אנשים משלמים סכומים נכבדים כדי ליזכות לקנות כרטיס לאחת מהופעותיו הקרובות. וכאן, ג'וש בל ניגן ממיטב היצירות הקלאסיות, במשך ארבעים וחמש דקות, ואף אחד לא הסתכל עליו... המסקנה: יתכן שאתה נמצא ליד הדברים הגדולים ביותר, היוקרתיים ביותר, אבל אם אינך יודע ליד מה אתה נמצא, יתכן ותעבור לידו ואפילו לא תקדיש לו תשומת לב.

התורה מאריכה בפרשת השבת אבידה, ומביאה דוגמאות שונות של אבדות: שור, חמור, שה, שמלה, שהגמרא דורשת את הצורך בהן, ובנוסף לכל זה היא מסיימת: "וכן תעשה לכל אבדת אחיך". חז"ל אומרים שהתורה באה לרבות כל אבידה, לא רק אבידה יקרה, אלא אפילו אם היא שווה סך הכל פרוטה. ולא זו בלבד שיש מצוה להשיב אבידה, אלא יש איסור נוסף להתעלם ממנה. אדם לא יכול לסגור את העיניים ולומר: לא ראיתי, לא שמעתי, לא יודע, לא מבין בזה...

ואנחנו עומדים ותמהים: לא חסרות מצוות. יש בתורה הקדושה ים של מצוות. והתורה כאן מפרטת ומאריכה, קובעת מצות עשה ולא תעשה, על מה? על שווה פרוטה?! כמה אגורות בודדות... השאלה הזאת נובעת מחוסר הערך שיש לנו כלפי המושג "מצוה". חז"ל הקדושים הזהירונו (אבות ב, א): "והווי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות". אין לנו מושגים מה עושה לנו כל מצוה ואיזה שכר יש עליה בשמים, ולו גם מצוה הנראית בעינינו כקטנה ביותר. ישנה רק בעיה אחת ונקדים:

לפני מספר שנים התפרסם בעלון התשובה של חסידי בעלזא סיפור נפלא שסיפר רבי מרדכי ארם-צובא: בתחנת רכבת בארצות הברית נעמד אדם ליד ביתן האשפה. הוא לבש מכנסיים קרועות, חליפה בלויה, וחבש על ראשו ברט עם שאריות של כתמי צבע. האיש הוציא מתיק מרופט כינור ישן נושן והתחיל לנגן יצירות קלאסיות, כשתיק הכינור פתוח לפניו, לקבלת נדבות... לאחר מעשה התברר שהיה זה מחקר.

בצד עמד אדם נוסף וכתב כמה אנשים עברו שם. במשך ארבעים וחמש דקות, בעוד המנגן מנגן, עברו שם 1097 בני אדם. רובם של העוברים לא הסתכלו לכיוונו. המעט שהסתכלו לכיוונו זרקו לו עשרה סנט, והיו מעט מאד נדיבים יותר שזרקו שטר של דולר. רק ילד אחד התחנן לאמו לעמוד ולראות את הנגן, וגם היא משכה אותו משם די מהר. לא היתה לה סבלנות.

וזו האזהרה של חז"ל: "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה - שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות". העולם הזה הוא עולם מוגבל, לעומת העולם הבא שהוא עולם אין סופי. מצוה היא דבר רוחני, ומשקף היא דבר אין סופי. אומרים חז"ל (קידושין לט ע"ב): "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" - אין שכר על מצוה בעולם הזה, כי העולם כולו, המוגבל, לא יכול להכיל שכר של מצוה אחת. בעולם הצמצום לא יכולה להיות השגה בשכר שמקבלים על מצוה, ולו הקטנה ביותר.

הרב חנוך הרשקוביץ, יצא לארצות הברית בהתנדבות

אנחנו נמצאים בחודש אלול ומחפשים זכויות. אנשים רצים לחפש דברים גדולים, ורבותינו לימדו אותנו: אל תרוצו לדברים גדולים, תחפשו דברים קטנים, מצוות שאדם דש בעקביו. שנבין: מתגלגלים לידנו, מתחתנו, מסביבנו, מיליוני מצוות בכל יום. בכלום אפשר לגרוף מיליונים.

ניתן דוגמא. שנינו במשנה באבות (ד, טו): "הוי מקדים בשלום כל אדם". כמה כסף עולה להקדים שלום לשני? בכמה מאמץ זה כרוך? בכלום! סך הכל כשאתה עובר לידו, תקדים לו שלום, וגם תחייך לעברו, וכך קיימת מצוה נוספת: "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות" (שם א, טו). הרווחת שתי מצוות! הנעמת לזולת, עשית לו טוב על הנשמה, והוא יצא מרוצה. מי יודע כמה עודדת אותו, והמפלס של הזכויות עולה ועולה. כל זה באמירת שלום, בחיוך. כמה אפשר להרוויח!

באה התורה ואומרת: כן! אני נותנת לך מצוה פשוטה, שווה פרוטה, שאדם לא שם לב אליה. המאבד אמנם לא שם לב שנאבד לו חפץ ששווה פרוטה - אבל המוצא יכול לקחת את שווה הפרוטה הזה ולהפוך אותו למיליארדים.

יהודי יקר ממושב יסודות, הרב חנוך הרשקוביץ, יצא לארצות הברית בהתנדבות כדי לעזור בגיוס כספים לכולל י"ב שעות של "אגודת בן תורה", כולל יהודי בו גדלים תלמידי חכמים הלומדים במסגרת הכולל 12 שעות ביום. כשחזר, עצרתי אותו ברחובה של עיר טפחתי לו על גבו ואמרתי לו: "יישר כוח גדול, עזבת את עבודתך במשך שבועיים והתנדבת להיות שנוור". הוא נעמד ואמר בארשת חשיבות: "אני לא שנוור. אני יבואן!"

כשחשבתי על המשפט שלו, אמרתי: "אח, כמה נפלא! איזה מוסר הוא נתן לי. אין מילה יותר מתאימה יותר מ'יבואן'. מה עושה יבואן? נוסע לסין, קונה סחורה בזיל הזול, מביא אותה לארץ ומוכרה במחיר גבוה פי מאה. אומר אותו יהודי: אני נוסע לאמריקה, לוקח מבן אדם עלים ירוקים, כמה דולרים, והופך אותם לתורה, נותן אותם לתלמידי חכמים. אני לוקח פרוטות והופך אותם למיליארדים. קצת התבוננות, קצת תשומת לב, והמיליונים בידינו. חבל להפסיד!

הוא צעק עליו - שוטה שבעולם!

הגאון המופלא רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל - מגאוני ליטא, הגיע

לאחר השואה לפריס, שם נשא אשה, ולאחר שהלך לעולמו. באה רעיתו למרן החזון איש וסחה בפניו, כי בעלה הגדול אמר לה שיש לו אח קטן שמקום מגוריו אינו ידוע וחייבת היא לקבל ממנו חליצה. אמר לה החזון"א שתשוב אליו בעוד יומיים. לאחר יומיים הורה לה החזון"א לנסוע למדינת ניו זילנד' שם תמצא את האח.

לכשהגיעה לניו זילנד פנתה מיד לבית הדין המקומי, אשר לאחר מאמצים רבים איתרו את האח, אך לדאבונו, האיש היה רחוק מאוד משמירת תורה ומצוות, והוא סירב בכל תוקף לחלוץ לאשת אחיו, מבחינתו זהו טכס פרימיטיבי שאין לו שום תועלת, הוא לא יעשה זאת בשום פנים ואופן. כל הניסיונות לשדלו לא הועילו, רק לאחר שהובטח לו תמורת החליצה חמשת אלפים דולר - סכום אגדי באותם ימים נאות להתיר את אשת אחיו מכבלי עגינותה.

קבעו תאריך לחליצה, והיא התבצעה כדת וכדין, אולם למרבה הפלא, כשבקשו לשלם לו לאחר החליצה סירב ליטול ולו פרוטה. שאלו אותו מה קרה? הרי אתה עצמך זלזלת במצווה זו ולא חפצת בה עד שלא הובטח לך סכום נכבד, וכעת כשכבר רוצים לשלם לך אתה מחזיק במצווה ומסרב לקבל עליה תשלום???

סיפר להם, שבלילה בא אליו אחיו ר' מרדכי בחלום, וצעק עליו - שוטה שבעולם! מצוה אחת יש בידך לקיים ואתה הולך למכור אותה בשביל פרוטות זעומות!?

דברי אחיו ירדו כ"כ לעומק לבו, עד שעל אף ריחוקו מחיי תורה ומצוות הצליח להבין את גודל טיפשותו בבקשת תמורה כספית למצוה כה נשגבת!

זו היא כוחה של מצוה, כל הון שבעולם לפרוטות יחשב, לעומת השכר המצפה לאדם בעולם הבא בשכר מצוה שעשה בעוה"ז!

את הכח הזה, אומר מרן המשגיח רבי אורי ויסבלום שליט"א נותנת לנו התורה"ק: יקח האדם תאנה אחת, ערך התאנה קלוש מאוד, אדם שיכנס לחנות ויבקש תאנה, מוכר נורמלי לא יקצוב עבורה מחיר כלל. אך אם יקח האדם את אותה תאנה ויביאה בכורים ויקרא עליה מקרא בכורים, הוא הופך את אותה תאנה לדבר שערך נצחי!

יקח אדם חמש עשרה גרם סולת, יבלול אותה בשמן, האם תהיה משמעות כל שהיא לאותה בליטה? כלום ממש! אבל כשיקחנה מתוך סולת ויקמוץ אותה כדי להקריב ע"ג המזבח - מנחת עני, עליו אומר הכתוב "נפש כי תקריב" מביא רש"י דברי חז"ל: נפש כי תקריב - לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו: (רש"י ויקרא פ"ב פסוק א) האם ניתן בכלל להבין מה גודל שכרו של מי שמקריב נפשו, על מי שמוסר נפשו על קידוש השם אומרים חז"ל שנשמתי חקוקה תחת כסא הכבוד מקום שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, וכאן אדם בסה"כ הביא קומץ דל של סולת וזכה בזה להתייחסות של "כאילו הקריב נפשו!!!"

גם מצבו של רבי משה אהרן הלך ונעשה קשה

עד היכן מגיע מבט נכון על ערכה של מצווה, ערך התורה מביא, נלמד זאת בסיפור הנפלא הבא:

מראה שיש להם נכונות לעבוד. אתה - אפילו את זה לא עשית!" וכאן, זעק המשגיח "הבה, לכל הפחות, ניקח את המטאטא ביד! נתחיל 'לעשות משהו'! נגלה רצון לטאטא את 'ערימות השלג' שהצטברו לנו על הלב! הבה נקבל על עצמנו איזושהי קבלה קטנה שאיתה נוכל לבוא ליום הדין!" רבותי!

שכל אחד ואחד יקבל על עצמו איזושהי קבלה. את הקבלה שהציע הרב שך. את הקבלה שהציע הרב לפקוביץ. ומי שכבר, ב"ה, שומר על קבלות אלו - יראה להוסיף להתחזק, ולקבל על עצמו קבלה נוספת. העיקר שנבוא עם "משהו ביד", שנוכל לבקש מהקב"ה: "כתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים".

[מתוך 'דורש טוב']

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה רגיל לספר שברוסיה היה חוק שכל בעל חייב לפנות את השלג ממדרכה שליד ביתו. מי שלא פינה היה צפוי לקבל קנס כבד. אבל אנשים זלזלו בחוק. לא היה להם כח אליו. מאידך גיסא, לא היה להם, כמוזבן, כל רצון לקבל קנס... מה עשו? כל אימת שראו את הפקח מתקרב, היו ממהרים ונוטלים את המטאטא ביד... שהפקח יראה אותם עם מטאטא ביד... כביכול עומדים הם לפנות עתה את השלג...

אבל היה שם בעל בית אחד שנשאר לעמוד ולקרא עיתון... והפקח רשם לו קנס.

שאל אותו האיש: "האם אינך רואה שאצל כולם השלג נערם ואיננו מפונה? מדוע רשמת דוקא לי קנס?" השיב לו הפקח: "כולם, לכל הפחות, נטלו את המטאטא ביד. זה

המשך מעמוד 7 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

מהר מאוד הוא נעלם כלא היה

במוצאי שבת ישב ודן באריכות עם רעייתו, והם סכמו שאם זה המצב עליהם ליטול שוב את מקל הנדודים ולעבור לארץ ישראל, המצב בא"י אז היה קשה מנשוא הצנע היה נורא, וגם מי שהביא אתו ממון מהניכר מהר מאוד הוא נעלם כלא היה, אבל המטרה היתה ברורה, והם הודיעו על עזיבה, הלחץ מהקהל היה נורא הם ניסו בכל דרך להשפיע עליהם שלא לעזוב את אמריקה, אבל רבי משה אהרן היה נחוש בדעתו, הוא מכר את כל עסקיו וביתו ורכש מטילי זהב, וכך עלו לארץ ישראל בתנאים ההם לגדל בית של תורה.

כשהגיע העילוי המפורסם אליהו ראם סמוך לפרקו עלה אל ביתו של רבי שמואל סלנט זי"ע לשאול בעצתו בענייני השידוכים, ור' שמואל אמר לו כדאי מאוד להשתדך עם ביתו של רבי משה אהרן לזין שם אין שום דבר חוץ מאהבת תורה, ואכן זכה רבי משה אהרן ובתו נישאה לגאון הגדול שהיה ראב"ד ירושלים הגאון רבי אליהו ראם זצ"ל.

אנו עומדים מול סיפור חיים מרתק של מי שהיה קשה לו מאוד להסתגל לחיי העוני לאחר שטעם טעם עשירות, וע"כ בעצת רבו עזב לארץ ניכר, ולאחר שנים שבהם עמל להעמיד את הדת על תילה, ומצא את המקום שיוכל לגדל את בנותיו ולא ייפגע חינוכם, אבל כשהוא מזהה ירידה בתפיסת גודל ערכה של תורה אצל ביתו, ראה בו את כישלון חיו, הוא לוקח מקל נדודים ויוצא למקום מפוקפק מאוד מבחינה כלכלית ואנו שואלים האם לא חשו בקשיים שלכאורה לא ניתנים לסבל?

והתשובה היא, אולי, אבל ממש לא סבל שמורגש במיוחד, כי כשאנו מבינים מהו ערכם של חיי תורה מול חיי רווחה, גם אם חיי רווחה נמדדים לנו במיליונים הם עדיין לא ישוו למאות מיליארדים... מציבים אנו מטרה ברורה לחיינו, אנו צועדים אל עבר המטרה המאוד נכספת וכל הקשיים שבדרך מתגמדים ללא היכר.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתו מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

בהקדמת ספר "אדרת אליהו" על הגאון האדיר רבי אלי' ראם מסופר כדלהלן:

מראשי הקהילה בלומז'ה היה הרה"ג ר' משה אהרן לזין ז"ל, בר אוריין, גריס באוריתא תדידרא, אוהב ומוקיר תורה, וזכה לשני שולחנות תורה וגדולה על שולחן אחד, אך כדרך כל העשירים, שפעם הם למעלה ופעם למטה, לגלגל חוזר בעולם, גם מצבו של רבי משה אהרן הלך ונעשה קשה, הוא הפסיד כספים רבים עד שהפך לאחד מאביוני העיר...

בצר לו נכנס אל השרף מבריסק המהרי"ל דיסקין זי"ע, שטח בפניו את מצבו ואמר שהפתרון הנראה לעין היא מעבר לאמריקה שם יוכל לשקם את מצבו, אך אמריקה חומרית כולה קשה מאוד לשמור על מדרגת היהדות כדבעי, והשאלה מה עליו לעשות?

המהרי"ל ישב ושקל את הדברים בכובד ראש, ולאחר מכן הכריע: שאכן הפתרון שלו הוא באמריקה אבל שלא יעסוק שם בביזנע'ס אלא ינצל את ידיעותיו הרבות בתורה ובהוראה, ויצא להורות ולשחוט ובוודאי שהוא עם האהבת תורה שלו יצליח להחזיק שם גם באווירה המתירנית.

בלב כבד עזב ר' משה אהרן את לומז'ה בגפו לעבר אמריקה הגדולה את רעייתו ובנותיו השאיר בעיר כדי שיספגו הלאה אורח חיים אמתי, והוא הגיע לאמריקה בגפו. אכן, יהודי המקום זיהו את ידיעותיו והלך רוחו ומינהו לתפקידים רוחניים שונים, בד בבד פשט ידו מעט במסחר וחזר לאמידותו, רק כשראה שהצליח להכשיר את המקום שיהיה ראוי לגדל בו את ילדיו העביר את משפחתו לאמריקה.

התפנית קרתה בשבת אחת, בו הוא שמע מהצד את בתו הגדולה משוחחת עם בתו הצעירה ואומרת לה: "אבא לא יוכל למצוא לנו כאן באמריקה בחור תלמיד חכם כמו שהוא חפץ, לפחות שימצא בחור בעל יכולת, שיש לו כבר כסף כך נוכל לכל הפחות לחיות חיי רווחה...". רבי משה אהרן לא ידעה את נפשו, איך מחינוכו יש צד לבתו שתחליף לתלמיד חכם הוא עשירות!?

בחצות הלילה נגמרה החתונה, והאיש מגיע לבית כשהוא כולו שמח וטוב לב. בכל אופן, הרי אכל שני עופות... כשהוא מגיע לבית ויש שם את מי ששמרה, הוא מוציא לה שטר של מאה שקל מהכיס ושואל 'יש לך לפרוט'...? 'אין לך. אז תבואי ביום אחר ואתן לך את התשלום'. הנה אם עשית כך, הפסדת עכשיו מצות עשה יקרה של 'ביומו תתן שכרו'

הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א ראש ישיבת "כף החיים" על אם אדם מרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים

עליהם, מה שקוראים 'בייסיטר'. בחצות הלילה נגמרה החתונה, והאיש מגיע לבית כשהוא כולו שמח וטוב לב. בכל אופן, הרי אכל שני עופות... כשהוא מגיע לבית ויש שם את הילדה ששמרה, הוא מוציא לה שטר של מאה שקל מהכיס ושואל 'יש לך לפרוט'...? 'אין לך. אז תלכי עכשיו ותבואי ביום אחר ואתן לך את התשלום'. הנה אם עשית כך, הפסדת עכשיו מצות עשה יקרה של 'ביומו תתן שכרו'. זה מלבד מה שאולי גרמת לה עגמת נפש, שכן היא יושבת ומחכה אולי היא תקבל הערב את שכרה ותוכל לקנות משהו שהיא צריכה, ולבסוף אתה שולח אותה ואומר לה, 'לא חשוב, אני כבר אעשה את החשבון עם אבא שלך ואעביר לו את הכסף בהזדמנות'. וכל זה למה קורה? כי אין את שימת הלב ואת הרגישות לזולת. אדם יראה בעצמו, איך הוא מרגיש כשהוא הפועל וכששוכרים אותו לאיזה דבר. האם הוא לא מצפה ומחכה שיביאו לו את שכרו מיד, ואם לא מביאים לו מיד את הכסף ודוחים אותו ואומרים לו לא נורא, 'אם לא נתן לא עיכב...' תבוא פעם אחרת וכשיוצא בזה, האם אין הלב שלו מתמרמר? אבל לאחרים הוא עושה את אותו הדבר ואומר להם, אני אתן לכם פעם אחרת. כך זה שאדם לא מתבונן, ולא מנסה

בפרשה (דברים כא, כב): 'כי יהיה באיש חטא... לא תלין נבלתו'. פשוטו של מקרא של 'לא תלין נבלתו על העץ', שהוא ענין של בין אדם לחברו, לחוס על כבודו. הענינים הללו של בין אדם לחברו טעונים אצלנו חיזוק במיוחד ובמסויים בימים אלו. הגר"א זצ"ל לימד אותנו לימוד גדול. אנחנו יודעים שבראש השנה הקב"ה יושב על כסא דין, וכל מה שאנחנו עושים ביום הזה, תוקעים בשופרות ומבקשים בקשות, הכל עולה למקום אחד, שאנחנו מבקשים מהקב"ה, 'רבונו של עולם, עמוד מכסא דין ושב על כסא רחמים'. היות ואנחנו עומדים במשפט, אנחנו מבקשים מהקב"ה שידון אותנו ברחמים, כי 'מי יצדק לפניך בדין', בכסא דין. אמר הגר"א (משלי ומובא באבן שלמה), יש שניים שלא נכנסים איתם לפני משורת הדין ונכנסים איתם בעומק המשפט ודנים אתם על כל קוצו של יו"ד. מי הם אלו? האחד הוא בעל הגאווה, השחצן והיהיר, שלא מוותרים לו על דבר ודנים אותו במשפט ובדין. והשני הוא מי שלא נזהר בבין אדם לחברו. מפני שאיך אתה יכול לבקש שירחמו עליך אם אתה לא מרחם על אחרים? והרי זהו כלל גדול בידינו, שלפי המידה שאדם מודד, כך מודדים לו. וכך אמרו רבותינו (ראש השנה יז:), 'למי נושא עוון? - למי שעובר על פשע'. אחד כזה שמתייחס לכולם בתקיפות והולך אתם ביד חזקה ומדקדק אחריהם בכל דבר, גם איתו ילכו כך וידונו אותו במידת הדין בכל חומר הדין. ואבוי למי שהקב"ה דן אותו בחומר מידת הדין בשעת הדין.

אחד הלך לאיזה חתונה בשעות הערב

והנה לנו, דווקא בפרשה שלנו שחלה תמיד בתחילת חודש אלול, יש הרבה מצוות שנוגעות בזהירות בעניינים של בין אדם לחברו. למשל, יש את המצוה של 'ביומו תתן שכרו', ויש במצוה היקרה והשכיחה הזו כמה פרטים שרבים לא יודעים, וכך מפסידים את המצוה הזו בידיים.

כל כך המצוה הזו שכיחה. הנה דוגמא. אחד הלך לאיזה חתונה בשעות הערב, לקיים מצוה גדולה של שמחת חתן וכלה, וגם אכל שם שני עופות, אחד כנגד החתן והשני כנגד הכלה... מי נשאר בינתים לשמור בבית על הילדים? הוא הביא לשם מישהי שתשמור

להרגיש את צער הזולת.

הבריות, מרחמים עליו מן השמים ואז באמת במידה כנגד מידה אדם זוכה שהקב"ה ידון אותו בחסד וברחמים. וזה נכון הן בנתינת צדקה, והן במצוה היקרה הזו של 'בימו תתן שכרו', אשר אבותינו ורבותינו נזהרו בה עד הקצה האחרון.

כשאחד בא לבקר חולה, מה הוא עושה?

זה מה שמוטל עלינו להתחזק בימים אלו, ימי ההכנה ליום הדין. אם אדם מקפיד על המצוות של בין אדם לחבירו ומרחם על הבריות, אז יש לו תקווה שינהגו עמו במידה כנגד מדה. ואיך מגיעים לזה? על ידי התבוננות ושימת לב לצער הזולת ולכבודו.

הגר"א כותב באגרת שלו, שזה הוא עיקר התורה. כשאדם מגיע לעולם העליון שואלים אותו סדרה של שאלות, ואחת השאלות היא 'האם היית נושא בעול אם חבירך'. כשאיתה רואה איזה חבר ששרוי בצער, לא די בכך שתפטיר לו 'היה בסדר', אלא באמת אתה צריך להיות שותף בצער שלו, באופן שהוא גם ירגיש שאתה משתתף בצער שלו.

כשאחד בא לבקר חולה, מה הוא עושה? נהיה חצי רופא... הוא יושב רגל, צועק על זה, ואחרי זמן אומר: 'רגע, אני כבר נמצא פה שעתיים ועוד לא הכינו לי כוס תה, בבקשה תביאו לי'. אבל בגמרא (גדרים מ' א') מתבאר שכשאחד הולך לבקר חולה עליו לעזור לחולה גם במה שהוא צריך עזרה, כגון אם הוא לא יודע למי לפנות או צריך עזרה להשיג איזה רפואה, וגם הוא צריך שיחלה עצמו עליו (כאומרם בברכות י"ב ב'). המבקר את החולה צריך שיהיה לו אכפת לו מהחולה, עד שירגיש כאילו הוא בעצמו חולה, ולא כמו אלו שכשבאים לבקר את החולה ורואים אותו מתפתל ביסוריו אומרים לו 'אין דבר, תתגבר'.. את זה תגיד אם אתה חלילה תהיה חולה! אתה צריך להרגיש את החבר שלך, ולהשתתף אתו בחולי.

סיפרו על המהר"ל דיסקין זצ"ל שפעם הגיע לבקר חולה כאן בירושלים, וכיון שנכנס אצל החולה אמר החולה לאנשי הבית, תפקחו עין על הרב, ותראו להשיג על בריאותו. למה? כי איך שנכנס המהר"ל דיסקין היה ניכר עליו איך שכואב לו המצב של החולה עד שגם הוא נהיה ממש כחולה.

כך זה כשבן אדם באמת כואב לו המצב של השני והוא משתתף בצערו. סיפרו שעל רבי אריה לוי שפעם כאבה לאשתו הרגל והוא הלך איתה ביחד לרופא. לא כמונו שאנחנו צדיקים ואומרים לה, אנחנו עסוקים, אסור לבזבז את הזמן, ותלכי לבד... הוא הלך יחד עימה לרופא, נכנס איתה אליו ביחד ואמר לו, 'אדוני הרופא, הרגל של אשתי כואבת לנו'. הוא לא אמר שהרגל של אשתי כואבת לה, אלא הרגל שלה כואבת לנו. מפני שרבי אריה לוי הרגיש ממש את הכאב של אשתו, ולא אמר זאת כמליצה בעלמא.

באמת זו דרגה גדולה להרגיש באופן ממש את הכאב ואת הצער של הזולת, אבל עלינו לשאוף לזה ולהשתדל לכל הפחות להרגיש במה שאנחנו כן יכולים להרגיש. הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל שהיה רב בפוזנא שהיתה עיר ואם בישראל, היתה לו קביעות ללכת פעם

לא מדברים באחד כזה שבאמת אין לו לשלם עכשיו, ואנחנו לא מבקשים מאחד כזה שילך וימכור את מטלטליו ויפרע לפועל מיד, כדרך שהיו עושים חסידים הראשונים. על אלו שיש להם ורק לא רוצים לתת מיד, עליהם אנו מדברים. למה להפסיד מצוות עשה דאורייתא, בידיים? הרי ממילא אתה תשלם בסוף, אז לא כדאי לך לשלם כבר עכשיו ולקיים מצוה? אין זה אלא כי קשה לאנשים להיפרד מהכסף שלהם ובפרט כשצריכים לתת אותו לאחרים, אבל זהו מדה שמצוה לשרש אותה מן היסוד.

עצה נפלאה לימים נוראים

יש ספר שנקרא 'לקט יושר', שנתחבר על ידי גאון קדמון מזמן רבותינו הראשונים, לפני כשש מאות שנה. הוא מביא שם עצה נפלאה מאד מאחד מגדולי רבותינו בעל ה'תרומת הדשן', שהיה אומר תמיד לפני כל ראש השנה איך אפשר לטכס עצה ותחבולה לצאת זכאי במשפט. הרי אנחנו יודעים מה שלמדו אותנו רבותינו שתפילה וצדקה ותשובה מעבירין את רוע הגזירה, ואלו הם הדרכים המקובלות בידינו לצאת זכאים בדין.

אבל, אמר התרומת הדשן, כשנתבונן בענין הזה של הצדקה שבכוחה להעביר את רוע הגזירה, נבין דבר נפלא למה היא כל כך מסוגלת להעביר את הגזירה ולבטל כל גזירה קשה. שהרי, יש לנו כלל (משלי יט, יז) 'מלוה ה' - חונן דל'. מי שנותן צדקה לעני, יש לו גדר של מלווה להקב"ה, וכאילו נתן הלוואה להקב"ה, ונאמן הקב"ה שיפרע לו את ההלוואה ויחזיר לו אותה בשלימות. ואם כן הוא שכביכול כשאדם הולך ונותן צדקה לעני יש להקב"ה גדר של לווה מאותו אחד, הלא יש לנו הלכה בהלכות דינים, כמו שכתוב בגמרא בסנהדרין (לא:), שאם יש תובע ונתבע, והתובע רוצה ללכת לבית דין אחד והנתבע רוצה ללכת לבית דין אחר, אם התובע הוא שהלווה את הכסף - הוא זכאי בבחירה לאיזה בית דין ללכת. מדוע? - מפני ש'עבד לווה לאיש מלווה'. היות ואותו אחד קיבל ממך את הלוואה, הרי יש לו גדר של עבד, ואתה יכול לדרוש ללכת לבית דין שאתה רוצה בו.

אומר ה'תרומת הדשן', נמצינו למדים שמי שנתן הלוואה, זכותו ללכת לאיזה בית דין שהוא בוחר. ובכן, אם אדם נותן צדקה, הרי כמו שאמרנו יש לו גדר שהוא הלווה להקב"ה, והוא המלווה, ואם כן הוא יכול לבוא להקב"ה ולומר לו, רבוננו של עולם, אני מבקש ממך שתבוא איתי לבית דין מסויים. איזה בית דין? - עמוד מכסא דין ושב על כסא רחמים. בוא אתי לבית דין של רחמים.

זה מה שאמרו רבותינו שהצדקה מעבירה את רוע הגזירה, כי כאשר נתת צדקה יש לך פתחון הפה הזה לבקש מהקב"ה שישב על כסא רחמים. ולכן כתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ה"ד), שנהגו ישראל להרבות במצוות הצדקה בימים האלו של אלול ועשרת ימי תשובה, כי זה עיקר המגמה שלנו בימים אלו, לזכות להנהגת הרחמים מאת הקב"ה, ואין כמו הצדקה להביא לנו את מדת הרחמים.

וכך זה בכל הנושאים של בין אדם לחבירו, אם אדם מרחם על

הרגשתי שיש לי כאן סיפור מיוחד במינו ולכן ביררתי אצל חבר אודות אותו יהודי, איך אני יכול להשיג אותו. החלטתי שאני הולך למחרת, בבוקרו של יום השבת להתפלל בית הכנסת שלהם, כדי שתהיה לי הזדמנות לשאול אותו אחרי התפילה, מה הסוד שלו

על אהבת התורה היוקדת בליבם של בני המשפחה,
שעוברת מדור לדור, וממשיכה הלאה לדורות הבאים

מאת: הרב עמרם בינעט

אַל פֶּתַח בֵּית אֲבִיךָ (כב כא)

ורץ" אל פתח בית אביה – "ראו גידולים שגילחתם".

היה זה לפני מספר שבועות, בצהרי יום שישי. כשיצאתי מטבילה של ערב שבת קודש במקווה, התיישבתי לאמירת 'שניים מקרא ואחד תרגום', בבית הכנסת הסמוך.

בית הכנסת היה ריק מאדם, כמעט. ישב שם רק בחור אחד, בקדמת בית המדרש, ולמד גמרא בחשק ובהתלהבות. אני התיישבתי לי בירכתי בית המדרש עם חומש, והתחלתי באמירת 'שניים מקרא'.

לא עוברות שתי דקות, והנה נכנס לבית המדרש יהודי שמתגורר באזור, ובידו בקבוק קוקה קולה 'מזיע' מקור, אפשר לראות לפי שכבת האדים העבה המכסה את הבקבוק, שהוא קר במיוחד, בזמן שבחוץ שורר עומס חום כבד.

הוא ניגש לבחור היושב בקדמת בית המדרש. הבחור קם לכבודו, אבל הוא מסרב בתוקף "שב תלמד, אל תעצור את לימודך", מוזג לו כוס קולה קר, מחכה שיברך 'שהכל' וישתה את המשקה עד תומו, ואז מוזג לו כוס נוספת, ומפציר בו "שתה, שתה, שיהיה לך כח ללמוד!".

לאחר מכן הוא פונה אלי וחוזר על אותה פעולה. מוזג לי כוס קולה, ממתין שאשתה אותה עד תומה ואז מוזג לי כוס שנייה, רגע לפני שהוא יוצא החוצה...

אני לא רציתי להפסיק באמצע אמירת 'שניים מקרא', אבל סימנתי לו בתנועות ידיים כמה שאני מעריך את המחווה המיוחדת, ואז, רגע אחרי שהוא יצא נפל לי האסימון... הוא בעצם אביו של הבחור הזה שיושב שם בקדמת בית המדרש ולומד, בגלל זה הוא קם לכבודו... עכשיו אני נזכר שאני מכיר אותם מהשכונה...

כשסיימתי את אמירת 'שניים מקרא', ניגשתי לאותו בחור ואמרת לו שאני חייב לו תודה רבה: "בזכות זה שאתה לומד כאן, זכיתי שאבא שלך בא לתת לך שתיה ועל הדרך מוזג לי גם קולה קר, אחרי מקווה של ערב שבת ביום חם כל כך, ממש גן עדן!".

אבל הבחור השיב לי תשובה שהפתיעה אותי

אבל הבחור השיב לי תשובה שהפתיעה אותי: "זה לא קשור אלי", הוא אמר, "זה אבא שלי, כך הוא מתנהג באופן קבוע. תמיד כשיש לו משהו טוב, קולה קר, קוגל חם לא משנה מה, הוא יוצא מהבית וניגש לבית המדרש כדי לחלק ללומדי התורה ולחזק את ידם, במיוחד אנשים שלומדים בזמנים כאלו 'רופפים' כמו יום שישי בצהרים. "אתה מביין?", מסביר לי הבחור בפשטות, "אבא שלי פשוט אוהב תורה, מאוד מאוד אוהב תורה, ולכן בכל הזדמנות הוא משתדל ליהנות ולשמח לומדי תורה. זה ממלא אותו בסיפוק עצום. אנחנו גרים פה ליד, והוא קופץ לבית המדרש בתדירות גבוהה כדי 'לפנק' את לומדי התורה".

יצאתי משם מלא במחשבות. איזה בן אדם מעניין! ככה, באופן יזום, הוא קופץ לבית המדרש ומחלק שתיה ואוכל ללומדים, סתם כי הוא אוהב תורה. מדהים!
לא פלא שהבן שלו יושב ביום שישי בצהרים ולומד בכזאת התלהבות! הרי הוא קיבל כזה חינוך שלימוד התורה זה הדבר הכי

“בשלב מסוים, כשהפלאתי להשיב על מחלוקת ראשונים מסוימת על כל ה'גישמאק', סבא שלי פשוט יצא מגדרו, הוא קפץ ממקומו, תפס אותי ביד, והתחיל לטייל איתי בכל בית המדרש שהיה מלא מפה לפה, “אתה רואה?”, הוא ניגש לאחד מתבריו, “זה הנכד שלי, הוא יודע את הגמרא הפלא ופלא! איזה יופי!” ואז הוא ניגש איתי לעוד יהודי מבוגר: “זה הנכד שלי, תראה איך הקב”ה נתן לי כזאת מתנה, הבחור הזה יודע את כל הגמרא שלמדו השבוע ישר והפוך. אני לא מאמין!” וכך הוא לקח אותי לאורכו ולרוחבו של בית המדרש, כדי להשוויץ' בנכד המיוחד שלו.

“אני מאוד התביישתי”, הוא מספר, “סבא עשה לי בושות נוראיות באותו יום, זה היה מאוד מביך להסתובב ככה כשהוא 'משוויץ' בי, וגורר אותי בזרוע אחריו לכל מקום. אבל זה נכנס לי בעצמות, זה נתן לי להבין שאין בעולם שום דבר שאמור לשמח יהודי יותר מתורה!!!”.

נשארתי עם פה פעור!

נשארתי עם פה פעור! חשבתי לעצמי, כמה חבל שאותו סבא יקר כבר אינו בין החיים.

אם רק הייתי יכול, הייתי ניגש אליו כדי לשאול אותו מה הסוד שלו! מי הוא זה ואיזה הוא שהצליח לטעת כזאת אהבת תורה עצומה בלבו, עד כדי כך שגם אחרי שנות הזעם והאימה שחוה באירופה, עדיין נשארה בקרבו כזאת אש להבת שלהבת של אהבת תורה, שהוא הצליח להעביר אותה הלאה לא רק לבנו, אלא גם לנכדו, והנכד בתורו מעביר אותה הלאה לבניו ולנכדיו...

אם רק הייתי יכול לשאול אותו, ברור לי שהיינו זוכים לעוד סיפור נפלא ומלא הוד קדומים, של אהבת תורה יוקדת העוברת מדור לדור, בלי הפסקה.

חזרתי הביתה, סעדתי את סעודת השבת עם בני ביתי בהתרוממות הרוח, וכשהסתיימה הסעודה הם לא הבינו מה קרה לי שפתאום אני מוציא מילון מהמקרר, פורס אותו לקוביות ויוצא לבית הכנסת כדי לחלק ללומדי התורה שבאו ללמוד מיד אחרי הסעודה.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

מתוק והכי ראוי לשבח, למה שלא ילמד בכזה חשק?
את המוטיבציה הגבוהה של הבחור אני כבר מבין מצוין, אבל מעניין מה המוטיבציה של האבא? מעניין מאיפה הוא קיבל כזאת אהבת תורה מיוחדת!

הרגשתי שיש לי כאן סיפור מיוחד במינו לפרסום ב'לקראת שבת', ולכן טרחת וביירתני אצל חבר אודות אותו יהודי, איך אני יכול להשיג אותו, והחבר סיפר לי שבשבת בבוקר הם מתפללים באותו בית מדרש. החלטתי שאני הולך למחרת, בבוקר של יום השבת להתפלל בית הכנסת שלהם, כדי שתהיה לי הזדמנות לשאול אותו אחרי התפילה, מה הסוד שלו, מהיכן הוא קיבל כזאת אהבת תורה?

אני חייב לדעת מה הסוד שלך...

אחרי התפילה ניגשתי אליו, אמרתי שלום ר' יהודי, אני חייב לדעת מה הסוד שלך...

הוא לא הבין על מה אני מדבר, אין לו סודות בכלל. אצלו הכל גלוי וידוע. אבל אמרתי לו, לא, יש פה משהו, מאיפה האהבת תורה הגדולה הזאת שיש לך?

“מה זאת אומרת?”, הוא התפלא על השאלה, “כמו כל יהודי גם אני אוהב תורה. גם אבא שלי ואמא שלי היו אוהבי תורה, ככה יהודי צריך להתנהג, לא??? לצערי לא זכיתי להיות מחובשי ספסלי בית המדרש כל היום, אז לפחות יש לי זכות לתמוך בהם ולעודד אותם”. המשכתי לחקור אותו קצת יותר, ואז הוא נזכר מתי הוא הבין שהתורה זה הדבר הכי משמח והכי טוב בעולם...

“זה היה כשהייתי בחור צעיר... באותה עת הייתי מגיע מדי שבוע להיבחן אצל סבי על מה שלמדתי בישיבה. סבא שלי היה יהודי תלמיד חכם, ניצול שואה, והנחת שלו היה לראות שיש לו נכדים שלומדים בישיבות. זה היה מבחינתו מתנת שמים מיוחדת שהוא הרגיש שהוא לא זכאי לה בכלל.

“עם הזמן שמתי לב, שהתשובות שלי ממש משפיעות על מצב הרוח של סבא. אם אני יודע טוב, הוא מתמלא שמחה, כשהוא רואה ששכחתי משהו או לא הבנתי משהו, פניו מתכרכמות בעצב.

“שבוע אחד החלטתי להשקיע בלימודים יותר, כדי שהפעם אדע הכל וסבא ישמח שמחה גדולה.

“ואכן, באותו שבוע הגעתי, הוא שאל שאלה ואני עניתי והוספתי והרחבתי ביאורים, שאלה שניה שוב הפגנתי ידיעה נרחבת, וכל פעם הלב שלו הלך והתרחב והחיוך שעל פניו היה בהתאם.

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

“באותו יום החלטתי לעשות רשימה של הבחורים הלומדים בישיבה ומסוגלים לכזה מעשה נאצל, היו לא מעט בחורים שמסוגלים לקום באמצע הלילה ולעבוד כדי להציל אלמנה מביזיון נורא. אבל עשיתי חשבון, מי הוא הבחור, שמסוגל לעשות דבר כזה נפלא ולא לספר על כך לאיש!”

הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א על ענייני פרשת השבוע ועל מידות אצילות

יבן תעשה לְכָל אַבְדַת אָחִיךָ (כב ג)

מעשה ביהודי שעלה לאוטובוס, והנהג הערבי מקדם את פניו ואומר לו “טוב שבאת, בדיוק מצאתי פה באוטובוס תפילין, שמעתי זה עולה מאוד יקר, עדיף שתיקח איתך ותחפש את המאבד, שלא יתגלגל במחלקת אבדות של החברה”.

שאלה: האם נכון לקחת את התפילין כדי לשמור על כבודן, במיוחד כשהנהג אינו בן ברית ויש חשש שאולי יתפתה לגנוב אותן או לנהוג בהן דרך ביזיון חלילה, או שמא עדיף להשאיר את התפילין במקום הינוח, מתוך הבנה שיש סבירות גבוהה מאוד שהבעלים יפנה לחברה שמפעילה את הקו הזה, ובמחלקת האבדות הוא ימצא את תפיליו.

תשובה: נראה שעדיף לקחת את התפילין ולא להשאירן בידי נוכרי, הן מצד השבת אבידה שהוא בוודאי יתאמץ למצוא את המאבד ואיננו יכולים לדעת אם הנהג הלא יהודי יעשה מאמץ דומה, ובוודאי מצד כבוד התפילין, אין ספק שאצלו הן יישמרו בכבוד הראוי עד שיבוא המאבד וייקחן.

זה המקום להזכיר שכשמזמינים את תיק התפילין עם הרקמה, מומלץ מאוד לרקום על השקית מצדה האחורי או מבפנים, מספר טלפון כדי שאם חלילה יאבדו התפילין ניתן יהיה למצוא את המאבד בקלות, וגם מי שלא רקם מספר טלפון, תמיד אפשר להדביק מדבקה עם מספר על בתי הפלסטיק המכסים את התפילין, או להשאיר פתק עם שם ומספר טלפון בתוך השקית, על כל צרה שלא תבוא, ורבים מאוד קיבלו חזרה את תפיליהן בזכות פעולות מעין אלו, ולעומתם רבים מספור איבדו את התפילין ונגרמה להם עוגמת נפש מרובה, כי לא דאגו מראש להשאיר פרטים מזהים בתוך תיק התפילין.

מעשה היה עם ידידי ר' אילן שרעבי הי"ו

מעשה היה לפני למעלה מ-30 שנה, עם ידידי, מחזיק תורה ולומדיה ר' אילן שרעבי הי"ו, שלרגל עסקיו הצטייד בטלפון סלולארי כשהמכשיר עוד היה נדיר מאוד, ובאותם ימים הוא היה מחובר לאוטו ולא ניתן היה להוציא אותו מהמכוננית.

ביום מן הימים, בעודו נמצא במשרדו, הביט מהחלון כשהוא שקוע במחשבות, ולפתע ראה את המכוננית היוקרתית שלו כשהיא יוצאת מהחנייה ונוסעת לה לדרכה.

הוא מיד הבין שמן הסתם אחד מהבני ישמעאל החליט לקיים

במכוננית שלו 'לא תחמוד' לאחר מכן הלך מחיל אל חיל וקיים בה גם 'לא תגנובו'.

מיד התקשר מהטלפון שבמשרד לטלפון ברכב, והגנב אכן ענה לו במבטא ערבי גרוני.

ר' אילן אמר לנהג: “אני מבין שאתה לא תחזיר לי את המכוננית, אבל יש לי הצעה מעניינת. קח לך את המכוננית לאיפה שאתה רוצה, אבל תעצור רק לרגע בצד הדרך, תוציא את התפילין שלי המונחות בספסל האחורי ושים אותן על ספסל תחנה של אוטובוס, תגיד לי איפה הנחת אותן ואני אבוא לקחת!”

הגנב סירב, שירות לקוחות זה לא חלק מהעיסוק שלו. הוא גונב את המכוננית על כל תכולתה ואין לו שום עניין להחזיר לבעלים את החפצים שבתוכה.

הבין ר' אילן את המצב והציע לנהג תשלום: “אם תגיד לי לאיפה לבוא, אני מגיע מיד, נותן לך 500 שקל, ואתה יכול להמשיך עם המכוננית. כשסירב הגנב, הוא הציע להעלות את המחיר לאלף שקלים.

הגנב הבין שיש לו פה עסק עם מכרה זהב קטן, והבהיר לר' אילן חד משמעית, שהוא לוקח אתו את התפילין לעזה, שם ימסור את המכוננית לידי המפעילים שלו, וייקח אתו את התפילין. משם, מעזה הוא ייצור אתו קשר וינהל אתו משא ומתן מסודר לגבי תנאי השבת זוג התפילין החטוף...
ואכן, כעבור ימים אחדים יצר הגנב טלפון ודרש עבור התפילין מחיר

להיות תלמידי חכמים מופלגים, הודות לאהבת התורה הנוערת בהם והחינוך שהעניק להם.

באותה מסיבה סיפר הרב גולדשמידט בשבח תלמידיו, שאפילו כשהיצר הרע הגיע לכיתתם בדמותו של מקל ספונג'ה, הוא לא הצליח עליהם, ומעשה היה שרוח שטות נכנסה בילד מכתה אחרת שחמד לו לצון, ובאמצע השיעור זרק מקל ספונג'ה מבעד לחלון אל תוך הכיתה בזמן שהילדים היו שקועים בתלמודם, ואף שהיה זה דבר פלא שפתאום נופל כזה חפץ באמצע הכתה, אף אחד מהילדים לא שת לבו, וכולם המשיכו ללמוד בחשק ובהתלהבות גדולה...

כששמעתי זאת, הייתי בבחינה 'ראה מעשה ונזכר במעשה'... אמרתי לילדי הכיתה, מאחר ורבה חיים סיפר על מקל ספונג'ה, אספר גם אני מעשה אחר על מקל ספונג'ה.

לפני שנים רבות, כשלמדתי בישיבה, היתה לנו טבחית בישיבה שכנראה היתה מחמירה מאוד גדולה ולא היתה טועמת מהתבשיל... או שאולי כן היתה טועמת, אבל רבים מתלמידי הישיבה סברו שהאוכל שהיא מבשלת לא טעים. דא עקא, הטבחית היתה אלמנה, וכמובן שאף אחד לא רצה לצער אותה, ולכן לא היו מעירים על טיב המזון.

היה שם בחור אחד, שלא היה ער לנושא הזה של האיסור לצער אלמנה כראוי, והוא הבטיח לחברים יום אחד הוא עוד יעשה פה סדר. כולם ניסו להניא אותו מהמחשבות שלו, אבל ללא הצלחה.

יום אחד הוא הלך אחרי ארוחת הצהרים, ואסף את כל המזון שנשאר על השולחן, קציצות בשר ברסק עגבניות, פסטה, מתבל חרדל וכד', ושמר בצד. אחד הבחורים הבחין במעשיו, והבין שהוא זומם משהו. בלילה פלש אותו בחור בעל מידות רעות לחדר האוכל, והקדיש זמן ממושך כדי לטנף את המקום, הוא מרח את הפסטה עם רסק העגבניות על השולחנות והספסלים, על הרצפה ועל החלונות, הוא אפילו הצליח להדביק חלק מקציצות הבשר לתקרה, ורק לאחר שראה שאין סיכוי שמישהו ייכנס ולא ישים לב ל'מחאה' שלו, נרגע זעמו והוא יצא מהמקום.

נכנס הבחור השני, לקח מקל ספונג'ה, והתחיל לנקות את הגג

הבחור השני, שזיהה מראש את מה שהוא מתכנן, עקב אחריו והבחין במעשיו. אחרי שאותו אחד סיים את מעשהו הנבזה והלך, נכנס הבחור השני, לקח מקל ספונג'ה, והתחיל לנקות את הגג, לאחר מכן ניקה את החלונות והרצפה השולחנות, במשך יותר משעה הוא עבד בשקט ובוריזות, עד שלא היה זכר לאותה מחאה מרושעת.

בארוחת הבוקר, הגיעו הבחורים לחדר האוכל, ואותו בחור שטינף את המקום נדהם לגלות שהכל התנקה. הוא מיד פתח בחקירות ודרישות מי 'הרס לו את התוכנית', אבל אף אחד מהבחורים לא ידע על מה הוא מדבר.

"ילדים חביבים, היודעים אתם מי היה הבחור שלקח את מקל הספונג'ה וניקה את הכל?", שאלתי אותם, ובזווית עיני ראיתי שהרבה גולדשמידט מסמיק עד שרשי שערותיו... "זה הוא", הצבעתי על ר'

מופקע של עשרות אלפי שקלים. ר' אילן היה מוכן לשלם כל סכום שיידרש כדי להציל את התפילין היקרות לו מביזיון חלילה, אבל כששאל לדעת תורה, נאמר לו שזו הלכה פסוקה שאין פודין את התפילין ביותר מדמיהן, ולכן מותר לו לשלם אך ורק כמה שעולה זוג תפילין ולא שקל אחד יותר. זאת כמובן, כדי שלא לתת לגנבים הנוכרים תמריץ לגנוב דווקא תפילין, לצורכי סחיטה כספית.

מסופר בדרך צחות שפעם בא גוי אלם וגברתן עם זוג תפילין שגנב, הוא נכנס לשכונה יהודית, והציע את התפילין למכירה, כשהוא דורש עליו סכום של אלף דולרים.

היה שם יהודי חכם שאמר לגוי שהוא מסכים בהחלט, אבל הוא רוצה לבדוק את הסחורה לפני שיבצע את הקניין. הוא פתח את שקית התפילין, הוציא תפלה של יד ותפלה של ראש, ואז שאל את הגוי: ואיפה התפלה של היד השניה??? הבאת לי פה רק ליד שמאל, ומה עם יד ימין???

הגוי התבלבל והסכים למכור את התפילין בשליש מחיר, בגלל שנתפס בקלקלתו כמי שמנסה למכור מוצר חסר במחיר מלא...

פִּי תְּבֵא בְּכָרִם רֵעֶךָ (כג כה)

מקרה: מאיר עובד כטבח בישיבה, ובתחילה הקפיד להימנע מלאכול במטבח, בגלל שהתבייש לבקש רשות ממנהל הישיבה, ולא רצה ליהנות מהגזל.

אחרי תקופה הוא ישב בשיעור חומש רש"י, ושמע שפועל המגיע לעבוד בכרם יכול לקטוף מלילות בידו ולאכול תוך כדי עבודה.

מאחר והוא עובד בישיבה, מאיר כבר יודע להיות 'תלמיד חכם', ולדמות מילאת למילתא, וממילא הגיע למסקנה שאם כן גם הוא יכול להפריש לעצמו מנה נכבדה מהאוכל שהוא מבשל ולאכול בלי לבקש רשות, שהרי התורה נתנה לו זכות.

עם זאת, מאחר והוא יודע שהוא לא באמת תלמיד חכם, פנה מאיר לרב וביקש שיאמר לו אם החשבון שלו צודק או שאולי זה לא ממש אותו הדבר והכוונה היא דווקא לכרם.

שאלה: האם יש חיוב לאפשר לפועל לאכול בכל עבודתו על מוצרי מאכל?

תשובה: כמובן שלא, התורה התירה רק עד שלא נגמרה מלאכתו של המזון ורק במאכלים שהם גידולי קרקע. עם זאת, בוודאי שמותר לו לטעם מהמאכלים כדי לתקן את התבשיל כראוי, ואדרבה, חובה עליו לעשות זאת כדי שהמזון יהיה מוכן כראוי ויאכלו ענווים וישבעו.

אמנם, מצד 'ואהבת לרעך כמוך' וכן 'ועשית הישר והטוב', ראוי לבעלים לתת לעובדים המבשלים ומכינים את המזון, רשות קבועה לקחת לעצמם מנה כדי לאכול, ובוודאי שיש בזה עניין גדול כדי למנוע אותם מלהיכשל בגזל חלילה.

מעשה היה לפני שנים, הוזמנתי לשאת דברים במסיבה שנערכה לכבוד סיום חומש בראשית. המלמד שלימד את הילדים היה ידיד מנוער הרה"ג ר' חיים גולדשמידט, הידוע כמלמד מומחה ומיוחד במינו שזוכה להאחיב את התורה על תלמידיו באופן יוצא מן הכלל ובמשך שנים רבות זוכה להעמיד אלפי תלמידים הגדלים לאחר מכן

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לסייע והכוונת תלמידים

תורמי

וזוז כ'ים
לקראת
הגדולה!

המבצע הגדול לחודש אלול
תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של
'דרשו' ולהפצת גליון 'לקראת שבת'
זמקבלים מ'דרשו' מתנות ענק!!

המבצע מוגבל!! כל הקודם זוכה!!

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 467

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה ₪ 299

1.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 530

תרום ₪ 24 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 336

2.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כיס

ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 387

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 276

3.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל

ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 404

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 276

4.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח על המשנ"ב

שו"ע יו"ד כרך ט'

שו"ע יו"ד כרך י'

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 828

תרום ₪ 28 לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה ₪ 420

5.

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

“חשבתי שאני מתעלף מרוב בושה. אוי ואבוי, זה מה שעונים לשר התורה? כסף! מה זה כסף בכלל, אצל מרן מבקשים ברכה ליראת שמים, ילדים טובים, הצלחה בלימודים, מה פתאום כסף. אבל מרן הגיב בפשטות ובירך את בני כבקשתו “שיהיה לך הרבה כסף!”

התורה נתנה לנו את פרשת 'בן סורר ומורה' להלכה ולא למעשה, כדי שנלמד ממנה מוסר השכל

מאת: הרב אברהם פוקס

ישיבה שהסכימה לקבלו, החלטתי לפנות למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי, ולבקש שישוחח עם הבחור, כדי לחדש אצלו את השאיפות לצמוח בתורה וביראת שמים.

“מרן היה אז אחרי האירוע המוחי שחוה, וממילא היה קשה יותר להיכנס אליו. עם זאת, נודע לי שהוא יוצא מדי בוקר, בשעה מוקדמת מאוד, להליכה ב'גן 93 בבני ברק, ובהתאם לכך יצאתי קשר עם מי שליווה אותו, ואמרתי לו שאני מתכוון לבוא למחרת עם בני אל מרן תוך כדי ההליכה, כדי שמרן יברך אותי. ביקשתי ממנו שיכין את הרב מראש לכך שמביאים בחור שצריך חיזוק, ואף שאני לא אגיד את הדברים בזמן שבני שומע, מרן כבר ידע בחכמתו איך להרעיף עליו טללי חיזוק.

“הבן שלי מאוד התרגש, סיפרתי לו שיש לנו הזדמנות לקבל ברכה מרבי חיים קנייבסקי והוא התלהב מאוד. למחרת קמנו מוקדם, ובחיל וברעדה הגענו ל'גן 93 כשאני מתפלל בסתר לבי שהקב"ה יעשה לנו נס והבן שלי יעלה על דרך המלך.

“הגבאי ראה אותנו ומרחוק כבר הבחנתי שהוא מסביר למרן שהנה מגיעים האב והבן שעליהם הוא דיבר איתו קודם לכן.

“התקרבו ומרן שואל 'מה אתם רוצים', נתתי לבן שלי לדבר והוא אמר שהוא רוצה ברכה... שאל אותו מרן, 'איזו ברכה אתה רוצה?'

אחד הנושאים המדוברים בפרשתנו, היא פרשת 'בן סורר ומורה', ולא בכדי. הרי אנו יודעים שבגמרא ישנה דעה שלא היה מעולם בן סורר ומורה, ואם כן נראה שהתורה נתנה לנו את הפרשה הזאת 'להלכה ולא למעשה', כדי שנלמד ממנה מוסר השכל.

האור החיים הקדוש עומד על המילה 'איננו'. מדוע לא נכתב 'אינו שומע בקול אביו', ומפרש שמדובר על האדם עצמו שממליך בתוכו את היצר הרע, וממילא נשללת ממנו הידיעה והשמיעה הרוחנית להיטיב את דרכיו, כי היצר הרע יושב על מפתח הלב ומונע מלהתעורר ולצאת מהמצב הבישי שבו הוא נמצא.

מוסר השכל נוסף הנלמד מפרשת בן סורר ומורה הוא בנושא של חינוך הילדים. ואכן, יש ווארט חריף מאוד של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זצ"ל שאמר באחד משיעוריו המפורסמים 'חומש רש"י'. הוא קרא את הפסוק ופירש אותו על דרך הדרוש, ע"י שינוי הפסיקים שבו, וכך קרא ופירש: "כי יהיה לאיש בן" - מזל טוב! נולד לו בן! "סורר ומורה איננו" - הוא איננו סורר ומורה! הוא לא עושה שטויות! "שומע בקול אביו ובקול אמו!" - הוא ילד טוב שמקשיב להוריו, ובכל זאת "וייסרו אותו", התוצאה של זה תהיה "ולא ישמע אליהם...".

את המעשה הבא שמעתי מפיו של ידיד, שלפני שנים רבות היה צריך לעבור איזה ניתוח קטן, ולשם כך אושפז ליום או יומיים בבית החולים. במיטה לידו שכב יהודי אחר, שגם הוא נכנס לבית החולים בנסיבות דומות. השניים היו ב"ה בריאים בסך הכל, והתנהגו בהתאם, ישבו ושווחחו זה עם זה, והפכו לידידים.

סיפר לו שותפו לחדר סיפור נפלא, וכך היה המעשה:

“אחד מילדי היה בחור מאוד טוב בתלמוד תורה ובישיבות, הוא למד באחת הישיבות היותר נודעות לשם ולתהילה, ובצדק. אבל באיזשהו שלב נהיה רפיון גדול בלימודים שלו, והוא הורחק מהישיבה, לאחר מכן הרחיקו אותו מיישיבה נוספת, וכך התחיל להתגלגל בין ישיבות, מה שעורר אצלי דאגה גדולה מאוד מפני העתיד שלו.

“לאחר תקופה ארוכה שלא היה שיפור והוא המשיך להסתכסך עם המשגיחים ולהתרחק יותר ויותר מהגמרא, וכבר לא היתה

“הבן שלי השיב בפשטות “אני רוצה הרבה כסף!”.

“חשבת ששני מתעלף מרוב בושה. אוי ואבוי, זה מה שעונים לשר התורה? כסף! מה זה כסף בכלל, אצל מרן מבקשים ברכה ליראת שמים, ילדים טובים, הצלחה בלימודים, מה פתאום כסף.

“אבל מרן הגיב בפשטות ובירך את בני כבקשתו “שיהיה לך הרבה כסף!”.

“הבן שלי גם לא היה מרוצה. הגר”ח הבחין בכך ושאל אותו, “נו... הברכה לא טובה? הרי זה מה שביקשת הרבה כסף!”.

השיב לו בני, “כן, אבל אני לא רוצה סתם ככה הרבה כסף, אני רוצה הרבה הרבה הרבה כסף!!!”.

“מרן השתתק ושקע במחשבה למשך מספר רגעים תוך שהוא משעין את מצחו על המקל שצעד עימו...”

“אני קיוויתי שהאדמה תבלע אותי. איזה בושה, כזאת תאוות ממון שהשתקפה מבקשתו של הבחור בוודאי לא נגלתה לעיני מרן כבר זמן רב.

“עם זאת, קיוויתי שמדובר באיזה תרגיל שמרן עושה לו, שכביכול הוא מבין את בקשתו ובהמשך הוא עומד להשתמש בקרבה שנוצרה ביניהם כדי להסביר לו על חשיבות לימוד התורה בכל מצב וכו’...”

“מרן פנה לבני ואמר לו, “אני מסכים לבקשת לברך אותך כפי שביקשת, אבל יש לי תנאי אחד! אם תלמד כל יום חמש דקות, כל יום חמש דקות גמרא, אבל באותה שעה בדיוק בכל יום בקביעות שאי אפשר לזוז ממנה אף פעם, גם בפורים וביום כיפור, כל יום חמש דקות באותן חמש דקות, אם תעמוד בזה, אני מברך אותך שיהיה לך הרבה הרבה הרבה כסף!”.

“מרן אפילו חיקה בדבריו את הטון שבו ביקש בני את הבקשה

“הרבה הרבה הרבה כסף!”.

“הבחור זרח מאושר! הוא ידע שברכה של רבי חיים קנייבסקי זה לא סתם, דבר מדבריו לא נופל ארצה. ואני כבר הייתי בטוח שהנה מגיע הרגע לו חיקתי, אבל לא... מרן חיך אלינו והמשיך בהליכה שלו, כשאני נשארתי מאוכזב... באתי לתקן את בני ולשפר את דרכיו, ומה קיבלתי? ברכה שיהיה לו הרבה הרבה הרבה כסף... נו נו... מה שווה כסף בלי תורה???”.

“אבל אחרי שנים הבנתי שעם גדולי התורה לא מתווכחים. מרן בירך אותך כפי בקשתך, אבל לאותה שיחה היתה השפעה אדירה על הבחור. הוא התחיל להקפיד על חמש דקות לימוד בכל יום, ומשם זה הלך והתרחב, עד שכיום, עשר שנים אחרים, הבן שלי הוא אברך משי שיושב בכולל מהבוקר ועד הערב, הוא כבר חיבר כמה ספרים, מגיד שיעור, ועושה חיל בלימודיו, בלי עין הרע!!! מסתבר שהחינוך שלו לתורה עבר דרך ברכה להרבה הרבה הרבה כסף!”.

סיפר לי החבר שהוא נשאר במתח... מה עם הכסף, האם האברך הזה אכן עשיר כזה גדול כמו שמרן זצ”ל בירך אותו?

השיב לו אביו של האברך: “ידוע ששאלו פעם את מרן שר התורה כיצד זה שהוא לא עשיר, הרי ידוע שסנדקאות זו סגולה לעשירות, ומרן שימש כסנדק אלפי פעמים בימי חייו. הצביע מרן על הספרים שחיבר ואמר: “זה העושר שלי... בוודאי שאני עשיר”.

“ואם כן גם בני זכה לעשירות מופלגת, הוא כבר חיבר כמה ספרים, ובעז”ה עוד היד נטויה...”.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א

במידה הזו של 'יקוב הדין את ההר', אזי גם אתו הולכים באותה הנהגה ולא מוותרים לו על דבר, ולכן חרבה ירושלים. וכמו שכתב רבינו חפץ חיים זצ”ל בספר שמירת הלשון. אבל אם אדם מוותר לחבירו ומעביר על מדותיו, גם בשמים אומרים 'כפועל אדם ישולם לו' (איוב ל"ד י"א), ואפילו שלא מגיע לו לפי הדין, נעביר על זה ונתן לו לפנים משורת הדין.

כשאנחנו רוצים שהקב"ה ינהג אתנו במידת הרחמים אנחנו צריכים בעצמנו ללכת בקו הזה של מידת הרחמים. אדם שבחודש הזה יקח על עצמו להשתפר בעניינים האלו של בין אדם לחבירו, אשר כמו שהזכרנו קודם לא די במה שאדם מביטיח אלא הוא צריך באמת גם להראות שהוא באמת עושה משהו כדי לתקן את דרכיו ולהשתפר, אם הוא יקח על עצמו שלא לדבר בסגנון עוקצני אלא בשפה יותר נעימה לסובבים אותו ובחיוך ובמאור פנים, הרי זו היא הכנה ראויה לימים הנוראים, וה' יהיה בעזרנו. ונזכה כולנו לשנה טובה ומבורכת וכתובה וחתימה טובה אמון.

(נערך מתוך מגיד דבריו ליעקב כי תצא תשפ"ג)

בשבוע אל בית החולים שם לבקר את החולים. היה נכנס אצל חולה אחד ודורש בשלומן, הולך לחולה אחר ומברר על מצבו, וכך היה עובר אצל כל החולים. למה? כי כשחולה רואה את גדול הדור הרב הנערץ של העיר מגיע לבקר אותו, וכשהוא שומע את הברכה מפי הרב, הרי זה בשבילו כבר יותר מחצי רפואה. ואם לפעמים לרוב טרדותיו וצרכי העיר המרובים שהשתרגו על רבי עקיבא איגר הוא לא יכל להגיע, לא היה אומר 'אונס רחמנא פטריה', אלא היה שוכר בכסף מלא שליח מיוחד שילך לבקר בשמו את החולים וידרוש בשלומם, ואחרי זה ישוב ויגיד לו מה שלומם.

הוא שפותחת הפרשה ואומרת 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים', זה חודש אלול. על מה יבכה האדם?! על הדברים האלו יבכה ויראה איך לתקן את עצמו. אמרו רבותינו (בבא מציעא ל:), לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו את דבריהם על דין תורה. לא כתוב כאן שהיו רוצחים או גזלנים, אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה. מה הבעיה בזה? הבעיה היא שהם לא רצו לוותר כלום לחבריהם, ועל קוצו של יו"ד היו מריבים זה עם זה. וכשאדם הולך

קראו לו 'וואלי', הוא היה בעל מבנה גוף רחב וגבוה. לאורך כל שנות לימודי בתלמוד תורה מעולם לא ראיתי אותו יושב על כיסא או נח קצת. משעת בוקר מוקדמת ועד לשעות בהן כבר חלמתי חלומות נעימים הוא היה סוחט סמרטוטים, מבריק רצפות, מטאטא, שוטף את החצר ואוסף לכלוכים

על מה שלמדתי מהעובד הרומני המגושם שהיה עובד בחיידר בו למדתי בילדותי

מאת: הרב ישראל היימן

למען ייטב לך והארכת ימים (כ"ו)

פרשתנו עמוסה במצוות, הרבה מאד פרטים ופרטי פרטים הסובבים כמעט כל חלק בחיי האדם. נתאר לעצמנו חקלאי של פעם שלומד שניים מקרא ואחד תרגום את פרשת כי תצא... מתברר לו שאם הוא זורע תבואה הוא צריך להשאיר לקט שכחה ופאה, אם הוא נוטע כרם אזי מלבד ערלה ונטע רבעי, מוטלת עליו חובת פרט ועוללות לעניים. אחרי כל אלו, יש את החובה להאכיל את הפועלים ולתת מעשרות... נראה לא קל...

הפרשה בעיקר מלמדת אותנו לשים לב לפרטים קטנים, לחיות עם חשבון מדוקדק על כל צעד ושעל בכל תחום. להיות דרוכים ולהיזהר בכל תחום.

אולי יש כאלו שחיים בצורה הזו מכבידים עליהם, הם מרגישים כבולים חלילה... לאלו וגם למי שיש לו סיפוק מכל מצווה ברצוני לתאר את לא פחות מאשר עובד הרומני המגושם שהיה עובד בחיידר בו למדתי בילדותי.

קראו לו 'וואלי', הוא היה בעל מבנה גוף רחב וגבוה. כמדומני שלאורך כל שנות לימודי בתלמוד תורה מעולם לא ראיתי אותו יושב על כיסא או נח קצת. משעת בוקר מוקדמת ועד לשעות בהן כבר חלמתי חלומות נעימים הוא היה סוחט סמרטוטים, מבריק רצפות, מטאטא, שוטף את החצר, אוסף לכלוכים ושאר מרעין בישין. הוא עבד פיזית לבדו בעבודה ששייכת לשלושה או ארבעה אנשים רגילים.

עברית הוא בקושי ידע למרות שהוא כבר הרבה שנים נמצא כאן בארץ, חוץ מעל עסקי נקיון והמסתעף לא היה ניתן לדבר איתו על שום דבר. לא רק בגלל פערי השפה, בעיקר בגלל שלא כל כך הרבה שכן לו בקופסא שמאחורי המצח... הקשר היחיד שהיה לו עם ילדי החיידר היה כאשר הם הפריעו לו בדרך זו או אחרת בנקיון אז הוא היה מניף שתיים או שלושה ילדים יחד בזרועותיו החסונות הישר לחדר המנהל... הדבר הזה כמובן היה קורה כמה פעמים ביום, מה שלא הקל על העבודה המפרכת.

גם כשקרה שהזדמנתי לבנין החיידר בשעות הלילה תמיד היה ניתן לראות אותו שוטף עוד כיתה או מטפל בחצר בכמה דברים טכניים קשים.

הדבר שהכי זכור לי כילד זו הפליאה איך הוא מסוגל לחיות כך. תמיד להתעסק עם לכלוך ורפש, ללבוש בגדים מדיפי ריחות של חומרי נקיון כימיים, ובעיקר בסוף כל יום מתיש כזה ולקראת יום מתיש נוסף עוד לישון בכוח הקטן והמלוכלך שהיה מיועד לו, צמוד ממש למטאטא הענק ולדלי שיש בו שאריות מהספונג'ה האחרונה. כל השנה, גם בחופשות, מלבד כמה ימים בשנה בהם היה נוסע לביקור אצל משפחתו ברומניה. זה היה נדמה כחיים בלתי נסבלים.

בעיני הוא סימל את העבד כנעני' כמו מאז ומקדם. בליבי, כמו כל ילדי החיידר, זלזלתי עמוקות בכל מה שהוא מסמל והוא היה תמיד הדוגמא לגוי כמו בסיפורים על העיירות של פעם. טיפש, אלים, מזיק שצריך לשמור ממנו מרחק רב ככל הניתן.

אני זוכר את אותו יום בו הוא הודיע למנהל החיידר שעוד מעט הוא עוזב את העבודה וחוזר למשפחתו שברומניה. הוא סיפר למנהל שכאן בישראל המשכורת בשקלים מתורגמת להרבה מאד כסף במדינה ממנה הוא מגיע, כל משכורת חודשית כאן שוות ערך כמעט למשכורת שנתית שם. במהלך הזמן הוא גם הוכיח את יכולותיו וקיבל העלאה קטנה במשכורת שתורגמה שם לכסף רב מאד.

בכסף הזה הוא בנה בית מפואר באיזה כפר ברומניה, כעת נשאר לשלם רק את חדרי השירות והרצפה, מיד כשזה מסתיים הוא חוזר למשפחתו. הוא סיפר על אשה וילדים שיש לו שם אותם הוא כמעט ולא ראה כבר שנים ארוכות.

מדוע

אין מברכים על התקיעות באלול?

כיצד

מברכים 'שהחיינו' על התקיעות
בר"ה לאחר שתקעו כל החודש?

הזפייע הכרך החדש! מועד לדוד

חידושים וביאורים בסוגיות המועדים: אלול, ראש השנה, יו"ב, סוכות, שמיני עצרת, חנוכה, ט"ו בשבט, פורים וד' פרשיות להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את עניני המועדים

מאת הרב"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א,

נשיא 'דרשו'

בחרדת קודש הלכתי וחיפשתי, כשמצאתי את רבי אברהם גנחובסקי זיע"א, אמרתי לו: אבא אמר למסור שכבר מתחילים קריאת התורה. כנשוך נחש הוא קפץ, ורץ במהירות מסחררת, ירד את המדרגות הרבות, רץ ברחוב ובמעלה המדרגות, עד ששמע את החזן אומר את הקדיש, או אז נעצר, הסב פניו אל הקיר וענה בדביקות אמן ואיש"ר.

על הרגשת חשיבות המצווה שנחקקה בעצמותיו
וננסכה ברגשותיו של הגאון רבי אברהם גנחובסקי זיע"א

מאת: הרב צבי גטקר

לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אֶחִיךָ אוֹ אֶת שִׂי נְדָחִים וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הָשִׁב
תְּשִׁיבֵם לְאֶחִיךָ (כב א)
והתעלמת מהם ורבותינו אמרו פעמים שאתה מתעלם מהם, (רע"ו).

בגמ' בבא מציעא מבואר כי אחד מאלו שנכללים ב'פעמים שאתה מתעלם מהם' הוא 'זקן ואינו לפי כבודו', כלומר אדם נכבד ותלמיד חכם, שההתעסקות עם האבידה לא לכבודו, לדוגמא: אבידה שהיא 'נגן שמע', וודאי גם הת"ח הכי זקן צריך לקיים בה השבת אבידה כי הרי זה נכנס לכיס, ואין פחיתות כבוד לאסוף את האבידה ולעסוק בה, אך אם האבידה היא למשל 'מערכת שמע' שמורכבת מכמה חלקים וחוטי חיבור, אי"ז לכבודו של הת"ח להסתובב עם זה ברחובה של עיר כאילו החל לעסוק באיסוף 'אלטע זאכן'.. וא"כ הוא פטור ויש באפשרותו להתעלם מלעסוק באבידה.

על הלכה זו, שמעתי כי הגאון רבי אברהם גנחובסקי זיע"א, התבטא פעם שיש סוגיא בש"ס שאין לו בה הבנה 'למעשה', וזו סוגיית 'זקן ואינו לפי כבודו', אין הוא יורד לסוף דעתה של הלכה באיזה מקרה מעשה מצווה של 'השבת אבידה' יכול להיות שלא לפי כבודו של הזקן?..

כי כך הוא רבי אברהם היה חי, מצווה הייתה אצלו שיא השיאים שיכול אדם להשיג בעולמו, ואם כך מה שייך פחיתות כבוד?, וכי יהודי נכבד ככל שיהיה, שמגלה חור באמתחתו אשר ממנו נשרו שטרות כסף בסכום עצום, יותר עליהם למען כבודו, או יתכופף ויאספם מהרה אל חיקו?, ואם נשאל את אותו ה'נכבד', אתה לא מתבייש להתכופף ולרדוף אחרי שטרות מתעופפים? הוא יענה בפשיטות, מה פירוש, מה בזוי בזה? הלא כולם מבינים כי איבדתי שטרות כסף, מה לא מכובד בלדאוג לא לאבד אותם?.

כך ממש היו בעיניו המצוות, לא היה כל שיקול וחשבון של כבוד או קושי, כי הרי לא ניתן לאבד 'עולם ומלואו' בשביל שטות והבל כמו כבוד, ואין שום הרגשת קושי כשהתוצאה מהמאמץ היא רווח אין סופי. הסיפורים שלא נגמרים על פעולותיו השונות והייחודיות, העלו שאלה, וכי הוא סבר שכך נדרש מאדם, לנהוג בשפלות ברח שכוז, לאסוף זכויות ומצוות במאמצים כאלו, או כמו שהרבנית שלו הייתה

שואלת מידי פעם, תגידו הוא אדם או מלאך?.

כשנשאל מרן הגר"ד לנדוי שליט"א על כך

כשנשאל מרן הגר"ד לנדוי שליט"א על כך מאת אחד מגדולי הדור, אמר, ידיד אני של ר' אברהם, ומתוך הכרות אישית יודע אני, כי לא עשה זאת משום שהיה סבור שהוא חייב לקיים את המצווה גם באופן שכזה, אלא משום שהוא לא העלה על דעתו מעולם פטור מהמצווה במצב כזה.

למשל, המתיק רבי דב, אם יהודי נחלה, ובעצת הרופאים אסור לו לצאת מביתו לתפילה בבית הכנסת, כי המאמץ מסוכן לו, והנה המצב נודע לידידיו, ונתאספו ובאו עשרה מחבריו לערוך מניין אצלו בסלון, וכי הוא לא יתאמץ לקום ממיטתו להתפלל עמהם במניין. וודאי שכן אף כי כרוך הדבר במאמץ, כך בדיוק חש הגר"א גנחובסקי כלפי כל מאמץ או אי נעימות שנדרשת בכדי לקיים מצווה, הרגשת חשיבות המצווה כל כך נחקקה בעצמותיו וננסכה ברגשותיו עד שכל מאמץ שהוא, זה אכן היה מאמץ אך מאמץ קל לדידו, ביאר הגר"ד שיבלחט"א.

אף אני זכיתי פעם לחוות זאת, ומעשה שהיה כך היה: עליה לתורה של אחד הבני דודים התקיימה בבית הכנסת החסידי השכונתי, ילד הייתי ובאתי להשתתף, כמוזן מ'הדרך לבית הכנסת, הבאגלייטן', שבו מזמרים לכבוד החתן, ועד לאופרוף, ואסיפת הסוכריות והמתקנים המתעופפים על החתן העולה למפטיר..

הרב גנחובסקי חש שייכות לשמחה, והגיע להשתתף בשמחה, הוא כמוזן כבר היה לאחר תפילת שחרית ומוסף כותיקין, וכששמע שהציבור אוזן עדיין אי שם בברכות קרי"ש, פנה לאבי שיחי ואמר לו אני אלך ללמוד בעזר"נ שבבית הכנסת הסמוך בו כבר סיימו להתפלל, ואחזור לעלייה לתורה.

ולפי ששמע כן אבי, אמר לי כשסיימו את ברכת הכהנים של שחרית, 'לך לבית הכנסת הסמוך, שם בעזרת הנשים יושב ר' אברהם, תאמר לו כי סיימו כבר חזרת הש"ץ של שחרית, ותכף מתחילים קריאת התורה'.

בחרדת קודש הלכתי וחיפשתי את המקום, כשמצאתי אמרתי לו, אבא אמר למסור שכבר מתחילים קריאת התורה, כנשון נחש הוא קפץ ושאל: כשיצאת סיימו כבר חזרת הש"ץ?, עדיין לא, ענית.

ובאותו הרגע, רץ הגר"א במהירות מסחררת, ירד את המדרגות הרבות רץ ברחוב את הכמה מטרים בין בתי הכנסיות, ורץ במעלה המדרגות, עד ששמע את החזן אומר את הקדיש, או אז נעצר קרוב לסוף המדרגות, הסב פניו אל הקיר וענה בדבוקות אמן ואיש"ר.

הוא היה אז בגיל העמידה ומעלה, ואני ילד צעיר, ולא השגתי את ריצתו, כפשוטו. לא יאומן.

כמוזן שהלכתי מיד ואמרתי לאבי כי ר' אברהם הגיע, והוא יצא אליו, אך ר' אברהם הרגיעו כי היה חסר לו בסה"כ קדיש תקבל, [הוא זצ"ל היה מאריך תדיר בשמו"ע], ולכן כשהבין שיש סיכוי לתפוס אמן יחא שמיה רבא הגיע.

והוא חוזר לשם לעזר"נ, והוא יחזור בעליה לתורה בל"נ..

וכך שוב כשהגיעו לעליית השביעי ותיכף לאחר הקדיש יקראו לחתן לעלות, נשלחתי שוב לעדכן את הרב גנחובסקי כי כבר תהיה העליה

לתורה.

שוב הלכתי, הפעם מצאתי אותו בקלות, ואמרתי לו כי תיכף תתקיים העליה לתורה, הרב סגר את הספר, ירד בנחת את המדרגות, הלך את המרחק הקצר, עלה שוב במדרגות, והגענו כבר כשהסתיימו הסוכריות להתעופף, ואפילו כבר הזמינו מישהו להגבהת ספר התורה.

רב ביהכ"ס שחרד לכבודו היה נבוך כי כבר לא נשאר מה לכבדו, וכיבד אותו בגלילה.. שכמוזן הוא נטל אותה בשמחה..

כלומר אל הקדיש הוא רץ כצבי ממש, אבל למטרה עצמה שלשמה טרח מביתו והגיע עד לכאן להשתתף ב'אופרוף', הוא לא הצליח להגיע בזמן..

נסיים בעוד סיפור קטן ומחמם לבבות.

רבי אברהם דאג למשפחה מסוימת של גרי צדק, שבנם התקשה מאוד בלימודים, ונשלח למצוא מסגרת לימוד מתאימה למצבו, רבי אברהם ביקש מאחד ממקורביו שבירושלים, לקחתו לביתו ולארחו כמה חודשים, וכך יוכל להכניסו למוסד מסוים.

אותו מקורב איש חסד, הסכים בשמחה, להוסיף עוד ילד מאתגר למשפחתו הברוכה..

למחרת, באמצע סדר שני, האברך מקבל טלפון בהול למזכירות הכולל, הוא יוצא תיכף, ואשתו אומרת לו, בוא דחוף הביתה, מיד!!.

הוא לבש את הכובע וטס הביתה, שם הוא מגלה את רבי אברהם עומד בסלון, לא פחות ולא יותר. אשתו הסבירה לו כי בשעה 6 דפק ר' אברהם בדלת, נכנס פנימה ואמר: 'באתי לעזור לכם בהשכבה, ברחיצת הקטנים, או בהאכלתם'..

לפליאתו, "הסביר" ר' אברהם: תראה אני צריך לדאוג לילד הזה, והטלתי את חובתי הזו עליך, כי אני אין לי כאן בירושלים משפחה עם ילדים קטנים לגדל אותו, אבל בעצם הכבדתי עליכם, אז למה שלא אבוא ואעזור לכם במה שאני יכול?!...!

כעת נבין יותר את עומקו של הספק המעשי של ר' אברהם, באיזה מקרה שייך שיהיה פטור של 'זקן ואינו לפי כבודו. זכותו תגן עלינו.

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל היימן

להשקיע במקום בו מקבלים משהו שניתן להמיר אותו להרבה יותר במקום אחר. הראש הבלתי מפותח הזה מבין שכדאי לחיות חיים על גבול הבלתי נסבלים בשביל לבנות בית יפה ברומניה.

ומה נענה אנן אבתריה... כשאנו מצווים במערכת של מצוות אלוקיות, כאלו שנותנות לנו קרבת אלוקים יומיומית שקל וניתן במוחש להרגיש אותה. זה אכן כרוך לפעמים בחוסר נוחות, אבל כולי עלמא מוודו שלא מדובר על לישון בכוח מלא ריחות לא נעימים או לשטוף קומפלקס של כמה מבנים. והתמורה לכך היא קצת יותר משיש יותר איכות במטבח או משקופים בעלי טריקה שקטה...

מי שמעמיד את ההשוואה הזו למול עיניו מסוגל ואף חפץ להקריב את כל יכולותיו לקיום המצוות בשלימות ולשליחת כמה שיותר זכויות אל העולם בו הן שוות הרבה יותר ממה שאנו מסוגלים לדמיין בכלל.

כשהתפרסם בחיידר שהרומני וואלי הולך לעזוב ונשאר לו לשלם רק עוד קצת על הדירה שהוא בונה... גבר הזלזול. כילדים קטנים אפילו לא יכלנו להיכנס לראש של מי שמוכן לעזוב את משפחתו, לגור בכוח קטן ומלוכלך, להיות עבד נרצע בעבודה פיזית בלתי נתפסת בסביבת ילדים שלא תמיד עושים חיים קלים... רק בשביל לבנות בית קצת יותר יפה.

כשגדלתי, הבנתי שהפועל הרומני הנבער מדעת מלמד אותי מוסר השכל חזק ביותר. אדם חי כאן בעולם הזה, הוא עובד ועובד, לפעמים מוותר על נוחות גשמית ולפעמים אפילו יותר מזה... אבל כאשר הוא יודע שהשכר שמשולם כאן מתורגם שם בעולם האמיתי לפי אלפי אלפים מערכו כאן, הדברים מקבלים מימד אחר ונהיה קל יותר.

גם ראש גויי מגושם ובלתי הרבה תבונה או חכמת חיים מבין שכדאי

"פעם שמעתי את הגר"י בלויא זצ"ל משוחח עם אבי מורי ושואל אותו? אתה זוכר שבתור בחור צעיר נבחנתי אצלך את כל שישה סדרי משנה בעל פה?". הוא הודה לאבי מורי שעודד אותו ללמוד את כל שישה סדרי משנה בעל פה, ואמר: "זה הציל אותי!"

על השבת אבידה, היצה"ר, ועל הכוחות הגדולים שמאפשרים להתגבר בקלות על היצר הרע

מאת: יעקב א. לוסטיגמן

לא תִּחְרַשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּיו (כ"ב)

מעשה היה באחד מגדולי הדורות, שהילך ברחובה של עיר, ולנגד עיניו הופיעה עגלה עמוסה במטען כבד, רתומה לשני סוסים שנראו חזקים במיוחד, ועל דוכן העגלון ישב לו ה'בעל עגלה' איש זקן ושבע ימים שנראה כמי שכבר אין כוחו במותניו, אבל עשרות שנות עבודה כעגלון מקצועי הותירו בו את חותמם, ולהצליף עם השוט הוא ידע היטב.

כך הוביל הזקן את העגלה הכבדה והנהיג את הסוסים החזקים, שלרגע אחד לא ההינו להמרות את פיו, ויחדיו צעדו בצעדים קצובים למרות המאמץ הגדול שנדרש מצדם כדי לעמוד במשימה זו.

תהה אותו גדול ושאל את מלווהו: אמור לי חביבי, הרי הסוסים הללו, כוחם עולה עשרת מונים על כוחו של העגלון הישיש. נכון, עכשיו הם רתומים לעגלה אינם יכולים להימלט ממנה, אבל לעת ערב, כשהעגלון ישחרר את הריתמה ויוביל אותם לאורווה, הם יוכלו בקלות רבה לרמוס אותו ולצאת לחופשי. מדוע אם כן הם מוכנים לשמש אותו בכזאת נאמנות יום יום ושעה שעה, להתאמץ ולספוג את הצלפות השוט, כשבעיקרון יש להם יכולת להימלט?

הוא מותיב לה והוא מפרק לה: יודע אתה מה התשובה? הטה אוזן ושמע! הסוסים הללו, הם סוסים! הם לא מבינים את מה שאתה ואני מבינים, שיש להם כח עצום פי כמה וכמה מהעגלון הזקן. אין להם את השכל כדי לאמוד את כוחם לעומת כוחו. הם לא חושבים ולא מסיקים מסקנות. בגלל זה הם סוסים ואנחנו רוכבים עליהם. אם להם היתה היכולת לחשוב, מי יודע, אולי הם היו רוכבים עלינו ולהשתמש בנו לצרכיהם...

המחשבה על כך די מצחיקה, אבל הבדיחה היא עלינו... כי לא פעם אנחנו בעצמנו מתנהגים כמו סוסים. היצר הרע מוביל אותנו באף, גורר אותנו לאורך שנים בהתנהגות שאינה כפי שהיינו רוצים להתנהג, כל אחד ונקודות החולשה שלו, לב יודע מרת נפשו. לפעמים אנחנו צריכים פשוט להרים את הראש, להפעיל את כח המחשבה ולהסתכל, הרי הוא מלך זקן וכסיל, ואנחנו יצירי כפיו של הקב"ה, הכח שלנו הוא חזק ועצום, רק בגלל שאנחנו בבחינה של 'כבהמות נדמו' אנחנו כנועים כך להרגלים הלא טובים לאורך שנים. אם רק נזקוף קומה ונערך אומדן של הכח שלנו מול הכח שלו, נגלה שאנחנו יכולים בקלות רבה לנתק את הרתמה שבה הוא מוביל

אותנו, ולרוץ הישר לזרועותיו הפתוחות של הבורא יתברך, הממתין ומצפה לשובם של בניו.

וכך היה מבאר רבינו הגר"ח מבריסק את הפסוק "אדם ביקר ולא יבין נמשך כבהמות נדמו", לכל אדם יש 'יקר', נשמה יקרה גדולה ועצומה שבכוחה לקרב אותו לבורא יתברך בקרבה גדולה ונפלאה, אבל "ולא יבין", הוא אינו מודע לכך, ולכן "נמשל לבהמות נדמו", הוא דומה לאותו סוס אביר וחזק שמשרת עגלון זקן ותשוש, מאחר ואינו יודע כמה גדול הכח הטמון בנשמתו היקרה.

נציין כאן מעשה נפלא שזכינו לשמוע מפיו של הגאון הגדול רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, מחבר ספרי 'טיב הכוונות', 'טיב הפרשה' ושאר ספרים, ומראשי ישיבת המקובלים 'שער השמים', שסיפר על הכח הרב שזיהא אביו אצל אחד מתלמידיו, הבחור יעקב בלויא, שלימים היה להגאון הגדול רבי יעקב בלויא זצ"ל, דיין בבד"ץ של 'העדה החרדית' בירושלים.

"פעם שמעתי את הגר"י בלויא זצ"ל משוחח עם אבי מורי (הגאון הגדול רבי לוי הכהן רבינוביץ בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל) ושואל אותו? אתה זוכר שבתור בחור צעיר נבחנתי אצלך את כל שישה סדרי משנה בעל פה?".

"הוסיף הגר"י בלויא משפט חשוב מאין כמוהו. הוא הודה לאבי מורי שעודד אותו ללמוד את כל שישה סדרי משנה בעל פה, ואמר: "זה

לא בשוגג...

ולפי דרכינו למדנו, שגם הכח הזה, לזכות את הרבים שיכירו כל אחד בכוחותיו הגדולים, גם הכח הזה טמון בכל אחד ואחד מאתנו, ועלינו להשתמש בו בשום שכל ובתבונה רבה כדי שנזכה שלא יבוא חטא על ידינו.

נספר כאן מה שמצאנו בדרשותיו של הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל

בהקשר זה נספר כאן מה שמצאנו בדרשותיו של הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח דיישבת קמניץ, שסיפר בדרשה שנשא בישיבה לפני 31 שנה, בשנת תשנ"ג, מעשה ששמע בעצמו ארבעים שנה קודם לכן, כלומר לפני כשבעים שנה, מפיו של רב זקן שהיה נוכח בשעת מעשה, בעיר סימיאטיץ שברוסיה, בסוף מלחמת העולם הראשונה, כלומר לפני כ-106 שנים.

בתקופת המלחמה נמלט מרנא החפץ חיים מראדין לסימיאטיץ, שם ארגן פעולות של צדקה וחסד למען עניי העיר שנקלעו למצוקה נוראה בגלל המלחמה העולמית. לפני ששב לעירו, בעת שצעד בשבת אחה"צ לבית בוא התאכסן, פגש את הממונה היהודי שהיה אחראי מטעם המשטר הרוסי, על חלוקת המזון בין תושבי העיר. מאחר והלה היה פורק עול, הוא רדף את היהודים שומרי המצוות, והיה עושק את כספם ואת האוכל שהיה בבתיהם, כדי לחלק אותו לגויים, בטענה ל'חלוקה שוויונית'.

החפץ חיים פגש את אותו רשע ברחובה של עיר, והפציר בו להתלוות אליו לסעודה שלישית. לאחר שניאות, הוא סעד יחד עם החפץ חיים וכמה מנכבדי הקהל, בהם גם אותו רב מבוגר שסיפר את המעשה לגרמ"א שטרן זצ"ל.

"באמצע הסעודה ביקש החפץ חיים שכולם יצאו מהחדר, וישאירו אותו לבדו יחד עם אותו פורק עול שהרע ליהודי העיר עד מאוד", סיפר הרב המבוגר לרבי משה אהרן.

"לא יכולתי להתאפק, הרגשתי שאני חייב להטות אוזן כדי לשמוע מה החפץ חיים אומר לו, ואכן זכיתי לשמוע את דבריו".

עיקר דברי החפץ חיים היו שלכל יהודי יש את הדרך שלו לעשות את תפקידו בעולם, יש מי שתפקידו ללמוד תורה, יש מי שתפקידו לגמול חסדים, יש מי שתפקידו להחיות רעבים וכו'.

"לך נתנו משמים תפקיד מאוד מיוחד", חשף החפץ חיים בפני אותו אדם, "נתנו לך כח עצום, בידיך להחליט למי יהיה יותר אוכל ולמי לא יהיה מזון כלל וכלל. אתה יכול להרעיב קהילה קדושה בישראל למאות, אבל אתה גם יכול להחיות עם רב, ולזכות לעשות את השליחות שלך בעולם הזה".

העיד הרב באוזניו של רבי משה אהרן שטרן, שלמנו אותו יום, שינה הלה את דרכיו, והיה דואג ליהודי העיר, שלא יחסר להם מזון ושלא ירעבו ללחם.

וכל זה, כשמרנא החפץ חיים גילה לו את הכח הטמון בו, והסביר לו שעל ידו הוא יכול להגיע למיליון שליחות בעולם הזה!

הציל אותי! כל כך הרבה פעמים היו לי בהמשך שלא יכולתי לעיין בספר, ובזמנים האלו תמיד היו לי מוכנים בפה פרקי משניות לשנן בעל פה, במקום להתבטל מדברי תורה!".

"צריכים להבין במה מדובר! רבי יעקב בלויא היה ענק שבענקים, בקי מופלא בכל חלקי התורה, על מה הוא הודה לאבא זצ"ל, על כך שדחק בו לשנן ולזכור את השישה סדרי משנה בעל פה.

"הוא הרי היה חבר בוועדת הכשרות של 'העדה החרדית'. הוא היה צריך להשתתף בכל מיני פגישות, לנסוע לכל מיני מקומות. גם כשיושבים על מדין בבית הדין עצמו יש מרווחי זמן בין דין תורה אחד למשנהו, וכן כשנוסעים לסידור קידושין, סנדקאות, תור לרופא ועוד. וכי חסרות הזדמנויות שבהן קשה מאוד לעיין בספר, ולפעמים גם בלתי אפשרי? אבל הוא ידע את כל שישה סדרי משנה בעל פה, וממילא תמיד יכול היה למלא את הזמן בעוד כמה רגעים של לימוד התורה".

שמי שמזכה את הרבים לא יבוא על ידו חטא אפילו לא בשוגג...

על פי האמור נוכל אולי ללמוד בדרך רמז את דין השבת אבדה: "לא תראה את שור אחיך או את שיו נידחים והתעלמת מהם... וכן תעשה לחמורו".

נוכל לומר כך, "לא תראה את שור אחיך או את שיו נידחים בדרך והתעלמת מהם", אם אתה רואה יהודי שאינו מודע לכוחות הגדולים הטמונים בו שמאפשרים לו להתגבר בקלות על היצר הרע ולצאת לדרך חדשה של עבודת ה', כמו אותו סוס שאינו יודע שבכוחות להפיל את העגלון הזקן ולצאת לחופשי, לא תוכל להתעלם ממנו! "וכן תעשה לחמורו", דהיינו גם לכח ה'חמור' שבו, אלא מה תעשה איתם? "השב תשיבם" - למד אותו על הפוטנציאל האדיר הטמון בו. ובאמת לעניין השבת אבדה אמרו חז"ל שמכפל הלשון 'השב תשיבם' אנו לומדים שצריך להחזיר את אותה אבדה אפילו מאה פעמים!

ולענייננו, גם אם לימדת את בנך או בתך שיש בהם פוטנציאל, גם אם חשפת בפני תלמידך את הכח הטמון בו, ואתה רואה שהם לא הפנימו את המסר, ושהוא לא נבלע היטב בעצמותיהם, 'השב תשיבם', למד אותו שוב ושוב, באר לו, נמק לו, פרט המחש והסבר באר היטב היטב הדק, עד שייכנסו הדברים בראשו ובלבו, עד 'דרוש אחיך אותו', עד שהוא עצמו יתאמץ להבין ולהכיר את הכוחות הטמונים בו, ויממש את הפוטנציאל הענק שיש לכל יהודי ויהודי עלי אדמות.

ומי שזוכה לכך, עליו אמרו חז"ל הקדושים "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו". ובאותה שיחה עם הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ, הוא אמר: "אבא זצ"ל היה אומר שהרי ידוע ש'חטא' זה בשוגג, 'עוון' זה במזיד ו'פשע' זה מי שעובר עבירה להכעיס רחמנא ליצלן. ומה אומרים חז"ל על מי שמזכה את הרבים? 'אין חטא בא על ידו', אפילו בשוגג..."

אבא שלי היה פוסק הלכה גדול בדורו! הוא אמר את זה בדרך פשט, ופסק להלכה שמי שמזכה את הרבים לא יבוא על ידו חטא אפילו

רבי גרשון פרץ בבכי ותינה צערו בפני: 'זה כמה לילות שאני עומד עם הגמ' ברחוב העיר, ומתאמץ בכל כוחי ללמוד לאור הלבנה! עיני התנפחו מרוב התאמצות, אנא חוס עלי ועל נפשי והענק לי בבקשה כוס אחת של נפט!'

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

פִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ (כ"א י')

מספר רבי ישראל גרוסמן זצ"ל - זכיתי להכיר תלמידי חכמים שישבו ועמלו בתורה יומם ולילה מתוך דחק ותנאים קשים ביותר. בתוכם היה רבי גרשון לפידות זצ"ל, מעשה מופלא היה בתקופת ה'פגזים' מלחמת תש"ח, שכונת מאה שערים והסביבה היו בחזית המלחמה. חיילי הלגיון הירדני עמדו על חומות ירושלים, לוועי התותחים כווננו על השכונות המאוכלסות, ופלטו מאות ואלפי פגזים שזרעו הרס רב וקיפדו את חייהם של רבים ללא אבחנה. ענני אש היתמרו ודם נשפך כמים בחוצות ירושלים. מצבן העגום של המשפחות שנותרו בעיר היה קשה מנשוא: חוטי חשמל נותקו, חושך ואפלה שררו בכל העיר, מים לשתות - אין, אנשים עמדו בתורות ארוכים כדי לקבל פח מים ממחלקי המים, נפלו קרבנות מכדורי המוות של הצלפים שפגעו בהם. למי שהיה אפשרות לברוח לערים הפזורות במרכז, ברה. ומי שעלה בידו - ירד למחתרת. בשכונת בתי ויטנברג היה מרתף יין של משפחת ויסמן. כ 300 אנשים הצטופפו בתוך המרתף, ובתוכם גם אני ומשפחתי וג' ילדיי הקטנים, שהתחלקו ביניהם במזרון אחד שהיה מונח בפנינת המרתף, המצב היה איום ונורא, התנאים קשים ביותר, הילדים ביקשו אוכל ולא היה מה לתת להם. באחד מימי ההפוגה כשנדמה ששורר מעט שקט, יצאתי לחפש בקבוק נפט כדי לבשל תבשיל חם לילדים הקטנים ששיוועו לכך. כסף רב עלה להשיג בקבוק נפט, עטפתי את הבקבוק בנייר ופניתי לחזור למרתף. בדרכי הנני פוגש את רבי גרשון לפידות זצ"ל, והוא שואל 'מה אתם מחזיקים ביד?' סיפרתי לו שלאחר עמל הצלחתי להשיג בקבוק נפט. רבי גרשון פרץ בבכי ותינה צערו בפני: 'זה כמה לילות שאני עומד עם הגמ' ברחוב העיר, ומתאמץ בכל כוחי ללמוד לאור הלבנה! עיני התנפחו מרוב התאמצות, אנא חוס עלי ועל נפשי והענק לי בבקשה כוס אחת של נפט!' בראותי את גודל צערך, הרגשתי שזה 'פיקוח נפש', מילאתי לו כוס מהנוזל היקר והענקתי לו במתנה. למחרת בבוקר ניגש אלי שכני מהמרתף ואמר לי: אורח חשוב ורם מעלה ממתיך לכם למעלה בכניסה. עליתי למעלה ואני רואה את רבי גרשון שהטריח עצמו לבוא עד לכאן. רבי גרשון פנה אלי בשאלה תמימה: 'אולי יש לכם עוד כוס נפט?', הרמתי קולי בתמיהה: כיצד הספקתם להשתמש בכל הכוס שקיבלתם רק אתמול? ר' גרשון ענה בתמימות, מה אעשה הכנתי פתילה דקה מאוד והכנסתי לתוך הכוס, וכך למדתי כל הלילה לאור דק של פתילת הנפט, אבל מה אעשה ומה אשמתי, הלילה עבר והנפט נעלם ונגמר. ראו מהי מסירות ללימוד התורה: חושך ואפלה, רעב וצמא, רבי גרשון מתעלם מהכל ומחפש דרך להמשיך ולהגות בתורה! ('לב ישראל').

פִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ (כ"א י')

סיפר הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א: בשנת תשכ"ז למדתי בישיבת פוניבז'. באותה תקופה היתה מלחמת 'ששת הימים', וכשחזרת הביתה מאוחר, הבחנתי שאבי, ראש הישיבה זצ"ל, אינו ישן כרגיל על המיטה אלא על הארץ. לאחר תקופה שמעתי שאמר למישהו 'איך אפשר לישון כרגיל בזמן שבחורי ישראל מתים ומלאך המוות מסתובב?!', זה היה ההרגש שלו ("כאיל תערוג" גליון 220) (להתעדן באהבתך).

מדוע נקראת מצוה זו 'שילוח הקן' הרי לא משלחים את הקן אלא את האם?

שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ (כ"ב ז')

מדוע נקראת מצוה זו 'שילוח הקן' הרי לא משלחים את הקן אלא את האם? ופי' רש"י (ב"מ ק"ב. ד"ה קרי כאן) כי שם 'קן' הוא על הביצים, וכ"כ ר' יהונתן מלוניל שלא מיקרי קן אלא אפרוחים או ביצים. לפי"ז תמוה במושג 'שילוח הקן', דאין משלחים אפרוחים או ביצים שהם 'הקן' אלא את אמון מהקן. ובפי' הגר"י פערלא (על הסמ"ג ל"ת קל"ז ד"ה אמנם בעיקר) כתב שהפי' הוא שילוח שמתיר את הקן

חיוב התקנת מעקה בגג הוא חיוב מוחלט ולא ניתן להחליפו באמצעי התראה ושילוט, רק אם חסר מעקה בשבת, שאז אין אפשרות לבנותו - כתב ה'לב חיים' (לרבי חיים פלאג' ח"ג ס' ק"ד) שיש להעמיד שלט או כל אזהרה מלעלות לגג, וכן גם במקום שאין חיוב מעקה אולם יש בו סכנה, צריך להתקין שילוט או סימוני אזהרה אחרים. וב'להורות נתן' (ח"ב ס' י"ק"ב) כתב לגבי עשיית מעקה בגג שאינו בשימוש אלא בחג הסוכות (שבנו שם סוכה לחג בלבד), למרות שהגג פטור ממעקה, צריך להתקין מחיצה או סימון כדי להרחיק אדם מסכנה (עי' חזו"א ליקוטים סי' י"ח).

כמה ממוץ חייב להוציא עבור מעקה?

היות ובהתקנת מעקה יש מצות עשה ומצות לא תעשה, ולגבי מצות עשה נפסק (או"ח ס' תרנ"ו ובי"ד ס' קנ"ז) שלא יבזו יותר מחומש מנכסיו, והטעם כתב הרמב"ד (מובא בשיטמ"ק ב"ק ט:): כדי שלא יבא לידי עוני ויצטרך לבריות. ה'שערי צדק' (בעל ה'חיי אדם' על דיני א"י בהקדמה לספרו) מעיר לאנשים שמבטלים מצות מעקה שחסים על ממונם ועוברים על הלאו 'דלא תשים דמים בביתך': והרי על ל"ת מחויב לפזר כל אשר לו (רמ"א יו"ד קנ"ז א'), כנאמר 'בכל מאדך' - בכל ממונך. וגם עוברים ב'השמר לך ושמור נפשך' הכוללת כל המכשולים, כמו שכתב הרמב"ם (בהל' רוצח ושמה"נ פי"א ה"ס): כל מכשול שיש בו סכנת נפשות - מ"ע להסירו ולהישמר ממנו ולהיזהר בדבר, שנאמר 'השמר לך ושמור נפשך', ואמרו חז"ל 'כי יפול הנופל' אעפ"י שהיה ראוי ליפול. מ"מ כל הדמים שנשפכו מעלה עליו הכתוב כאלו הוא שפך דם. וכיון דשפיכות דמים נוגעת בלאו זה, אין לך מצוה חמורה מזו. וסיים ה'שערי צדק': והמבטל מצווה זו, אין תפילתו נשמעת. וה'ביאור הלכה' (ס' תרנ"ו) מבאר מדוע בלאו צריך לבזבז כל ממונו, ובעשה עד חומש, 'דביטול עשה הוא מניעה מלקיים, ואינו עושה שום מעשה נגד רצון ה', משא"כ בלא תעשה אם יעבור הוא מעשה של איסור עבירה בקום ועשה, ולכן באי התקנת מעקה הוא עובר בלאו בשב ואל תעשה וע"ז לא מחויב לבזבז כל ממונו, וכך מובא ב'פתחי תשובה' (יו"ד ס' קנ"ז) בשם הפמ"ג (או"ח ס' תרנ"ו) דבלאו שאין בו מעשה אין צריך לבזבז כל ממונו.

מתי זמן חיוב התקנת מעקה?

האם חייבים להתקין מעקה בגמר בניית הבית, או כשנכנס לדור בו? מובא בספרי (דברים): 'כי תבנה בית חדש', רבי אומר משעת חדשתו עשה לו מעקה, וכתבו הנצי"ב והמלבי"ם ובפירוש ספרי דבי רב (לרבי דוד פראדו זצ"ל) לפרש, שלמרות שהחיוב להתקין מזוזה חל על האדם בעת כניסתו לדירה, כי המזוזה היא חובת הדר, אולם בהתקנת מעקה - לפי רבי הוא מעת גמר בניית הבית, למרות שלא נכנס אדם לדור בבית, אולם הפוסקים כתבו שדעת רבי היא דעת יחיד, וחיוב התקנת מעקה משעת כניסה לדור, וכך כתוב בשיטמ"ק (ב"מ דף ק"א) בשם רבינו יהונתן 'אם לא היה אדם דר בו, לא היה צריך למעקה' (נתיבי הפרשה).

המשך מעמוד 26 | הג"ר אליעזר יטקובסקי שליט"א

לאיש! השם היחיד שנשאר בתור אופציה ריאלית היה שמו של הבחור חיים גולדשמידט...
 "אבל לא הייתי בטוח שאני צודק", הוספתי, "אולי זה כן היה מישהו אחר, אבל אז ראיתי שיש לך הצלחה פלאית כמחנך תשב"ר, התלמידים שלך כל כך דבוקים בך ומקבלים ממך כל כך הרבה, ההורים כולם מרוצים מאוד, אמרתי לעצמי שזה חייב להיות זה, רק מי שעשה מעשה כזה נפלא והתאמץ כל כך כדי להציל אלמנה מבושות נוראות, ולאחר מכן שמר את זה בשקט ולא סיפר על כך לאיש - רק אדם כזה יכול לזכות לכזאת סיעתא דשמיא מיוחדת! עכשיו כבר לא היה לי ספק שזה באמת אתה!"

חיים, "הרבה שלכם, כבר אז הוא היה כזה צדיק גדול!!!".
 הרב גולדשמידט נאלץ להודות על האמת, אבל הוא שאל אותי: "אמור לי ידידי, איך ידעת שזה אני? הרי מעולם לא סיפרתי על כך לאיש!!!".
 "באותו יום, כששמעתי את המעשה, החלטתי לעשות רשימה של הבחורים הלומדים בישיבה ומסוגלים לזכה מעשה נאצל", סיפרתי לידידי. "יצאתי עם רשימה די ארוכה, היו בישיבה לא מעט בחורים שמסוגלים לקום באמצע הלילה ולעבוד במשך יותר משעה כדי להציל אלמנה מבזיון נורא.
 "אבל אז לקחתי את הרשימה ועשיתי חשבון, מי הוא הבחור מתוך הרשימה הזאת, שמסוגל לעשות דבר כזה נפלא ולא לספר על כך

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

האם אורח יוצא ידי חובה בהדלקת נרות שבת של המארח? האם בחורי ישיבה צריכים להדליק נרות שבת בחדרי הפנימייה?

אורח שאין לו חדר מיוחד לעצמו, לא לשינה ולא לאכילה, אלא משתמש בחדרים שגם בני ביתו של המארח משתמשים בהם - אינו חייב להדליק נרות שבת, משום שמצוות הדלקת הנר בחדרים אלו מוטלת על בני הבית. אולם, עליו לקיים את עצם מצוות הדלקת הנר לכבוד שבת, ולפיכך, אם אשתו מדליקה בביתו, הריהו יוצא בהדלקתה; ואם אינה מדליקה, וכגון שבני משפחתו מתארחים יחד עמו - יתן פרוטה למארח על מנת לזכות תמורתה בחלק מהנר, או שהמארח יקנה לו חלק מהנר במתנה, ובכך הוא יוצא בהדלקת המארח. ואם מדובר באורח הסמוך על שולחן המארח ואינו אוכל משל עצמו, יתכן שנחשב כבן ביתו של המארח ואינו צריך אף לזכות בחלק מהנר; ולדעת המנחת יצחק והגרש"ז אויערבך זצ"ל, כך הדין גם בנוגע לאורח מזדמן, שאינו סמוך בקביעות על שולחן המארח, אך לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אורח מזדמן צריך להשתתף בפרוטה.

ואורח שיש לו חדר מיוחד לעצמו, אשר בני ביתו של המארח אינם משתמשים בו - אף אם אינו אוכל בו, ואינו משתמש בו לצורכי אכילה כלל - ידליק נרות שבת בחדרו בברכה; [וצריך שאחד הנרות ידלק עד שובו לחדרו בליה]. וכמה אורחים השווים יחד בחדר המיוחד להם, חייבים כולם בהדלקה, וישתתפו ברכישת נר, ואחד מהם ידליק ויברך, ויכווננו להוציא ולצאת ידי חובה. ומוסד שיש בו חדר אוכל ופנימייה, כגון ישיבה, לדעת החזון איש, התלמידים צריכים להדליק בכל אחד מחדרי הפנימייה; ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, התלמידים יוצאים ידי חובה בהדלקה אחת בחדר האוכל עבור כולם. ולכל הדעות, מוטל על השווים בפנימייה להאיר מעט את חדרי הפנימייה, באופן שלא ייכשלו ברהיטים וכדומה; ויש אומרים, שדי באור מועט הנכנס מבחוץ בעד החלון. ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אם החדרים חשוכים, על התלמידים להדליק בחדריהם בברכה. ועוד הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהמדליקים בחדר האוכל עבור כולם, צריכים להקנות חלק בנר לכל התלמידים; וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, אך הוסיף שלתלמידים המדליקים בחדריהם אין צורך להקנות.

מספר אנשים המדליקים נרות שבת במקום אחד - האם כולם מברכים?

מספר אנשים המדליקים נרות שבת יחד במקום אחד - לדעת השולחן ערוך, רק הראשון שמדליק מברך, והאחרים אינם רשאים לברך, משום שהמקום כבר מואר ואין תועלת בנרותיהם. ועם זאת, במקום שתאורת החשמל פועלת, הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאף לדעת השולחן ערוך ניתן לברך על נרות שהודלקו לכבוד שבת.

ולדעת הרמ"א, כולם רשאים לברך, משום שכל תוספת של אור יש בה תועלת ושמחה והנאה.

וכתבו האגרות משה והגרש"ז אויערבך זצ"ל, שהיתר זה לדעת הרמ"א, הוא אף בזמננו שתאורת החשמל מאירה בכל מקום; ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שהיתר הוא רק באופן שהנרות מונחים על שולחן האוכל, או בסמוך לו. ועוד הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאף לבני אשכנז הנוהגים כדעת הרמ"א, שעדיף שאחד יוציא את כולם בברכה. ואנשים שבני משפחותיהם מדליקים בביתם, או שאוכלים סעודה משותפת - לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אף לדעת הרמ"א ישתתפו כולם בנרות, ואחד ידליק עבור כולם, למעט נשים נשואות, שהמנהג הוא שכל אחת מדליקה בעצמה.

מדוע נוהגים שלא לכבות את הגפרור לאחר הדלקת הנרות? האם ניתן להדליק נרות בחיפה בזמן שבו מדליקים בפתח תקווה? נרות השבת כבו לפני השקיעה - האם צריך לשוב ולהדליקם בברכה?

יש אומרים, שהדלקת נרות שבת נחשבת עבור המדליק כקבלת שבת; ואם מִתְּנָה שאינו מקבל את השבת בהדלקתו - נחלקו הפוסקים, אם הדבר מועיל. ויש חולקים וסוברים, שקבלת שבת אינה כרוכה כלל בהדלקת הנר. והמנהג, שאשה המדליקה נרות נחשבת כמקבלת את השבת; ומסיבה זו, הנשים אינן מכבות לאחר ההדלקה את הנר או את הגפרור שבאמצעותם הדליקו את הנרות.

ולדעת הגר"ש¹ אויערבך זצ"ל, למנהג בני אשכנז שאשה מברכת רק לאחר ההדלקה, ואינה מקבלת שבת עד הברכה, מותר לכבות את הנר או הגפרור לפני הברכה; אך לדעת הגר"ש² וואנר זצ"ל, לא תכבה, מחשש 'הפסק' בין ההדלקה לברכה, וכן המנהג. וכמו כן, המנהג הוא שאם האשה מִתְּנָה - וְלוּ בִּמְחַשְׁבָה - שאינה מקבלת את השבת, התנאי מועיל; אך היות ויש אומרים שהתנאי אינו מועיל, כנ"ל, אין להתנות תנאי זה כי אם לצורך. ודעת הגר"ש³ אויערבך זצ"ל והגר"נ⁴ קרליץ זצ"ל, אשה שטרם התפללה מנחה, ומסיבה כלשהי אינה יכולה להתעכב מלהדליק, תתנה שאינה מקבלת את השבת בהדלקת הנרות, שהרי אם תקבל את השבת, שוב לא תוכל להתפלל מנחה.

ולפי מנהגנו, שהאשה מקבלת שבת בהדלקת הנרות, יכולה להקדים ולהדליק מ'פלא המנחה' ואילך. אבל איש המדליק נרות ואינו מקבל שבת בהדלקתו - לא ידליק את הנרות אלא בסמוך לזמן 'תוספת שבת', דהיינו לכל המוקדם חצי שעה לפני השקיעה, כדי שיהיה ניכר שההדלקה היא לכבוד שבת. וכך הדין גם בנוגע לאשה שִׁמְתָנָה שלא לקבל שבת בהדלקתה. ואם מנהג המקום להדליק נרות מוקדם יותר - וכגון מנהג ירושלים ופתח תקווה להדליק ארבעים דקות לפני השקיעה - ניתן להדליק בזמן בו כולם מדליקים אף ללא קבלת השבת; וביאר הגר"ש⁵ אויערבך זצ"ל, שהיות והמנהג להדליק בזמן זה, נחשב שמדליקה סמוך לשקיעה, והמנחה יצחק הוסיף טעם לדבר, שבאופן זה ניכר שההדלקה היא לכבוד שבת.

ובדיעבד, כל שהדליקה את הנרות לאחר 'פלא המנחה', אינה צריכה לשוב ולהדליק; ואדרבה, אסור לכבות את את הנרות שהדליקה, כדי שהברכה שברכה עליהם לא תהיה לבטלה. אולם, אם הדליקה לפני פלא המנחה [המופיע בלוחות, שהוא כדעת הגר"א], לא קיימה את המצוה, וברכתה לבטלה; ותשוב ותדליק בברכה בסמוך לשבת. ונר שהודלק שלא לצורך שבת, אף אם הדליקוהו לאחר פלא המנחה, אין יוצאים בו ידי חובה. ואשה שהדליקה נרות בזמן הראוי, וכולם כבו לפני השקיעה, והבעל טרם קיבל שבת, או שהיא עצמה לא קיבלה שבת בהדלקתה - הורה הגר"נ⁶ קרליץ זצ"ל שצריכים לשוב ולהדליקם ולהדליק בברכה.

באיזה מקרה אסור להתפלל מנחה בבית הכנסת?

מי שהגיע לבית הכנסת בערב שבת לאחר שהציבור כבר קיבל את השבת, והוא עצמו טרם התפלל מנחה - יתפלל מנחה מחוץ לבית הכנסת, משום שזוהי תפילה של חול, ואין זה ראוי לנהוג מנהג חול בפני ציבור שכבר קיבלו את השבת. ולדעת הגר"נ⁷ קרליץ זצ"ל, אף בפרוודור בית הכנסת לא יתפלל, אבל רשאי להתפלל בעזרת הנשים, במידה ואין שם אנשים המצטרפים לתפילת הציבור שבבית הכנסת.

ואם יש בבית הכנסת מנִיֵן מוקדם לתפילת ערבית, לא ימתין לעניית 'פָּרְכוּ' בטרם יתפלל מנחה, כיון שבענייתו הוא מקבל עליו את השבת, ושוב אינו יכול להתפלל מנחה. ולדעת האגרות משה, אם שמע באקראי שאומרים פָּרְכוּ, ואין כוונתו לקבל בכך את השבת - אין זה נחשב כקבלת שבת.

(מתוך מ"ב דרשו חלק ג, עמודים 75-71)

אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביום
ואתה בקיא
בהלכות שבת!

שאומר לו חבירו השאילני כלי שלך והוא אומר אין לי
ולמחר באים נגעים על ביתו וצוה הכהן ופנו את הבית
והכל רואין שיש לו

היכן יהיה לך עוף בלי עצמות, מעולם לא ראיתי כזה עוף?

תלמיד חכם וירא חמים, הציג את מחשבתיו קמיה רבו
מין הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל: "ראיתי כי בניי הקטנים נכשלים
לפעמים בשבת באיסור בורר, אני מצידו מנסה ללמד אותם את
ההלכות, אבל הרבה פעמים הם שוכחים ונכשלים. יש לי תכנית
להגיש להם לצלחת עוף ללא עצמות. אך בכל זאת לבי נוקפי,
שאם בילדותם יאכלו עוף בלי עצמות, כיצד יידעו להיזהר
כשיגדלו, ואלי עדיף להרגיל אותם מקטנות להיזהר מאיסור
בורר, למרות שמדי פעם נכשלים?"

התעניין רב אהרן לייב בפליאה: "היכן יהיה לך עוף בלי
עצמות, מעולם לא ראיתי כזה עוף?"

מערב שבת יוציאו את העצמות מהעוף - השיב. "מי יוציא
את העצמות, אתה תוציא?"

"האמא תוציא" - השיב. "וכי אין לה מספיק עבודה ביום
שישי שאתה רוצה להוסיף לה עבודה?!"

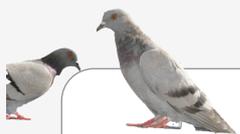
"גם האמא מעוניינת לעשות מה שטוב ביותר לחינוך
הילדים, דיברתי אתה והיא שותפה בשאלה שאני שואל כאן."

"יש לה מספיק עבודה ביום שישי, אין צורך לתת לה עבודה
נוספת."

(חכימא דיהודאי)

- **פִּי תַעֲשֶׂה תִּשְׁר.** וסמך ליה כי תצא למלחמה - שאין
יוצאין למלחמה אלא צדיקים.
- **וְהָאֲרֶכֶת יָמִים.** בגימ' בעולם שכולו ארוך.
- **וְהָאֲרֶכֶת יָמִים** וסמך ליה **פִּי תִבְנֶה בֵּית הַדָּשׁ** לומר אם
בנית בית חדש עשה לו מעקה כדי שיאריכו בו ימים ולא
יפלו ממנו
- ועוד עיקר אריכות ימים הוא בשביל בנין חדש שהוא
בהמ"ק
- **לֹא תִלְבַּשׁ.** בגימ' אסור ליהנות, שאפילו בגד ארוך ובו
כלאים מצד אחד אסור להתכסות בה מצד השני.
- **סֶמֶךְ פִּי תִבָּא בְּקָרָם רַעְיָה לְנֹדֵר.** רמו סחור סחור לכרמא
לא תקרב. שאם נדר בנוזר לא ישכיר עצמו למלאכת
הכרם ולכך הקדים כרם לשדה מה שאין דרך להקדימו.
- **פִּי תִשָּׂה בְּרַעְיָה.** סמך לצרעת, לומר שע"י זה בא הצרעת
שאומר לו חבירו השאילני כלי שלך והוא אומר אין לי
ולמחר באים נגעים על ביתו וצוה הכהן ופנו את הבית
והכל רואין שיש לו
- **ה' אֶלְהִיָּהּ.** וסמך ליה **לֹא תַעֲשֶׂק.** לומר אם עשק העני
כאלו עשק לשם דכתיב מלוה ה' חונן דל

(לקט מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה)

שֶׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵס וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ (כז ז)

של מצוה זו שאם אין לך בנים אני נותן
לך בנים, מנין שנאמר שלח תשלח את האם
ומה שכר אתה נוטל ואת הבנים תקח לך.
(דברים רבה)

וכן כתוב בילקוט שמעוני 'אמר הקב"ה
אם קיימת מצות שילוח הקן אפילו היית
עקר ולא מוליד, חייך שאני פוקדך בבנים,
שנאמר שלח תשלח את עשית כן ואת הבנים
תיקח לך.'

(ובספר אם על בנים ביאר שהשכר
המובטח הוא מידה כנגד מידה עיי"ש).

ויש לו גם כן מעין סגולות אלו.

וכתב הגר"מ שטרנבוך שנראה שאפילו
לא מזדמן לו למצוא קן לקיים בו המצוה,
כשעוסק בדיני המצוה כאלו מקיימה, ויש לו
גם כן מעין סגולות אלו.

הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא והוא
יבא וינחם אתכם מנין שנא' (שם) והשיב לב
אבות על בנים. (דברים רבה פרשה ו').

שאם אין לך בנים אני נותן לך בנים

בתורה כתוב "למען ייטב לך והארכת
ימים".

הגמרא בקידושין (ל"ט:) אומרת: למען
ייטב לך - לעולם שכולו טוב, ולמען יאריכון
ימך - לעולם שכולו ארוך.

במדרש כתוב: א"ר ברכיה יש מזיק
שקושט (לשון יריית חץ) כחץ וטס כעוף
מנין שנאמר (תהלים צא) לא תירא מפחד
לילה מחץ יעוף יומם, אמר הקב"ה אם
קיימת מצות שילוח הקן אני מצילך מאותן.
ד"א יש מצוה שמתן שכרה עושר ויש
מצוה שמתן שכרה כבוד, ומה מתן שכרה

אם קיימת המצוה הזאת אתה ממהר את אליהו הנביא

שלח תשלח - רבנן אמרי למה שני פעמים
שאם אירעה לך המצוה הזאת פעם שניה לא
תאמר כבר יצאתי ידי חובתי אלא כל זמן
שתארע לידך אתה צריך לקיים אותה.

ד"א שלח תשלח רבנן אמרי אם שלחת
מצות הקן את זוכה לשלח עבד עברי מנין
שנאמר (דברים טו) וכי תשלחנו חפשי
מעמך.

ד"א מהו שלח תשלח את האם, אם
קיימת מצוה זו את ממהר לבוא מלך המשיח
שכתוב בו שילוח מנין שנא' (ישעיה לב)
משלחי רגל השור והחמור.

ד"א אמר ר' תנחומא אם קיימת המצוה
הזאת אתה ממהר את אליהו הנביא ז"ל
שיבוא שכתוב בו שילוח שנא' (מלאכי ג)

כזה ראש השנה מרגש לא היה לי בכל שנות חיי

במשך עשרות שנים עוסק הרה"ח רבי יוחנן בריזל בקירוב רחוקים, כשבין היתר הוא היה נוסע בחגים לאוקראינה כדי לקרב תינוקות שנשבו לאביהם שבשמים.

"היה זה לפני כ-28 שנה. היהדות במדינות חבר העמים היתה ממש מחוקה. היו יהודים שמהירו לעלות לארץ הקודש עם נפילת מסך הברזל, אבל רבים נשארו במקומותיהם, וחוץ מהעובדה שהם יהודים, לא היה להם שום מושג מה זה אומר. היינו צריכים להתחיל מאפס..."

באותה העת שלחו אותי לעשות את ראש השנה בעיר רובנא... הגעתי לשם, ומצאתי עיר שאין בה כמעט שמץ של יהדות. ובכל זאת, כמה עשרות יהודים באו לבית הכנסת, שימו כיפה ונעמדו להקשיב לתפילה. הבאנו להם מחזורים מתורגמים לרוסית, ואני עברתי לפני התיבה בכל התפילות, ממנחה של ערב ראש השנה שחל אז בימים חמישי ושישי, ועד מעריב של מוצאי שבת כעבור שלושה ימים...

אני זוכר שניגשתי לתפילת המנחה של ערב ראש השנה. אני מתחיל חזרת הש"ץ, ואומר "ברוך אתה", עוצר, מחכה שיגידו 'ברוך הוא וברוך שמו'... אבל אף אחד לא עונה... חשבתי 'נו, אולי רוב הציבור לא סיים שמונה עשרה... או שאולי מנהג אוקראינה שלא לומר ברוך הוא וברוך שמו...' אבל אני רואה שגם ב'מגן אברהם' אף אחד לא עונה 'אמן', וגם לא ב'מודים' אין תגובה. כלום! אפס שיתוף פעולה עם הציבור...

"כשסיימתי מנחה, נפל לי האסימון. הם פשוט לא יודעים. לא לימדו אותם, לא הסבירו להם. רק אז קלטתי שבעצם כל הנוכחים נמצאים עכשיו בפעם הראשונה בחיים שלהם בבית הכנסת..."

"אמרתי לעצמי, זה לא יכול להיות. יהודי שלא ענה 'אמן' כל ימי חייו? הייתכן?? נזכרתי במה שכתוב שצריכים לחנך את הילדים לומר 'אמן' מיד כשהם לומדים לדבר, כדי שיוכו על ידי זה לעולם הבא, אפילו שהם לא מבינים את המשמעות של המילה 'אמן'..."

"החלטתי שאני עכשיו הולך להכניס כמה עשרות יהודים לעולם הבא. איך? אני מלמד אותם לומר 'אמן'."

"לקחתי את המתורגמן שלי, ואמרתי לו: תגיד להם שיחזרו אחרי 'אמן! אמן! אמן!'. הם חזרו אחרי כמה פעמים עד שראיתי שהמילה הזאת כבר שגורה על לשונם."

"עכשיו עליתי שלב..." "בואו נעשה משחק. כשאני מרים את היד, אתם צועקים 'אמן'..." הם פרצו בצחוק. מי זה האיש המוזר הזה שרוצה לשחק כאלו משחקים עם אנשים מבוגרים. אבל למה לא?"

"אני הרמתי את היד, והם צעקו 'אמן', עשיתי איתם כמה פעמים 'אימון על יבש', אני מרים יד והם מחזירים בעניית אמן, אחרי שכבר היינו בטוחים שאנחנו מבינים היטב זה את זה... יצאנו לדרך."

"אני רוצה לומר לכם, שכזה ראש השנה מרגש לא היה לי בכל שנות חיי. במשך כל ראש השנה הרמתי את היד והם ענו אמן ואני הרגשתי שהלב שלי מתרחב, זיכיתי את עשרות היהודים הללו בעוד מצוה, עוד אחת! אחחח! איזו זכות עצומה יש לי, איזו נחת רוח עצומה אני עושה עכשיו לבורא העולם. יהודים עונים אמן לראשונה בחייהם!"

(לקראת שבת)

אני מבקש שתוריד אותי כאן, ואל תיכנס לתוך שכונת "שערי חסד"

מספר הרה"ג רבי אפרים לנדא עליתי פעם לבית רבינו מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, להיפרד ממנו לפני חזרתי לאנטוורפן שבבלגיה, ושאלתיו האם ברצונו למסור איזה מכתב לחתנו הגר"י טרגר שהיה ראש הישיבה בבלגיה. רבינו היסט לרגע, ואז אמר, באמת יש לי אתרוג תימני שאני מעביר אליו בכל שנה, ועוד לא מצאתי שליח בשנה זו. אבל אמור לי, היכן אתה גר באנטוורפן, הרי הישיבה איננה במרכז העיר, ואינני רוצה בשום אופן שתטריח את עצמך ללכת לשם. הסברתי לו שאמנם זה לא קרוב מדי אך גם לא כל כך רחוק, ולא הסכים להפצרותי, וכמעט התייאשתי. עד שעלה בדעתי לטעון שיש לאבי רכב. אמנם לי עדיין לא היה אז רשיון נהיגה, אבל אמרתי לו שבאוסו זה ממש דקות אחדות. ולא נח ולא שקט לברר אצלי, עד שהצטייר בדמיונו, וכך אמר לי אז, שהוא מבין שהיהודים באנטוורפן הלא גרים כולם סמוכים זה לזה כמעט כמו מקצה אחד של "שערי חסד" עד לקצה השני, והישיבה היא קצת אחר כך, ורק לזה הוא מוכן להטריחני בגלל חשיבות העניין.

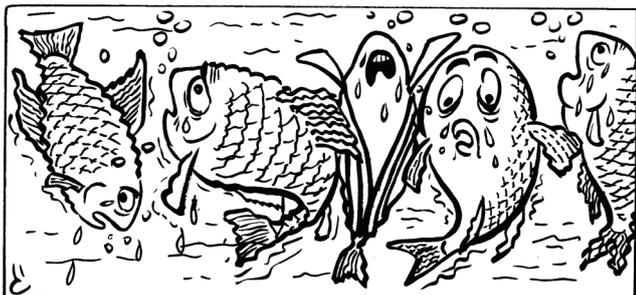
סיפר המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: כשהייתי אצלו פעם רציתי לעשות לו כוס תה והוא לא רצה בשום אופן שאשמש אותו, אבל נפלא היה לראות, איך אמר את זה. הוא אמר לי: וכי אתה יודע איזה כוס תה אני צריך, כמה סוכר אני שם? איזה תמצית, ולא אמר דברים אחרים, כמו "המשתמש בתגא" וכיוצא בזה אלא בפשטות ובחכמה.

לעת זקנותו הסכים שיעזרו לו יותר. פעם אמר לבעל רכב שהסיע אותו: "אני מבקש שתוריד אותי כאן, ואל תיכנס לתוך שכונת "שערי חסד" עד הבית שלי - כדי שפעם הבאה אוכל לנסוע איתך... וכדי שבפעם האחרת יהיה לי נוח להסכים לבוא איתך וגם לך יהיה טוב לקחת אותי עוד... כי בעיקרון, אם אתה עושה את הנסיעה דוקא בשבילי, בפעם הבאה שאתה תראה אותי תברח ממני... וכי רצוני שתברח ממני בגלל שיש לך מכונית... עם מכונית אפשר לעשות הרבה חסדים טובים, ובאופן הזה - כאשר אינך נוסע ממש בשבילי" - אמר לו ואז ירד מהרכב ברוב תודות וצעד ברגל עד ביתו.

אגב, כמה פעמים אמר, קורה שמישהו מעוניין להודות לך ולהביא לך מתנה קטנה, כדי להביע את הוקרתו על חסד גדול שעשית איתו. יש כאלו שמגיבים, לא עשיתי כלום, אינני מעוניין חלילה לקבל ממך ועוד כהנה נוסחאות. פעמים שסירוב מוחלט כזה מגיע מגאווה, ואדרבה מצד חסד צריך לקבל את המתנה הזו, כדי שיהיה לו קל על הלב שהוקיר לו טובה.

(מתוך הספר גאון ישראל)

ללא מילים

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אני לדודי ודודי לי

לא פעם, לאחר הרצאות בסמינר, שופך אדם את לבו בפני. מתעורר בו רצון חזק לחזור בתשובה, אבל נופל עליו פחד מול ה"הר" שפתאום ניצב מולו. מה יהיה? יש כל כך הרבה מצוות, איך הוא יצליח לקיים הכל?

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על מלחמת היצר הגדולה

מהפכות. יש מפעל הש"ס של האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל. הוא בנה כמה וכמה מסלולים, ועל כל מבחן מקבלים מלגות, ובזכות זה התחילו אנשים רבים ללמוד תורה.

אבל היצר הטוב, כשרואה את הדברים הללו - הוא מתרגז. קשה לו לראות שלומדים עבור תמריצים. הוא כביכול מטיח באדם: 'מה, רק בשביל תמריצים טוב לך ללמוד? נראה אותך לומד ללא תמריצים!' והאדם משיב לו: 'אני לוקח את התמריצים, כי אני צריך לתת משהו גם ליצר הרע ששייב בשקט ולא יפריע לי ללמוד, אבל באמת אני לומד לשם שמיים, למען הקב"ה. זה הדבר הראשון - לימוד תורה. לא פעם, לאחר הרצאות בסמינר, שופך אדם את לבו בפני. מתעורר בו רצון חזק לחזור בתשובה, הוא רואה את האמת ומכיר בה, אבל נופל עליו פחד מול ה"הר" שפתאום ניצב מולו. מה יהיה? יש כל כך הרבה מצוות, איך הוא יצליח לקיים הכל?

אני אומר לאדם כזה, שאי אפשר לכבוש את ההר בבת אחת. צריך לעזוב את החטא, אבל להתקדם צעד אחרי צעד בקיום מצוות. אני זוכר סמינר אחד, שהיה באמריקה, הביאו הרבה ציציות, ורבים ממשתתפי הסמינר התעוררו, שמו עליהם ציצית וברכו בפעם הראשונה בחיים שלהם. המשגיח הצדיק רבי דן סגל שליט"א ברח את כל אלו שלבשו ציצית. ראיתי על אחד ממשתתפי הסמינר, שהוא לחוץ מאוד, ומחפש דרך לברוח. ניגשתי אליו, ואמרתי לו: "אני מצווה עליך, שעכשיו בשום פנים ואופן לא תשים ציצית! קח איתך ציצית הביתה, אם תרצה תשים בבית, אם לא - אל תשים..." לאחר זמן אמר לי אותו אדם, שאם לא הייתי אומר אומר לו זאת, הוא היה בורח הכל. מאחר והוא לא נאלץ לפעול מתוך לחץ, הוא מתקדם יותר ויותר, בקצב שהתאים לו, עד שקיבל בשלמות עול תורה ומצוות.

(מתוך אריה שאג - ספר דברים)

פי תצא למלחמה על איביך (כ"א י')

האויב הגדול והמסוכן ביותר לאדם - הוא היצר הרע. לכן אמרו חז"ל (ברכות ה"א): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר: 'רגזו ואל תחטאו'" - תמיד צריכים להרגיז את היצר הטוב, לעצבן אותו.

למה להרגיז את היצר הטוב ולא את היצר הרע?

כי להרגיז את היצר הרע זה מסוכן. ההיפך, על היצר הרע אמרו (סוטה מז ע"א): "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". אם היצר הרע בא אל האדם ומנסה לפתות אתו לדבר עבירה - אל ילך אתו ראש בראש, אלא יאמר לו: 'בסדר חבר, אבל היום אין לי זמן, תבוא מחר'... כשיבוא מחר, יאמר לו שוב: 'התכוונתי למחר', וכן על זו הדרך..

ה"חפץ חיים" זצ"ל היה רגיל לספר על חנות שהיה תלוי בה שלט: "היום בכסף, מחר בחינם". בא בן אדם ביום ראשון, אומר לו המוכר: 'אתה רואה? כתוב שהיום בכסף ומחר בחינם, היום עליך לשלם!' יצא הקונה מן החנות ושב למחרת. פנה אל המוכר: 'אינני יודע, תסתכל מה כתוב על השלט: היום בכסף ומחר בחינם'...

אם כן, אין תועלת מלהרגיז את היצר הרע, אבל את היצר הטוב צריכים להרגיז - "לעולם ירגיז אדם יצר טוב. אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה".

איך מרגיזים את היצר הטוב?

הדבר הראשון שהיצר הרע רוצה הוא - לבטל את האדם מתורה, לכן צריכים לתת תמריצים ללימוד התורה. כך כתוב ברמב"ם, שכשהוא ילד מותר לו להבטיח לו מתנות כדי שילמד. למשל, להבטיח לילד שאם ישנן בעל פה כך וכך פרקי משניות - יקבל כך וכך. כל הזמן לתת תמריצים ללימוד.

אנחנו רואים שצורה זו של נתינת תמריצים ללומדים חוללה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 644
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

לא עליתי על מיטתי עד שמחלתי
לכל אלו שציערו אותי

מסופר: רבי אבא היה יושב בשער הפתח של לוד, ראה בן אדם אחד שהיה בא ויושב באיצטבא עשויה מן תל עפר, והיה עיף מהדרך ויושב ונשם שם. פתאום ראה רבי אבא נחש אחד שהיה בא אצלו להזיקו, ויצא שרץ מן אפעה מין נחש ארסי והרג את הנחש. כאשר נעור האיש ההוא, ראה את הנחש ההוא מולו שהיה מת, נעמד האיש ההוא ונפלה האיצטבא ההיא לעומק שמתחתיו והוא ניצל.

בא רבי אבא אצלו אמר לו אמור לי מה מעשיך? שהרי הקדוש ברוך הוא עשה לך שני נסים אלו, אין הם לחינם. אמר לו אותו אדם, כל ימי לא עשה לי בן אדם רע בעולם שלא התפייסתי עמו ומחלתי לו, ועוד, אם לא יכולתי להתפייס עמו, לא עליתי למיטתי עד שמחלתי לו ולכל אלו שציערו אותי, ולא נטרתי לו שנאה כל היום על הרע ההוא שעשה לי, ולא די לי זה אלא שמהיום ההוא והלאה השתדלתי לעשות עמהם טוב.

(זוהר הקדוש פר' מקץ)

פרשת השבוע

ניגונים יפים, ולשמח את העולמות העליונים ואת התחתונים גם יחד. הצדיק ר' חיים הלך מיד לטבול במקוה טהרה, הוא שהה שם זמן רב וטבל ש"י טבילות, וביקש רחמים למען החולה. ר' אליעזר מדזיקוב הבריא, ועוד הרבה שנים עבר לפני התיבה בתפלה להנאת הצבור כולו, ולהנאת השכינה כביכול. וחידש ניגונים יפים ל"אין קצבה לשנותך ואין קץ לאורך ימיך", אגב אמר הצדיק מצאנו זי"ע כי בויכוח הנ"ל, המתיק ממנו את כל הדינים והגבורות.

ולא ימחה שמו מישראל (כ"ה - ו')

מסופר על הרה"ק רבי יוסף חיים וזנפלד זיע"א, ששמע פעם שאחד ממקורביו קילל את אחד האפיקורסים המפורסמים ביותר בירושלים. הגיב הרב ואמר: אין אני נוהג ככה, הקדוש ברוך הוא מלא רחמים והוא יכול לרחם גם על רשעים כאלו, אין עיני צרה אם פלוני ירוחם מה וגם יזכה לחיי עולם הבא. כאן בעולם הזה אנו מחוייבים להתנגד להם, כי הרי הם מזיקים ומקלקלים את הסביבה, מה שאין כן כאשר עברו לעולם הבא. ולבסוף הפטיר: וכלום אתה חושב שאין כל צד טוב ברשע פלוני? אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, ואפילו שכר שיחה נאה, ואין עבירה מכבה מצוה, וזכות אינה בטלה אפילו באלפי אלפים חובות.

ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך (כ"ג - ו')

מסופר על הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א בנו של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א היה מחותנו של הרה"ק ר' חיים מצאנז זיע"א שחלה פעם, בא מחותנו ר' חיים מצאנז לבקר את החולה ביקש ר' אליעזר שהצדיק רבי חיים יבקש רחמים עליו שיתרפא ברפואה שלמה אמר לו רבי חיים מה לך ולעולם שפל זה? נבהל מאד ר' אליעזר וחשב שכבר קצו ואמר, טוב לאלה שיש להם במה ללכת לעולם העליון, אבל אנו מה נביא לעולם העליון ומעשים טובים אין בידינו. השיב ר"ח בטוח אני במחותני שיש לו הרבה זכויות ומעשים טובים, ומטען גדול להביא לעולם הבא. אמר שוב ר' אליעזר, וכלום אינך חס על ילדי הקטנים שעוד עלי לכלכלם ולחנכם? יודע אני שמחותני רוצה לחנך את בניו לתורה, ולהושיבם כרבנים בקהילות קדושות. מבטיח אני למחותני, שאשתדל למלא משאלתו זאת. ענה שוב ר' אליעזר ואמר, אבל כלום נעלם ממך, כשאני מחדש ניגון יפה לראש השנה, בתפלת 'אין קצבה לשנותיך', גורם אני שמחה רבה בעולמות העליונים ובתחתונים גם יחד. ר' אליעזר היה מפורסם לבעל מנגן ומחדש ניגונים יפים, ובאמרו זאת, ככה מאד ובכה גם ר' חיים אתו. אחר כך אמר ר' חיים, מבטיח אני לך, שעוד הרבה שנים תזכה לחדש

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:23 ת"א: 7:25 ר"ת: 8:00

פרשת כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:12 ת"א: 6:27

למה הופרה השבת של הבעל שם טוב הקדוש

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, שנסע פעם אחת במוצאי שבת לדרכו ועמו שלשה מתלמידיו החשובים, הרה"ק רבי דוד ממיקלייב, הרה"ק רבי דוד סירקיס והרה"ק רבי דוד לייקיס זיע"א, ולהבדיל הערל אלקסיי הבעל עגלה. כדרכו תמיד הושיב הבעש"ט את אלקסיי כשגבו אל הסוסים, וברגע אחד חלפו ונסעו כמה פרסאות בקפיצת הדרך. ויהי ביום השני תעו מן הדרך ובאו בסבכי יער באין דרך ונתיב, וכמעט שלא ראו גם את אור היום, ולא ידעו היכן הם נמצאים. חלשה דעתו של הבעל שם טוב כי לא הורגל בכך ולא הבין את פשר המחזה המוזר הזה, למרבה הצער נסתלקו גם המוחזין – רוח הקודש מהבעש"ט הקדוש, והיה כאחד האנשים הפשוטים, כך נמשך הדבר עד שהגיע יום השישי ערב שבת קודש, ראה הבעל שם טוב שכבר הגיע ערב שבת ועוד לא באו למקום ישוב, נצטער צער גדול ונתנמנם. התלמידים חשבו שאולי בחלום חזיון לילה יגלו לו מן השמים מה לעשות, אבל הבעש"ט נתעורר משנתו ושום דבר לא גילו לו, צערם גדל עוד יותר והיו שרויים ביגון ואנחה.

בחצות היום ראו איזה אור מאיר מרחוק, שמחו מאד ואמרו, שהשם יתברך ודאי יביא אותם עתה למקום יישוב, ולפחות יהיה להם מקום לשבות בו את השבת. ואכן נסעו לכיוון המקום שהאור מאיר משם, והגיעו לבית קטן העומד באמצע היער, ניגשו אל הבית והנה איש גס ומגושם לבוש כאחד הריקים והפוחזים עומד יחף על פתח הבית, כשפנו אליו בשאלה אם אפשר להם לשבות אצלו? השיבם, איני רוצה בכם ובשבתותיכם, הכרת פניכם ענתה בכם שאתם חסידים ומגידיים, ואני שונא מעודי אנשים שכמותכם, וגם אבי וזקני היו מתעבים בריות כאלה, גשו הלאה איני רוצה גם להביט בפניכם. שאלו אותו תלמידי הבעש"ט אם יש סמוך לכאן איזה ישוב שיוכלו להגיע אליו עד הערב ולשבות שם? השיב להם שכאותו הזמן ששהו עד שבאו לכאן, כך יצטרכו לנסוע שוב עד שיגיעו לישוב. התחילו התלמידים להתחנן אל האיש שיתן להם לשבות אצלו, והציעו לו שכר רב, עד שבקושי רב ניאות להם, אבל התנה עמהם כמה תנאים, שלא יתפללו בקול רם כי הגויים הבאים אצלו לקנות יי"ש יבהלו ויברחו, ושלא ישהו הרבה בתפילתם, כי תאבונן גדול והוא צריך לאכול בהקדם הן בבוקר והן בערב, ושלא ידקדקו הרבה במאכלים אם הם כשרים על פי חסידות כדרך השוטים. נכנסו האנשים הביתה פנימה וכשנחו מעט מטלטול הדרך, שאל הבעל שם טוב את האיש אם יש סמוך לכאן איזה נהר שיוכלו לטבול בו לכבוד שבת? כששמע האיש שהם רוצים לטבול לכבוד

שבת, התחיל לקללם קללות נמרצות ואמר שזה בדוק ומנוסה אצלו שהם גנבים, ורצה להשליך כל חפציהם ולגרש אותם מהבית, ורק ברוב פיוסים ותחנונים עלתה בידם לשכך את חמתו ולמנוע מלגרשם מביתו, ובבית אין כל, לא שלחן, לא כסא ולא ספסל, רק ארבעה יתדות נעוצות בארץ ועליהן מונח קרש, לא ראו האנשים שם שום חדר מיושב, רק כמה חדרים חרבים ושוממים, גם שום אדם לא ראו, לא גויים שקונים יי"ש כדברי האיש ולא שום אדם בכלל, וגם בעל חיים לא ראו, נבהלו האנשים מאד מהשימוון והבדידות וחיל ורעדה אחוזם, בינתיים ראו שכבר פנה היום והאיש אינו עוסק בשום הכנה לכבוד שבת, רק הולך מזוית לזוית ואוכל איזה מאכל ומצפצף כדרך הערלים. לפנות ערב לקח האיש חתיכת בד עבה ושחור ופרש על השלחן, הניח עליו גוש טיט שחור ותחב בו אצבעו לעשות בו נקב לנעוץ בו נר, ואחר כך תחב בו נר קטן והדליקו, תפילת מנחה לא ראו אותו שהתפלל, רק התחיל לקבל שבת בחיפזון ובהבלעת התיבות כדרך עמי הארץ, וברגעים אחדים גמר את התפילה, האנשים הוכרחו גם כן לקצר בתפילתם כפי התנאי שהתנה עמהם, לאחר התפילה אמרו לו שבת שלום, והוא השיב להם, שנה רעה תבוא עליכם, רצו לומר שלום עליכם והוא צעק עליהם בחירופים וגידופים, עד שהוכרחו לשתוק, נטל האיש כוס יין לקדש עליו ואמר להם שיתכוונו לצאת ידי חובתם בקידוש שלו, הפצירו בו שיתן להם יין לקדש בעצמם והם ישלמו לו במיטב כספם, ולא נתרצה בשום אופן, והוכרחו לצאת בקידוש שלו, ואת הקידוש אמר בהבלעת התיבות ובדילוגים, וכשגמר הקידוש שתה כמעט את כל הכוס, והשאיר להם בשולי הכוס כמה טיפות לטעום, לאחר מכן הניח על השולחן ככר לחם עב ושחור, כשביקשו ממנו לחם משנה פער פיו עליהם ורצה לבלעם חיים, וגם בלחם הזה לא נתן להם לנגוע, כי אמר ידיים מאוסות לכם, והוא בעצמו חתך פרוטות המוציא ונתן לכל אחד מהם פרוטה, אחרי כן הביא קערה של תבשיל מנוזד עדשים, נתן להם כפות וציוה שיאכלו כולם ביחד וגם הוא בעצמו אכל עמהם, שום מאכל אחר לא נתן להם, זמירות שבת לא הניח להם לומר ואף לא לברך בזימון, כללו של דבר הוא בלבב את דעתם עד שלא ידעו אם שבת היום אם לא. למחרת עוד קודם אור היום ראו והנה האיש הולך יחף בבית ומתפלל בחפזון ובהבלעה כמו אתמול, נזדרזו גם הם ועמדו להתפלל, ושוב הוכרחו לקצר מאד בתפילתם והאיש גרם להם שוב יסורי נפש גדולים יותר מאתמול, אחרי מנחה רצו לקיים סעודה שלישית ולא נתן להם, ואמר זוללים וסובאים, זה עתה אכלתם ושוב אתם רוצים לאכול, והוכרחו לצאת ידי סעודה שלישית בדברי תורה שאמרו בחשאי, תמחו האנשים איש אל רעהו מה זאת עשה לנו אלקים? ומהבעש"ט הקדוש נסתלקו כל המוחזין שלו וכל השגותיו.

משל ונמשל

כי פתוח תפתח את ירך לו וגו' די מחסורו
אשר יחסר לו

מסופר על הרה"ק המגיד מדובנא זיע"א, שנודמן פעם לביתו של גביר אחד שהיה גם למדן גדול וקובע עתים לתורה, וביקש ממנו נדבה למטרה חשובה. כדרכו בקודש השמיע המגיד מדובנא כמה דברים על מצות צדקה, וגם בעל הבית ענה אחריו בדברי תורה מאלפים על מצוה זו, אך את כיסו לא פתח כלל. ראה המגיד מדובנא שהם מאריכים בדברי תורה ואינם מגיעים ל"תכלית" הביקור, פנה אל הגביר ואמר:

אספר לך סיפור ומשל למה הדבר דומה: מעשה במדינה רחוקה ונידחת שהתושבים לא ידעו כלל על מציאות הבצל, עד שנודמן לשם עני נודד שהביא באמתחתו מעט בצלים לעצמו, כיון שראו אנשי המקום את הירק החדש שמחו בו מאד, ונתנו לנודד ממון רב תמורתו, אחר כך זרעו את הבצלים בגינותיהם ומאז והלאה צמחו שם בצלים בשפע רב, שמע קבצן אחר מה שארע לחברו באותה מדינה רחוקה, שם אפוא בילקוטו חבילת שומים ובא למקום ההוא מתוך תקוה שיזכה כחברו בממון רב תמורת השומים, אנשי המקום שמחו על השומים שבידי האיש והחליטו לשלם לו תמורת השומים בדבר היקר ביותר שהיה להם "בחבילת בצלים".

המגיד מדובנא הפסיק לרגע את שטף דבריו, ואחר כך קרא בהתרגשות ואמר: גם אתה הגביר הגדול בעיירה זו, מעניק לי "בצלים תמורת שומים", שעה ארוכה הננו מסובים כאן, ואתה משמיע לי בלא הפסק חידושי תורה כנגד חידושי תורה שלי, ואילו בתורה נאמר "פתוח תפתח את ירך לו די מחסורו אשר יחסר לו" ולי חסר עתה כסף למטרה החשובה שלשמה באתי אליך.

במוצאי שבת בסעודת הערב קינטר אותם שוב בדברים וחירף אותם עד קרוב לאור היום, אחרי כן שכבו לנוח מעט, וכשהאיר היום התפללו ותיקין ורצו לנסוע לדרכם, סגר האיש את הדלת בעדם ואמר כבר הכינותי סעודה בשבילכם, גם היום רצו לשלם לו בעד הסעודה ולא לאכול עמו, אך הוא נתמלא חמה וצעק: כלום גולן אני שאקח מעות בחינם, הוא הפציר בהם לאכול עמו והסכימו בלית ברירה לכך, והוא עיכב אותם בהכנות ובדברי קינטור עד הערב, בלילה פחדו לנסוע ביער מסוכן כזה ונשארו ללון שם, ביום השני היה כאתמול, וכן היה עד יום רביעי. ביום הרביעי לקח האיש את כל אשר להם בעד המזונות שאכלו אצלו ופטרם לדרכם, יצאו האנשים מהבית והתכוונו לדרכם, והנה דלת אחת נפתחה ואישה אצילה יצאה וניגשה אל הבעל שם טוב ואמרה: רבי בבקשה מכם שתשבתו אצלנו בשבת קודש, נשתומם הבעל שם טוב והשיב, שתי פליאות לי עליך, ראשית מנין לך שאני רבי? ושנית אם את יודעת זאת למה הנחת להפר את השבת שלי ומדוע לא באת קודם? ענתה האשה רבי לא הכרתני? והבעל שם טוב מסתכל ואינו מכירה, ואז אמרה לו, יזכור נא הרבי שבשנה פלונית הייתי משרתת בביתו, והייתי יתומה בלא אב ואם, והייתי מוכת שחין בראשי, והרבנית היתה נוהגת לגרד ולשפשף את ראשי בכל ערב שבת. פעם אחת צעקתי הרבה ולא נתתי לגרד את ראשי, סטרה לי הרבנית על לחיי וכבוד הרבי ישב אז מנגד ושתק ולא מיחה ברבנית, ואז התרעם עליו כביכול הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו על שעבר על הפסוק "אלמנה ויתום לא תענון", ויצא גזר דינו שיאבד את חלקו לעולם הבא. והנה כאשר נשאתי לאיש הזה והוא צדיק גדול ונסתר מאד במעשיו, וראינו את אשר נגזר עליו מן השמים, כאב לבנו מאד, והתפללנו אל השם יתברך שיסלח לנו, ופעלנו בתפילתנו שתופר לו שבת אחת, כי שבת היא מעין עולם הבא וזאת תהיה חליפתו וכפרתו.

וכאשר ראינו שאין בעולם מי שיפר לו את השבת, החלטנו שאנחנו בעצמנו נעשה זאת, ועתה חלקו לעולם הבא מובטח לו כמקודם. באותה שעה חזרו להבעל שם טוב המוחזין הקדושים שלו, וראה שכל דברי האשה אמת וצדק, ונשאר אז עם תלמידיו לשבות שם בשבת הבאה ושבתו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, וחידשו עם בעל הבית חידושים רבים בסודות התורה, ואחרי השבת נסעו לדרכם לשלום.

צ'ין אדם לחברו

כדי לעשות טובה ליהודי, מן הראוי להטריח אפילו את המלאכים

בעבודתם הקדושה

מסופר: בני עיירה אחת התלוננו פעם בפני הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א, על רבם, שהוא יושב סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה, ואינו נחלץ לעזרת בני העיירה במצוקתם כי רבה. בירר רבי ש"ב והנה אמת הדבר. לימים כשנפגש עם רב זה, שאלו הרבי, יעקב אבינו שלח מלאכים לעשו, ואמרו חז"ל מלאכים ממש היו. וכל כך למה? וכי חסרו ליעקב אבינו עבדים שילכו בשליחות זו. אלא שמע ואגידה לך, כי כדי לעשות טובה ליהודי, מן הראוי להטריח אפילו את המלאכים בעבודתם הקדושה.

כיבוד אב במסירות נפש

מסופר על הרה"ק מסטריקוב זיע"א, שהלך פעם ברחוב, והבחין באברך הנושא את אביו על כיסא גלגלים, ואגלי זעה ניגרים על פניו מן השמש הקופחת, ניכר עליו שמשקיע מסירות נפש במצוות "כיבוד אב", כשפגש בו אח"כ באברך, אמר לו הרבי, "המלאכים טובלים עצמם בנהר דינור, החסידים טובלים עצמם במקוה, והטבילה שלך, מוצאת חן בעיני יותר משל שניהם.

מה יקר וחביב יותר אצל השי"ת

מסופר על הרה"ק ר' יוחנן נ"ע מרחמיסטרביקא זיע"א, שפעם קיבל אנשים רבים לפני התפילה. כל אחד מקבוצת אנשים זו, שפך את מרי לבו מסאת הייסורים שגדשה אותו, כך שארכה השעה והרבי טרם יצא לתפילה. מקורביו שהמתינו להתפלל עמו בציבור, נכנסו ללחץ והביטו כל הזמן על השעון. הצדיק הבחין

בעצבנות ההולכת וגוברת אצל חסידיו, פנה ואמר להם, איני יודע מה יקר וחביב יותר אצל השי"ת, האם התפילה שלי, או זה שאני מקשיב לכל הקשיים שהיהודים נושאים על לבם.

שלא ילבין פני חבריו ברבים

פעם אחת הוזמן הרה"ק ר' אריה ליון זיע"א לבית המשפט, לתביעה שיפרע שטר שהוא חתום עליו בתור ערב. תמה הרב על כך מאחר שלא היה זכור לו כלל שחתם על השטר הנזכר, הופיע הרב בבית המשפט ונוכח לדעת כי חתימתו זויפה ובעל החוב ניצב מולו כשהוא משפיל עיניו מרוב בושה על מעשה הזיוף, כדי לא לביישו לא הכחיש הרב שזוהי חתימתו שלו, ואך ביקש מהשופט שיטיב עמו ויאפשר לו לפרוע השטר בתשלומים חודשיים, במשך שנים אחדות שילם הרב מכיסו 28 ל"י לחודש שהיה סכום גדול באותם הימים, על שטר שלא חתם עליו מעודו, ובלבד שלא ילבין פני חברו ברבים.

שוחט הגון

אל הרה"ק רבי שלמה בעל ה"תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א, בא פעם אחת מבני העיר וסיפר בגנותו של השוחט, רבי אומר הלה, אני והשוחט שכנים אנו ודרים אנו חלון כנגד חלון, ועד ראיה אני, שבכל שבת ושבת מיד אחר הסעודה עולה השוחט על מטתו, ישן כל היום ואין הוא נוטל ספר בידו. יישר כוחו של מר אומר לו הרבי, זהיר הייתי שלא לאכול מן השחיטה שבמוצאי שבת, כי חוששני שמא לא נח השוחט כל צרכו, עכשיו ששמעתי מפי עד שישן הוא כל היום, יכול אנכי מעתה לאכול משחיטתו בלי שום חשש ופקפוק כלל וכלל.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מריון (תרי"א) הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג) הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשענינוב (תרנ"א)

יום ראשון י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ו)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום שני י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרט"ט)

יום שלישי י"ד אלול

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)

יום רביעי ט"ו אלול

הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שו"ת מזהר"ם אלשקר - תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)

יום חמישי ט"ז אלול

רבי אברהם נפתלי צבי מוורמיוזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)

יום שישי י"ז אלול

הרה"ק רבי יוסף יאסקא הלוי מראוונא ב"ר יצחק מקאסנטיין (תלמיד המגיד הקדוש זיע"א תק"ס)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבטניץ שליט"א
מח"ס "יום אור" רפרים יוסף הרש"ל על המצוות.

הלכות מזווה (ב')

א) הוזהיר במזווה, וזכה לדירה נאה. (שבת כ"ג ע"ב)

ב) מי שלא זהיר במזווה, אין לו שמירה מהסכנה (רש"י מנחות ל"ב ע"ב, ד"ה סכנה). [בשמחת תורה תשפ"ד כשנכנסו המחבלים ימ"ש, לעוטף עזה, מי שהיה לו מזווה בפתח ביתו, ראה ניסים ונפלאות. ואכמ"ל].

ג) מי שלא זהיר במזווה, הרי הוא מנודה לשמים (פסחים ק"ג ע"ב).

ד) אין לפטור את עצמו ממזווה, [כגון שמוריד פתח], כיון שענשין בעידנא או דריתחא, אך אם עושה כן בשביל יופי, או שעושה כמו הרגילות שכולם עושים, אין בזה משום עדינא דריתחא, ומכל מקום מצווה מן המובחר לאדם שייביא את עצמו לידי חיוב מזווה. (ראה באריכות בספר שערי יוסף שהביא כל השיטות בזה להפליא)

לע"נ הרה"ק

רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר

מרדכי מטשערנובל זיע"א

נלב"ע י"ג אלול תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלבת ציון

פְּרִשְׁת כִּי-תֵצֵא - נִישׁוּאִין מְאֻשְׁרִים

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה... נָקִי יְהִי לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" (דברים כ"ד, ה)

הוא עקב עד כמה הם קשובים אחד לשני. הוא הגיע למסקנה שכאשר אישה אומרת לבעלה שישתכל על משהו או מבקשת דבר מסוים, אם הבעל נענה אז הזוג מאושר, אבל כאשר בן זוג מרגיש שאין התייחסות ראויה לבקשה שלו אז מתחיל פירוק הבית!

אחד הגבאים של ראש הישיבה הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל ראש ישיבת חברון סיפר לנו שראש הישיבה היה מקפיד להיפרד מזוגתו הרבנית בברכת שלום וכל טוב בכל פעם שהיה יוצא מביתו למקום כלשהו.

אחד התלמידים שליווה את הרב בהליכתו סיפר: היה זה בשנותיו האחרונות של ראש הישיבה כאשר היה לו כבר קשה ללכת. הם היו במרחק ניכר מביתו. לפתע הרב ביקש לחזור לבית כי שכח דבר מה.

התלמיד אמר לרב שהוא יכול לחזור במקומו ולהביא את מה ששכח וחבל שהרב יטריח את עצמו, אבל הצדיק התעקש וחזר כל הדרך לביתו.

כשהרב פתח את הדלת הוא התנצל בפני הרבנית וביקש את סליחתה על ששכח לומר לה שלום וכל טוב.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות מברשת ציון

כשאנחנו שומעים או לומדים על גמילות חסדים, מיד עולה המחשבה בראש- איך אני עוזר לאנשים ברחוב. זה טעות! חסד מתחיל בבית!

רבי ישראל מסלאנט שאל את תלמידו אם הוא עוסק במצוות גמ"ח. התלמיד המופתע השיב שאין לו כסף לעשות גמ"ח! הרב הסביר את דבריו ואמר שהוא לא התכוון לגמ"ח בממון אלא כוונתו היא האם הוא עוסק בחסד בתוך ביתו עם אשתו.

הרב הוסיף ואמר: "אתה צריך לדעת כי לא לקחת שפחה כדי שתשרת אותך! אשתך היא כגופך ועליך לעזור לה!"

הטעות שלנו הגברים! ואני אומר זאת כי רק השבוע שוחחתי עם שלשה גברים (אברך ושני בעלי בתים). הם טענו לי כמעט באותם מילים: "נמאס לי ממנה", "אני לא יודע מה היא עוד רוצה".

אנחנו חושבים שברגע שעזרתי לאישה בבית, הלכתי איתה לטיול או חופשה- אז יצאתי ידי חובה, אבל האמת היא שהאישה מחפשת יחס ואכפתיות לדברים הקטנים!

ד"ר מרדכי גוטמן מוושנינגטון בארה"ב הוא יהודי ת"ח. הוא נחשב לאחד מיועצי הנישואין הגדולים בעולם. הוא חקר מה הכלי הכי חשוב לשימור מערכות נישואין ומה הדבר שמפריד בין זוגות?

לצורך זאת הוא הביא מאה ועשרים זוגות נשואים למקום נופש. הכל היה מצולם ומוסרט. כל החופש כולל שעת האוכל שלהם וזמן הביולויים.

הצלחה בגור"ר
יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טיליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגטן רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעילה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן אריס וליילד אורי חיים בן שלי

צאת לכת

ע"י	18:11	19:22	20:07
ת"א	18:30	19:20	20:04
מיסב	18:31	19:22	20:06
ב"ל	18:31	19:21	20:05

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – סליחות - חלק ג'

באמירת סליחות על מה צריך להקפיד?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

אם אין זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות - תיקון חצות קודם לסליחות ואפילו לתלמוד תורה. אדם שקם לפני עלות השחר, יקדים לומר תיקון חצות גם אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אין לומר וידוי יותר מפעם אחת אפילו לא בשני נוסחים שונים. לכן כשאומר תיקון חצות לפני סליחות, לא יאמר וידוי בתיקון חצות אלא רק בסליחות. כמו כן אם אומר סליחות או תיקון חצות אחרי חצות הלילה ואחר כך אומר 'קריאת שמע שעל המיטה', לא יאמר בשניהם וידוי, מכיוון שאדם שאומר וידוי פעמיים - הוא ככלב השב אל קיאו. **מקורות:** בא"ח וישלח י"ג, שער הכוונות דף נ"א.

תלמידי חכמים ומלמדים גם הם צריכים להתאמץ לומר סליחות עם הציבור. ראוי שילכו לישון מוקדם יותר מהרגלם כדי שלא יפגע לימוד התורה שלהם או בהעברת השיעור לתלמידים. **מקורות:** רמ"א יו"ד רמה סי' י"ז.

תלמידי חכמים ובחורי ישיבות שרגילים לעסוק בתורה עד שעה מאוחרת בלילה ואם ישכימו באשמורת הבוקר לומר סליחות יש חשש שיתבטלו מסדר לימודם ביום, ישתדלו לומר סליחות בציבור אחרי חצות הלילה. אם הם לא מוצאים מניין לאמירת סליחות אחרי חצות הלילה, ישתדלו לכל הפחות לקום לסליחות בימי שני וחמישי. בנוסף יתאזרו בכל עוז לקום ולהשתתף עם הציבור באמירת סליחות ותחנונים בעשרת ימי תשובה.

אדם המשכים לומר סליחות באשמורת הבוקר צריך להיזהר שלא ינמנם בתפילת שחרית ובפרט בקריאת שמע וברכותיה ובתפילת שמונה עשרה. במיוחד התפילין עליו אסור לישון בהם או להסיח דעתו מהם מפני קדושתם. מי שלא נזהר בזה - יצא שכרו בהפסדו. כלל גדול אמרו בעבודת ה': לשמור קודם את העיקר ורק אח"כ להוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים רק את התוספת. אם הוא לא יכול להיזהר בזה, עדיף שיאמר סליחות לפני תפילת מנחה או בחצות הלילה, כדי שיוכל להתפלל שחרית עם תפילין כראוי.

החי יתן אל ליבו בזמן אמירת הוידוי והסליחות, לבדוק ולפשפש במעשיו ולחזור בתשובה שלימה ולהוסיף מצוות ומעשים טובים בהתקרבו ליום הדין, שאז שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

אחרי שסיימו לומר סליחות יאמרו קדיש 'תתקבל' אפילו אם מתפללים תפילת שחרית מיד אחרי הסליחות. אם היו עשרה שאמרו סליחות ואחד מהם יצא מבית-הכנסת לפני אמירת הקדיש, לא יאמרו קדיש תתקבל ללא עשרה אנשים בביה"כ.

שימוש דגמה אישית

עלינו לדעת שאם אנחנו רוצים שהילדים שלנו יגדלו בדרך התורה והמצוות ויעלו בדרך המובילה בית א-ל ויעסקו בתורה הקדושה, עלינו לשמש להם דוגמה לך. ילד שיראה את אביו מתעסק בלימוד התורה הקדושה ונותן כבוד לרבנים, יבין לבד מה החשוב באמת. אבל אם חלילה אביו לא יעשה זאת - שלא יתפלא אם הבן חלילה לא ילך בדרך התורה הקדושה.

הרב יחיאל יעקובסון סיפר: פעם נכנסתי עם מורה לכיתה מסוימת בבית ספר מסוים. שאלנו את הילדים הקטנים שאלה מאוד פשוטה: "מה הדבר הכי חשוב בעולם?". כולם צעקו: "ללמוד תורה ולקיים מצוות", שהרי מדקלמים להם את זה כל הזמן. באותו רגע אמרת למורה שהילדים אומרים כהוגן אבל רואים עליהם שזה ציטוט סינטטי והם לא מחוברים למה שהם אומרים.

לפתע אחד הילדים אמר: "לאכול צ'ולנט זה יותר חשוב מללמוד תורה!". המורה גער בילד והילדים גיחכו לעברו. המורה אפילו רצה להעניש את הילד על דברי הליצנות שאמר אבל הרב יחיאל אמר למורה: "הילד הזה דווקא דובר אמת". המורה שאל: "למה הרב מתכוון?". הרב ענה: "אני אומר שהילד בטוח באמת שלאכול צ'ולנט זה הערך העליון ביותר". הרב יחיאל ראה שהמורה לא מאמין לו שהילד כל כך רדוד במחשבתו ולכן הוא קרה לילד ושאל אותו: "אני מאמין לך שאתה בטוח שצ'ולנט זה הערך הכי עליון. אבל מהיכן אתה יודע זאת?".

הילד ענה: "כל שבת באמצע הסעודה של הבוקר אבא שלי מבקש ממני להגיד דברי תורה. אני קם ומספר לכולם סיפורים מפרשת השבוע שלמדנו בכיתה, אבל במקום שאבא שלי יקשיב לי לדברי, הוא שקוע בצלחת ואוכל. כאשר הוא מסיים את הצלחת הוא מוזג לעצמו עוד אחת. אני רואה שהצ'ולנט מעניין אותו הרבה יותר מדברי התורה שאני אומר".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 052-6329144

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

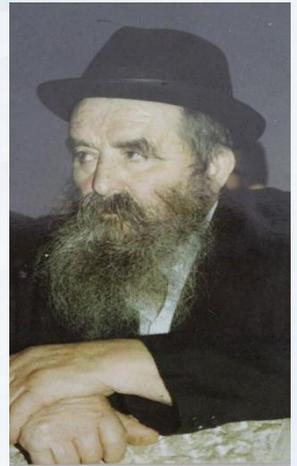
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הנסתר הרב אברהם יחיאל פיש זצ"ל

הצדיק הנסתר הרב אברהם יחיאל פיש זצ"ל המכונה 'הבנאי הקדוש' נולד בעיר סטוצ'ין. בצעירותו הסתופף בצל האדמורי"ם מסטוטשין ורופשיץ ולמד מהם תורה ומוסר. בזמן השואה הגרמנים נכנסו לעיירה והרגו ללא רחמים. כשהגיעו לביתו, מערכת החשמל קרסה ורבינו ניצל את הרגע וברח דרך החלון. ניצולי שואה העידו על רבינו שבימי שנות הזעם של השואה האיומה, כל מי ששהה בקרבת רבי אברהם פיש- ניצל בדרך פלא. רבינו הצליח להימלט מהגרמנים ולעלות לארץ ישראל. הוא התגורר בסמוך לשוק הכרמל בתל-אביב. במשך רוב חייו היה צדיק נסתר. עבד כפועל בניין והסתיר את קדושתו. היה נפגש עם הצדיקים הנסתרים ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר הקדוש), רבי לאון פתילון (הצייר), רבי יוסף וולטוך (מנקה הרחובות) ורבי חיים משה מנדל מבני ברק. הסתיר את מעלותיו וקדושתו בכך שעבד כפועל בניין פשוט.

כאשר ביקשו לבנות בניין למוסדות בעלז בתל-אביב, רבינו ביקש רשות להשתתף בהקמתו בתור פועל בניין. במשך שנה וחצי עלה ירד סחב ובנה מבלי לבקש שכר! רק משום שרצה להיות שותף בבנייתה של תורה. ביתו היה פתוח לכל. הצדיק ורעייתו סייעו לנזקקים. אשתו עבדה במשק בית ואת כל הכסף שקיבלו תמורת עבודתם הם חילקו לצרכי צדקה לעניים, הכנסת כלה והכנסת אורחים מלבד הקצבה החודשית הדלה ממנה היו חיים.

רבינו דאג לכל מחסורם של הנזקקים ורעייתו כיבסה את בגדיהם. יום אחד שלושה אברכים נכנסו למקום מגוריו ושאלו: "היכן גר רבי אברהם פיש?". רבינו הכניסם לביתו. הם סיפרו לו שהמקובל האלוקי רבי ישראל אבוחצירא, ה'בבא סאלי' שלח אותם אליו כדי להודיע לו שבשמיים החליטו שהוא יהיה רבי ויברך אנשים וברכותיו יעשו פרי. הוא עשה כן ומאז רבים פנו אליו ונושעו.

האדמו"ר מלעלוב קרא על רבינו: "זורע צדקות מצמיח ישועות" וביאר: קודם רבינו זרע צדקות- עוסק בצדקה וחסד, ומכח מידה זו זכה להיות "מצמיח ישועות" שהיה מעניק מברכותיו וכולם ראו בחוש כיצד ברכותיו התקיימו. לפני פטירת הצדיק המקובל ה'בבא סאלי', המקובל קרא למקורביו ואמר להם כי "רבי אברהם הוא ממשיך דרכו והוא זה שימלא את מקומו בהשפעת ברכותיו לעם ישראל". מידי מוצאי שבת קודש רבינו קיים סעודת מלווה מלכה בביתו מפוארת בה השתתפו צדיקים נסתרים רבים ויהודים מכל רחבי הארץ.

הצדיק הנסתר רבי חיים משה מנדל מבני ברק העיד: "רבי אברהם הוא ראש הל"ו צדיקים נסתרים". בעל רוח-הקודש. ביום שלישי האחרון לחייו אמר למשמשו שביום שישי ערב שבת קודש הוא הולך להיפטר מן העולם וכי ידאג לסדר את כל מה שצריך. מדברי רבינו לא נפל דבר והוא נפטר בערב שבת קודש, י"ג אלול ה'תשנ"ח (1998). ציונו בבית-הקברות העתיק בצפת.

אביו: ר' יוסף חיים (ראש חברא-קדישא. יהודי קדוש ובעל מופת). **אשתו:** מרת פראדל (שרה). **מרבותיו:** הצדיק הנסתר ר' משה יעקב רביקוב (ה'סנדלר הקדוש').

רבי יהושע נעימי סיפר: באחד הימים יצאתי מביתי ברח' ישא ברכה בירושלים. רציתי לקחת אוטובוס לכיוון תל אביב כדי להגיע לבית רבינו, מכיוון ששכחתי דבר מה בבית חזרתי לביתי. כשהגעתי לכיוון רח' יחזקאל, ניידת משטרה עצרה לידי. אחד השוטרים סימן לי לעצור ושאל: "היכן הרב פיש גר?". התפלאתי, הרי הרב גר בתל-אביב והשוטר שאל בירושלים. מהיכן הוא יודע שאני מכיר את הרב ואני ממקורביו? תהיתי. הבנתי כי יד ההשגחה מכוונת דרכנו. מיד אמרתי: "הרב פיש גר בתל-אביב ואני בדרכי אליו". השוטרים הביטו זה על זה ואחד מהם אמר לי: "עלה איתנו וניקח אותך לבית הרב פיש". עליתי לרכב פנימה והתחלנו בנסיעה. בתחילת הנסיעה, שררה דממה ברכב. לאחר נסיעה של מספר דקות השוטר שישב לידי הנהג פרץ בבכי מר. שאלתי: "מה קרה? מדוע אתה בוכה?". השוטר השיב לי כי בנו אהובו חלה במחלה קשה שהתגלתה בכבד שלו. כל המערכות בגופו קרסו וכעת הוא שוכב ללא הכרה. מדובר בילד בן שלוש שנים בלבד והרופאים אמרו כי נותרו לו רק עוד יומיים לחיות. הכל הגיע בפתאומיות והשבר והכאב נורא ואיום.

מכיוון שאני מכיר מעט מגדולת הרב ואני יודע כי רבים נושעו מברכותיו עודדתי את רוחו ואמרתי לו כי בעז"ה צדיק זה יוכל לפעול עבורו ישועה. הגענו לבית הרב. כאשר נכנסנו פנימה השוטר פרץ בבכי. רבינו שאל למבוקשו. הלה סיפר את סיפורו הכואב בבכי וחרדה. לאחר מספר דקות השוטר שם לב כי בתוך דבריו רבינו נרדם על הכיסא שישב עליו וראשו שמוט מטה. השוטר המשיך לבכות אבל הרב לא ענה מאומה, רק היה נראה כישן. במשך כעשרים וחמש דקות הרב ישן והשוטר עמד לידו שבור. לפתע הרב ניתר ממקומו ואמר: "כשם שלא ידעת איך זה בא, לא תדע לאן זה ברח. ביום חמישי הבא ילך ברח הביתה". את ההתרגשות שהיתה במקום לא ניתן לתאר. כולם במקום ידעו כי רב כוחו של רבינו בשמיים. הצדיק ביקש מהאבא להתחזק במצוות מסוימות וביקש מזוגתו כי תקבל על עצמה לכסות את ראשה במטפחת. השוטר חזר לביתו בהתרגשות רבה ובציפייה לעתיד.

לא עברו ימים מועטים ואותו ילד שהרופאים נתנו לו יומיים לחיות חזר להכרה והתחיל לשתף פעולה. תדהמת הרופאים היתה גדולה, הם ערכו צילום מחודש. להפתעתם הם ראו כי אין זכר למחלה. "זהו ילד חדש!", הרופאים אמרו לאביו, "אנחנו לא מבינים מה קרה. הבן משוחרר! לכו לבית". זה היה בדיוק ביום חמישי, באותו יום שרבינו כבר אמר לו שהבן ישתחרר לביתו. הוא התרגש מכל מה שאירע עימו ועם ילדו. ההשגחה המוחשית שראה בעיניו עד כמה רב כוחם של הצדיקים בשמיים. הוא התחזק מאוד באמונתו צדיקים ומבחינה רוחנית. הוא ערך סעודת הודיה גדולה.

לאחר מספר ימים השוטר הגיע עם שני אחיו לבית הרב פיש כדי להודות לו. כשהגיעו לבית הרב הצדיק הביט בשני אחיו ואמר לאח הראשון: "אתה בקרוב תהיה חתן וכלתך מהעיר טבריה". לאח השני אשר היה חשוך בנים אמר: "לשנה הבאה בזמן כזה תהיה לך בת". למותר לציין כי כאשר רבינו אמר כך היה. (הסיפור מעובד מתוך 'צדיקים נסתרים בדור האחרון')

מְחִילָה וְחִתּוּנָה

להלן סיפור המעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו עד כמה צריך להיזהר שלא לפגוע חלילה בזולת.

יתכן שאנחנו נתפלל בכל כוחנו, נלך לצדיקים לקבל ברכות, נתפלל אצל שוכני עפר, נקיים סגולות וכיו"ב ובכל זאת נרגיש כי השמיים נעולים והכל בשל אותה פגיעה. רק כאשר נבקש סליחה מהנפגע והוא יסלח, רק אז הישועה תגיע. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

הבת שלי הגיעה לגיל שמדברים בה נכבדות. הצעות עלו וירדו, אבל השנים חלפו והכאב רק הלך וגבר. בין ההצעות היה בחור מארצות הברית. הם רצו את הבת שלי אבל אני לא רציתי את השידוך.

בהמשך אחרי שעברה תקופה נוספת וראיתי שאין הצעות אחרות החלטתי כי השידוך הזה דווקא נראה מתאים אלא שאז המשפחה של הבחור הם אלו שלא רצו.

ראיתי שהעניינים לא הולכים למישרין והחלטתי לעשות השתדלות מיוחדת. נסעתי לארה"ב ליום ההילולא של הצדיק הרבי חיים זנוויל אברמוביץ' מריבניץ. הרב נפטר ב-כ"ד תשרי ה'תשנ"ו. דאגתי להיות שם כדי להתפלל על ציונו הקדוש.

נכנסתי לשם יחד עם בני הצעיר. קראתי שם את כל ספר התהילים בהתעוררות ובהשתפכות הנפש. כאשר סיימתי ביקשתי מה' שיורה לי את דרכי כדי שאדע מה לעשות.

ברגע שסיימתי את תפילתי השדכן התקשר. הוא ביקש לדעת את שם בתי ושם אמה. כל כך התרגשתי. הבנתי שהצד השני מעוניין בשידוך.

החלטתי לחזור לציון ולומר שוב תהילים. נזכרתי שזו היתה דרכו של הרבי בחייו: כאשר שאלו אותו על שידוך, הוא היה מבקש את שמות שני המועמדים, את שמות האימהות ואת שמות המשפחה.

החלטתי לעשות כן כפי שהרבי נהג בחייו. הוצאתי דף נייר ורשמתי קוויטל עליו כתבתי של שם בתי ואת שם הבחור והנחתי על הציון.

לפתע צפץ ועלה במוחי אירוע שהתרחש מלפני שלושים שנה. באותם הימים שימשתי כגבאי של אדמו"ר, רב צדיק ומפורסם. נסעתי איתו לחתונה של אחד מבני משפחתו. השתדלתי למלא את תפקידי נאמנה, לדאוג לרווחתו ולשים לב לכל הנדרש עבורו. באותו ערב הרבי היה חלש מאוד.

ידעתי שבמשך כל היום כמעט ולא בא אוכל לפיו. היה ברור לי שחייבים לאפשר לרבי לנוח והוא כרגע לא יכול לקבל קהל. הודעתי לציבור שהרבי זקוק למנוחה ואין כל אפשרות לגשת ולדבר עם הרב. רובם ככולם הנהנו בראשם באכזבה, אבל היה שם יהודי אחד שלא היה מסוגל לקבל זאת.

למרות הכרזתי הוא ביקש להיכנס. אני לא אפשרתי לו להיכנס כי דאגתי לאדמו"ר. אני לא יודע מה ישב לו על הלב. מן הסתם הוא היה זקוק לישועה דחופה, אבל לא היה לי פנאי לחשוב על כך.

הוא לא נבהל מכך שאני לא מאפשר לו להיכנס. הוא התאמץ להתקרב עוד יותר לחדר של הרבי. אני דחפתי אותו בידי ואמרתי: "אל תחזור לכאן לעולם!".

היהודי אכן עזב את המקום ושוב לא ראיתי אותו. במשך עשרות השנים שחלפו עלתה מול עיני דמותו הכאובה של היהודי.

חשבתי לאחר האירוע כי מן הראוי היה שאבקש ממנו שימחל לי, אבל אין לי שום מושג איך להשיג אותו. לא ידעתי את שמו או את מקום מגוריו. רק זכרתי כיצד הוא ראה.

מאחר ולא היתה לי אפשרות למצוא אותו, בקשת הסליחה נדחתה. יחד עם זאת גם השידוך לבתי נדחתה. הרמתי את את ראשי ומה רואות עיני?! את דמותו של אותו יהודי שדחפתי לפני שלושים שנה!!!

ניגשתי אליו ושאלתי אותו: "אתה מכיר אותי?". הוא נתן בי מבט קל וענה מיד: "כן. אתה היית הגבאי של הרבי". "אתה זוכר שדחפתי אותך?", שאלתי. "וכי איך אפשר לשכוח איך שביישת אותי בפני כולם?".

כאן לא עצרתי ברוחי. בכיתי ואמרתי לו: "אתה לא יודע מה אני עובר, איך אני מתקשה עם השידוכים של הבת שלי. אני חושש שזה קשור לקפיידא שלך".

הוא נבהל ואמר: "בגללי אתה סובל?". סיפרתי לו בצער מה אני עובר. הוא השתתף עמי בצערי. לבסוף הוא מחל לי מחילה גמורה על שביישתי אותו ברבים.

יצאתי מהציון והחלטתי שעוד מעט אכנס שוב לומר תהילים. אינה דומה אמירת תהילים בשעה שקפיידא מרחפת מעליך, לתהילים שאחרי מחילה גמורה.

חיפשתי בעיני את הבן שלי וגיליתי אותו עומד בתור כאשר מאחוריו עומד לא פחות ולא יותר מאשר האבא של הבחור המדובר.

הוא הבחין בי והאיר לי פנים: "אם אני פוגש אותך כאן, העניין סגור מבחינתי", הוא אמר שהוא כעת בדרכו להניח על ציונו של הרבי קוויטל בו רשומים שם בנו ושם בתי.

"רק לפני כמה רגעים הנחתי בעצמי קוויטל כזה על הציון", סיפרתי לו. יותר מזה לא היינו צריכים. למחרת ילדינו באו בברית האירוסין והצלחת נשברה בשעה טובה ומוצלחת.

הרב יצחק בן פתאח כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וליד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוקו דב ז"ל יצחק יעקב בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יצחק בן פרחת ז"ל פיבי מלכה בת מזל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה נעמי בת כתום ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל משה בן רוזה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל אליאור בן פרידה ז"ל סעדה בת בסה ע"ה שפרה בת פסיה ע"ה שושנה בת נעמי ע"ה בנימין בן דב ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאלי ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן פנינה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה סעידה בת תופחה ע"ה אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנש בת דגיסו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספרינס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל כל נשמות עם ישראל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

- ב.....ונתנו ה' אלוקיך בידך - הוא הנותן והוא עושה הכל בכל מכל כל.....
- ח.....כי תצא למלחמה - 'ציאת' האדם וירידתו לעולם הזה הוא רק 'למלחמה'.....
- ט.....והיה מחניך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה.....
- י.....קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו.....
- יג.....אריה שאג מי לא יירא - להיות ירא וחרד מאימת הדין.....
- טז.....וצדקה תהיה לנו - להיטיב איש לרעהו ולא להיפך ח"ו.....

פרשת כי תצא

ונתנו ה' אלוֹקֵינוּ בַיּוֹד - הוא הנותן והוא עושה הכל בכל מכל כל
 (ב.) ועשית מעקה לגגך, כי יפול הנופל ממנו - ראוי
 היה ליפול מששת ימי בראשית (כמבואר שם בגמ' 'שהרי
 לא נפל והכתוב קראו נופל'), אבל אתה לא תגרום שתהא
 מיתתו על ירך. וענין המדרש הזה [שלכאורה קשה,
 מה שאמרו שהיה ראוי ליפול מששת ימי בראשית, כתב רבינו בחיי בזה"ל, 'וע"ד המדרש (שבת

א. הנה ציווי זה של עשיית מעקה לגגך הוא 'בניין אב' לכל חיוב השתדלות גשמית להרחיק את הסכנה - שלא יפול הנופל ממנו. אכן שמעו נא והתבוננו נא במעשה הנורא שממנו נלמד עד כמה השתדלות רוחנית מרחיקה את הפורענות ומצילה מסכנת מוות כפשוטו לחיים, וכאשר מספר הרה"ח ר' יעקב הלוי יאזשעף שליט"א מנהל ארגון 'הצלה' בבני ברק, שהיה עד לכל הפרטים בסיפור.

ביום ראשון פרשת ראה תשפ"ד העעל"ט בשעה 5:39 לפנות הבוקר התקבלה קריאת חרום ועזרה אצל מתנדבי הארגון, על שריפה שפרצה ברחוב 'סמטת מנשה' בבני ברק בבנין דירות בקומה ג', ויש זוג שלכודים בתוך הבית. היות שמשרדי 'ארגון הצלה' נמצאים ממש באותו רחוב, הנני מכיר את הבית הלזה היטב היטב, וידעתי שהרחוב מאוד צר, עד שאין כל גישה לרכב של חברת 'מכבי אש' שיש בו מנוף (קרעי"ן) להגיע לתוך הרחוב, אנשי הצלה מיהרו מאד והגיעו למקום השריפה, ואכן לעיניהם נגלה מחזה מזעזע - בחלון הבית עומדים בעלי הדירה - זוג מבוגר, שכבר לא היה באפשרותם לצאת מהבית דרך חדר המדרגות הואיל ונתמלא כולו באש ותמרות עשן, האנשים עמדו בחלון ונופפו בידם בקריאת הצלה, וכמעט שנואשו מחייהם, בראותם איך שהשריפה מתפשטת ואין לאל ידם להושיע, וכבר ראו את המוות נגד עיניהם, מי באש... ומי בחנק רח"ל... והגם שלארגון 'מכבי אש' יש מנוף מיוחד למצבים כגון דא, בו קבועים סולמות גדולים שע"י אפשר לעלות ולטפס עד לחלון הבית לחלץ לכודים, אך מאחר שרחוב זה הוא מאוד צר, הודיעו כוחות הכיבוי שהיו בדרכם אל המקום שהם רואים שאין באפשרותם להיכנס לרחוב זה. ובינתיים האש משתוללת, ומתקרבת אליהם, ועל פי דרך הטבע לא היה נראה כל דרך להציל אותם, כי גם לא היה ניתן לעלות בחדר המדרגות מפאת העשן הסמיך והכבד שהיה שם והאש המתפשטת.

באותה שעה הגיע שליח הצלה ממתנדבי הארגון איש החסד הרב אלחנן מאמו הי"ו, שהבחין כי הקב"ה הקדים רפואה למכה - לא פחות ולא יותר - בדיוק מתחת לחלון הבית שבו עמדו הזוג וצעקו לעזרה, נמצאת מרפסת העומדת לסוכה (הבנייה כל השנה עם קירות וגג שאפשר להזיזו לצד בערב סוכות), ועל ידה אפשר להגיע עד אליהם ממש, ולנסות להצילם. ואכן, הוא לא חשב פעמיים, מיד חיבר סולם, קפץ על מעקה עד שהגיע על הגג של אותה 'סוכה', ומיד משך החוצה ראשונה את הזקנה, ואח"כ את בעלה שחלק מזקנו כבר נשרף, וגם כבר נכווה בכמה חלקים מגופו (אפשר לשמוע במכשיר הקשר, איך שאומרים לאיש ההצלה, שיעמיד את הניצולים בצידי הגג של הסוכה, היכן שיש מסגרת מברזל, ולא במרכז הסוכה שהגג יכול ליפול היות ואינו עשוי מבטון, גם יכולים לשמוע גם איך שמבקש שיבואו להציל אותם שהוא תלוי בין שמים לארץ והאש ממש מתקרבת אליהם), וניצלו לחיים.

והנה נזכר הרב רבי יעקב שהוא יודע את 'תחילת המעשה'... הוא מכיר היטב את בעלי הדירה... ויודע בזכות מי נבנתה ה'סוכה', כי לפני כשנה ושלוש חודשים התקבלה קריאת הצלה על אשה מבוגרת שהתמוטטה - בבית זה שבוערת האש בזו השעה, ובעזה"י עשו לה החייאה (c.p.r.) מוצלחת, החזירו לה את הנשימה וחזרה לכוחותיה. תקופה קצרה לאחר המעשה עלתה האשה למשרדי 'הצלה', בכדי להודות על החסד שעשו לה, ואף הרימה תרומה, לאחמ"כ שאלה את רבי יעקב, הנה אתם ידעתם את כל התלאה שעברתי בחודשים האחרונים, ושניצלתי ממות לחיים, והנה כעת השכנים הדרים בקומה מתחת ביתי רוצים לשפץ ולהרחיב את דירתם, וגם להוציא מרפסת לסוכה, שיפוך זה קשה לי מאוד, מאחר שהלכלוך והאבק העולה מהעבודות מסוכן לדרכי הנשימה, והוא למעלה מכוחותי

שכבר בתחילת הבריאה נגזר עליו ליפול, ולכאורה מדוע תלו את גזירת המיתה והנפילה בששת ימי בראשית] כי כל הנבראים כולן נבראו בחפצם ורצונם, והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל ענייניהם כולם וכל המקרים העתידיים לבוא עליהם, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מזונותם אם ברווח אם בצער אם ע"י עצמם אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל (חולין ס.) כל מעשה בראשית לדעתם נבראו לצביונם נבראו, שנאמר (בראשית ב א) 'וכל צבאם', והכל רצו וקבלו, ועל זה אמרו, ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך ועשית מעקה לגנך - שלא תגרום נפילתו. עכ"ל.

זכמה הילכתא גיברתא איכא למישמע מהא מילתא. א. כל נברא וכל יציר נוצר עוד בטרם נוצר כבר הודיעו לו את אשר יארע לו כל ימי חייו עלי אדמות, ולא זו בלבד שהסכים וקיבל עליו את ה'גזירה' אלא אף נתרצה בדבר, וכלשונו - והכל רצו וקבלו. מעתה, מה יתאונן אדם על כל העובר עליו, ומה יתלונן מדוע הגיע אליו הרעה הגדולה הזאת, אחר שהוא עצמו נתרצה בדבר עוד מששת ימי בראשית... ואף אם עתה אינו מבין ואינו רואה מה טובה יש בדבר, אך זאת ישיב אל ליבו, שבאמת אין לו שום סיבה להתלונן, והוא עצמו בחר 'במו ידיו' את ה'רעה', כי אז ראה והכיר את האמת שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד,

שעדיין צריכים חיזוק, סוף דבר, היא מרגישה שהשיפוץ יכול להפריע לה ובעיקר מסוכן לבריאותה, ושאלתה בפיה - האם לתת הסכמתה לשכנים על השיפוץ, או להתנגד לכך מכל וכל.

ענה לה רבי יעקב הי"ו, הרי לא באתם לשאול אותי בתור 'רב' שאפסוק לכם מצד ההלכה, שהרי אינני רב ופוסק. אמנם, שאלתכם היא מצד 'בריאות', דעו שמבחינת בריאות יש בזה בעיה קשה, האבק של הבניה וכו', ואכן אם תלכו לשאול פי רב יתכן שהוא יצדיק אתכם להתנגד לשכנים, שהרי יש כאן ענין של 'ונשמרתם' ולא שאלה של 'לוקסוס' ('מותרות'... איכות חיים...) או סתם טענה שמפריע לכם נוף או אוויר. אמנם, אתם בעצמכם אמרתם לפני כמה דקות שכל ה'חיים' שאתם חיים הוא רק ב'נס' מן השמים, וקיבלתם את החיים ב'מתנה' מבורא עולם, לכן כדי להודות לה' על כך שקיבלתם בחזרה את החיים, מאד ראוי לכם שלא להפריע לשכנים, וה' יעזור לכם שלא יעלה לכם כל נזק מכך. ואכן סברה וקבלה, ואמרה שנתן הסכמתה לבניה, אלא שלאור הסכנה שיש בדבר היא תעבור לגור אצל בנה למשך תקופת הבניה, וכך עשתה, במשך ארבע חודשים, כל הזמן שארך השיפוץ אצל השכנים שהתה בבית בנה, כי רצתה לוותר למען השלום, ושלא לעשות מחלוקת, והכל על מקומו בא בשלום.

והכל ראו בחוש גודל כוחה של וותרנות להציל ממות לחיים כפשוטו, כי אי אפשר להעלות על המחשבה את האסון הנורא אילו לא היתה עומדת ומוכנת סוכת ההצלה... שהיא היתה פתח המילוט היחידי בעת צרתם. וכמו שאמרו כל המומחים של 'כיבוי אש' בפה אחד, שאילולי הסוכה שהיתה שם לא היתה אפשרות להצילם. והבינו היטב, שאכן אם היתה רוצה היתה יכולה להתנגד לבניית הסוכה, ואולי אף לקבל על זה היתר מרב, והצדק היה אתה. אבל בזכות שויתרה זכתה להצלתה ממות לחיים. ואותה 'סוכת שלום' היא שהיתה 'סוכת רחמים וחיים ושלום'... ובאמת הדברים מפורשים בפרשתן, וכמו שכתב השל"ה הק' על הא דכתיב בפרשתן (כב ז) 'לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו', וז"ל, להקים משא לאדם או לבהמה שנאמר הקם תקים עמו, ולהוריד את המשא שנאמר (שמות כג ה) עזוב תעזוב עמו, טעמי מצוות אלו לכוף יצרו אע"פ שהוא שונאו, חומל עליו ומצטער בצערו ומשתדל להצילו, ואמר 'עמו' כלומר לעצמך אתה מציל שְׁתַּעֲזֹר גם אתה מדה כנגד מדה. עכ"ל. וכעין זה ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ו) הקם תקים עמו, ככל ש'הקם' - תקים את השני כך תקים אתה עצמך עמו.

ב. איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (קורח תרע"ו ד"ה ויראו) ששמע בילדותו בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר יניחו על השולחן את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הכרוז כי הרשות נתונה לכל איש לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו, כי הקב"ה גדול העצה ורב העליליה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ובזה מבאר ה'אמרי אמת' את הנאמר אצל נשיאי המטות 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נודעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

שיעלה לראש הגג ולא יוהר^ד. ופשיטא שאין הדברים אמורים דייקא לגבי נפילה מהגג, אלא זה כלל גדול בתורה ש'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה'^ה, ולעולם אין שום אחד יכול להזיק ולהרע לו, וכן אינו יכול להזיק לעצמו, אם ה' לא ציווה^ו.

ג. הקב"ה ציווה לעשות מעקה לגג, כי מחובת האדם לעשות השתדלות, אך עלינו לדעת שאין ההשתדלות מועילה כלום^ז, וכלומר, העולה לגג שיש בו 'מעקה'

וכל מציאות חייו עם כל הצער והעגמת נפש שעובר הם הם הדבר הטוב ביותר ששייך עבורו^ה, ורק עכשיו כשהוא נמצא בעולם השקר והחשך מבלי דעת נדמה לו שהיה עדיף שינהגו עמו באופן אחר.

ב. הנופל מהגג ומת אין זה 'באשמתו' מאחר שלא נזהר בדבר, וגם אין זה 'ב'אשמת אחרים' שלא עשו גדר להרחיקו מן התקלה, אלא סיבת נפילתו היא כי כן נגזר עליו מלעילא, וא-ל נורא עלילות מסבב כל הסיבות הוא שסיבב והביא את ה'נפילה' על ידי

ג. פעם שאל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לאיש אחד אודות מצבו, והלה ענה, 'לא היה מזיק אם היה קצת יותר טוב...' ענהו ה'חפץ חיים', מנין לך שלא היה מזיק, השי"ת יודע יותר טוב והוא רחום וחנון, הוא רוצה לתת יותר טוב ויכול לתת יותר טוב, ומכיון שהוא לא נותן יותר טובה אז ודאי כך הטוב ביותר ולא שייך יותר טוב מזה (הובא בח"ח עה"ת האזינו, מעשי למלך).

ד. וכמו שדייקו מלשון הכתוב (תהילים כג ד) 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי', שלכאורה מהו 'אלך בגיא צלמות' וכי ראית אדם שמעצמו החליט לילך ולהכניס עצמו לגיא צלמות, הרי אחרים מוליכים אותו בעל כרחו שמה, והיה צריך לומר 'גם כי יוליכוני' או 'גם כי אתהלך' וכיו"ב, אלא ביאורו, שאפילו אם הוא עצמו 'גרמא לנזיקין' - שנראה שהוא גרם לעצמו להתהלך בגיא צלמות, גם כן לא אירא רע כי באמת אתה עמדי, ומן השמים הזמינו שאלך בעצמי לאותו מקום היזק, ועדיין הקב"ה עמדי להצילני מכל רע.

וכבר היה מעשה בבית אחד מהצדיקים אשר נפטרה בתם התינוקת, ודימו אביה ואמה שמכשול יצא מתחת ידם והם אשמים בדבר, ולא מצאו מנוח ומרגוע לנפשם, עד שהגיע הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע לנחם אותם באבלם וביגונם, ואמר להם 'ידיים, ידיים, אלעס בידי שמים', שגם מה שנעשה 'בידיים' אף הוא בידי שמים, שהרי אין כח לאדם להזיז אצבע קטנה בלא שיכריזו כן מן שמיא, והכל נעשה ברצון ה' ית', ובזה נחה דעתם.

ה. וכמו שביאר הגה"ק מהרי"צ דושינסקי זי"ע בלשון הפסוק (לעיל יח יד) 'ואתה לא כן נתן לך ה' אלוקיך, כי אתה - איש יהודי יודע שגם במצב של 'לא כן' - כשאין העניינים מתנהלים כפי רצונך, הרי זה נתן לך ה' אלוקיך... ו. וכדברי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (ב'הנהגות' שלו), וז"ל. להיזהר מכעס, וטוב לזכור כי הכל מהבורא ית', כדאיתא (חולין ז:): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, ואפילו מבעל בחירה.

ידוע מה שאמר הרה"ק מרוז'ין זי"ע בעת אשר היה נרדף על ידי מלכות הרשע במדינת רוסיה, דוד המלך נתעורר עליו קנאת שאול ואנשי ביתו, רבים קמו עליו ובקשו את נפשו, אך עם כל זה אמר (תהילים קיט קסא) 'שרים רדפוני חנם' - כל אותם רדיפות של ה'שרים' הם לחינם, כי אינם יכולים להזיק לי מאומה, ואין אני מתיירא מהם כלל, אכן 'מדברך פחד לבי', מזאת אני חושש ומפחד, שמא מאתו ית' יצא הדבר ומדברך ומחמת גזירתך המה רודפים אחרי...

ז. הגה"צ רבי חיים מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל זכה להקים אחר המלחמה את ישיבת נייטרא וכל המסתעף, לצורך החזקת הישיבה הוצרך מפעם לפעם להתועד עם עשירים מקרב בני ישראל, באחד הימים נקבע לו תור אצל אחד העשירים במאנהעטן לשעה ארבע אחה"צ, רבי מיכאל בער הזמין טעקסי (מונית) ויצא לדרכו מבעוד מועד כדי שלא לאחר ח"ו את הפגישה הגורלית, אלא שהדרייווער היה 'נהג חדש' שלא הכיר כראוי את הדרכים המובילות למאנהעטן, ובדרכו טעה כמה וכמה פעמים (לא היה אז gps, מכשירי ניווט למיניהם), וסוף סוף עם קפיצת הדרך וריבוי תלאות הגיע למעון הגביר בשעה חמש... וכדי בזיון וקצף, כי המזכיר של הגביר אמר לו - אחרתם את המועד, עליכם לקבוע זמן מחדש, ויצא רמ"ב משם בפחי נפש, שרף כמה שעות להבל ולריק בטירחא יתירה ועצומה וגם לא קיבל פרוטה לצורך הישיבה.

אמנם גברא רבא כמותו ידע שהכל ב'השגחה פרטית', הוציא ספר 'חובות הלבבות', ונענה ואמר למשמשו - לעולם לא תסמוך על נהג (מנהיג) חדש, רק על מי שיש לו כבר נסיון... ומי הוא ה'מנהיג' בעל הנסיון הגדול ביותר

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ה

כי תצא למלחמה - 'יציאת' האדם וירידתו לעולם הזה הוא רק 'למלחמה'

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי', דברי חיוון נפלאים כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע בזה"ל, הנ"ל לרמוז בזה בענין מלחמת היצר, מה שאנו רואים כי יש אנשי מעשה העושים מלחמה ביצרם ומנצחין אותנו, ואח"כ באיזו ימים הולך ומתגבר עליהם וצריכין לערוך עוד נגדו מלחמה מחדש, ובאמת הוא תמיה גדולה בעיניהם, מה זה ועל מה זה, הלא כבר ערכנו מלחמה וכבשנו אותו, והי' עולה בדעתם כי די להם

ואינו נופל - אין סיבת הדבר כי ה'מעקה' שומר עליו, אלא הטעם שלא מת ונשאר בחיים הוא משום שהקב"ה חפץ בחייו, ואין ההשתדלות מסייעת מאומה. והדברים מפורשים להדיא בספר 'החינוך' (מצוה תקמו) בזה"ל, משרשי המצוה, לפי שעם היות ה' ב"ה משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם, וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזרתו ובמצותו, לפי זכותן או חובן, ובענין שאמרו ז"ל (חולין ז:): 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה', אף על פי כן צריך האדם לשמר עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, עכ"ל^ט.

הלוא הוא ה'חובות הלבבות' שכלל ישראל נוסעים לאורו זה מאות בשנים, מי שנוסע והולך לפי דרכיו והוראותיו הוא יגיע ליעד (הרוחני והגשמי) שעליו להגיע ובזמן הרצוי והנכון בלי שום צער ועגמת נפש, ומי שיסמוך על נהג חדש יסע שעות ארוכות, דרכים שאינם הגונות, ועם כל הצער והעגמת נפש יגיע להיכן שאנו הגענו כעת... אחר מעשה, ללא כל תועלת, ע"כ המעשה.

ורבי מיכאל בער בא ללמדנו בזכות מעשה זה, הארה נפלאה בדרכי ההשתדלות, שיש להשתדל רק בדרכים שחובות הלבבות לימד אותנו כיצד עושים ומקיימים את ההשתדלות, כגון לעשות רק מיעוט השתדלות, ולזכור שאינו אלא 'השתדלות' גרידא, אבל אין בזה כל השפעה והכרעה על מה שיקרה בפועל, כי לא בכוחי ועוצם ידי אוכל לעשות את החיל, ושיש להתפלל על הפרנסה ולבקש על סייעתא דשמיא לראות ברכה בכל מעשי ידי, אז אכן יגיע ליעדו - יצליח במעשיו ויראה ברכה עצומה, אף ללא טירחה גדולה ויתירה. משא"כ אם ירבה להשתדל ויסמוך על מעשי ידיו בהשתדלות, אזי ילך בדרכים ארוכות, יעבוד קשה מבקר ועד צאת הנשמה, ולא יראה כלל תוצאות טוב.

אגב אורחא, נלמד מכאן לענין שהזמן גרמא, עומדים אנו לקראת ר"ה - לקראת הפגישה עם אבינו מלכנו בימי ראש השנה, דרך אחת מימי קדם יש לנו והיא 'תשובה תפילה וצדקה' - ואי אפשר בדרכים חדשות (אם לא יגיע בעצם הנקודה, להשתדל לשנות מעשיו, קבלות טובת במה שהוא באמת לקוי, וכן להשקיע בתפילה מקרב בלב על שנה טובה, לתת צדקה כלומר לתת מעצמו לאחרים, להעביר על מידותיו, והמבין יבין, וק"ל) להגיע לאיזה תכלית, רק בדרך הישנה הנתונה לנו משנות דור. אם יסע בדרכים הישנות ירבה בתשובה ותפילה וצדקה - שם ישקיע את כוחו, אז יגיע בזמן הנכון, נכון ומזומן כראוי ויצליח לקבל תוצאות טוב - שנה טובה ומתוקה. על כן אנו אומרים 'נחפשה דרכינו ונחקורה' הבה נראה באיזה דרכים אנו הולכים, האם בדרך הטוב של תשובה תפילה וצדקה ובזה נגיע לתכלית ובזמן הנכון, או חפשנו לנו דרכים חדשות אשר יוליכו אותנו ל"ע...

ח. לעת זקנותו של החסיד הנודע רבי לייבל קוטנער זצ"ל (הוא הגבר אשר איבד כל אשר לו במלחמה הנוראה ונשאר כצוק איתן בתוקף אמונתו הבהירה) שהיה בבית החולים 'מעייני הישועה' שבבני ברק, פעם אחת הוציא אותו הרופא לטייל באוויר, ובתוך כך אמר לו, אל תפחד כי אני אוחז אותך, נענה לו רבי לייבל, וכי אתה אוחז אותי, הרי אינך מחזיק אלא בפגי'מעס (בגדי החולים המאושפזים בביה"ח)... אותי אוחז מישהו אחר לגמרי...

ט. וכך ביאר הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב) הטעם שנאמר בריש פרשתן (כא י) כי תצא למלחמה, וזל"ק, או ירמוז באומרו כי תצא, אין זו הודעה של השי"ת רק אזהרה וציווי אל היוצא למלחמה, כי בצאתו יצטרך לשים בדעתו ובכוונתו כי לה' התשועה והוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואם ככה אתה עושה כאשר תצא למלחמה שתחשוב כי אין בידך זולת היציאה לא המלחמה עצמה כנ"ל אז ונתנו בידך, וזה לסיבת בטחונך בו כנזכר. עכ"ל. ומכאן נלמד לכל ענייני השתדלות, שהעושה אותם מתוך אמונה טהורה כי הקב"ה הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אלא שציווה על ההשתדלות - הוא שיזכה להצלחה וסייעתא דשמיא ול'נתנו ה' אלוקיך בידך', ומכלל הן אתה שומע לאו...

באר הפרשה - פרשת כי תצא

בזה ועתה הנה הוא היצר מתגבר כנגדם ומה יהי' בסופם. על זה באה התורה לרמוז, כי תצא למלחמה - היינו שעיקר יציאתך לזה העולם הוא רק למען היות לך מלחמה כל ימי חיך' ולכך נוצרת' וכו'. וזה ענין סמיכת הפרשיות שמסיים בפ' שופטים 'כי תעשה הישר בעיני ה' ומתחיל 'כי תצא למלחמה' וגו', כי זהו הדרך הישר בעיני ה' שיהיה לאדם תמיד מלחמת היצר כל ימי חייו כי לכך נוצרת. וזה הפי' כי תעשה בזה הרצון והישר בעיני ה' - כי תצא למלחמה להיות לך מלחמת היצר².

י. סיפר הרה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע, כי בשנות עבר נהגו הילדים לשחק ביניהם, שהאחד אומר דבר ורעהו צריך לענות לו את היפוכו, כגון אם הראשון אמר 'כן' נענה השני לעומתו 'לא', ואם אמור יאמר הראשון 'יום' החזיר לו רעהו 'לילה', ואילו אם קפץ הראשון ואמר 'חושך' ישיב לו השני 'אור', וכן כל כיוצא בזה, אך אם החזיר השני באותו 'מטבע לשון' של הראשון מיד 'נפסל', והראשון מקבל את 'כתר הנצחון'... ושאל את אביו הרה"ק הקדושת ציון' זי"ע הי"ד מה טעם יש במשחק זה... השיב לו ה'קדושת ציון' כי בכונה תחילה הנהיגו 'משחק' זה בין הילדים, בכדי ללמד לקח כבר משחר ילדותם כי 'המנצח' הוא זה שטוען להיפך מן היצר הרע... ואם הוא 'מסכים' לדבריו מיד 'נפסל'...

על פי זה אמר הגה"צ בספרו 'משקה ישראל' לבאר בלשון הכתוב בפר' שופטים (לעיל יח טז) 'ואתה לא כן נתן לך ה' אלוקיך', כלומר שהקב"ה נתן לך כח 'לומר' להיפך מן היצר הרע, אם הוא אומר כן לעשות דבר פלוני אף אתה אמור כנגדו לא... וכן אם היצה"ר אומר לך לא לעשות תשיב לו כגמולו ותאמר כן לעשות... ונרמז כן גם בשם החודש - אלול, שכל עניינו להיות בורח מן העבירה ולהילחם עם היצר הרע, וזה נרמז ב'אלול' אותיות 'לא לו', ללמד, שאם 'הוא' אומר לא ענה לו לו, ואם הוא אומר לו החזר לו לא...

יא. 'מעשה' באחד שהתקשר לחברו שדר בירושלים, ושאלו האם תוכל להעביר חבילה לבית שמש, השיב הלה, אני גר בירושלים ולא בבית שמש, ואיני מגיע היום לשם... חזר המבקש ואמר, ומה בכך שאינך מגיע בעצמך לבית שמש, והלא יש אוטובוסים מירושלים לבית שמש בכל חצי שעה... אמר לו האיש, עזוב אותי... מה לי ולבית שמש, עד שאמר לו המבקש, אני נותן לך 5,000 שקלים על כל משלוח, מיד קפץ ואמר, אה, אה, בוודאי אקחננו ממילא יש בכל חצי שעה אוטובוס, אם יש לך עוד חבילות שלח אותם רק עמדי... כי ברגע שהבין שבשליחת ה'חבילה' לבית שמש אינו עושה טובה למבקש אלא כולו רווח עבורו מיד 'פרחו' ממנו כל המניעות... כי הבין שהענין 'שווה' לו...

והנמשל ברור, לפעמים נדמה לאדם ש'אינו יכול' ללחום ביצרו בטענות שונות, אכן אם יבין ש'לכך נוצרת', ואינו עושה טובה לאף אחד אלא רק לו לעצמו... ועוד יקבל על כך שכר הרבה... מיד כבר יהא בכוחו לעשות הכל... יב. עובדא הוה אצל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע שבא לפניו איש פשוט מבני היהודים ואמר שבנו גדל, והוא רוצה להוציאו מהישיבה ללמדו אומנות, שאלו הח"ח האם הוא לומד... ענה האיש שאכן הוא לומד, אבל אינני רואה שהוא עומד לגדול רבי עקיבא איגר או פני יהושע, כאומר, וא"כ ממילא ישאר יהודי פשוט, ע"כ לכל הפחות יקנה בידו אומנות ויביא פרנסה הביתה. הח"ח לא ענהו ורק החל מדבר עמו על דא ועל הא, עד שנסובה השיחה על עיסוקו של האיש לפרנסה, החל האיש מבכה את מצבו, כי הוא 'מוכר ירקות', ועליו לקנותם ביריד, חלקם נמאס על הדרכים, וחלקם נופל בדרך וכו' עד שהוא מוציא משם בקושי ללחם צר ומים לחץ. אמר לו הח"ח, לדעתי מן הראוי שתעזוב את כל עסקי מסחרך, כי אינני רואה שתגיע להיות ראטשילד (מעשירי העם), כדאי שתסגור החנות ושלום על ישראל. נענה האיש, אבל רבינו, יא ראטשילד נישט ראטשילד הרי צריך לחיות - כן אגיע להיות רוטשילד או לא, הנני חייב להרוויח עכ"פ ללחם לפי הטף, לבל נגווע ברעב. נענה לו הח"ח, ישמעו אזניך מה שפיק מדבר - אתה צריך לחיות (ממכירת הירקות), גם הנשמה צריכה לחיות (מעסק התורה), כל מעט תורה שבנך ילמד תחזיק אותך ואת בנך בחיים.

וכזאת ייאמר לכל מלחמות היצר הרע, ובפרט לעניין הימים הללו, שהנה היצר בא לאדם ואומר לו, אינני רואה שתצא צדיק הדור, ולא 'עובד ה' גדול.. ואם כן מה לך להשקיע בעבודת ה'... וביותר בימים הללו, שמצוי מאוד שהיצר בא בטענה, מה לך מתלהב, כל ה'אלול' הלזה אינו מדבר עליך ועל דכוותך, מה כבר תשיג באלול תשרי הלזה, על כן אל תתבהל מכל העסק הגדול של אלול, ועל כך נאמר 'אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, אחת שאלתי מאת ה' וגו', וכמאמר הצדיקים בזאת אני בוטח - אחת, ב'אחת' אני בוטח, כל דבר קטן שווה הרבה הרבה,

המקום, ר"ל, שיותר חשוב וחביב לפני הקב"ה מה שהתגבר בכח ולא הלך אחר עצת יצרו הרע מאותם המצוות שקיים כעצת יצרו הטוב.

ובזה מוסיף לבאר הא דאיתא במדרש (בר"ר ט ז) על הפסוק (בראשית א לא) 'והנה טוב מאד - טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע', שלכאורה תמיהה רבתה יש כאן, וכי מה טובה יש בבריאת היצר הרע המסית ומדיח אותנו יומם ולילה מעבודתו יתברך, ולא עוד אלא שנקרא בכינוי 'טוב מאד' שהוא טובה גדולה יותר מן היצר הטוב, אלא שהכוונה כאן על המעשים הטובים שיש לו לאדם באופן שישב ולא עבר עבירה, שהם באמת טוב מאוד ועדיפים על המעשים הטובים הבאים על ידי היצר הטוב.²

בפרשתן (כא טו), 'כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשנואה', וביאר הרה"ק ה'דברי שלום' זי"ע מקודיננו כי 'שתי נשים' מרמז ל'שני יצריך' יצר טוב ויצר הרע, האחת אהובה היא היצר טוב המושך את האדם לקיים מצוות ומעשים טובים והאחת שנואה היינו היצר הרע שצריך לשנא אותו, וכדכתיב (תהלים צו י) 'אוהבי ה' שנאו רע', וילדו לו בנים - תולדותיהן של צדיקים הינם המעשים הטובים שלהם, הן ע"י האהובה - ע"י ששומע ליצרו הטוב, הן ע"י השנואה - ע"י שמתגבר עליו, מבין שניהם זוכה ל'בנים', שהרי ישב אדם ולא עבר עבירה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה מצווה (קידושין לט:). ומסיים הכתוב והיה הבן הבכור לשנואה - כי זה הגדול יותר לפני

אף אם לא אתהפך להיות צדיק הדור, מ"מ עצם החיות חשוב ונצרך עד מאד, על כן 'שווה' לי לקחת עצמי בידיים לכבוד אלול ותשרי ומכל דבר קטן ארוויח הרבה חיות, טובה וברכה.

עוד נימא בה מילתא, בהקדם מה שסיפר הרה"ח ר' מענדל הענדלער, שכשהגיע לזמן ה'בר מצוה' שלו, הניח תפילין לראשונה אצל הרה"ק מסאטמאר זי"ע, אמנם אביו היה מוכרח להיעדר ממעמד הנחת תפילין, כי היתה מנת 'חלקו' כמו רבים באותם הימים, אשר עבדו קשה להביא טרף לביתם, ולא נתנו להם להעדר מה'עבודה', לכן היו בניהם באים בגפם להניח תפילין אצל הרבי. הבר מצוה של ר' מענדל היתה ביום חמישי, על כן שאל אביו את הרבי, האם הוא יכול לדחות את אמירת 'ברוך שפטרנני' עד קריאת התורה שבשבת (כי רק בשבת יתפלל יחד עם בנו), ענה לו הרבי בדרך צחות, בוודאי תוכל לדחות, אמנם כדי שלא יהיה ספק מה יעלה בענין העבירות שמיום חמישי עד שבת עליך לסדר שהבחור לא יעבור שום עבירה מיום חמישי עד עצם יום השבת (כאילו שרק אמירת הברוך שפטרני פוטר את האב, ולפני כן אינו נפטר מזה). וכאן הוסיף הרה"ק יסוד נפלא ונורא, כי הנה באמת אין הדבר כל כך קשה להיות נשמר יום אחד מן העבירה, אלא שהיצר יבוא מיד אל האדם ויאמר לו, הרי לזמן ארוך לא תוכל לעמוד בזה. מדוע תעמוד היום בקשרי המלחמה אם ממילא לא תוכל להמשיך בזה בקביעות - ממילא אני (היצר) יהא לבסוף ה'מנצח'. ובאמת עצתו, שיענה לו האדם, רק יום אחד הנני רוצה להיות ירא"ש, וכך מרומז בקרא (דברים ד לט) 'וידעת היום' - התבונן רק בהיום, רק היום בלבד עליך להיות ירא"ש, רק היום עליך להתגבר על היצר (וכמו"כ תעשה מחר, ואחרי מחר וכו'). ומעתה יש לרמז בפסוק שבפרק 'לדוד ה' אורי', אחת שאלתי מאת ה' שבתני בבית ה' כל ימי חיי, אני מבקש שתמיד ארצה ואדרוש רק על היום - אחת ותו לא, היום אני רוצה להיות ירא"ש, וממילא יהיה לבסוף ירא"ש כל ימי חיי.

ומפורש אמר כן הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ השלם ד"ה או יאמר) בפסוק בפרשתן (דברים כא י) 'כי תצא למלחמה...ושבית שבי', שישבה את היצר באותה הדרך שהוא בא לשבות אותו, והיינו שילמד ממעללי היצר שדרכו לבוא אל האדם באמרו (שבת קה:): היום עשה כך ותו לא מידי, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך ועבוד עבודה זרה, בזה הדרך ממש ילחם האדם עם יצרו, ע"י שיקבל על עצמו - היום אתחזק בתורה ומצוות כך, ולמחר עוד קמעא, עד שיגיע לידי ניצחון גמור.

ג. ויסוד הדברים כבר מצינו מפורש ברש"י (קידושין לט: ד"ה התם) בזה"ל, ישב ולא עבר עבירה דקאמר נוטל עליה שכר - בעבירה שבא לידו וכפה יצרו ולא עבר, אין מצוה יתירה מזו, עכ"ל.

כעניין הזה פירש בספר 'שמן ששון' על תהילים (לבעל 'מלוא הרועים' על הש"ס) בלשון הפסוק (תהילים מז ה) 'יבחר לנו את נחלתנו' וז"ל, הענין שהשי"ת בוחר בנו יותר מהמלאכים, שהמלאכים אין להם יצר הרע אך אנחנו שנחלינו בחליית היצר הרע ועם כל זה עובדים לו ית"ש, זה נחשב לו מאד, וזהו שאמר 'יבחר לנו' - שהשי"ת היה בוחר לנו, יען 'נחלתנו' (מלשון חולה) - לפי שאנחנו נחלים בחליית היצר, עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

רוח מכל פעם שהתגבר על יצרו ושבר את עצמו ומבעיו לפניו, ועיקר ההתעלות היא דייקא מימים אלו. וזהו שאמר הכתוב (פסוק טו) 'והיה ביום הנחילו את בניו לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור' - שלא יבחר ויעדיף את המעשים הטובים 'בני האהובה', כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים, שאדרבה הבכור הוא 'בן השנואה', שימי השנואה הם החשובים ביותר, ולהם משפט הבכורה. וכבר פירש הבעש"ט הק' בלשון הפסוק (קהלת ט טו) 'חכמת המסכן בזויה', שחכמתו של המסכן ההולך בחשכות ומתבוסס בדמו במאבקיו הקשים על יצרו לדעת כי בוז י-ה, בוז חפץ השי"ת, וכאן נמצא עמו בתוקף הקירבה והאהבה".

וזכור יזכור מה שכתב רבינו ה'אור החיים' הקדוש זי"ע בריש פרשתן (כא יא) בהאי לישנא קדישא, הנה כל בנין העולם וקיומו תלוי במעשה עם בני

ביוצא בדבר יש לפרש עוד בדרך הרמז, שהנה ידוע מה שכתב רבינו תם ב'ספר הישר' (שער השישי) שיש לכל אחד בחייו ימי האהבה וימי השנואה, ימים בהם מוצא טעם וחפץ בעבודתו ית' ונפתחים בפניו שערי נועם ורצון, ולעומת זאת ימי שנואה - בהם תכבד עליו העבודה ואין לו שום חשק ותענוג עד שמרגיש 'שנואה' ומיאוס. וכנגד זה דיבר הכתוב כי תהיינה לאיש שתי נשים - שתי תקופות האחת אהובה והאחת שנואה, וילדו לו בנים המה המעשים הטובים שעשה שהם התולדות וה'בנים' ממשיכת הלב לעבודתו או להיפך. ומדרך העולם לחשוב שתקופת האהבה היא התקופה הנבחרת והמעולה בחיים, בעת אשר הרגיש 'הארות', וכל מצווה נעשתה בהתלהבות והארה, ואילו ימי השנואה אין להם ערך כל כך, כי לא עבד את הבורא ית"ש ברעותא דליבא אלא מתוך 'אתכפיא' ושבירת היצר. אמנם האמת היא להיפך הגמור, שהקב"ה יש לו נחת

יד. הנה אמרו חז"ל (ר"ה טו.) 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן', ובתוס' (בע"ב ד"ה כדי) הביאו בשם הירושלמי 'כד שמע קל שיפורא זימנא חדא, בהיל ולא בהיל, וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפורא דיתקע בשופר גדול ומטא זימניה למתבלע, ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא' -שכאשר שומע השטן שתוקעים נבהל ואינו נבהל, אך כששומע את הקול בשנית, כאשר חוזרים ותוקעים, אומר לעצמו בודאי זהו קול השופר גדול המורה על הגאולה, ובטוח השטן שהגיע זמנו, וכדאיתא בגמ' (סוכה נב.) שלעתיד לבוא ישחוט הקב"ה את היצה"ר זה השטן, ומתערבב ואין לו פנאי לקטרג], וידוע מה שמקשים 'העולם', מה נבהל השטן, והרי גם בשנה שעברה תקעו וחזרו ותקעו, ולא היה זה קול שופר גדול לחרותנו, וכך חוזר הדבר מדי שנה בשנה, ועד היום לא הגיע זמן גאולתם ומדוע א"כ יחשוש ויפחד כל כך.

ותירץ הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע, עפ"י מה דאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (חנוכה אות נו) שהרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע שאל את האר"י הק' כי מצינו (ירושלמי ה ד) שפרתו של שכנתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, ומחמת שלא מיחה בשכנו נקראת על שמו, ונחשב לו הדבר כעוון, והושחרו שיניו מרוב התעניות שהתענה לכפר עונו. ושאל מהרח"ו אם על סרך עוון כזה התענה ראב"ע כל כך הרבה צומות, מה נענה אנן אזובי הקיר - אשר אין מתום בכשרנו מרוב פשעינו, ויען רבינו האריה"ק, כל זה בדורות הקודמים, אבל בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת הבאה מעומק הלב נחשב כתעניות רבות בשנים קדמוניות.

והיינו שכל שגדל הקושי תגדל עמו חשיבותה של המצוה, ובזה יתבאר היטב, כי השטן זה היצר הרע יודע, שבכל שנה ושנה נעשית העבודה בקושי גדול יותר, לרוב ההסתרה והחשכות ההולכת וגוברת, ומשום הכי מאירה יותר כל מצוה ומצוה שישראל עושים, וק"ו מצוה גדולה כזו של תקיעת שופר, ועל כן אינו רואה ממה שלא נגאלו בשנה שעברה, כי אז עדיין לא היה קושי והסתרה כמו בהאי שתא, ויתכן שדייקא בזכות הסתרה של שנה זו הרי הוא יותר מרעיש עולמות עם כל פעולה קטנה, ואדרבה מפני ירידת הדורות מתוך חשכות כפולה ומכופלת בשנה זו יותר מכל שנים הקודמות - על כן יש בידם לזכות לשופר של משיח בזכות התקיעות.

ואולי אפשר עוד להוסיף על יסוד דבריו, שהנה כתב ה'בעל הטורים' (פר' נצבים ד"ה את לבבך), וז"ל, 'לולא האמנתי לראות בטוב ה'" (תהלים כז יג), לולא אותיות אלול, שמאלול ואילך חרדתי נגד ה', וצריך לבאר מדוע נרמז 'אלול' בהיפוך האותיות 'לולא', אלא עפ"י האמור שכל שמתאחר הדור הוא עולה במדרגה על הדור שלפניו, והיינו שאלול דהאי שתא תשפ"ד חשוב יותר מאלול בשנה הקודמת, כי לגודל הקושי שנתרבה משנה לשנה כך מתגדל חשיבות כל פעולה קטנה, יש לומר בדרך הרמז, כי אכן האות 'ל' שבסוף תיבת אלול, שמרמז על פעולה קטנה, הרי בשנה

קדוש ולא יראה^{טו} בכ ערות דבר ושב מאחריך'. נוראות מצינו בספרי הקודש עד כמה יש לנו להזהר בקדושת מחננו - ובקדושת כל איש מישראל, כי בה תלויה השראת השכינה בקרבנו^{טז}.

ישראל, אם יטיבו דרכיהם העולם קיים וישמחו השמים ותגל הארץ, גם ה' אלוקינו ישמח ויגל בנו, ויושר דרכם של ישראל תלוי בנצחון יצר הרע. עכ"ל. והדברים מבוארים וברורים, שכל קיום העולם תלוי בהתגברות על היצר הרע, ואז 'ישמח ה' במעשיו'.

בה אמר הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרמ"ג) 'כי ה' אלוקך מתהלך בקרב מחנך' שלא נכתב כי ה' אלוקך 'מתהלך בקרב מחנך', אלא מתהלך מלשון מתפעל, שהקב"ה מתהלך ומונהג כביכול עפ"י מה שבנ"י מוליכים אותו - כפי גודל התקדשותם. וכביכול

והיה מחנך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה

בפרשתן (כג טו), 'כי ה' אלוקך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחנך

זו היא קודמת והיא ראשונה (כשתכתוב את התיבה 'אלול' בהיפוך אותיות), כי כל פעולה קטנה בשנה זו נחשבת יותר מפעולות קטנות שלפני שנה...

וכדרך שהדברים אמורים בכלל כך אמורים הם בפרט, ומכאן חיזוק אדיר למי שטוען - כל כך הרבה אלול'ס עברו עלי ולא הצלחתי... דע שדייקא כל אלול היותר מאוחר הוא יותר גבוה - אלול כזה עדיין לא עברת, ובזאת הפעם תצליח ותצליח. כמו"כ לא יבהל באומרו, בשפל המצב אנכי נמצא, לא יועיל לי האלול - לזה תאמר, אדרבה, לגודל הקושי הרי האלול שלך גבוה ונחשב יותר. והגם שאנו איננו רואים זאת, אבל השטן שהוא מלאך הוא רואה את זה, והוא ה'מבין' שהפעם אכן יביא השופר את משיח צדקנו והגאולה בוא תבוא.

טו. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה ובמ"א) ביאר בלשון הכתוב 'ולא יראה בכ ערות דבר ושב מאחריך', לא יראה - ס'זאל דיר נישט געפעלן (לא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע...

טז. באחד מהאסיפות הגדולות שהשתתף בה הגה"ק ה'חפץ חיים' ועוד הרבה אדמו"רים ורבנים (בווינא אלול תרפ"ג) הכינו עזרה גדולה כ'עליה' וקומה שניה עבור הנשים... והנה כשנכנסו לשם משמשי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע אמרו שרבים לא ייכנס לאולם עד שיתקינו למעלה יריעות וילון לכיסוי כראוי, ונתעורר ויכוח גדול בין הנאספים, כי היו רבים שענו כנגדם שעזרת הנשים גבוהה מספיק ואי"צ גם מחיצה... לבסוף נמנו וגמרו לשאול את ה'חפץ חיים' וככל היוצא מפיו כן יעשו. לאחר ששמע את דברי שני הצדדים אמר ה'חפץ חיים', אכן, מצד הדין, מותר לשבת כאן מבלי מחיצה, אמנם כיון שבאים כאלה המבקשים להחמיר בזה חייבים אנו להיענות להם, ולהתקין את היריעות. באמרו, התדעו, מהו האסון הגדול ביותר שיכול להיות לכלל ישראל ח"ו - שהקב"ה יעזוב אותנו רח"ל, שהרי כל זמן שהוא יתברך אתנו אזי 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי' (תהילים כג ד), אבל אם חלילה יעזבו הבורא, הרי 'הסתרת פניך הייתי נבהל' (שם ל ח)... המשיך ה'חפץ חיים' ואמר, מה גורם שהקב"ה יעזוב את כלל ישראל - כדכתיב 'ולא יראה בכ ערות דבר ושב מאחריך', אם כך, כל הידור שאפשר לעשות ב'ולא יראה' הכל כדאי, כדי שלא יהיה 'ושב מאחריך', שהרי אנו זקוקים לעזר השם יתברך, על כן עלינו להחמיר. והוסיף החפץ חיים ואמר, ווי אזוי פלאטץ נישט א אידישע הארץ פון די גרויסע מורא פון ושב מאחריך - איך לב יהודי אינו 'מתפוצץ' מרוב הפחד הגדול של ושב מאחריך, וכשהגיעו הדברים לידי ה'אמרי אמת' חזר גם הוא על אותו דיבור נורא.

מעשה זה סיפר כעד ראיה פעמים הרבה הגאון רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר. והוסיף בנו הג"ר שרגא משה זצ"ל, הח"ח חידש בדבריו חידוש גדול, שלא תאמר, שהקב"ה או נמצא אתנו או שלא נמצא אתנו, אלא יש בזה מדרגות רבות, כפי ההוספה וההידור ב'ולא יראה' כך תוספת השראת השכינה... וה'שמירה' הבאה עמה... אם ח"ו ממעט קצת ב'הידור' זה הרי הוא ח"ו ממעט בהשראת השכינה - עוד קצת 'ושב מאחריך' רח"ל. כה כתב ג"כ הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצוק"ל (קובץ מאמרים ואגרות, גלות וגאולה עקבתא דמשיחא) החפץ חיים זצ"ל היה אומר, הקב"ה נקרא שומר עמו ישראל, כלום שומר שכר הוא, לא - הרי איננו משלמים לו בעד שמירתו. וע"כ שמירתו כשומר חנם, והנה, שומר חנם ברצותו בידו לסרב ולהפסיק את השמירה, אימתי הוא מסרב ח"ו - כתוב בתורה 'ולא יראה בכ ערות דבר ושב מאחריך'... ומידה טובה מרובה כשנוסיף קדושה יוסיף לשמור אותנו בשמירה מעולה יותר.

המחזיק בכלים מוכנים לעשות עול, ושצריך להרחיק אותם הכלים פן תגעל נפשו אותנו, כאמרו (פסוק טו) 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה'.

הם גורמים לו כמה, היכן ומתי להלוך, על ידי שמירתם על 'והיה מחנך קדוש'.

זוהי כלל גדול מיסודי מידת 'יראת שמים', לברוח מן העבירה ומכל הדברים המביאים לעבירה, ולהתרחק ביותר מלבוא לידי נסיון, כי בשעה שכבר נודמן הנסיון לידו ויצרו בו ער בו - הסכנה לבוא לידי כשלון גדלה שבעתיים. צא למד ממה שכתב ה'ספורנו' לבאר מה שאסרה תורה להחזיק בבית אבני משקלות מקולקלים וכדכתיב (כה יד) 'לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה', והיינו שלא זו בלבד שאסור להשתמש באותם משקלות לגזול על ידם את הלקוחות אלא גם אסור מדאורייתא להחזיקם בבית, ומבאר טעמא דמילתא, וז"ל, אחר שהזכיר דרכי השראת שכינה בישראל, הזהיר שלא בלבד שנא הא-ל את עיוות הדין, אבל ישנא גם כן

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו

בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. בזה"ק (ו"ה עב). נדרש פסוקים אלו על עניין התשובה, ופירשו שם 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה למורא למבעי רחמין קמי קב"ה' (זהו חודש אלול, שבו עלה משה רבינו על ההר לבקש רחמים מלפני הקב"ה). וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עין הדעת ד"ה או ירמוז) וז"ל, ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול"ה הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת וכו'.

יז. ודברות קדשו נכתבו כנבואה הנצרכת לדורנו אנו, שלא זו בלבד שאסור להשתמש ב'כלים' המאררים אלא גם שצריך להרחיק אותם הכלים מן הבית, צא טמא תאמר להם ובל יבואו במחנינו, פן תגעל נפשו אותנו.

יח. וכבר הבאנו מה דאיתא מהאריז"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמוז כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד להם לקרבם בתשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה.

סיפר אחד מתלמידי הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, מעשה בבחור יתום שלמד בישיבתו של הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (עוד בזמן שכיחן כראש הישיבה), במשך תקופה היה מאחר מאד לתפילות, ולא היה מי שיאמר לו מה תעשה ומה תפעל, כי לא היה לו אב ל"ע. באחת האסיפות של צוות הישיבה עלה ענינו של הבחור על שולחן הדיונים, עד שהוחלט שראש הישיבה (הנתי"ש) יזמן אותו ויתן לו 'פסק' - גערה הראוי' לו.

הבחור נצטווה להכנס אל רה"י, ובלית ברירה עשה אשר נצטווה. ה'נתיבות שלום' ישב בחדרו, והבחור הנבוך התייצב לפניו, שאלו הנת"ש, מה ברצונך, אמר הבחור, הגעתי לקבל את ה'פסק' המגיע לי על כך שאיני מגיע בזמן לתפילה. נזדעק הנת"ש, מה... לתת לך פסק... בטרם שהנני מוכיח תלמיד הריני ממלא את עצמי באהבה עזה אליו, ורק לאחר שלבי מלא וגדוש רגשי אהבה אז אגש להוכיח אותו, ואילו עתה עסקתי בכמה וכמה דברים שדרשו ממני כוחות רבים, ואין בי די כח כעת לעבוד ולמלא עצמי באותם רגשי אהבה, על כן אינני יכול להוכיח אותך כעת, גש נא אלי בפעם אחרת... לשמע דברים הללו כבר לא הוצרך הבחור אפילו לשיחת מוסר אחת נוספת, ומאותו יום עשה כל טצדקי להגיע בזמן לתפילות, כי ראה כמה הנו אהוב ונחמד אצל רה"י, והרגיש שהוא חייב להחזיר לו עכ"פ מעט מזעיר לאהבה זו, ולכן היטיב מעשיו.

ועל פי זה יתבאר לדידן, מכריזים במשך חודש ימים - ע"י תקיעת שופר שיום הדין קרב ובא, הננו עתידים להיות עומדים לפניו כבני מרון, כשהקב"ה יעמיד במשפט כל יצורי עולם, אמנם כביכול, אין הקב"ה דן את בניו עם קרובו עד שממלא עצמו תחילה באהבה עזה אליהם - ולכן במשך חודש שלם הוא נעשה אלינו קרוב וידיד - 'אני לדודי ודודי לי', ומקרב עצמו אלינו בקרבה עצומה. וכשאדם יבין (כאותו בחור שהבין) כמה שהקב"ה אוהבו ממילא ישוב בתשובה, ולא ימתין לזמן ש'עומדים לפניו כבני מרון', ובוה ירוויח שכבר לא יהיה כלל 'פסק', ורק תהיה שנה טובה ומתוקה, שנת חדוה ודיצה.

ענין זה באופן אחר כתב הגה"ק ה'קרן לדוד' זי"ע (פרשת ראה אות א), דהנה אמרו חז"ל (הובא ברש"י בראשית א, א) 'מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים והקדים מידת הרחמים ושתפה למידת הדין'. ומבאר, שמלך רחמן מודיע לנידון - הנה ביום פלוני אשב על כסא הדין ואדון אותך, ראה נא לסדר לעצמך מליצים ופרקליטים, ואם אינו מרחם אז אין לו מה להודיע, אלא בהגיע היום ידין אותו לחובה ח"ו. כיו"ב,

ומפורש כתב ה'ג'ר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני ה' ארבעים יום', והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים^ט, וביוה"כ נתרצה השי"ת להם.

הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ט. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים^ז.

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר לכל 'בר דעת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים אביו ואמו להתפלל שיהא הוולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, וברומה להם

כביכול הקב"ה 'מקדים' את מידת הרחמים בחודש אלול, לפני מידת הדין שהוא הדין שבראש השנה, וזהו 'שיתף מידת הרחמים' כי ע"י שיתוף זה שאנו מעוררים הרחמים בחודש אלול נצא זכאים בדין. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

כ. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצער הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חייו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...

כה אמר הרה"ק מסאטמאר ז"ע, ידוע היה הבארון ראטשילד בנדיבות לבו ומעות לרוב יצאו מידו לרבבות אלפי בני ישראל, ומטבע הדברים שיחרו רבים לפתחו, והיו האנשים ממתנים זמן רב ב'תור' בפרוזדור ארמונו, עד שהוכנסו לחדרו של הבארון, וכל אחד מגולל את כל 'סיפורו' זה יש לו בן חולה וזה השיא י"ג צאצאים, השלישי מחוסר דירה וברביעי מטופל ב... והיו העניינים מתארכים ללא גבול וקץ, על כן נענה הבארון, מהיום והלאה יתחיל כל אחד את דרשתו בעודו ממתין בתור, ובבואו לחדר הפנימי יגיד לפני את ה'שורה התחתונה' כמה הסכום לתשלום... ותו לא מיד.

כיו"ב לדידן, לבוא אל החדר הפנימי (כביכול) רק בראש השנה ולומר אז את כל ה'דרשה' יש בזה מעט טעם שלא לשבח, לזה מן הראוי שכבר בחודש הרחמים והסליחות, יתחיל לערוך את הכנותיו, לפרט ולהתפלל על צרכיו ועל הכל להכין עצמו כדת וכנוחן שיוכל כראוי להכנס אל הקודש, ובזה יוכל ביום ר"ה לומר את ה'שורה התחתונה' ולקבלה באהבה וחיבה במלוא חפניים טובה וברכה.

לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר התהלים' ובתפילות²², ובוה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך

כא. הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע היה אומר כי עיקר הדין בראש השנה הוא אודות התפילות בחודש אלול, כמה התפלל והיאך התפלל והאם הרבה באמירת מזמורי תהלים, ובוה ביאר הא דאיתא בגמ' (ר"ה יח.) 'בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון, מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא (כבשים למעשר) וכו', רב יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד, ש'אמרנא' מרמז על לשון 'אמירה', והיינו שכל באי עולם עוברים לפניו לדין כמה התפללו, ואילו רב יהודה אמר בשם שמואל כחיילות של בית דוד דהיינו מזמורי תהילות דוד בן ישי, שהם ה'חיילים' וכלי הזיין של בני ישראל ושל בית דוד, וע"ז גופא המשפט אודות ה'חיילות' ואמירת התהלים. ואכן נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לזמר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכרית ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בישיבת חכמי לובלין), שיורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מ"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"א אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטרגיין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. כב. הנה אמרו חז"ל 'מזל אלול בתולה', ויש לרמז בענין זה מהנהוג שבעולם, הנכנס לבית חתנות בעת ה'קבלת פנים' והוא הזמן שהנאספים מתוועדים לפני החופה, הכל יושבים, זה מסיח עם רעהו וזה טועם מיני מאכל, וחלקם יזמרו לכבוד החתן, אבל החתן עצמו - עין לא ראתה, הוא יושב ומתפלל מתוך בכי ותמרורים, והנה עומד

באר הפרשה - פרשת כי תצא

יג

כל השנה הבעל"ט. ולא רק ב'פרנסה' הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו טירחות ויגיעות יתירות²² במשך כל השנה הבעל"ט²³.

אריה שאג מי לא יירא - להיות ירא וחרד מאימת הדין כתבו רבותינו בעלי התוספות (מושב זקנים, ויקרא ו ז) בזה"ל, 'אחד לחטאת ואחד לעולה', ר"ת אלול, כי בעוד שהיו קרבנות קרבין כיון שהגיע חודש אלול היה כל אחד מישראל חרד ושב מן העבירות שבידו,

מן הצד ילד קטן שאין לו השגות... ושואל את אביו מי הוא זה ה'נעבעך' (מסכין) שיושב וממרר בבכי בשעה שכולם לבושים בגדי שבת ושמחים עד מאד. עונה האב, לא ולא, זה אינו נעבעך, אדרבה, הוא הוא עיקר (מרכז) השמחה, הכל חגים ושמחים מסביבו, אלא שהוא יודע היטב שכל עתידו תלוי ועומד ביום הזה, כל השערים פתוחים עתה בפניו, על כן הוא נושא תפילה לפני בורא עולמים שיעלה ויצמח כגן רטוב, ויאמר לדבק טוב וכו', ופועל לעצמו לכל החיים.

כיו"ב, מזל אלול בתולה, דומה לאותה שמחת נישואין, מי שאין לו דעת חושב שהימים ימים כבדים וקשים, נעבעך'דיגע טעג (ימים מסכנים), אבל ה'מבין' יבין, שכל עתידו תלוי בימים הללו, והכל פתוח לפניו, ישפוך לבו ותפילתו לפני בורא כל עולמים, שתבוא עליו ועל כל הנלזים אליו שנה טובה ומתוקה בכל מילי דמיטב.

כג. סיפר הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע עובדא שהוא עצמו היה עד לה, וממנה למד לקח רב לעבודתו יתברך כל ימי חייו, וכך הוה מעשה, אב ובנו עניים ודלים פסעו יחדיו כשעל פניהם ניכר שזה זמן רב לא בא אוכל אל פיהם, לפתע הבחין האב במטבע של זהב הנוצצת על פני הקרקע, ביקש האב מבנו שיתכופף להרים את המטבע ומזה יוכלו לקנות דבר מאכל לסעוד את נפשם הרעבה, אך הבן סירב באמרו שאין כוחו במתניו בכדי להרים מטבע זו, אי לכך התכופף האב, הרים את המטבע, וקנה בו שלושה עשר תפוחים, והביאם אל בנו בעבור תחיה נפשו בהם, אך הבן טען לעומתו שהיות ולא התאמץ להרים את המטבע אינו זכאי לשבוע מטוב התפוחים, אמנם האב שראה ברעבון בנו ואינו רוצה לאכול מהתפוחים אמר לבנו שהוא צריך להקדים לילך מעט לפניו מסיבה כלשהו, בדרך הילוכו בכל מרחק מה הוא השליך ארצה תפוח אחד, וכך מצאם הבן שהלך לאחוריו, כמובן שנפשו הרעבה כבר לא יכלה עמוד, התכופף ושטף את התפוח ולאחר מכן אכלם להשקיט רעבונו כי עז, וכך מצא את כל הי"ג תפוחים ואכלם.

נענה רבי צדוק ואמר לתלמידיו שומעי לקחו, בואו וראו, באם היה הבן מתכופף פעם אחת ויחידה להרים את המטבע מעל פני האדמה, הרי שוב לא היה צריך לטרוח ולכופף עצמו שלושה עשר פעמים ובכל פעם לעמול ולשטוף התפוח מטינוף הארץ, והאמת היא שהרבה לימודים ישנו בסיפור זה המתפרש לע' פנים שבכפיפה אחת חוסך האדם מעצמו כפיפות ויגיעות רבות לאחר זמן,

שמעו נא רבותי, בחודש אלול הוא הזמן שהקב"ה יורד ומבקש מאתנו 'איין בייג' - כפיפה אחת, ואמיתית. הוא גם נותן לנו את התפוח, כלומר, מביא לעולם התעוררות, ורק מבקש מאתנו, התכופפו והגביהו מהארץ את ההתעוררות שנתתי לפניכם, ואם ח"ו אינו עושה זאת כעת יצטרך במשך השנה להתכופף - לעורר רחמים, לקרוע הגזירה אחר שנגזרה בימים הנוראים. אומרים לו לאיש באם יתכופף פעם אחת ויחידה להרים את ההתעוררות מעל פני האדמה, הרי שוב לא יצטרך לטרוח ולכופף עצמו שלושה עשר פעמים.

כד. הגה"צ רבי חיים פרידלאנדער זצ"ל (משגיח דשיבת פוניבז' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה אחת משיניו ומצא שאין החולי בשיניים אלא הוא חולה ל"ע במחלה הנוראה, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, חבל, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

בשנה אחת בסוף חודש מנחם אב חלה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע עד למאד והיה מוטל על ערש דווי, הרופאים קבעו שיש צורך לנתחו מיד ללא שום שהיות, אך הרבי לא הסכים שינתחוהו עד עבור הימים הנוראים, באמרו הננו מאמינים כי ב'ראש השנה' נגזר דינו של אדם ובידנו לפעול לשינוי הגזירה, משראו בני המשפחה כי הרבי עומד על דעתו, שלחו את הרופא אל הקודש פנימה והוא סידר לרבי את כל דרך הילוכו באכילה שתיה ושינה עד אחר הימים הקדושים, ונדחה תאריך הניתוח עד למחרת יום הקדוש, ויהי ממחרת יום הקדוש בדקוהו הרופאים

באר הפרשה - פרשת כי תצא

שנאמר (עמוס ג ו) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ועכשיו שאין לנו קרבנות כדי הוא לכל, שיהא ירא וחרד ושב ולחדש מעשיו מר"ח אלול ואילך (והיינו שמתרצה בתשובתו בימים הללו, כמי שהקריב קרבן עולה וחטאת). עב"ל.

וכן כתב רבינו יונה (שער היראה אות קא) 'משנכנס אלול עד מוצאי יום הכיפורים יהא ירא וחרד מאימת

הדין, והן הן דברי ה'בעל הטורים' (פר' נצבים ד"ה את לבבך), וז"ל, 'לולא האמנתי לראות בטוב ה'" (תהלים כו יג), לולא אותיות אלול, שמאלול ואילך חרדתי נגד ה'י". ונודע מה שכתב השל"ה הק"ן זי"ע (תחילת מס' ר"ה), כי רבותינו הקדמונים נתנו סימן בלשון הפסוק (עמוס ג ד) 'אריה שאג מי לא ירא', אריה ר"ת אלול ראש השנה יום כיפור ה'ושענא רבא^כ, שבימים נוראים אלו מי לא ירא^כ מפחד ה' והדר גאונות^כ.

שנית, ויראו כי פלא גדול נתחרש וכל הסכנה חלפה כליל, וכבר אינו נזקק לניתוח, נענהו הרופא ואמר לו בלשונו 'הזמן פעל לטובתך' (כוונתו הייתה שהזמן שעבר הועיל למערכות הגוף להשתנות לטובה), נזדעק ה'נתיבות שלום' ואמר 'הזמן פעל לטובתי', היינו הזמנים הגדולים של חודש הרחמים וימי ראש השנה ויום הכיפורים הם הזמן שבהם יכול כל אדם לפעול לשנות את גזר דינו לטובה ולברכה, וזה אשר פעל שאבריאל לגמרי למעלה מדרך הטבע. והיה ה'נתיבות שלום' מספר מעשה זה בימים אלו לחולים מסוכנים, באמרו להם, שאף אם בר"ה אשתקד נגזר עליכם 'דין קשה' זה, אך עומדים אנו לקראת ר"ה אשר נכתב בו גזר דין חדש, ובידכם לפעול לבטל כל גזירה רעה, ולהמתיק הדין לחיים טובים ולשלום.

שימו לבבכם, איש יהודי שעברו עליו יותר מעשר שנים מעת נישואיו שלא זכה בפרי בטן, והתייסר בגוף ובנפש באופן נורא ואיום, ודרש בכל העת אצל הרופאים, והנה בשנה שעברה בחודש אלול תשפ"ג שמע את המעשה הנזכר, וחשב לעצמו, אולי אעשה כן גם אני, אעזוב את הרופאים ולא אשקיע אלא בתפילות ובתחנונים לפני שוכן מרומים, ונמלך עם ב"ב והחליטו שניהם לדבוק בתפילה בלי הרף, ואכן הזמן פעל לטובתם... ולפני כמה חודשים נולד להם בנם במז"ט מבלי ללכת לרופא בשר ודם...

בינו והתבוננו, כולם שמעו את המעשה עם ה'נתיבות שלום' ש'הזמן פעל לטובתך'... אך אותו חכם לקח את הדברים למעשה וזכה להיות חכם הרואה את הנולד... ועל דרך שאמר לי אחד מחשובי הרבנים שליט"א, אשר ל"ע נפטרה בתו לפני כמה חודשים, שגם בשנה שעברה שמע עד כמה צריך להתפלל לזכות בדין כי הוא נורא ואיום, אך לא חשב ולא 'חלם' שהדברים נוגעים אליו... מעתה עורו והתעוררו, ואל תאמרו כבר שמענו את כל ה'דרשות' וכל המעשיות... אלא ידע כל אחד שהדברים נוגעים אליו ממש, ויזכה לפעול לעצמו כל מילי דמיטב גם בדברים הנראים שאין סיכוי...

כה. מרגלא בפומיה של הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע לומר בשם ה'חזון איש' כי 'יראת שמים' בימינו הוא להאמין שכל העובר על האדם בכל השנה נקבע ונגזר כבר בראש השנה שלפניו.

כו. ושמעתי לרמז כי הפסוק (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' עולה בגימטריא כמניין 'אלול ראש השנה יום כפור נעילה הושענא רבא' (2090).

כז. וכבר שאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי צוק"ל, מדוע נאמר 'אריה שאג' בלשון עבר, ולא אריה שואג בלשון הווה, הרי בכל שנה ושנה באים הימים הללו מחדש. והשיב, מאמינים בני מאמינים אנו שכל הקורות עמנו בשנה שחלפה כבר נגזר בר"ה, וכשמתבוננים בדברי הימים - כי פלוני שהיה עמנו לפני כשנה בימים הללו כבר איננו, רעהו שהיה אשתקד בימים הללו מ'עשירי העיירה' פשט את רגלו ועתה פושט גם ידו לקבץ נדבות, זה חלה ל"ע וזה הפסיד... הרי אריה שאג בלשון עבר, ר"ל האריה דאשתקד שואג ראו מה נגזר.. כמה וכמה אנשים שלא 'חלמו' ולא חשבו שככה יארע אליהם, וממילא מי לא יירא לקראת השנה החדשה.

דבר נפלא כתב בקונטרס 'משקה ישראל', כי הנה מצוי היום אשר מניחים טבלא בה מצויירים תמונות וכיו"ב בעריסת התינוק סביב לראשו למען יתבונן בהם וירגע מבכיו, יש המדפיסים על הטבלא תמונות של צדיקים, ויש להבדיל המדפיסים עליה תמונות של בעלי חיים, ומעשה היה בתינוק אשר הניחו דמות אריה בראש מיטתו, אותו ראה בשכבו ובקומו... לאחר שגדל מעט בהיותו כבן ג' וד' שנים נסע לטייל עם כל בני משפחתו בגן החיות הנקרא 'ספארי', ובראותו את ה'אריה' החל לרוץ אליו כמי שפגש את ידידו משכבר הימים, נזעקו בני המשפחה לתפסו

וכך איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קל: ד"ה התחיל), למטה אין דין למעלה^{כט}, וזהו פירוש המדרש 'כשישראל וז"ל. והעיקר צריך כל אחד ואחד להמשיך עליו עושין המשפט, השי"ת עושה עמם צדקה'. ואופן היראה, היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה, כשיש דין אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת בוודאי

בטרם יהיה מאוחר ח"ו, והסבירו לו שהאריה הינו בעל חי מסוכן מאוד, ובידו לטרוף אנשים חיים ולהפכם לגל של עצמות, נענה להם הילד בתקיפות, מדוע תאמרו כן, והלא אני מכירו מיום לידתי... הרי הוא שוכב בשקט ואינו עושה מאומה... אמרו לו, אינך מכיר אותו רק את תמונתו הנך מכיר... והנמשל ברור, יש לך אדם שאומר מה לי לפחד מ'שאגת האריה' והרי מכיר אני אותו משנה שעברה ומלפני שנתיים וכו' וכו', מה הרעש והחרדה מר"ה - הלא עברו עלי ר"ה כמניין שני חיי... אך באמת אינו מכיר אותו אלא רק את ה'תמונה' שלו... אילו היה מבין בשכלו מהי המשמעות של יום הדין, ועד כמה כל מהותו ועתידו תלויים על כף המאזניים כפשוטו הרי היה 'שומע' היטב את האריה שואג, ונחרד ומתיירא מקולו...

כח. כ"ק מרן האדמו"ר מדז'מיגראד זי"ע כותב בהקדמה לספרו 'אריה שאג' שבעת בריחתו (יחד עם עוד כמה יהודים) מצבאות הרשעים בימי מלחמת העולם השנייה נכנסו לתוככי היער, והנה שמעו קול אדיר וחזק של שאגת ארי, וינוסו מפניו כל עוד רוחם בנפשם, אך לפליאתם ראו שבצידי הדרכים יושבים כמה אנשים שאננים, אוכלים ושותים, ועושים כל צרכם, כאילו שאין 'שאגת הארי' אומרת להם כלום, ומה מאד תמהו על כך, לאחר שהארי עבר שאלנו אותם היאך לא יראתם מהאריה הגדול שעבר לצידכם ושאג בקולו, אך לא ענו לנו האנשים, ונתברר לנו שהם 'חרשים' ולכן לא שמעו את קול הארי ולא ידעו לנוס מפניו, ועלינו לראות שלא להיות כאותם ה'חרשים', כי בימים אלו אריה שאג מי לא ירא, ורק ה'חרש' לא ירא, כי לא שמע ולא השמיע לאזניו (ער האט נישט 'דערהערט') את שאגת הארי.

עוד יש לך אדם השומע שאגת ארי ואינו מתיירא, ואיזהו, זה המטייל ב'גן החיות' סמוך לכלוב שבו נמצא האריה מאחורי סורג ובריח, שהארי שואג ונוהם ומרעים בקול נורא והלה עומד ושוחק... כי יש דבר החוצץ בינו לבין הארי, כך זה השומע את שאגת ימי האלול ואינו מזדעזע, יש בזה סימן שמחיצה של ברזל מפסקת בין לבבו לקדושת הימים...

וכבר הכריז פעם חכם אחד 'כי אי אפשר לתרץ את השאגת אריה אלא על ידי המסילת ישרים'... ותמהו הכל, כי מה עניין 'מסילת ישרים' שהוא ספר מוסר והדרכה ליישב קושיא של ה'שאגת אריה' הנודע בחריפותו ובעמקותו בכל הש"ס והפוסקים... וביאר להם שכוונתו ל'שאגת האריה' של חודש אלול והימים הנוראים, שאי אפשר ליישב את הקושיא 'מי לא ירא' אלא על ידי לימוד ספר מסילת ישרים ושאר ספרי מוסר ויראה והליכה בדרכיהם ליישר מסילותינו...

כט. עובדא הווה אצלו (ה'בית אהרן', שמעתי עובדא זאת כמה פעמים מאדמו"ר זי"ע) שקרא פעם לשני אברכים וכה אמר להם, הנה יש בספר הקדוש 'ראשית חכמה' שער הגיהנום, אבקשכם לעסוק בזה דבר יום ביומו ובואו אלי לאחר ג' ירחים (כידוע שחיל ורעדה יאחזון במי שלומד 'שער' זה, בו מתואר בפרוטרוט כל סדרי גיהנום)... אחר כג' חדשים חזרו השניים אל הרבי, נכנס הראשון שהיה בעל כובד ראש וענה לרבי ששאלו מה ראית ב'ראשית חכמה' - נבהלתי כהוגן ופחד יאחזני, הרגיעו הרבי כי 'אב הרחמים' יושב במרומים... משיצא הראשון ופגש בשני שהיה 'קל בדעתו', ושאל את הראשון מה אמר הרבי, ומסר לו דברים כהויתם... כשנכנס השני ונשאל מהרבי מה למדת בראשית חכמה ענה בקור רוח מה שלמד (וראו על פניו כי נקט בידו את הפסוק 'הנה א-ל ישועתי ולא אפחד'), אמר לו הרבי, לא, לא, כל מה שראית אינו אלא משל... הרבה יותר ממה שכתוב כאן מוכן בשמים למי שממרה את פיו של הקב"ה. משנכנס אברך שלישי שאל את הרבי 'למדנו רבינו' מה האמת, אמר לו הרה"ק, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, המקבל את הדברים כפשוטם 'יש דין למטה' אזי אין דין למעלה, ואילו המקל ומזלזל בזה אזי ח"ו...

אף לענין ימים הללו ייאמר כן, המקבלם כפשוטם יינצל מהדין, וינהגו בו מן השמים בחסד וברחמים ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים ולשלום (וכך היה שגור בפי הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע לכל אלו שהיו מתייראים אימתא יתירא כי לא 'חברה גזלנים' יושבים למעלה, אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את בניו מן הדין).

ובזה יתבאר מה דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פ"ג) 'יראתי מתוך ש'מחתי וש'מחתי מתוך יראתי', כי אם אכן זוכה ל'יראתי' בוודאי יש מקום ל'שמחתי'...

באר הפרשה - פרשת כי תצא

עוד נאמר שם בעניין (פסוק ח) 'השמר בנגע הצרעת' וגו', והיינו שבא הכתוב להזהיר ולאסור קציצת הנגעים. ודרשו חז"ל (בספרי) שבכלל האיסור הוא גם בנגע טהור שאסור להסיר אותו. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ד ד"ה השמר) בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על פי מה דאיתא בזוה"ק (ח"ג מו): כמה דעונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל, והיינו, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולזה מרמז נגע טהור, ומשום כך אסור לחתוך אותו, למען יזכור היטב שרצו מן השמים לעורר אותו על שלא אמר לזולתו דברי חיזוק ועידוד המשיבים את הנפש ל'ב.

בפרשתן (כב י), 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו', וביארו בעלי התוס' ב'דעת זקנים', כי טבע השור שהוא מעלה גרה ולועס את מאכלו זמן רב יותר מהחמור שאינו מעלה גרה, וכאשר יחרשו שניהם יחדיו

יש להם יראה ופחד באותן הימים ל', יראה עילאה, ואם לאו מאימת הדין נפשי תבחיל. צריך מאד לירא ולפחד וזהו העיקר, ואז הקב"ה עושה עמם צדקה, עכ"ל.

וצדקה תהיה לנו - להטיב איש לרעהו ולא להיפך ח"ו

בפרשתן (כד ט), 'זכור את עשה ה' אלוקיך למרים בדרך לא בצאתכם ממצרים', ידועים דברי הרמב"ם (סוף הל' שומאת צרעת) בזה"ל, הרי הוא אומר, התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיא גדולה ממנו בשנים, וגידלה אותו על ברכיה, וסכנה בעצמה להצילו מן הים, והיא לא דברה בגנותו אלא טענה שהשוותה אותו לשאר נביאים, והוא לא היה מקפיד על כל אלו הדברים שנאמר (במדבר יב ג) והאיש משה עניו מאד, ואעפ"כ מיד נענשה בצרעת. ק"ו לבני אדם הרשעים המפשיים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות, עכ"ל (ועיי"ש עוד באריכות).

ל. ואכן מסופר על הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בעצמו, שפעם היה בחודש אלול בעיר אנטיפולי והתפלל שחרית בבית האכסניא, וקודם שהניח תפילין דרבינו תם פנה למשמשו ואמר 'שפאנט מיר גיכער איין דיא פערד די האר ברענט מיר פון פחד פון ראש השנה' - הכן מהר את הסוסים, כי שער ראשי 'בוער' מפחד מראש השנה... (ברכת אהרן עמ' קיט).

לא. יש שביארו (עפ"י ה'חפץ חיים', עיי"ש שה"ל שער התבונה סוף פ"ב) מדוע אמרה תורה 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים', וכי מאי נפקא מינה לדורות הבאים לזכור מתי והיכן היו הדברים, ומבאר ה'חפץ חיים' במשל לאב ובנו שנסעו יחדיו ברכבת, ולאב היה קר ביותר, ומחמת הצינה סגר את החלון, אך הבן שהיה לו חם מאוד פתח את החלון, שוב סגר האב את החלון, והבן חזר פתח. כך נמשכו פני הדברים, עד שאמר האב לבנו, כאן איני יכול להענישך כדי שלא לביישך ברבים, אך עוד מעט קט כאשר נגיע לביתנו אענישך על כל מעלליך הרעים... זה הכלל, על אם הדרך אין מענישין. ולכן אמרו 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים' שהענישה אפילו בהיותם בדרך, ללמדנו כמה חמור בעיני הבורא כאשר בניו מרכלים זה על זה, עד שמעניש על זה אפילו עלי אורח.

לב. פעם ניגש יהודי אל הגאון רבי אביגדור מילער זצ"ל לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ושאלו 'למדנו רבינו' במה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין הגדול והנורא, אמר לו ר"א 'סמייעל' (לחייך, להאיר פנים של שמחה לכל אחד), הלה חשב שלרוב זקנותו לא הבין ר"א את שאלתו - שהרי לא ביקש ממנו הדרכה לקראת 'פורים' אלא לקראת 'יום הדין', שב ושאלו, מהי ההכנה לקראת יום הדין, ושוב, ר"א בשלו - סמייעל... וביאר כוונתו, אתם חושבים כי לרוב זקנותי לא הבנתי אל נכון את שאלתו, אפרש שיחתי, בדרך משל למי שעומד בראש 'רשת חנויות' המפוזרות ברחבי העיר, עולם כמנהגו נוהג וכל חנות אשר ברשותו מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו, עדי הגיע 'אחרית שנה', אז יקח בעה"ב זמן - יערוך 'מאזן' (באלניס, הכנסות כנגד הוצאות) ויברר היטב את כל הנעשה בכל חנויותיו, ויגלה כי במקום פלוני יש מידי הרבה 'עובדים' ויש לשלח חלק מהם, במקום פלוני צריך 'לפרסם' יותר על קיום החנות למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, במקום שלישי צריך להרבות ב'מיני' הסחורה... מכיוון שנדבר עם יועציו, אמרו לו אף אם נראה שעליך 'לשחרר' חלק מ'פועליך', חוס נא חמול נא, את פלוני אל תסלק, כי עצם שהייתו מביאה לך 'קונים' רבים מחוץ - ע"י החיוך והארת פנים שהוא מאיר לכל הבאים בשעריו... כך נמי האי יומא יום ראש השנה הוא יום שהקב"ה עורך בו כביכול 'מאזן' - בוחן ובודק את כל הנעשה בעולמו ו'כל באי

תילים של קנאה וצער אנב דמיונותיו, ומכל מקום חס עליו הכתוב, ומכאן נלמד עד כמה עלינו להיזהר שלא יצא מכשול מתחת ידינו ויגרם עגמת נפש^{לד} ואף במקום שאין הצדק עם האיש המצטער^{לה}.

אחת שאלתי מאת ה' שבתני בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה', ויכתבנו ויחתמנו לחיים טובים ולשלום עם כל ישראל אחינו ונאמר אמן.

ויהיו סמוכים זה לזה ישמע החמור שהשור עדיין לועם מאכל בפיו ויחשוב שהבעלים נתן לשור יותר תבן ממה שנתן לו, ויבוא מזה לידי צער ומכאוב, על כן אסרה תורה 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו'^{לג}. עתה בין והתבונן, אם ב'חמור' הקפיד הכתוב שלא לצערו עד כמה יש לנו להיזהר שלא לצער אדם מישראל. זאת ועוד, שהרי באמת לא קיבל השור יותר מהחמור אפילו גרגר אחד, אלא שכך נדמה לו לחמור, ובונה תילי

עולם יעברו לפניך כבני מרון, פעמים שהוא מחליט על כמה מ'עובדיו' שאפשר לשלחם מ'עסק' זה העולם... אמנם את אלו המאירים פנים לבאי עולם אותם ישאיר בכל אופן. מעתה תבין כי עצה טובה והגונה נתתי לכם לקראת יום הדין.

כע"ז ידוע כי הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל ל'בית מלון' היקר בעולם אשר השהות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השווה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענהו העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכי"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם...

לג. כענין הזה מצינו עוד ב'ספר החינוך' בפרשתן (מצוה תק"ט) בדבריו על שורש איסור חרישה בשור ובחמור יחדיו, וז"ל (בשינוי קצת) אענה אף אני חלקי ואומר, כי טעם מצוה זו, הוא ענין צער בעלי חיים, כי ידוע שיש למיני הבהמות ולעופות דאגה גדולה לשכון עם שאינם מינם, וכ"ש לעשות עמהן מלאכה, וכמו שאנו רואים בעינינו באותם בעלי חיים שאינם תחת ידינו, כי כל עוף למינו ישכון. וכל חכם לב יקח מזה מוסר, שלא למנות בשום דבר שני אנשים הרחוקים זה מזה בטבעם, או משונים בהנהגתם, כמו צדיק ורשע, הנקלה והנכבד, שאם ראינו שהקפידה התורה על הצער שיש בזה לבעלי חיים שאינם בני שכל, כ"ש בבני אדם אשר להם נפש משכלת לדעת יוצרם, עכ"ל, ודבר שפתיים אך למותר.

לד. וכמאמר החכם, הלכה פסוקה היא (א"ח כג א) שהמהלך בבית החיים צריך להסתיר את ציצייתו, בכדי שלא יהיה 'לועג לרש', מכיון ש'במתים חפשי' והם פטורים מן הציצית, ואם אמרו כן באותם נפטרים אשר כבר בגן עדן מנוחתם, עאכו"כ עלינו להיזהר כשאנו מהלכים 'בין החיים' שלא להיות 'לועג לרש', כל אחד באשר הוא... פשיטא ואין צריך לומר שלא ללעוג לאחרים כפשוטו, אלא הכוונה היא שלא להשתבח ולהתגדל במעלותיו כשהוא נמצא בין הבריות שלא זכו למתנות אלו... וכן אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שלא ישתבח אדם בבניו בפרהסיא שמא תיגרם חלישות הדעת לעומדים מסביבו שלא זכו לכך.

לה. והזמן גרמא להרבות בגמילות חסדים, וכמו שכבר הבאנו מה שרמזו הקדמונים בשם החודש 'אלול' שהוא ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים, וכן נרמז גם בשם הוי"ה ב"ה השייך לחודש אלול (וכמובא בסידורים בתפילת מוסף דר"ח) שהוא יוצא מסופי התיבות של 'וצדקה תהיה לנו כי' (לעיל ו כה), כי זה תפקיד הימים להרבות בצדקה וחסד...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תצא תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

לפני העבירה – יצר הרע נראה כמו הר גבוה. התאוהו עצומה, בלתי ניתנת לשליטה. עס איז אזוי געשמאק... א גוטע לשון הרע... א גוטע פיצה, למרות ההכשר המפוקפק... אבל אחרי העבירה נוכחים לראות שהכל היה כלום, דמיונות פורחים באויר. לא שווה שום דבר. צדיקים הם "לפני עבירה", לכן נדמה להם יצר הרע כהר גבוה. לעומתם הרשעים, הם "לאחר עבירה", הם נוכחו כבר לדעת שהכל עורבא פרח, חוט השערה.

(יחי ראובן)

כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים (כא, יז)

למה כתוב "בכר" חסר ו' כתבו בשם האריז"ל (פתגמין קדישין) וכן מובא בספר הטיול (לאחי המהר"ל) שבכל אותיות הא' ב' ישנם שלוש אותיות שערך כפול מהאות הקודמת: ב' הוא כפול מא', כ' כפול מי', ור' כפול מק', אותיות בכר. ולכן לא כתוב ו' כדי לרמז ע"י אותיות אלו שהבכור מקבל פי שניים, ואם היה כתוב ו' לא היה נרמז בזה.

(פתגמין קדישין)

ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו זולל וסבא (כא, כ)

בדין בן סורר ומורה מצינו דברים פלאיים ביותר. המשנה במסכת סנהדרין (ע, א) אומרת: "אכל בחבורת מצוה, אכל בעיבור החודש, אכל מעשר שני בירושלים, אכל נבילות וטריפות, שקצים ורמשים, וכו' אינו נעשה בן סורר ומורה. דהיינו שבן סורר ומורה שאכל בשר ושתה יין מסעודת מצוה אינו נחשב כבן סורר ומורה, וכמו כן, אם אכל בשר נבילות וטריפות ג"כ אינו נעשה בן סורר ומורה. ויש להבין מה ההסבר בזה? ובפרט צריך להבין את הדין שאם אכל מנבילות וטריפות אינו נחשב לבן סורר, שהוא ממש איפכא מסתברא, שאם כשאכל דבר היתר אתה הורגו על שם סופו, אז כשאוכל כבר עכשיו דבר איסור בזלילה וודאי שצריך להורגו!"

הגמרא עצמה מביאה, לגבי מה שאינו נעשה בן סורר ומורה אם אכל מסעודת מצוה, "כיון דבמצוה קא עסיק לא ממשיך", ויש לבאר, שהנה

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו (כא, י) למה התחיל בלשון רבים על "אויביך", והמשיך בלשון יחיד "ונתנו"? בנחל קדומים לחיד"א, מבאר בדרך רמז, עפי" הגמרא במסכת יומא (סט, ב) שאנשי כנסת הגדולה בקשו רחמים שיתבטל היצר הרע של עבודה זרה, ונתקבלה תפילתם, ונמסר בידם והרגוהו. לאחמ"כ בקשו לבטל גם היצר הרע של עריות, ואכן נמסר בידם, והכניסו אותו לתוך סיר סגור למשך שלשה ימים, אבל ראו שאין העולם יכול להתקיים, ואפי' ביצה אחת לא הטילה שום תרנגולת באותם הימים, אז סיממו את עיניו והחזירוהו, וסיממת עיניו הועילה שאדם לא יהרהר בקרובותיו.

לפי"ז כתב הרב החיד"א 'כי תצא למלחמה על "אויביך" דהיינו שכשיבקשו לעשות מלחמה עם שתי יצרי הרע של ע"ז ושל עריות, אז על הראשון "ונתנו ד' אלוקיך בידך" – לשון יחיד שרק אחד מהם, של ע"ז, ניתן בידם לגמרי שיוכלו להרגו, אבל השני – של עריות, על זה רק "ושבית שביו", אבל לא להורגו.

כי תצא למלחמה על אויביך (כא, י)

זהו מלחמת היצר.

הגמרא במסכת סוכה אומרת "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע, ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים וכו'.

נשאלת השאלה איך תיתכן "מחלוקת" כל כך גדולה בין הצדיקים לבין הרשעים, לצדיקים נדמה להם כ"הר גבוה", ולרשעים נדמה להם כ"חוט השערה"? האם תיתכן מחלוקת על דבר אם גובהו מטר אחד או קילומטר אחד?

וואס זאגט איהר רבותי? מהו, אליבא דאמת, היצר הרע? הוא הר? איך יתכן שהרשעים יראו אותו כחוט? הוא חוט? איך יתכן שהצדיקים יראו אותו כהר?

שמעתי ביאור נפלא מרבי שבתי יודלביץ זצ"ל, ממש אגעשמאקער ביאור:

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. לא נקרא "שובע" (כג, כה) העוֹשֵׁק עובר בשני לאוים (כד, יד). ב. מקום זה, נקרא "שער" (כה, ז). ג. משמעות "מעקה" (כב, ח) אין בו דין שכחה (כד, יט). ד. מלאכה בשדה [שאינה גמר מלאכה] (כה, ד). ה. מכאן שמעידים רק בפני בעל הדין (כב, יד) לשון האיסור לחתוך בהרת (כד, ח). ו. כבישת המבט, כאילו לא רואה (כב, א). ז. עדיף שימות במצב זה (כא, כ). ח. קושי, שאינו קיים במצוות שלוח הקן (כב, ז). ט. משמעות "הקם תקים" (כב, ד). י. כנגדו דיברה תורה (בדין יפת תאר) (כא, יא). כ. בחסרונה – נחשבים עוללות (כד, כא). ל. איסור שעוברים עליו, אחרי 3 רגלים (כג, כב). מ. גרוע מרצח (כג, ט) נושא אשה, שלא חייב לשמחה (כד, ה). נ. היבם מקבל, בעקבות הייבום (כה, ו). ס. בזמן זה, השטן מקטרג (כג, י) תרגום של "יתד" (על אֶזְנֶךָ) (כג, יד). ע. "עבדות" בפרסית (כא, יד) הושוו לחמורים (כג, יח). פ. דבר המעורר גניבה (כב, כג) מתנת עניים באילנות (כד, כ). צ. משמעות "קרף" (כה, יח). ק. "ולוול" בלשון המקרא (כא, כג) דבר מורחק – לשבח או לגנאי (כב, ט). ר. אין הבכור נומל בזה פי שנים (כא, יז). ש. המתחנן אתה, עובר בשני לאוין (כג, א). ת. עושים לכל הנסקלים (כא, כב).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. משם בא בלעם (כג, ה) לא תתעבו (כג, ח). ב. מצוה למעביד (כד טו). ג. כינוי לציצית (כב יב). ד. גם הוא, מצאצאי הממזר, לא יבא בקהל (כג, ג). ה. לאו שלא לחתוך סימני צרעת (ולא לדבר לה"ר) (כד, ח). ו. נשמע עונש גופני, אך משמעותו, תשלום (כה, יב). ז. מצוה עשה, הקשורה לצרעת (כד, ט) (ומונעת לשון הרע). ח. מצוה טעינה- נאמרה בו (כב, ד). ט. לא תדרוש, לעמון ומואב (כג, ז). י. תבכה את אביה ואמה במשך זמן (כא, יג). כ. העבודה שם, מתירה אכילה, לפועל (כג, כה). ל. איסור להשאיר דברים מסוכנים בבית (כב, ח). מ. עונשו של "מוציא שם רע" (כב, יט). נ. כינוי לריבית (כג, כ). ס. שותה הרבה יין (כא, כ). ע. לא יבוא בקהל (אולם, בתו תבוא) (כג, ד). פ. הבכור מקבל (כא, יז). צ. יהיה לך, כשתחזיר את העבוט (כד, יג). ק. מצוה לעשות לנסקלים (כא, כג). ר. אסור לקחת, כמשכון (כד, ו). ש. שם תמצא את "אשת יפת תואר" (כא, יא). ת. מצוה לעשות לעמלק (כה, יט).

מעשה שהיה באחד מתלמידי הנודע ביהודה שיצא לתרבות רעה רח"ל, עד כדי כך שנשתמד ולמד כמורה, וכבר נעשה כומר, והיה גר בעיר פראג, שם היו הרבה כנסיות של הנוצרים.

הנודע ביהודה נצטער צער רב על תלמיד זה שיצא לתרבות רעה, וכמו שדוד המלך ע"ה מתחנן 'אין פרץ ואין יוצאת ואין צוה ברחובותינו', ופירשו חז"ל בגמ' [ברכות יז] שלא יהיה לנו בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים. והיה הנודע ביהודה שב בתשובה מדי יום ביומו על שיצא ממנו תלמיד כזה.

יום אחד החליט הנודע ביהודה שהוא צריך להפגש איתו לדבר ולשוחח עמו על מה יצא לתרבות רעה, אולי ידבר על לבו לשוב לדרך החיים. וכיון שלא היה יודע אם זהו רצון ה', אמר שהוא יברר באיזה מקום הולך אותו הכומר ברחוב, והוא יעבור שם באותה שעה, אם הכומר יכניע עצמו לפני הנוב"י ויפתח לדבר עמו ראשון, אז ידע כי זהו רצון ה' שיאריך עמו בדברים כדי להשיבו אל אביו שבשמים. ואם לא יכנע הכומר לגשת אל הנוב"י לדבר עמו, ידע שאין זה רצון ה'.

לאחר שחקר ודרש אצל תלמידיו, נתברר לו שיש איזה שעה שאותו הכומר יושב במרפסת ומסתכל לרחוב, ואם יעבור שם הנוב"י בוודאי יראנו. והלך לשם הנוב"י באותה שעה, וכיון שראהו הכומר מרחוק, החוה לו תנועה של פריסת שלום בהכנעה. ושלח אליו שליח, ולומר לו שהוא חפץ לדבר עמו, שראה בכך סימן מן השמים שזהו רצון ה'.

הנוב"י שאל אותו, מה קרה לך שנפלת לשפל המדרגה כזה. פתח הכומר ואמר, מעשה שהיה כך היה, הייתי בחור בישיבה ואכלתי אצל אחד מבעלי הבתים בפראג, בסעודת חול המועד פסח נתנו איזה פשטידה, ומצאו חטה בתוכה. הבעל הבית שלח אותי עם הפשטידה אליכם לשאול מה הדין, אם נתן טעם או לאו, ובבואי אליכם, אמרתם שיש לצדד להקל, אך מצד חומרא דחמץ יש לבער כל הפשטידה ולשרוף הכל. והיות והפשטידה הזאת הריחה ריח טוב, ושמעתי ממכם שיש צדדים להקל, [אולי הכוונה לדעת בעל העיטור שיש ביטול אפילו בפסח, או ענין אחר] לא יכלתי לעמוד כנגד היצר הרע, ואכלתי מהמאכל הזה שצויתם לבערו.

אחר הפסח החל היצר הרע לבלבל אותי כל היום בצער נורא על שאכלתי חמץ בפסח, אף שאמרתם שיש בזה צד להקל, לא היה לי מנוח מזה, ועי"ז החליש את דעתי מיום ליום, עד שפסקתי לומר 'קריאת שמע שעל המיטה', בטענת היצר הרע היתכן יהודי שאוכל חמץ בפסח, יקרא ק"ש שעל המיטה? אח"כ ירדתי מעבירה לעבירה, למחרתו כבר לא נטל ידיו שחורית, ויום אח"כ כבר לא אמר ברכת התורה, עד שירד מתפילה ותפילין, ומשם הלך לספריית העיר וקרא חוברות הכופרים, וכך ירד מדחי אל דחי.

אמר לו הנודע ביהודה אם כך היתה דרך הנפילה שלך, הבה נחזור לשורש ונעיין היטב אם באמת היה שם איסור חמץ בפסח. כי היצר הרע התחיל את הפלפול שלו ע"י דין זה. הנה נוציא שו"ע בהלכות פסח ונראה לך שהיה הדבר מותר, וממילא כבר ייעקר הכל מעיקרא, שהרי כל מה שלא קראת ק"ש שעל המיטה היה רק על מנת שאכלת חמץ בפסח, ואם יתברר שלא אכלת חמץ בפסח, אתה כן רוצה לקרוא ק"ש שעל המיטה, ורצה לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, וממילא כל הירידות שנמשכת אליהם אח"כ, הכל בטל ומבוטל, וכך תוכל לחזור ולתקן הכל למפרע.

ועפ"ז ביאר הקראסנער רב 'כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ה' אלקיך בידך, ושבית שבי', כלומר, שאם רצונך לתקן מעשיך, תשבה שבי, תחזור לנפילה הראשונה, ותבדוק מה היתה טענת היצר הרע מתחילה, ושם תתקן את השורש. וכ"כ הבעש"ט בצוואת הריב"ש וכ"כ המגיד הגדול זי"ע, שלפעמים מטעה היצר הרע את האדם ואומר לו שעבר עבירה גדולה, אע"פ שבאמת אינה אלא חומרא בעלמא או שאינה עבירה כלל. והיצר הרע מבלבל אותו שעבר על החומרא, כאילו עבר על עבירה חמורה, ועי"ז מפיל אותו מדחי אל דחי.

(הגרמ"י רייזמן כי תצא תשע"ט)

כי קבור תקברנו ביום ההוא (כא, כג)

שמונה שנים אחרי הסתלקותו של החזון איש, בתשכ"ב, נודע ברבים הסיפור המוזעזע דלהלן, מעשה שאירע במציאות שנה אחת לפני שעלה למתיבתא דרקיאה. המספר הוא בעל המעשה בכבודו ובעצמו יהודי בשם ר' יעקב פלדמן, מיוצאי כפר דנילאב במחוז מרמרוש המתגורר כיום בארץ ישראל. יום אחד קם האישי וסיפר לפי תומו קורות חייו באזני רבי אלעזר קליין, רבו של קהל יראים בעיר באר שבע כדלהלן:

כאשר הייתי בן י"ז שנה עזבתי את בית הורי ויצאתי לעבוד בעיירה הונגרית קטנה אלמשפיזטי, שם התחלתי במהירות לשכוח את החינוך שקיבלתי אצלם. השתדלתי להסתיר את יהדותי גם מאימת הצוררים

שהתחילו להשתלט אצלנו משנת תש"ב ואשר הציקו ורדפו כל יהודי אבל יכולתי להמשיך בזה רק עד שנת תש"ד, ואז העבירו אותי הנאצים ימח שמם לאושיביץ אשר בפולניה ביחד עם אחי, אך ניצלתי בנס ואח"כ עברתי לטרוזינשטט, ושוחררתי משם בשנת תש"ה. נשארתי לגור בצ'כיה עד שנת תש"ח ואז עליתי לארץ ישראל. כאמור ניתקתי את כל הקשר עם היהדות ועם החינוך שקיבלתי אצל הורי. עבדתי לא רק בשבת קודש אלא גם בראש השנה וביום הכיפורים ר"ל.

בליל יום כיפור תשי"ג עבדתי כהרגלי. באותו לילה נראה אלי אבא ר' חיים מרדכי ז"ל בחלום, עטוף בטלית מצוייצת, עם קיטל לבן מצוחצח, כמו בחיים חיותו, ויאמר אלי: "חזור בתשובה, חזור לדרך שחנכתי אותך, אחרת שנותיך מקוטעות!" וכך חזר החלום ונשנה מדי לילה בלילה במשך שבוע שלם...

והנה הגיע ליל שבת. בשעה מאוחרת בלילה נכנסתי לבית קפה בראשון לציון (בעיר זו הייתי עובד במוסך). אכלתי ושתיתי, חזרתי הביתה. ניגשתי להפעיל את הרדיו, באותו רגע שמעתי קול קורא מאחורי: "אוי ואבוי אתה שוב חוטא?" ("געוואלד, דו זינדיגסט ווייטער?") פניתי לאחור והנה רואה אני כמו בהקיץ את אבי שניספה באושוויץ, ושוב עומד הוא לפני עטוף בקיטל ובטלית, ואני שומע אותו אומר אלי: "אל תחשוב שזה סתם חלום, באתי להזהירך שתחזור בתשובה, כי בשמים כבר נחרץ עליך גזר דין שייכרתו ימך". נבהלתי מהמראה... דמות אבי ז"ל נעלמה מיד... אותו שבת, כמובן לא עישנתי סיגריות, לא פתחתי את הרדיו... אולם, במוצאי שבת הלכתי לקולנוע... כיון שחזרתי הביתה, כאשר אך הספקתי לפתוח הדלת, מיד ראיתי שוב דמותו של אבי כמו בהקיץ, עטוף בטלית וקיטל, והוא מתחנן ומבקש לפני שאיטיב מעשי, ואומר לי שזוהי אזרתו האחרונה...

באותה תקופה שימשתי במנהל המסגריה במוסך "טיטניק" בראשון לציון. קמתי, איפוא, ביום ראשון בבוקר וחילקתי וסידרתי את העבודה בין הפועלים. אחר כך שמתי פעמי לבני ברק אל החזון איש, אשר שמעתי אודותיו מפי הרבה אנשים, בכדי לספר לו את ה"חלומות". לפליאתי, כאשר אך עברתי על מפתן ביתו, התחיל החזון איש לדבר אלי בחומרה: "אוי ואבוי, אתה עובד בשבת, אתה עובד בראש השנה, וגם ביום הכיפורים, ואבא שלך אין לו מנוחה בעולם העליון, נגזר עליך כרת!" הוא השלים דבריו והמשיך לישב על כסאו כאילו מנמנם, השעין את ראשו בין שתי ידיו, ואני עמדתי לפניו נבוך ונסער: מהיכן הוא יודע? לבסוף, אחרי כמה רגעים של ציפיה, פקח החזון איש את עיניו ואמר לי: "בשביל איזו מצוה גדולה, שעשית אי פעם בנעורייך, יוסיפו לך במרום ימים ושנים... מעכשיו תחזור למוטב ותלך בדרך הישרה כפי שחינך אביר... ושמא תזכור איזו מצוה גדולה עשית בנעוריך?"

השבתי לו: "למרות שהייתי מחלל שבת, לא עשיתי רע לאף אחד מעולם, וגם צדקה נתתי... השיבני החזון איש: "זה לא מספיק, לא בשביל זה אתה זוכה שיקרעו מעליך את גזר הדין...". ואז נזכרתי, שכאשר הייתי בן י"ד שנה בערך, באה אלינו אשה ומסרה לאבא שבכפר פלוני מוטל ילד יהודי מת ואין מי שיטפל בו להביאו לקבר ישראל. אבי שלח אותי אל הכפר לסדר את הדבר, ולמרות שהפעולה היתה קשורה בסכנת נפשות, כי הקוויסטים השתוללו אז בדרכים, והיה עלי לעבור יער שלם בפקד מוות, עשיתי את המצוה בתכלית השלימות...

לשמע הסיפור נענע לי החזון איש בראשו ולא הוסיף לדבר. כאשר יצאתי מביתו, קיבלתי עלי לשמור תורה ומצוות כיהודי שלם - ומני אז אני רואה במעשי ידי ברכה והצלחה. (פאר הדור חלק ד)

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שחר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם כהרים לקללך" (כג ה). יש לתמוה אחר שעשו עמו ומואב דבר כה חמור ושכרו את בלעם לקלל את בני"י ולהשמידם מן העולם אין לך סיבה יותר גדולה לרחקם מבלוא בקהל מדוע אי"כ הקדימה התורה "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" שהוא דבר טפל אליו?

תשובה לדבר יש במעשה הנפלא דלהלן:

מעשה היה עם המגיד מדובנא רבי יעקב קראנץ זצ"ל שהוזמן לעיירה מסויימת לדרוש ביום שבת קודש, והנה כשבא בערב שבת לעיירה היא, מקום שלא הכירוהו, סר לאכסניה ושמע את הבריות מספרים: אתמול לפנות ערב בא לכאן המגיד מדובנא ומחר בשבת ידרוש מדרשותיו הנפלאות, הבין רבי יעקב כי בא לכאן מגיד אחד והתחזה בתור המגיד מדובנא, שתק ולא אמר כלום, למחרת ביום השבת התאסף קהל רב לשמוע דרשתו, בא גם הוא בין הבאים, ונדחק בין הקהל הרב.

והנה עלה המגיד המחופש לבימה, התעטף בטלית והחל לדרוש בפה מפיק מרגליות, משלים ומעשים נאים. הדרשה כולה היתה של המגיד מדובנא האמיתי, והדרשן שמעה פעם מפי אומרה, שינן אותה לעצמו עד שהיתה

מאד והתחילה להקניטו, קצה נפשו, קם ועזב את בית חותנו, שכן לו חדר ושקד על לימודו. בימים הראשונים שלח לו חותנו ארוחתו מדי יום ביומו, וקיווה לעשות שלום ביניהם, אולם כעבור שבועות וירחים והפירוד הלך וגדל, התחיל לחשוב לתבוע ממנו גט, ומחשש שמא ידרוש כסף רב בעד הגט התחיל לצמצם מפעם לפעם את ארוחתו, עד שהיה כמעט רעב ללחם, כעבור ימים מספר שלא הועילה עצתו זו, החל לחפש עצות אחרות, הלך לכפר הסמוך אצל קוסם ומכשף שברוח פיו ממת נפש כל חי, נתן לו סכום כסף נכבד שימצא דרך להמית את חתנו.

כשנודע הדבר לחתן, תכף ומיד עזב את העיר, חזר אל הישיבה בה למד בבחורות, ויספר לרבו את כל אשר קרהו. בהיודע לעשיר כי חתנו עזב את העיר, חשש שמא תשאר בתו עגונה, חקר להיכן הלך, ובא אחריה לישיבה בו הוא נמצא, ניגש לרבו ויאמר לו: ראו גידולים שגידלתם, לקחתי את חתני לביתי, נתתי לו את בתי, הבטחתי לו מזונות על שולחני, והוא ברח ועזב את בתי גלמודה ואומללה... וישאל הרב מדוע זה בחודשים האחרונים התחלת להרעיבו עד כדי פת, לחם? ויען החותן: ירדתי מנכסי, עני ואביון אנכי, ומוכרח אני לקמץ בצרכי הבית, גם אני וביתי חיסרנו נפשנו מטובה, ולעתים עיננו בצום נפשנו, החזיר הרב וחיוך קל על שפתיו: אם מצרך כ"כ ירוד מהיכן מצאת כסף רב לתת לקוסם הכפרי שיקלל את חתנך?...

ענה - סיים המגיד - מובן הכתוב "לא יבוא עמוני על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", אבל שמא ינסו עמוני ומואב להעמיד פנית כשרות ויאמר וכי גם להם חסר לחם ומים ושנת בצורת היתה, ולא היה בידם פרוטה לפורטה לקנות לחם לפי הסף, לכן הוסיף הכתוב "ואשר שכר עליך את בלעם... לקללך" בשביל בלעם הקוסם היה להם כסף רב, ורק לקדם את פניכם תם הכסף?...

הוסיף המגיד מדובנא ואמר אמשיך עוד מעט את חוט משלי: בת העשיר נתגרשה מבעלה, והוא נשאר יושב באהלה של תורה, במשך מספר שנים מיילא כרסו בתלמוד ופוסקים ונתפרסם כאחד מגדולי התורה וההוראה, שמו הגיע גם לאוזני אחד הגבירים שישב בעיר גדולה של חכמים וסופרים וגם לו היתה בת יחידה, חכמנית ויראת ה', הוא בא בדברים עם ראש הישיבה, ועל פי עצתו הסכים לקחת לו את בת הגבירי לאשה. הוא עבר לדור בבית חותנו, וכל נכבדי העיר הגדולה הזאת חכמיה ועסקניה כיבדוהו מתוך אהבה רבה. בינתיים נפטרה רב העיר, ופרנסי הקהילה החליטו פה אחד למנות אותו לרב ואב בית דין, הוא הסכים לקבל עליו את משרת הרבנות, אבל שלא על מנת לקבל פרס, עברו שנים

ולרב נולד בן זכר, השמחה בבית הרב היתה שלימה, אנשי העיר ברצותם להביע את רגשי שמחתם לרבים האהוב, הגישו לו מנחה ביום ברית המילה "כתב רבנות" לילד הרך הנימול, ובו היה כתוב כדברים האלה:

לאחר אריכות ימי ושנותיו של הרב, אם בנו זה יהיה ראוי למלא מקום האב בתורה וחכמה ויראת חטא, הרי הם מבטיחים מעכשיו להושיבו על כסא הרבנות בעיר זו. הרב אבי הילד אחר שקרא כתב הרבנות פנה לפרנסי הקהילה ואמר להם כשחיוך על פניו: אם בני זה יהיה ראוי למלא מקום אביו הלא מן הדין יהיו מחוייבים להושיבו על כסא הרבנות במקום אביו ששירת את עדתו בלי קבלת כל שכר ופרס' אם להראותני את השתפותכם בשמחתי עליכם לשנות את הנוסח, ולכתוב כי גם אם לא יהיה גדול כל כך בתורה וחכמה כמוני, גם אז תמנו אותו בתור רב בעירכם...

ועתה הלא תתורץ גם קושייתי הראשונה, סיים המגיד מדובנא את דבריו, אם היינו אנחנו כאברהם אבינו מוסרים את עצמנו על קדושת ה' כמותו, עושים צדקה וחסד כמוהו, כי אז הן לא היינו מבקשים רחמים, ובדין היה שיעננו כמו שענה לאברהם אבינו, אבל דווקא משום שאין אנו אוחזים מעשי אבותינו בידינו, אנו מבקשים רחמים לזכור לנו, את זכותו של אברהם אבינו שעבד את ה' במסירות נפש ושלא על מנת לקבל פרס, ולענות גם לנו כמו שענה לו.

(אוצרות התורה)

"לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע"

הרב אברמסקי זצ"ל סיפר לי, שכאשר נתמנה לאב בית דין בלונדון, החל לפעול לקרוב הצעירים לחיי תורה. החל למסור שיעור בגמרא לסטודנטים יהודיים - ומי ששמע את ההסברה הבהירה שלו, ומי שמכיר את האבחנות המדויקות שלו, איך הגדיר וחילק, איך האיר את הדברים באור יקר, מבין ששבה את לב השומעים וקרבם בנעמו לתורה ולמצוות - עד שהגיעו לסוגיית אשת יפת תואר במסכת קידושין. עד שהגיעו לדברי הגמרא, שלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. כשם שמוטב לשחוט בהמה גוססת מאשר לאכול מבשרה כשתמות ללא שחיטה, כך אמרה התורה שבהתלהטות הקרבות לא יוכלו לבלום התגרות היצרים והתירה בדוחק ובקושי דבר שראוי להימנע ממנו.

איזו סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעות היצרים, אוהו, התורה הרצועה. אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא לצלן, אצל האחר איסורי שבת, השם ישמור -

שגורה בפיו, ועתה הופיע ודרשה ברבים ישב רבי יעקב האזין ושתק, אך לפתע החל להוסיף נופך משלו, רעיונות זרים ודעות כוזבות, שלא ראויים לאומרם ביחיד וכ"ש ברבים... לא יכל רבי יעקב להתאפק עלה לבימה והכרין בקול: רבותי! הריני מוצא את עצמי מחוייב להודיע ברבים כי דרשן זה אינו המגיד מדובנא!

כמוכן המגיד המחופש ענה עזות וצווח: האורח הזה לשון רמיה בפיו, אני הוא המגיד מדובנא! ענה רבי יעקב ואמר לפני הקהל: בודאי שמעתם מה שרגילים לבאר את הכתוב (משלי כז) "יהלך זר ולא פיר" - כאשר אדם מהלל ולא יודע להלל, בזה פיו נבחן כי זר הוא, הלא ידעתם - כוחו של המגיד בדרשותיו ומשלו, לכו ואיעצכם: יפתחו לפני שנינו שני ספרים, איזה שיהיו, ובאיזה מקום שהוא, ומי מאתנו שיצליח, תוך כדי דיבור ובלי מחשבה תחילה, להקשות בדרך משל, קושיא על מאמר א' וקושיא שניה על מאמר השני, ולהמשיך את המשל, ובהמשכו לתרץ את ב' הקושיאות, הוא המגיד האמיתי.

ההצעה מצאה חן בעיני כולם, תיכף ומיד פתחו שני ספרים שהיו מונחים על הבימה - סידור וחומש. הסידור נפתח בסליחות "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" והחומש נפתח בפסוק "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" וגו', גבאי בית הכנסת פנו למגיד המחופש, והלה אילם לא יפתח פיו. הם פנו איפוא לרבי יעקב, והוא תוך כדי דיבור פתח ואמר:

אפתח במשל פי, עשיר אחד, ולו בת יחידה, כשהגיע זמנה להנשא מצא לה בחור מצויין, לפני החתונה הכין בדי משי וקטיפה בשביל מלבושי כבוד לחתן ולכלה, גם חייטים מומחים לתפירה הזמין לביתו, שיתפרו את הבגדים עבור חתנו ובתו. נכנס ראש החייטים ואמר לו כי צריך בדחיפות עוד מטר אחד של משי טהור לשמלת הכלה, אבי הכלה שלח מיד את עבדו לקנות את החסר, וילך העבד אל החנות הגדולה אשר העשיר רגיל לקנות שם רבות בשנים, קנה מטר משי, שילם את מחירו, והלך, לפני צאתו מן החנות פנה אליו המוכר ואמר לו: לדאבוני לא אוכל להשתתף בחתונה, תואיל בטובך למסור בשמי ברכת מזל טוב ותשורה, ומדי דברו מסר לו שטר בן מאה זהובים.

עמד לו עני אחד המחזר על הפתחים, וראה את כל הנעשה בחנות, נכנס גם הוא, וביקש מטר משי, שילם את מחירה, וחוכה לקבל שטר של מאה זהובים. תמה המוכר ושאלהו: למה עומד אתה ומחכה? השיב העני בתמיחה: מדוע אין אדוני נתן לי כפי שנתת לקונה שקדמני, הלא גם אני קניתי כמוהו ושלמתי כמוהו! צחק המוכר ואמר לו: שוטה שבעולם וכי לחסר דעת חשבתני, שבעד עשרה זהובים אתן שטר של מאה זהובים. אלא הקונה הקודם עבדו של אחד מעשירי העיר, הקונה ממני בעשרות אלפי זהובים, עתה כשהגיע עת דודים לבתו הרגשתי חובה לתת לו תשורה, אבל אתה, לא ידעתי ולא שמעתי עליך, למה שאתן לך תשורה?

הנמשל, סיים המגיד מדובנא, הנה אנו מבקשים "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" לכאורה פלא, הלא אברהם אבינו בדין שיבוא על שכרו ויענהו ה' בעת צרה וצוקה, כי עשה למען ה' ומסר בנו לעקידה, הכניס נפשות רבות לאמונתו וכו', אבל מה לנו הדלים והרשים להעזי ולבקש כמו שענה את אברהם יעננו? אתמהה!

אך נמשיך את המשל - אמר המגיד - הגיע יום החתונה, הימים היו חורפיים, כל הנהרות קפאו, וכדי להגיע לעיר מגורי הורי החתן, ששם נקבעה החתונה, היו מוכרחים לעבור נהר אחד גדול ועמוק. אבי הכלה יחד עם קרוביו נסעו בראשונה, והצליחו לעבור את הדרך בלי מכשול, אולם הכלה ואמה, עם המשרתים, בגדי החתן והכלה, המתנות וכל היינות המשובחים, מעשה המאפה ומרקחות נסעו לאחרונה. והנה קרא אסון, הקרח נשבר וכל הכבודה אשר לרגליהם ירדה במצולות הנהר ורק לאחר מאמץ מרובה מצד איכרי הכפר הסמוך הצליחו להציל את הכלה ואמה יחד עם המשרתים ולהביאם אל שפת הנהר במצב של עלפון...

אחד המשרתים, ששבה אליו רוחו בראשונה, מיהר לרוץ ולהודיע את הבשורה המרה, בדרכו פגש את אבי הכלה שלבו היה מלא דאגה על אשתו ובתו שאחרו לבוא, וישאלהו מה בפיו? ענה המשרת מתוך צער וכאב אהה, אדוני, היינות וכל מיני הממתקים טבעו במצולות הנהר... ומה קרא עוד הוסיף לשאלו, מלבושי החתן והכלה גם הם טבעו... צווח העשיר ושפתותיו רועדות אבל מה עם אשתי ובתי? לאחר שמשו אותן מן הנהר - השיב המשרת - התעלפו, והן שוככות על שפת הנהר...

המשיך המגיד: אמנם משרת זה פתי הוא, אשר עושה מהעיקר טפל ומהטפל עיקר, הביע בראשונה את צערו על היינות והממתקים שהלכו לאיבוד, ואח"כ על המלבושים, ורק לבסוף נזכר לספר על חיי האמה והכלה שנתונים בסכנה. ברם על תורתנו הקדושה שהיא מחכימת פתי, יפלא כשהיא מדברת על חטאתם ופשעיהם של עמוני ומואב, היא מזכירה תחילה "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" - לא התנהגו בדרך ארץ כלפיכם, ורק לאחר מכן מזכירה את החטא העיקרי - "ואשר שכר עליך את בלעם לקללך", מה פשרם של דברים?

אלא, המשיך את המשל, בני הזוג לאחר חתונתם חזרו לבית אביה שהבטיח לזונם כל חייהם, בתנאי שיעסוק חתנו בתורה. אולם האשה שהתרגלה לפנוקים מבית אביה העשיר, דרשה מבעלה שיבלה עמה בטוילי עונג וכדומה, והוא מייאן לשמוע בקולה, והתמיד בלימודו לילות כימים. ויהי כי הציקה לו

נענה הרב אברמסקי בפקחותו ואמר: זו שאלה שהייתי מוכן לשמעה מפני פשוטי עם. לא מפיכם. אתם הרי אקדמאים, אינטלקטואלים, אנשים הוגים וחושבים –

הלא תבינו, שאם נתן לנו הבורא יתברך תרי"ג מצוות, ובאחת מהן, אחת בלבד, קבע שבסיטואציה מסוימת, כיוצר האדם ומכיר את טבעו, יתקשה לעמוד כנגד יצרו הרע, ולכן מראש הוא מתיר אותו באותו הקשר, אם כן מוכח שבכל שאר הציפויים והאיסורים ידע יוצר האדם וכוחותיו ונותן התורה, "קורא הדורות מראש", שביד האדם לעמוד מול יצרו, להתמודד עם הקשיים ולנצח!

ואספר בעניין זה –
פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן. שאלה טובה.

אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד. כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות. או להרחיב את הנעל, בזמני היא פותחים פתח קדימה, להוציא את הבודה, או שקונים נעליים חדשות.

יש עוד שתי ברירות, או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגליים? התשובה פשוטה, משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה. מוסכם? הן. עליך ועלי.

כעת, תבין, שאנו חלוקים בינו מה הנעל ומה הרגל –
אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ולכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראנו על פיה.

אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת, מחליפים אותה... לא ולא, מחה האיש. אבל להקל פה ושם...

אמרתי לו: יתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה, וגם לא אתה. אם תמסור לי את שמך ושם אמך, אומר להקב"ה שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה –

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו... (והגדת)

"לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו"

הנה למדנו בפרשה מצוות טעינה. בפרשת משפטים כבר למדנו מצוות פריקה שנאמר "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו, עזוב תעזוב עמו". והתרגום שם מפרש "משבק תשבוק מה דבליבך עלוהי ותפרק עימיה" = תפרוק מליבך את השנאה שיש לך עליו ותעזור לו.

הגמרא בבא מציעא דף לב פוסקת כי כאשר לפני שתי מצוות: פריקה וטעינה, פריקה קודמת משום צער בעלי חיים. אבל אם אהבו זקוק לפרוק ושונאו לטעון, טעינה קודמת" א"ע" שתימיד פריקה קודמת, הטעינה על החמור השונא קודמת, מדוע? כדי לכוף את יצרו, (ומבארת הגמרא כי אפילו שצער בעלי חיים דאורייתא, כדי לכוף את יצרו עדיף. ושם התוס' מפליאים פלאות, כידוע. לא נאריך) ע"כ דברי הגמרא.

אומר הילקוט "אתה כוננת מישרים" בתורה יש ישרות, חיים טובים וישרים – ישרות העולם מושתת עליה.

"אתה כוננת מישרים. משל לשני חמרים שהיו מהלכים בדרך ורובץ חמור אחד מהם", שני חמרים! הבעיה שלנו כי בדורנו לא מבינים מה שחז"ל מדגימים "משל לשני חמרים" כי מי יודע במאי עסקינן... וכי ראייתם לאחרונה בעל עגלה עם סוס או פועל עם חמורו ומשאוו? (זכורני כבר לפני כעשרים שנה, עצר אותי יהודי אמריקאי שבא לבני ברק, ושאל: תאמר לי, איך קוראים לחיה הזו, האם היא נקראת סוס?" פשוט, שמעולם לא ראה חיה כזו...) כיום, בארץ ישראל רואים חמור רק בגן חיות, אם נאמר מכוננית ניחא, אווירונים, רכבות ועוד, אבל חמור ומשאוו?! לכן אם המדרש כותב "שני חמורים" אנו נאלץ להדגים בשני נהגי מוניות... כדי שיבינו...

השכל אומר, כי שני נהגי מוניות שונאים זה את זה וכפי שהגמרא אומרת "אומן שונא בני אומנותו" כך טבעו של עולם. מלבד יחידים שזכו להשכיל כי כל המתרחש בעולם – משמים. ואין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלוא נימה, ממילא לא שונאים בני אומנותם. ויש כאלו יהודים! ידוע הסיפור עם רבי שלמה כהן זצ"ל.

לר' שלמה כהן היה בית דפוס במעלה רחוב רבי טרפון בבני ברק, מתחת ההר.

ביום מן הימים בא יהודי ופתח לידו בית דפוס. בימים ההם, כל בני ברק הייתה כמו כפר, ושני דפוסים! זה פשוט לקחת את הלחם מהפה... (אינני

זוכר את הסיפור עצמו, אבל הכרתי את בית הדפוס של ר' שלמה כהן וגם את הדפוס הנוסף...)
ר' שלמה זצ"ל למד את ההלכות, עד שבירר שאין לבעל הדפוס שלידו דין של רשע היורד לאומנות חבירו. ואז פשוט, ניגש איליו לפתח בית הדפוס, בירכו לשלום התעניין במאמצים של פתיחת המקום, אח"כ אמר: שמע נר ר' יהודי, אתה הרי חדש בענף, מי כמוך יכול חלילה ליפול ולאבד השקעתך, זה לא פשוט בכלל, לכן, את הנייר תקנה דווקא שם, כי במקום אחר תסתבך. ואל תחשוב שאני אומר לך סתם כי הרבה רמאויות יש בתחום הנייר, וכך הדריך אותו אודות הדין, על מכונות הדפוס וכו'. מעשה שהיה.

מי שיעיין בספר "אמונה ובטחון" להחזון איש יבחין בקטע מעניין התואם את העובדא הנ"ל. זה לשונו, אודות הבוטח האמיתי: "לא יחת אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו, ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות איש עושה חסד עם המתעתד להתחרות עמו, ומוסיף הילה ליריאיו ית' אשריו ואשרי דורו" עכ"ל.

נשוב למדרש משל לשני חמרים"...

שני בעלי עגלה עמדו וצעקו: "פנוי להובלה! פנוי להובלה!". זכורני עוד כאשר בני ברק הייתה עיר קטנה, הסוס והעגלה עמדו ליד בית חרושת דובק פנויים להובלות, וממתינים לנוסעים. הם עמדו וקראו בקול, וגם ידעו לריב: "עכשיו התור שלי!" "מה פתאום, התור שלי!" וכך נשמעים קולות עד לב השמים. ובכן. אחד מהם כבר עומד מחמש בבוקר וממתין ליהודי שיעלה סחורה על עגלתו, ולפתע מגיע 'בעל עגלה' אחר בשם שמעון וטענתו בפיו "אני בתור".

ראובן: "אני כבר שעתיים ממתין, ואתה נדחק כאן כאילו התור שלך?!" שמעון: "וכי לא ראית אותי, עמדתי לפניך, התור שלי עכשיו..."

בנתיים הגיע קונה, ושמעון החציף פנים, תפס את הקונה לראובן, המאוכזב והכועס. קרה עוד פעם ופעמים כאלו, שלראובן היה ברור, כי שמעון חטף לו נוסעים.

עוד יום ועוד, ושמעון עושה לו כל מיני שטיקלאך, עד כי ראובן פשוט נעשה שונא מושבע של שמעון. אינו יכול אפילו את שמו. במשך הזמן הריב התפשט ושניהם עשו זה לזה כל מיני עוולות, ונוצרה שנאה תהומית שעלתה עד לב השמים.

ויהי היום, שמעון חטף לו שוב את התור ויצא לדרך. ראובן נשאר עומד תחת השמש הקופחת, רתח על שמעון אך נאלץ להמשיך לצעוק "פנוי להובלה!" הלב שלו נקרע – אין נוסעים, הוא לא הפסיק לחרף ולגדף את שמעון, וביני לביני לצעוק בנסיון נוסף "פנוי להובלה". חלפה לה עוד שעה וברוך ה' הגיע נוסע.

ראובן יוצא לדרך.

לאחר כחצי שעה נסיעה, עיניו מבחינות ממרחק כך, באיזה סוס ועגלה רובצים "רובץ תחת משאו", לפי הכובע האדום נראה לו כי בעל העגלה הוא לא פחות ולא יותר – שמעון... עדיין לא ברור, אבל כך נראה. וכבר נכנס אויר לריאות "הנה ברוך השם שמעון קיבל את שלו" וכמו שהרמב"ם אומר כי אין שמחה גדולה יותר מהנקמה... הוא קורא בקול לסוסו הצוהל וממשיך להתקרב לשמעון בדהרה (דיו"ל דיו"ל!) "עכשיו נראה מי המסכן אני או הוא" חושב לעצמו ומתקרב יותר ורואה כבר ברור שאכן שמעון נפול. - - - השמחה גדולה כל כך: "מצוין, טוב מאוד יהא מונח!... שישב לו כאן עד הלילה" מהרהר באושר. חולף על פניו וממשיך "ה' לימד אותו לקח".

לאחר שממשיך עוד כמה עשרות מטרים, מתחיל לחשוב לעצמו: תפילין הנחתי היום? כן, וודאי זו מצוות עשה, והנה גם כאן היתה לפני מצוות עשה דאורייתא "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו" תשבוק מאי דבליבך תעשה פריקה לשנאה שבלב... ולא כל יום מזדמנות כאלו מצוות... איך הפסדתי הזדמנות נדירה של כזו מצוה?!

טוב. הוא חזר עם הסוס לעבר שמעון. ושמעון חשב הנה הוא בא לזרוק עלי כמה אבנים, אך לא. ראובן ירד מהסוס ניגש איליו ושאל: "אולי אפשר משהו לעזור?"

"וודאי! אף אחד לא עובר כאן, ואני יכול להישאר כך גם עד אמצע הלילה ומחר בבוקר". משיב שמעון.

טוב, בלי לשוחח אחד עם השני מרוב מתח, החלו לפרוק את המשא מהחמור, אח"כ הגביהו יחד את החמור מרבצו, שוב הטעינו עליו את הסחורה ו... נסעו. יחד. לדרכם.

להיכן נסעו? לשתות לחיים. כי קיימו מצוות עשה דאורייתא של "עזוב תעזוב עמו". מה קורה למחרת? השניים עומדים בשוק, שמעון צועק לעבר

העגלה של שמעון: הנה יש כאן עגלה פנויה להובלה. והנה נהיו ידידים הטובים ביותר - - -

חודש אח"כ. ערב אחד ראובן שב הביתה, ומספר לרעייתו: "יש לי הלילה בר מצוה".

"מי עושה בר מצוה?"

"שמעון".

"שמעון! היא קוראת בבהלה, "שמעון הצ'ילבה שלך!?"...

"אנחנו כבר לא שונאים, די, הסתיימה המריבה". והוא לובש את המעיל והמגבעת ויוצא לשמוח עם שמעון.

נשאלת השאלה, מי עשה שלום ביניהם, אף אחד בעולם לא יכול היה לעשות שלום ביניהם! מי באמת כן עשה שלום? פסוק בחומש! מסיים המדרש: "הוי אתה כוננת מישירים!".

כבוד היתור!

אם מדברים על שלום ואחוה בין איש לרעהו, אספר לכם. הזדמן לי לחלוף ליד 'חיידר - תלמוד תורה' של ילדים, ואתם יודעים, ילדים כל שני וחמישי רבים ואח"כ ידידים וחוזר חלילה - כדרכם של ילדים... והנה, שלשה ילדים רבו ככה עד לב השמים. נעמדתי על עומדי. ואח"כ אמרתי להם "רצוני לשאול משהו. מדוע כשיש ריב וסכסוך מאוד קשה לוותר? אני רוצה לשמוע מכם את הסיבה מדוע קשה, מדוע באמת איכפת לך לוותר?" הם התביישו לומר, שתקו. אמרתי "אתם לא חייבים לענות לי, אני אענה, ואתם תאמרו לי רק האם אני צודק או לא".

"כל אחד מצידו היה כבר מוכן לוותר, אבל זה לא יפה, כי מה יאמרו הוא הגיבור ואני החלשלוש... זו בושה של ממש. נכון?" שאלתי, הם ענו "נכון, זו התשובה", כי הריב היה על דברים שלא כל כך חשוב להמשיך ולהתנצח אודותם, אבל בושה, ככה לוותר בלי כלום".

המשכתי. "אשאל אתכם מי היה החכם הגדול בעולם?" הכל השיבו "שלמה המלך".

"אז תדעו, כי שלמה המלך אומר במשלי בדיוק להיפך 'כבוד לאיש שבת מריב'... זה כבוד!" לשון הפסוק כל כך שבתה את ליבם עד כי המבוגרים שבהם בקשו מאוד לדעת "היכן כתוב?".

אדם טועה לחשוב כי זו בושה לוותר, אדרבה זה הגיבור והמכובד האמיתי "כבוד לאיש שבת מריב".

אחותי, הייתה מתייעצת עם הגאון רבי ביניש פינקל זצ"ל. פעם כאשר התייעצה בעניין שידוך בת אחת, והיא מנתה מידותיה הטובות, כאשר סיימה למנות שאל "און מוותר זיין קען זי?" - ולוותר היא יכולה ומסוגלת?"

אתם שומעים? שפתיים ישק!".

הצעתו של החפץ חיים

מעשה היה ברבי ירוחם ממיר זצ"ל, מי לנו גדול מרבי ירוחם שהעמיד תלמידים אריות בתורה וגיבורי עולם ביראה, בישיבת מיר. לפני כהונתו במיר הוא זצ"ל שימש בתפקיד מסוים בעיר גדולה. התנהל בין כותלי המקום דין ודברים בין הנהלת הצוות והיו לך השלכות אודות משרתו והוא נסע להתייעץ עם החפץ חיים, שהשיב לו: "לא ראיתי מימי נרדף שמוותר ומפסיד...".

ר' ירוחם קיבל את הצעתו של החפץ חיים וויתר, ועקר את רגליו מהמקום היקר לליבו. וביום לא רחוק החל לשמש כמשגיח בישיבת מיר עד סוף ימיו, וכולם ידעו להיכן להגיע, עד שהגדולים ביותר במיר רתת גופם כאשר הזכירו את תורתו.

אבא משלם על ויתור

החפץ חיים מספר משל חזק על ויתור:

יהודי אמיד שלח את בניו למרחקים ונתן לכל אחד די מחסורו. אחד הילדים לא התנהג כראוי והתגרה באחיו עד שנטל מחלקו. האח היה חכם וחשב לעצמו: מדוע שאריב איתו הרי לאבי לא חסר כסף, בוודאי אבא יידע כי הוא לקח ממני, ובוודאי גם ישלים לי את החסר, מה לי ולמריבות. אבא שמע את הפרטים, שמח מאוד נשקו וחבקו: הצלת אותי מבזיונות שלא יאמרו ברחוב: הילדים שלי רבים זה עם זה. בעקבות כך אתן לך כפליים. ומה קורה להיפך, כאשר הם רבים ומתאבקים, אש מתלקחת והבזיונות גדולים, האב כאוב ואח"כ מעניש את שניהם "שניכם לא תקבלו!".

כך הקב"ה ריבונו של עולם, שמח שאין חילול ה' שהילדים שלו אינם רבים, והוא משלם - "עכשיו כאשר ויתרת תקבל כפליים"... דברי החפץ חיים.

אי, רבות, דיברנו על השלום בין שני החמרים, וכי אין אנו צריכים לשלום בין שכנים וקרובים. נשמע מעשה פלאי פלאים:

"אוהב את שכניו"

יש לי חבר חסיד גור ירא שמים, אביו עבר את מאורעות המלחמה העולמית וכאשר עלה לארץ ישראל התגורר בהרצליה, בזקנותו עקר את מגוריו לבני ברק.

ביום השני לבואו לדירה החדשה ברחוב מרכזי בבני ברק. דפק אצלו יהודי בדלת:

"שלום עליכם!" "עליכם שלום!"

"אני שכן וותיק כן בבניין".

הזקן הכניס אותו פנימה התיישבו בשמחה.

השכן פתח בדברים: "אתה צריך לדעת כי כאן בבניין קיים סכסוך, לא ממש סכסוך-ריב, אבל בעיה. אחד השכנים מעוניין לבנות, ונו כמובן לא מסכימים, כי זה גורם לכלוך ולרעש, כי אין בניה ללא לכלוך וצער לשכנים וכו', רק, שלנו אין כל כך את הכח למנוע ממנו את הדבר, וכיוון שאתה הגעת להתגורר דייך חדש, והנך יהודי מבוגר, לך תהיה אפשרות אמיתית לטעון ולתבוע כי הבניה תקשה עליך מאוד, וכי לא באת לבני ברק בשביל לסבול רעש טיט ורפש, כך נוכל למנוע ממנו את הבניה.

"מי השכן מה שמו?" שאל הזקן.

הוא נתן לו את השם והקומה "השכן מלמעלה". הזקן שמע. והשניים נפרדו: "טוב, אני כבר אדע מה לעשות, תודה רבה" הפטיר הישיש.

השכן עזב את המקום. והישיש התרומם מכסאו נטל את שבעים וחמש שנות חייו, עלה בגרם המדרגות אל השכן מלמעלה - המעוניין לבנות. "שלום".

"אני השכן החדש מלמטה".

"או! שלום עליכם, כן השבוע באתם לגור מהרצליה".

"למעשה אתה היית צריך לבוא לביקור קבלת פנים בביתי, אבל כיון שהבנתי כי אין לך זמן לכך, נאלצתי לעלות אליך. האם אפשר להיכנס?" "בבקשה, הכנסו אפשר לשבת".

הזקן התיישב "אולי כוס תה אם אפשר..."

"עוד מעט הוא יבקש ללון בביתי, מה קורה כאן!..." חשב בעל הבית לעצמו, ומיהר להכין לו כוס תה חם.

"היות ואנו שכנים חדשים, אני שמח מאוד לקיים עתה פגישת היכרות" והזקן החל להתעניין: "כמה שנים אתה מתגורר כאן בבניין? כמה ילדים אתם מגדלים בדירה". וכו' - סדרת שאלות והתעניינות.

לאחר שקיבל תשובות אמר הזקן "מה שאני מבין, כי יש לך עשרה ילדים, עדיין לא חיתנת ילד, זאת אומרת - שנים עשרה נפשות".

"כן ברוך ה'", "וכמה חדרים לדירה שלך?".

"שניים וחצי גדולים, לא קטנים, ומסתדרים איך שהוא, אגלה לכם סוד גם במטבח אני מניח מזרון בערב אחרי הנקיון, ישנים גם שם ברוך ה'".

"ומדוע שלא תרחיבו קצת?".

"לא נורא מצטמקים ונדחקים".

"מה יש, וכי לא כדאי להקל קצת על הדחק?".

"האמת כי רציתי, אבל הבחנתי כי יש התנגדות חריפה מאחד השכנים, ומיד נאלצתי לסגת מהרעיון".

"אבל מדוע שלא תבנה?".

"הסברתי לך, מה אוכל לעשות, כאשר ישנה התנגדות לבניה".

"רצוני לשאול: ואם בכל זאת תרצה לבנות, כיצד תקח כסף לבניה?".

"בבני ברק אין בעיה של גמחי"ם אני כבר אסתדר, אבל כאמור, לא יתנו לי".

"אז אספר לך. יש לי גמ"ח, עוד בהרצליה היה לי גמ"ח גדול, כדאי לך עכשיו לרדת ולקחת טופס תמלא אותו, ואלוהיך לך שלושת אלפי דולרים לצורך בניה".

שיח חרשים.

"אני לא צריך גמ"ח, כבר הסברתי לך, הבעיה היא, כי יש מתנגדים לבניה שלי".

"עוזב, ראשית כל קח את הכסף, שיהיה לך בשביל התחלה. תחתים שלשה ערבים לשלושת אלפי דולר. יש לי גמ"ח גדול מה איכפת לך".

הוא מסביר לו בשלישית: "לא זו הבעיה - - -".

"שמע מה שאני אומר לך, תרד ותיקח טופס, תקבל את הכסף, תלך לעירייה לבקש אישורים ותוכל לבנות".

"מה אתה רוצה מהחיים שלי!?"

"אני רוצה כמו שאמרתי: תתחיל לטפל בבניה, וקח כסף מהגמ"ח שלי".

"אבל יש בעיה עם - - -"

"זה תשאיר לי אני כבר אטפל בנושא".

הביקור הסתיים.

בינתיים. הישיש ירד ודפק אצל הגרויסער מתנגד - השכן מלמטה, שביקר אצלו לפני כשעתיים.

נכנס גם אצלו לביקור: "ביקרת אצלי. אני אשמח גם לבקר כאן" והחל להתעניין "כמה ילדים יש לך?".
"חמשה ילדים".
"כולם התחתנו?".
"ברוך ה' התחתנו".
"כמה חדרים יש לך בדירה כאן?".
"שניים וחצי ועשיתי מזה שלוש, חסדי ה'".
שקט שרר ביניהם.

ומשהשיב בחיוב ספרתי לו את מה ששמעתי מהגרמני"ל, מיד החזיק באזניו ואמר: "אוזניים אלו שמעו את הדברים הללו מרבי שלמה בשעת פטירתו!". הוספתי לשאול, האם אכן הכניסו כסאות? והשיב, בוודאי עשו כך, כי הבינו שזו המציאות שאכן הגרעק"א ורח"ע באו כעת לקבל פניו. וה' יעזרנו להתחזק לקראת יום הדין ראש השנה. להמליך את הקב"ה במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. אכ"ר.

(להגיד)

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבו.
בא כאן הכלי יקר, וכך גם שואל החיד"א (נחל קדומים) - הפסוק פותח ביחיד וממשיך ברבים - כי תצא למלחמה על איביך.
כתוב איביך, זה לא אויב יחיד, אלא רבים, וההמשך ונתנו ה' אלקיך בידך, אם יש אויבים רבים, היה לכתוב לומר ונתנם ה' אלקיך בידך, הם הרי אויבים רבים...

כך שואל החיד"א, ואותה שאלה נמצאת גם כאן, בכלי יקר. התשובה של שניהם אחת היא, כל אחד וסגנונו, כל אחד ורעיונו. כותבים לנו רבותינו, שהפסוק הזה בא לרמוז על מלחמת היצר הרע. היצר הרע נקרא - 'אויבו מספר אחד של האדם'.

כך כותב לנו, בעל חובת הלבבות, בשער ייחוד המעשה, והנושא הזה, של האויב, צריך לדעת כי הקב"ה מבטיח לנו כי תצא למלחמה על איביך - אם תחליט לצאת למלחמה, ונתנו ה' אלקיך בידך.

כך כותב רבינו יונה בתחילת ספרו (שערי תשובה) - והתבאר בתורה כי יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת. ויחדש בקרבם רוח טהור להשיג מעלות אהבתו - כאשר אדם רוצה לשוב בתשובה, כאשר אדם רוצה לצאת לקרב, הקב"ה ייתן לו סיעתא דישמיא, שאין יד האדם משגת. יד בן-אדם רגיל, לא יכולה להגיע לזה, צריך סיעתא דישמיא מיוחדת לזה.

זוהי גמרא (מסכת קידושין ל, ב | סוכה נב) שאומרת - ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר {תהילים לז-לב} צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלקים לא יעזבנו בידו.

צריך לדעת, שיצר הרע הוא מלאך, ואנחנו בני-אדם, והקב"ה דורש מאיתנו, להתמודד מול מלאך.

אומרת הגמרא (מסכת בבא-בתרא) - הוא שטן הוא מלאך המוות ... זה אותו אחד. יורד ומחטיא, עולה ומקטר, יורד ונוטל נשמה...

שנדע, שהקב"ה נתן לנו כוחות להתמודד מול מלאכים. חובת הלבבות (שער ייחוד המעשה, פרק ה) כותב - חסיד אחד פגש באנשים שחזרו מן המלחמה, עטורי תהילה וניצחון, והם היו זכוכי דעת, כל-כך מבסוטים מהניצחון.

אמר להם - חזרתם מן המלחמה הקטנה, צפו למלחמה גדולה. המלחמה הזאת, מול יצר הרע, זו המלחמה הגדולה.

כותב לנו בעל חובת הלבבות - היצר הרע, הוא אכזר מאין כמותו. כל אויב אחר, ברגע שתנחיל לו מפלה פעם אחת, הוא יעזוב אותך לכמה ימים. היצר הרע, אין לו שום סנטימנטים לביזיונות. ניצחת אותו ב - 12 בצהריים, ב - 12:15 הוא חוזר. ניצחת אותו ב - 12:15, ב - 12:30 הוא חוזר. הוא לא מניח לך לרגע. זה אויב קשה, זה אויב אכזר, הוא לא משאיר שום אדם, לא צעיר ולא זקן, לא עברין ולא צדיק. הוא נטפל לכל אחד, ומנסה עד הרגע שהאדם עוצם את עיניו הוא מנסה לתפוס אותו.

לכן, יש אנשים שנוהגים לומר, בסדר הויודיים שלפני יום הכיפורים, שא חס וחלילה יצר הרע יפתה אותי להגיד דברים, שלא צריכים להיאמר בשעת פטירתך, לא תהיה להם שום משמעות...! למה??
כי עד הרגע האחרון של האדם, הוא גוסס, תעזוב אותו!
לא ... הוא לא עוזב אותך.

יש בספר לב אליהו (הקדמה, שבילי לב) סיפורים שר' אליהו לופיאן סיפר

הוא מספר שם, שבעיר שלו היו שתי אחיות מסוכסכות, ולא דיברו 30 שנה.

אחות אחת עמדה למות רח"ל, וביקשה מבני המשפחה לקרוא לאחותה, אותה אחות שהיא לא דיברה איתה 30 שנה.

לפני שהיא הולכת למות, הולכים לעשות סולחה, מה יכל להיות יותר טוב מזה ...

קוראים לאחות, היא מתלבשת יפה, הולכת להיפרד מאחותה, היא שמעה שאחותה גוססת....

ואז הזקן פתח את פיו בנימה נרגשת "אני רוצה משהו לשאול. אין לך ילדים בבית, ועשית משניים וחצי - שלוש, ולמעלה, יש שכן עם שתיים עשרה נפשות בדירה, ישנים שם במטבח על מזרון על הקרקע. וכי אין לך רחמנות, ולא זו בלבד, אלא שאתה עוד בא אלי להחטיא גם אותי, להיות חוטא ומחטיא!?" המשיך ודמעות נצנצו בעיניו הישישות:

"אני רוצה לומר לך משהו, שכני היקר. אינני צעיר. אבל דע לך, כל אחד בחייו, חייב להגיע לרחמי שמים, ללא זה - מר מאוד. אנו זקוקים לרחמים. אך כמו שאמרו חז"ל אם אדם מרחם על הבריות, ובפרט על שכניו - ה' מרחם עליו ואם לא, ממש ביט"רע רחמנות עליו.

היהודי הזדעזע מדברי הזקן: "טוב, איך זגא גארנישט - מהיום אינני אומר מילה, ואינני מתערב. כי אכן נכון, הכל זקוקים לרחמי שמים".

"רגע, אין זו חכמה להחליט 'אני לא אומר מילה' ושלום על ישראל, הרי לשכן אין כסף לבנות, הוא זקוק לגמחים", בבקשה תשיג לו איזה גמ"ח של כמה אלפי דולר, אתה מוכרח לעזור לו ברחמנות אמיתית. אתה מסכים?".
"מה לעשות איתך, אין לי ברירה, טוב, אעשה כבקשתך אשיג לו גמ"ח..."
"אם ככה בא נעלה" - - -

הישיש נכנס לדירתו החדשה, יצא עם בקבוק יין, יחד הם עלו לשכן: "באנו לשתות לחיים על חתימת בניה של השכנים".

הסיפור אמיתי אין מילה אחת לא נכונה!! רבותי וביודעים קאמינא כי כל כך הרבה צרות ומריבות עם שכנים שרובם צרות עין.

ידוע לי על יהודי שבנה במרחק מבניין סמוך, כחמישים מטר. ושכן מהבניין ההוא הגיע להתלונן כי הבניה לוקחת לו את האוויר, וי, לוקחת לו את האוויר מהמידות ה"טובות" שלו - - - נורא ואיום.

תקחו ממני את הכלבים השחורים

רבותי, המריבות הן ביטול מצוות עשה דאורייתא של "ואהבת לרעך כמוך", שזו מצווה תדירה ללא הפסקה, לאהוב כל אחד ואחד בגופו. שמעתי פעם, מהמשגיח דסלבדוקא זצ"ל ששמע מרבי בנימין מנדלסון זצ"ל אב"ד קוממיות על אחד מאדמורי"ג גור זי"ע, שאמר כי ביום שמזדמן לו להכיר יהודי שאף פעם לא ראהו, הוא שמח שמחה גדולה, כיון שנוספה לו עוד מצוות עשה מהתורה של ואהבת לרעך כמוך, כי באמת היה רוצה לאהוב את כל עם ישראל, אבל מה יעשה, אומרים לו כי יש יהודי אחד בברזיל ושמו יעקב בן חיים שוורץ - נו, תנסה לאהוב אותו? איך אוכל לאהוב אותו כאשר איני מכירו כלל, אבל ביום שאני מכיר יהודי חדש, מיד אני יכול לקיים את מצוות העשה, וזו שמחה גדולה!!

וכן לצד השני, רחמנא לצלן אפשר לעבור על הלא תעשה של לא תשנא וגו', היום אומרים בלשון מודרנית בלע"ז: "אני לא מסמפט אותו" מה זה הביטוי הזה?!, זו שנאה במלוא מובן המילה ולא דאורייתא!. וכפי שרבינו יונה כותב "נצטוונו בזה להסיר השנאה שבלב".

זוכרני שלמדתי בישיבה קטנה אצל הגה"צ רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, וסיפר כי בילדותו (כנראה בולוואיין) התגורר במקום יהודי בעל מחלוקת ממדרגה ראשונה ממש, החיות שלו היתה מכל מחלוקת, המחלוקות היו שמחת לבו, וככל שרק יכול היה, עשה מחלוקת.

כאשר הגיע זמנו של בעל המחלוקת, להיפטר מהעולם, עמדו ליד מיטתו שכנים ואנשים מבני משפחתו, ולפתע צעק בחולה במר נפשו "תוציאו מכאן את הכלבים השחורים שרוצים לטורפני" אמרו לו: שקט, אין כאן שום כלב מה אתה צועק?!, ככה ואמר שוב: "תרחמו עלי, וכי אינכם רואים את הכלבים הנמצאים כאן, תוציאו אותם מכאן!, אז הבינו כי הכלבים האלה הם דברים רוחניים שרק הוא "זוכה" לראותם רח"ל.

(רבי מיכל יהודה המשיך לספר לנו, מפי השמועה, מאידך גיסא, אודות רבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ראש ישיבת רמזעלס בוויילנא בשעת פטירתו. כי בההוא יומא לפני הסתלקותו קרא: "תכניסו כסא! הגרעק"א בא אלי!" חלפו כמה דקות ושוב אמר "תכניסו כסא! הגרעק"א זצ"ל בא אלי", והמשיך רבי מיכל יהודה בהתרגשות: ומדוע דווקא שני הגדולים הללו באו לקבל נשמתו? זה אני יודע, רעק"א, לא היתה סוגיא אחת בלימוד הישיבה שהיה בה רעק"א ולא עסק בדבריו בשמחה עצומה ודבקות בתורה, ורבי חיים עוזר? כי היתה ביניהם אהבת דוד ויהונתן. לימים פגשתי את רבי יהושע שיף שלמד תורה מפי הגר"ש היימן בישיבת "תורה ודעת" התענייניתי אולי היה בשעת הסתלקותו של הגר"ש היימן,

היא באה לאחותה... היא שוכבת בטיפול נמרץ... אחותה מבקשת מכולם לצאת החוצה... רק שתי האחיות בחדר... ואז היא רומזת לה "תתקרי אלי לאוזן, כי קשה לי לדבר, אני רוצה להגיד לך משהו..." התקרבה אליה לאוזן... "יותר נמוך"...

היא פשוט שמה את האוזן על פתח הפה של אחותה, ואז היא מתרוממת, נותנת לה נשיכה באוזן.. ונופלת...

"להשאיר לך מזכרת, לפני שאני הולכת מפה"...

אומר ר' אליהו לופיאן - היא הולכת למות, היא כבר בנשימות האחרונות, מה מעיק לה?!

לתת תזכורת לאחותה... "תזכרי שהייתי פה פעם"...

היא כבר מריחה תולעים... מה מעניין אותה???

היא מסוכסכת עם אחותה!

כשאנחנו מסתכלים בדברי חז"ל, אין לך אדם שקיבל חותמת בכל שנה שהוא בסדר, מלבד הכהן גדול.

הכהן הגדול, היה מקבל מידי שנה, במוצאי יום הכיפורים, אם הוא יצא בשלום בל פגע, היתה לו "חותמת", שהוא בסדר.

בזמן שעם ישראל היה להם מן במדבר, אז הם היו יודעים כל לילה מה מצבם, מהבחינה הרוחנית, אבל הכהן הגדול, בכל שנה ביום הכיפורים, אם הוא ניכנס בשלום ויצא בשלום, הוא ידע שהקב"ה נתן לו "חותמת" שהוא בסדר.

אדם אחד, שנקרא יוחנן כהן גדול, 80 שנה קיבל "חותמת" שהוא בסדר, ובסוף ימיו, לאחר שמונים שנה כניסה לקדש הקדשים הלך ויצא, בסוף נעשה צדוקי אומרת הגמרא.

הייתכן אדם למעלה מגיל מאה, הוא נעשה צדוקי?!

התשובה היא - יצר הרע לא מזניח, לא כהן גדול, ולא כהן הדיוט, לא לאחר 50 שנה, ולא לאחר 80 שנה. הוא לא מניח לאף אדם איזה שיהיה.

היצר הרע נותן כוחות לאדם לעבור עבירה, כוחות של מלאך!

(ברוך שאמר)

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול

הנופל ממנו" (כב, ח) "תנא דבי רבי ישמעאל: כי יפול הנופל ממנו" - ראוי

זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא

שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" (שבת לב ע"א) "אמר רבי

חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה,

שנאמר (תהלים לז): 'מה' מצעדי גבר כוננו'" (חולין ז ע"ב)

ישבו נבחר תלמידיו של אחד הצדיקים המפורסמים ונשאו ונתנו

בענייני אמונה. בהתבוננות דקה מן הדקה על מציאות ה' יתברך בכל פרט

שבבריאה, דיברו על ההשגחה הפרטית.

אמר תלמיד אחד: "עלה אשר נושר מן העץ עם משב הרוח בוודאי

השגחה פרטית היא זו. וכל הטלטלות שעובר עד שנחות על הארץ וגם

מקום חנייתו על הארץ - כל אלו בהשגחה פרטית הם".

הוסיף תלמיד אחר: "מקל הליכה אשר תוחבים אותו באדמה, בוודאי

מזיז את גרגרי החול המצויים שם באותו מקום. ואחר כשמרימים את

המקל, שוב חוזרים הם למקום הבור הקטן שנוצר. כל גרגר וגרגר, כך אמר,

יש לו השגחה פרטית היכן ישכון בכל רגע. בתחילה כשהמקל דוחקו

החוצה, ובהמשך כשהגומה מתרוקנת והוא נושר שוב פנימה".

המשיכו ודייקו במראות העולם הזה עד כמה שהם בהשגחה פרטית.

תוך כדי ניגוש אחד ממצויני החבריה קדישא וטפח לזה היושב לידו על

כתפו. נבהל הלה, ושאלו: "מה זה?"

השיב: "השגחה פרטית!" דממה השתררה.

חדות התשובה היתה מפתיעה. עכשיו נראתה האמונה בהשגחה

פרטית מציאותית פי כמה.

באותו רגע, בהשגחה פרטית ממש, יצא הצדיק מחדרו.

ראה את התלמידים הגדולים. שאלם במה הם עוסקים עתה. סיפרו לו

כל אותו עניין.

וכל הבריורים הנפלאים שהיו להם בהשגחת ה' ובמציאותו בכל פרט

ופרט. וגם הוסיפו וסיפרו על טפיחת השכם, אשר אמר עליה האומר כי

בהשגחה פרטית היא.

התבונן הרבי באותו חסיד, במבט חודר וביאר: זה שקיבל את הטפיחה

- וודאי קיבלה בהשגחה פרטית! רצון ה' מובהק היה בכך.

אבל אותו חסיד שהמכה עברה דרכו - צריך לפשפש במעשיו. כי

מגלגלין זכות על ידי זכאי, וחובה על ידי חייב!

יסוד זה שהקב"ה משתמש בבחירתו הרעה או הטובה של אדם, כדי

להוציא לפועל גזר דין על הזולת, שנוי בפרשתינו במצוה המוסרית,

החשובה והיקרה, מצות עשיית מעקה: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה

לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב, ח) ודרשו חז"ל

(שבת לב ע"א) "תנא דבי רבי ישמעאל: כי יפול הנופל ממנו" - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב".

"ראוי זה שיפול" - כלומר, על הנופל נגזרה הגזרה שיפול, ולכן קראו

הכתוב "הנופל" (בה"א הידיעה) כיון שכך נגזר עליו מראש מלמעלה. אבל

עם זאת אין זה פוטר את האדם מהאחריות על שגרום לנפילה, כי על אף שכבר נגזר מן השמים על הנופל שיפול וימות, מ"מ האדם שגרום לכך הוא האחראי לנפילתו,

"מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" הקב"ה משתמש בחייב

כדי להוציא באמצעותו ולגלגל על ידו את גזר הדין על הנופל אשר התחייב מן השמים בעונש מיתה.

"לא תשים דמים בביתך" - על האדם מוטלת החובה להשתדל לא

להיות חייב, שבגיניו לא יצא שום גרמא של פשיעה, אשר הקב"ה יכול להשתמש בה כדי להוציא לפועל על ידי גזר דין על החייב.

באזהרה זו על מצות מעקה למדנו את שני הקטבים: א. בעל הבית חייב על בחירתו הרעה, על שלא מנע את אפשרות הנפילה. ב. זה שנפל - מת,

כי ראוי היה ליפול, לפי שכך נגזר עליו מלמעלה. ואין זו כלל סתירה לחיובו של בעל הבית על בחירתו הרעה, וכפי האמור שהקב"ה משתמש בבחירתו הרעה להוציא את גזר דינו של הזולת.

באחד ממחנות המוות באירופה, בתקופת השואה, הוטל על המפקד הנאצי המקומי לערוך סלקציה בין הילדים החלשים שישלחו למחנות

למשרפות הגזים ובין אלה שכשירים לעבודה. בלילה, כאשר כל ילדי ישראל הטהורים נמו את שנתם, הגיע הנאצי יחד עם רופא שבדק את

הילדים וערך את הסלקציה. כדי שיהא באפשרותו לזכור למחר את הדיאגנוזה של הרופא, הגה האשמדאי הארוך הזה רעיון שטני במיוחד.

הוא הבחין שכל הילדים, ללא יוצא מן הכלל, כדרכם של בניו של מקום, היו חבושי כיפה גם בשנתם. הוא עבר על פני הילדים עם הרופא

וכל מי שנקבע שאינו כשיר לעבודה, ודינו להשמדה, הסיר את כיפתו ממנו והתירו גלוי-ראש. למחרת בבוקר, בעת המסדר, לא תהיה כל בעיה

להבחין מי לחיים ומי... כך חשב המפקד הגרמני.

אולם, ילדי ישראל קדושים הם, וראויים להיות עם סגולה לבוראם,

מפני שגם בימים שכאלה, כאשר הצרות גברו למעלה ראש ומחוץ תשכל

חרב ומחדרים אימה, לא יוותרו על הכיפה שלראשם, וכך מספר בעל

מעשה: "אני הייתי בתוך קבוצת ילדים ההיא, באותו לילה מבעית,

התעוררתי משנתי, הבחנתי שראשי אינו מכוסה בכיפה. כיוון שמיום

עומדי על דעתי הקפדתי לא לעלות על יצועי בראש מגולה, ניסיתי לחפש

את הכיפה מימין ומשמאל, וכשלא מצאתיה ונצרכת לברך 'אשר יצר'

החלטתי להסירה מעל ראשו של חברי שישן לצדי, והיה מכוסה

בשמיתו. לאחר הברכה נרדמתי שוב עם הכיפה לראשי... "כל אחד כבר

מבין מה קרה מאוחר יותר. אני, שכיפתי נלקחה ממני בלילה, הייתי מיועד

להשמדה, ניצלתי, שהרי בבוקר הייתי חבוש בכיפה, ואילו חברי נלקח

לתאי הגזים, ומת על קידוש השם. יקום השם דמו. במשך כל ימי, אני

מהלך בתחושה שנטלתי את נפשו של חברי, ובמו ידי גרמתי לו שימות

(מובא בפתח ספר בטובך יביעו ח"ב)

כאן רואים אנו את מעורבותה של יד ההשגחה בתוך מערכת שיקולי

הבחירה של האדם ומי הוא הקובע מי יחיה ומי ימות, מי בקיצור ומי לא

בקיצור - בורא עולם שבידו נשמת כל חי.

ההשתדלות במבחן ההשגחה - הנה פלוני הוא עשיר והכל יודעים כי

עושרו בא לו מחמת חריצותו. כשהוא שומע על הזדמנות עסקית הוא כבר

נמצא במקום וכבר פועל ועושה, וגם מתעשר אחר, עני, הוא בטלן ואולי

גם עצל. כשהוא שומע על הזדמנות לעשות רווחים הוא מבזבז זמן

ומשתהה ובינתיים חולפת הזדמנות.

החפץ חיים דוחה את ראיית החריצות והעצלנות כסיבה לעושר ולעוני.

ההסבר האמיתי הוא כי על פלוני נגזר להיות עשיר, ועל כן העניק לו ה' לא

רק הזדמנויות להתעשר אלא גם זריזות וקלות תנועה, כדי שיהיה עשיר.

האחר שנגזר עליו להיות עני, ה' יצק עופרת בעצמותיו, ועד שהוא זו - כל

ההזדמנויות בנות המזל חולפות ונעלמות.

הסיבה והתוצאה מתחלפות במקומותיהם. לא העצלנות והבטלנות הן

הסיבות לעוניו של זה, אלא החלטתו של יושב מרומים שעליו להיות עני

- היא הסיבה לתכונות נפשו.

דוגמא נוספת: פלוני מת מפני שהאמבולנס איחר להגיע, אלא שה'

סיבב את איחור האמבולנס כדי שסיום חייו של זה יתרחש בדיוק ברגע

המסוים שנקבע מלמעלה. כל עוד לא עשו הסובבים אותו מעשה

ברשלנות ברור בניגוד לשיקול דעת סביר של אדם הגיוני, הרי שכל הכאה

על חטא כזה לא רק שהיא מיותרת, אלא שיש בה מעין כפירה בהשגחה

עליונה. שכביכול אנשים מתים מפני שלא הזעיקו רופא או שהעזרה התמהמהה לבוא.

אבל אסור לשכוח כי כאשר הסבירות מחייבת, באמת מוטלת החובה להזעיק רופא וחובה על מגישי העזרה להזדרז ככל יכולתם, וכל הזנחה ורשלנות במקרה כזה הריהי עבירה.

כשפורצת דליקה, ואני מנסה לכבות אותה, מצד אחד - אומר הרה"ג רבי י' שלמון - אני מצווה לנקוט בכל האמצעים של דרכי הטבע לכבות את השריפה כאילו זה תלוי בי וזה בידי. ומן הצד האחר, כשאני בא לאחר מעשה לסכם את הנזק, אני מאמין באמונה שלימה כי לא נשרף אפילו כפית עץ אחד יותר ממה שנגזר, ואפילו שרוך אחד לא ניצל מן הדליקה כתוצאה מפעולתי.

השניה הזאת, הנראית כסותרת את עצמה, קשה לעיכול למוחם הפשטני של הרבה אנשים, והסבר זה אכן מיישב את הטענה הנפוצה, שמקורה בטעות: אם אתה אומר שהכל נגזר מלמעלה אם כן אין יותר צורך באמבולנס? אין צורך להזעיק רופא? הרי זה בין כך ובין כך לא יעזור! שכן אנו כמאמינים צריכים לעשות את מלוא ההשתדלות מצדנו ובד בבד להאמין כי כל תוצאה היא תוצאה של גזירת ההשגחה ורצונה.

אין זה פשוט להיות יהודי. עלינו ל"החזיק ראש" לחיות ולחשוב בשני המישורים בעת ובעונה אחת ולא להתבלבל אף לרגע, ולהחליף, חלילה, את חישוביהם זה בזה. הארכת חיים אמיתית היא רק בפניה ובתפילה למי שבידו נפש כל חי ורוח כל בשר, כי בידו הכל ומאתו כל דבר.

לסיכומם של דברים, מן הראוי לציין את דבריו הנפלאים של בעל ספר "החינוך" במצות מעקה (מצוה תקלח) השופכים אור גדול לאלפנו בינה - הכיכד מתמזגים ההשתדלות והבחירה של האדם יחד עם הכוחות הגנוזים בטבע - מול גזירת ההשגחה. ואלו דברים המאלפים כלשונם: "משורשי המצוה לפי עת היות השם ברוך הוא משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזירתו ובמצותו לפי זכותו או חיובו, וכענין שאמרנו זכרונם לברכה אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, אף על פי כן צריך האדם לשמור עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, כי הקל ברא עולמו ובנאו על יסודות עמודי הטבע, וגזר שיהיה האש שורפת והמים מכבין הלהבה. וכמו כן יחייב הטבע שאם תפול אבן גדולה על ראש איש, תרוצץ את מוחו. או אם יפול האדם מראש הגג הגבוה לארץ - שימות. והוא ברוך הוא חנן גופות בני אדם ויפח באפיו נשמת חיים בעלת דעת לשמור הגוף מכל פגע, ונתן שניהם הנפש והגופה בתוך גלגל היסודות והמה ינהגום ויפעלו במ פעולות. כי כן חייבה חכמתו מצד שהוא בעל חומר ציווה לשמור מן המקרה, כי הטבע שהוא מסור בידו יעשה פעולתו עליו אם לא ישמר ממנו". וכו'.

"ועל דרך הזה תראה רוב ענייני הכתובים בכל מקום, כי גם בהלחם ישראל מלחמת מצוה - על פי ה' היו עורכין מלחמתן ומזיינין עצמן ועושין כל עניינם כאילו יסמכו בדרכי הטבע לגמרי, וכן ראוי לעשות לפי העניין שזכרנו. ואשר לא יחלוק על האמת מרוע לב - יודה בזה!"

והדברים מאירים.

(בנועם שיח)

שורש בן סורר ומורה שאין לו ישוב הדעת באכילתו

ונמצא שעיקר הנקודה של בן סורר ומורה הוא מה שאין לו ישוב הדעת באכילה, אלא זולל במהרה וחפזון, עד כדי כך שאין לו סבלנות להמתין עד שיתבשל הבשר בשלימות. וכן הוא עיקר הגדרת הרדיפה אחר המותרות שאין לו ישוב הדעת באכילתו. וכן אי' בגמ' גיטין דף יג' סעודה שהנאתך ממנו משוך ירך ממנו, לא כתוב 'אל תאכל' אלא 'משוך ירך', וביאורו שיאכלנו בישוב הדעת, להמתין כמה דקות ולהראות שיש לו שליטה על המאכל. ואי' בגמ' עירובין דף נד' 'אם אדם משים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת, לימודו מתקיים בידו, ופרש"י 'שלא יקפיד על תענוגים אלא יאכל בשר בלא תבלין, וכן שאר עינוגים'. היינו שלא 'ישקיע' האדם מדי הרבה מחשבות בתבליני מאכל ומשתה, זהו סימן שאינו מחובר לגשמיות.

וכתב החיד"א שהיה בסלוניקי איש אחד שהתחיל לגלות עתידות, ואחד מהצדיקים צוה לבדוק איך שהוא אוכל, ומצאו שהוא אוכל מתוך תאוה גדולה, ובסוף נתגלה שכל הגילויים שלו מצד אחר. ולאחר זמן קצר נתפס בעבירה גדולה רח"ל. וכמ"ש בספורנו, וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית, ע"י שיקועו בגשמיות, מתעבה ומתגשם נפשו.

ונודע לשון החזו"א באגרותיו 'כשם שיש בטומאת הגוף אבי אבות הטומאה, אב הטומאה וראשון לטומאה, כן יש בטומאת הנפש, ואבי אבות טומאת הנפש הוא תאוה אכילה'.

מאידך גיסא הרי כתב הרס"ג [רבינו סעדיה גאון ז"ע] 'ואמרת אוכלה בשר כי תאוה נפשך לאכול בשר וגו' היינו שכשתתאוה נפשו לאכול בשר, הרי הוא מצווה לאכול בשר. ובמשנה אבות למדנו שאחד מקייני

התורה הוא 'במיעוט תענוג', ולא ב'אפס תענוג'. הרי שמעט התענוג כן נצרך לנפש האדם לפעמים. ובירור הדברים הוא ע"פ דברי הקדושת לוי ב'פ' בהעלתך, שיבחון עצמו כשיש לפניו איזה דבר תאוה, האם הוא מצפה לסלק עצמו מהתאוה, או שמתגעגע מתי תבא התאוה לידו. למשל כשמונח לפניו פיצה, ואין לו מצב רוח ותאבון, יש שאומר, כיון שאין צריך, מה טוב. ויש שנופל ואומר 'חבל שאין לי תאבון עכשיו'. וזש"כ 'התאוה תאוה' שהתאוה שיהיה להם תאוה. הגם שבדרך כלל אמרו שיתנהג אדם בדרך של עולם, וכמ"ש שהנזיר מביא קרבן על שציער עצמו מן היין, וכן פ' התוס' בברכת 'בורא נפשות' שמברכים להשי"ת גם על מה שאינו מוכרח לאדם, 'נפשות רבות וחסרונן, על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי', שמשבחים להשי"ת על דבר שאינו מוכרח לאדם, כמו תפוחים שיכולים לחיות בלעדיהם. [מלבד מדרגת הפרוש שזוכה לאכול רק פת במלח] אך עיקר פגם הזלילה הוא כשעושה מציאות מעצם התאוה, וחושב מחשבות מה יאכל היום ומה יאכל מחר, באיזה תבלין ובאיזה רוטב ובאיזה תוספת וכדו'. רחמנא לשזבן.

וכתב החיד"א [עבודת הקודש ג, מה] שיש אנשים שיושבים ועושים שיקול הדעת ומעיינים בסדר אכילתן, ויושבים עם בני ביתם ועושים שקלא וטריא ומסקנא מה יאכלו. הרי האכילה הוא ענין שדומה לבהמה, האם שייך לעשות מזה שקלא וטריא, ואילו בדבר הדומה למלאך לא עלה על דעתו ליישב דעתו במסילות בלבבו בסדר עבודת ה'. זוהי רדיפה אחר המותרות. שעושים 'נושא' מה נאכל ומה נבשל. זהו מציאות של רדיפה אחר המותרות. ופעם אחת כבר הגיעה כרטיס הזמנה באמריקה לארוע שיתקיים עוד חודש, וצריך להשיב בדואר איזה טעם הוא רוצה לאכול, בתוספת שום ואבוקדו או בנגיעת תאנים משולב באננס, עם ניחוח צילי ורוטב פיקנטי מתובל באורגנו מקסיקני וכו' וכו'. בזה הוא נעשה כמו אפיקורס שרודף אחר המותרות. כשיש לאדם מטרה לשבוע, אין אצלו 'עסק' מפרטי אכילתו, כי עיקר 'עסקינו' הוא רק 'לעסוק בדברי תורה'.

ונזכיר בענין זה ג' מכתבים מגדולי דורינו זכרונם לברכה. מהר"מ פיינשטיין זצוק"ל, ומהר"ש וואזנער זצוק"ל, מהר"מ קליין זצוק"ל. במכתבי שבט הלוי כתב לבנו רבי בן ציון בשנת תשס"ו כשהיתה שערוריית הטרפות במאנסי רח"ל, להשיב על מה ששאלו רבים ושלמים על מה עשה ה' ככה לעיר ואם בישראל שיכשלו באכילת טריפות, ע"י איש בלייעל שהחטיא את ישראל זמן ארוך, ואיש בוכה על פתח אהלו על מכשול נורא זה. 'ואומר בטח, כי אמנם מי בא בסוד ה' אבל בוודאי צדיק הוא ה', קרוב לשמוע וכן הדעת תורה מחייב שזה בא ע"י שנכשלו הרבים ע"י פגם קדושת המאכל, כתוב בתורתנו והתקדשתם והייתם קדושים בענין עריות, ובענין מאכלות, ובענין עבודה זרה, וכתבו הקדמונים שאם 'אנשי קודש תהיון לי' מובטחים שיתקיים בהם 'ובשר בשדה טרפה לא תאכלו', כשחסר ב'אנשי קודש' אין נשמרים בזה. ושלוש דרכים יש במכשול זה, א. ריבוי המאכלים מכל הבא ליד, שיש להם איזה גושפנקא של הכשר. ב. החסרון הגדול שחדלו בנות ישראל לבשל בעצמן במטבח הבית היהודי. וסומכים על דברים הנקנים בחנות, וכל מאכל ישראל נסמך על 'עד אחד נאמן באיסורין'. ג. ריבוי מיני מותרות ומיני מתיקה לאלפים שמשחיתים את הגוף ואת הנשמה.

הרי לנו דעת תורה של הרב וואזנער זצוק"ל ומוסיף שהוא בטוח בכך, שגם כשאכלו מאכלים כשרים, מיני המותרות והמתיקה לאלפים, והנקנים בחנות, אפי' אם יהיו כשרים, כיון שיש בזה רדיפה אחר המותרות, אבדנו קדושת ישראל ולכן קרה המכשול הנ"ל, וכתב בסוף מכתבו שישבו בתשובה על ג' דברים אלה, ועי"ז יוכפר להם.

וכ"כ באגרות משה [יו"ד ח"ג סי' ע"א] שאל מלמד בחידר מה עליו לחנך את התלמידים. ובתוך דבריו כתב רבי משה זצוק"ל: 'זהנה במדינתנו מרוב הברכה שנתן השי"ת, יש רצון ותאוה גדולה להנאות עוה"ז לכל התענוגים שקוראים לזה גוטיים [הגם שהוא כותב כך באמריקה, כבר הגיע כל זה גם לארץ ישראל בימינו, הגם שעדיין לא הגענו למה שנעשה היום באמריקה, ששולחים את הילד לחידר עם כ"כ הרבה חטיפים מדי יום ביומו, כמו שאורזים לילד בא"י כשנוסע לטיול ארוך, עיני ראו ולא זר] וזה מקלקל נפש האדם שמרגיש את גופו להתאוות בדברים שאין צורך להם, ומזה הוא נעשה חיה רעה, כי מתחילה מבקש תאוותיו בדבר היתר מדומה, וכשאי אפשר לא יוכל לעצור אפי' מן האיסור, ועד שלהצדיק את תאוותיו נעשה לגמרי כופר. כמאמרם 'לא עבדו ישראל ע"ז אלא להתיר להם עריות', ובפרט בחינוך הילדים, הרי זה עיקר החינוך, כמו שלומדים בפרשת בן סורר ומורה שע"י מאתיים וארבעים גרם שאכל בחנות בעמידה הוא נהרג.

ולכן יחנכו המלמדים את התלמידים שלא לשבח מאכלים, ולא להאריך בדברים כלל איפה יש מאכל יותר טוב, איזה פיצה ממולאת יותר בקטשופ וכל מיני גבינות, לדברי האבן עזרא הם נופלים מזה לאפיקורוס,

פרעה. וזה ממש תמונות תועבה, פלא על טוהר המוחה שהולכים למחוק תמונות תועבות אחרות ששם יש ב"ה שמירת עיניים, אך כאן צריך למחוק תמונות תועבה שאין עולה על הדעת כמה שזה משפיע על המח שלנו ושל בנינו. רבי מנשה זצוק"ל פסק שכל אלו הם תמונות תועבות ממש, כי גם בן סורר ומורה, לא אכל משהו שאינו כשר. אלא שהיה טבעי שלא שלט בעצמו. אסור לקטר ח"ו על ישראל, אלא שיש לנו להזהר ולהשמר, עכ"פ לזכור האמת.

כתוב במנורת המאור להרה"ק רבי יצחק אבובה, שאחד משמותיו של הטיפש הוא 'אוייל', [משלי כג, ז] והוא ראשי תיבות 'אכול ושתה יאמר לך'. אין הכונה להסתגף ולהתענות, אלא עכ"פ להעמיד גדרים מה צריך ומה לא צריך, ואם קשה לאדם לפרוש ממש, יתחיל בתענית הראב"ד, למשוך ידו לכמה רגעים [חצי דקה, זה הרבה זמן] ואח"כ לאכול בישוב הדעת.

הצדיק רבי אליהו לופיאן ראה פעם אחת את בחורי הישיבה שאכלו מרק רותח ונכחו בלשונם, והוכיח אותם להמתין מעט עד שהמרק יתקרר קצת. והגדיר לזה שהנאת האכילה הוא בגדר 'פסיק רישא' כי דרך האדם שהוא נהנה מאכילתו, כך עשה השי"ת, אך עבודת האדם שיהיה בגדר 'לא אכפת ליה' אע"פ שעדיין לא הגיע למדרגת 'לא ניחא ליה'. אמנם האוכל טעים, אך לא תעשה מזה עסק שלם, התענוגים יש בהם מטרד, אך עסק יש לנו רק בדברי תורה.

ג' טעמים מצאנו בדברי רבוה"ק לפרוש מתאוות של היתר. הראשון כמו בן סורר ומורה שאם יתרגל בדבר המותר, סופו שיכשל באיסור. כי לא יוכל לפרוש מהרגלו, שנעשה כעבד להתאוות והמתרות. השני כתב המשנה ברורה שהמתרות גונבים מהאדם הרבה מאד זמן וכסף, כשאדם מתרגל במותרות, הוא צריך מדי תקופה להחליף ריצוף וריהוט, עד כדי כך כתב הר"ח שלקנות ספרים מיותרים, הם גם בגדר מותרות. [כידוע שפעם אחת בא הגאון מפוניבז' אצל הר"ח לשאול ממנו איזה ספר שהעתיק ממנו רבות בספריו, והיה בטוח שהוא נמצא בביתו. אך הר"ח אמר לו, שאין לו זה הספר, רק הוא עצמו שאלו מאחר. שאילו הייתי הולך לקנותו בחנות, הייתי מפסיד עוד שעה של חיפוש והשגת המעות לקנות זה הספר] השלישי כתב המהר"ל שהרוחני והגשמי הם תרתי דסתרי, כמ"ש החוה"ל שעה"ב ועוה"ז כאש ומים, אי אפשר לשניהם כאחד. כמה שממזער רצונות הגשמיים, יזכה לרצונות רוחניים ותענוגים אמיתיים אין סופיים.

רבי מיכל יהודה זצ"ל היה מספר שרבי שלמה היימן זצ"ל אמר להתלמידים בישיבת וילנא כשבקשו שיתנו סוכר לשתות הקפה, מה לכם סוכר, תשתו קפה עם תשובת רבי עקיבא אייגר...

רבי חיים ברים זצ"ל היה בן בית אצל החזון איש, וראה אותו שותה כוס קפה, לפתע הניח החזון"א את הכוס בתנועה פתאומית על השלחן, רבי חיים נבהל ושאל אם ילך לקרוא לרופא, שהיה נראה כמי שהמצב אינו בסדר. אמר לו החזון איש: 'אני התרגלתי שאינני אוכל ושותה עד שאני מרגיש שהראש שלי מסביר לגוף סיבה לאכול זה ולשתות זה, ברגע שהראש הפסיק להסביר, אני מפסיק לאכול ולשתות, התחלתי לשתות הקפה, והנה לפתע נפסקה הסיבה שהסביר הראש, לכן הפסקתי תיכף משתיית הקפה...'

רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל סיפר שהוא למד בחברותא עם רבי עובדיה יוסף זצ"ל בשנות הבחורות, מה היה מאכלם, חתיכת לחם שנשאר מאתמול, מרוח בשיירי השמן שבנר התמיד שבבית המדרש. וע"פ רוב לא היה בהם שיעור כביצה אלא כזית, זה היה מאכלם בוקר וערב...

כל אחד לפי מדרגתו. אך מה ששווה לכל נפש, לא לעשות שקלא וטריא ומסקנא מתאוות העוה"ז, לא להמשיך אחר לשונות העמים שמאריכים לתאר מה יקרא ללשון כשיגע בו הבשר הטעים הזה, רח"ל. ובאמת שיש לכל אדם זמנים ועתים רבים, הכלל והעיקר לעשות תנועה אחת ומחשבה אחת פחות ממה שיהיה הרע הציני, ולזכור כמה שעשועים ונחת רוח יש להשי"ת ממני ברגע זה.

(הגרמ"י רייזמן)

שאינן זה שפת יהודי אלא שפת אומות העולם. כשהתלמידים שומעים מהתלמידים שמשבחים איזה מאכל טעים, הרי הם נתרגלים שזהו עיקר החיים.

וזש"כ רש"י בפ' בחקותי בברכת 'ואכלתם לחכמם לשובע' - אוכל קמעא ומתברך במעיו, הרי במדינתנו הוא כמו קללה ולא ברכה, שכאן באמריקה אם יברכו כך את האדם, יאמר 'לא ניחא לי בתיקון חז"ל.. אדרבה הוא רוצה לאכול הרבה ויתחסר במעיו... שהרי אינו אוכל רק לחזק הגוף, אלא לתאוה יבקש נפרד.

כי לכאן' תמוה מה מקום יש לברכה זו, שאם יש ריבוי תבואה באוצרות, כדכתיב 'וישן מפני חדש תוציא', א"כ מה מקום לברכה זאת שיאכל קמעא ויתברך במעיו? מה יהיה עם כל התבואה שבאוצר? אלא קא משמע לן שגם כשהחנות מלאה באוצרות אין זו סיבה שהכל יכנס בכרסו. אלא יקח כל מה שיש לו צורך בלבד. ומה שנתן הקב"ה שפע רב כזה, כי צריך לאדם אפשרות להנות בעוה"ז בשבת ויום טוב, כמ"ש החינוך שזהו טעם למצות שמחת יום טוב, כי יודע הקב"ה שכל נפש צריך שיהיה לו זמן של שמחה. אך בימות החול יתיגע לקדש עצמו במותר לו. ומה שנתן הקב"ה במדינתנו ברכה ועשירות גדולה, אל תדון מזה שרצונו ה' שתאכל כל המינים, דא"כ מהו ברכת 'אוכל קמעא ומתברך במעיו', אלא יפריש עצמו מהנאות עוה"ז.

מכתב שלישי ראינו שכתב הגאון רבי מנשה קליין זי"ע במשנה הלכות [חלק יג, סי' עח] להשיב לשואל שתמה על פרסומות מגושמות בתאוות אכילה בעיתונים החרדיים, ומשכנעים את הציבור שיקנו ויאכלו וישבעו, ויש להם הכשר מהודר, וקוראים לזה 'טעם גן עדן' ועוד לשונות של ארגמן. וכתב רבי מנשה שאע"פ שהמאכל הוא כשר, אך התאווה הוא טרף. וכמ"ש בספר פאר הדור על הנודה ביהודה, מכתב שתיקן על הציבור בפראג, היות והנחתומים בפראג החלו לאפות עוגות טעימות ומעמידים העוגות בחוץ למשוך את עיני וחוטמי העוברים ושבים שיבואו לקנותם, הרי הוא אוסר עליהם לאפות אלו העוגות, שהוא דבר המביא לידי רעבתנות ונטיה למותרות. והנה בימינו נתהפך הדבר מהיפך להיפך, שגם העיתונים החשובים מהקהילות, שאינם לוקחים אחריות על תוכן הפרסומות, ומפרסמים שם על מאכלים שהם רק בגדר רעבתנות והם כשרים למהדרין, ומשכנעים את הקורא שיבא לאכול בשמחה לחמו, ממש כבמוצאי יוה"כ, ויתענג בתענוגים ברבורים ושלו ודגים שבעת ימי השבוע...

עיי"ש שהאריך וכתב בסוף המכתב שהוא אמר לאחד מבעלי העיתונים החרדים, מה לכם לטעון על העיתונים החילוניים שמפרסמים תמונות תועבה לרבים, ואינכם מרגישים שגם אתם מפרסמים תמונות תועבה, ארטיק בציפוי שוקולד מבצבץ עם צפוצי קשיו וקליפת נוגט, ואדרבה, תמונות מאכלות האלה, הם שורש לתמונות התועבות שלהם.

היום בבוקר הוצאתי כמה דפים מעיתון שמגיע להרבה בתים החרדים. הנה פרסומת של תנובה שמוכרים חלב וגבינות, 'אצלנו בבית, הארוחות מגוונות, כל אחד מעדיף לאכול משהו אחר, ויש דבר אחד שכולנו מסכימים לזה, והם מה שתנובה מייצרת, שזה מלווה אותנו מילדות ועד זקנה, מאז ולתמיד מלה אחת, תנובה'. הרי דברים כאלה נכנסים לתת המודע גם מבלי הרגש, ואח"כ נמשך אדם לתאוותיו. וכן מפרסמים על איזה תענוג דמיוני שאם יאכלנו בבוקר, יזכור כל היום שזכה לזלול את זה בבוקר. והם ממש תמונות תועבות.

בערב שבת היה פרסומת בעיתון, בשורה מדאיגה שעד כמה שנים יהיה מחסור בשוקולד, לדאבון לב, ומאריך בזה, כמה השוקולד עושה לנו טוב, ויש כמה כותרות ממומחי שוקולד כמה שהוא מטיב עם האדם וכי. רחמנא לצלן. עוד פרסומת: הטעם המוכר והאהוב, בגלגול חדש... ברוך השם שגם הם מבינים כבר בסוד גלגולי הנשמות שבתוך המאכלים. גם הפרסומות שיש על המשאיות שמביא את החטיפים למכולת, יש תמונה של ילד, עם יד ארוכה מאד כמו של בתיה בת פרעה, לכל אורך המשאית הארוכה, ובסופו חטיפי צ'יפס. ולמעלה כתוב 'טבעי, שלא תשלוט בעצמך', ממילא תשלח ידך, ואם לא תגע בצי"פס, יהיה נעשה לך נס של בתיה בת

בדרך הדרוש

להציל מן החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע וי"ל דלכאורה אין לברך שהחינו על בנין בית חדש (חנוכת התורה) שהוא דבר הבל וריק, אלא מי שבונה ביתו לקיים ועשית מעקה ומוווה, ושיהיה ביתו בית וועד לת"ח וכדומה יפה לו לברך שזיכה לו לכן והחיהו.

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך (כב, ח) במדרש תנחומא פ' בראשית [ג] הבונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינו כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין (כתב סופר)

וראית בשביה אשת יפת תאר (כא, יא) ברש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. מקשים העולם דתיבת לא ותיבת אלא מיותר. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא רב הוה קמצערא ליה דביתוהו וכו' אמרו לו תלמידיו והא קמצערא טובא אמר להו לא די שמוגדלת את בנינו אלא גם מצלת לנו מן החטא עיין שם. נמצא האשה מועלת לנו לשני דברים לגדל הבנים וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תואר דסופה שתלד בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת רק לדבר אחד דהיינו

{ אז נדברו }

פרשת כי תצא תשפ"ד | גליון מס': 662 | לסדר: "כי אהבך ד' אלקיך"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

אני מוכן לעשות הכל חוץ... מ... מלהקשיב...

בספר תהילים אנחנו רואים שדוד זועק לה' מרה על האויבים שלו... ולא תאמינו!!! חלק בלתי נפרד מהתפילה של דוד... הוא מתפלל לא פחות ולא יותר שהתפילה שלהם לא תתקבל!!! "בהשפטו יצא רשע ותפילתו תהא לחטאה!!" כתוב כאן: שדוד לא מזלזל בתפילה של הרשע הכי גדול... ולא סתם... אלא דוד רואה בזה איום כטמב"י כלפיו!!! כן.. היות והאויב שלי גם מתפלל לה'... ותפילה זה הרי משהו שעובד... אז אני חייב ליירט את האיום הזה!!! אני צריך לקרקע את התפילה שלו... ואני אגלה לך סוד?? תן ניחוש מאיפה אנחנו יודעים שג' ספרים נפתחים בר"ה?? מזה שדוד מתפלל לה' על האויבים שלו... תחשכנה עיניהם מראות... שכן עליהם זעמן וחרון אפך ישיגם... **תנה עון על עוונם ואל יבואו בצדקתך, ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו**, שים לב: דוד המלך לא מספר לנו שיש ספרן של רשעים... אלא הוא מתפלל שהרשעים האלו אכן לא יכתבו בספרם של צדיקים אלא בספרם של רשעים!!!

בינינו... מישהו מאיתנו בכלל חושב על זה?? האם פעם בכלל 'ספרת' את התפילה של הערבים?? האם לרגע אחד עלתה בך מחשבה הזויה שאנו צריכים להתמודד גם מול האיום של המערכת היחסים שלהם מול ה'?? שגם את השיגורים האלו צריך ליירט!!! (ובפרק י"ח שדוד שר לה' על כל הניסים, חלק מהניסים זה 'ישועו ואין מושיע, על ה' ולא ענם, הצלחתי ליירט את התפילות שלהם)

תבין: בר"ה הזה כשנתפלל לזכות בדין... אנחנו כמובן נזעק לה' שיד ישראל תגבר ותכבד על החמאס ויכניעו אותם... אבל רגע... ההלו... לא מספיק שהתפילה שלנו תתקבל!!! צריך גם שהתפילה **שלהם לא** תתקבל!!! בשבילי זו הייתה רעידת אדמה... ובינינו... מסתמא אתה כעת רק מתעצבן עלי... מה זה המחשבה הזויה הזו?? אבל מה לעשות... זה פסוקים מפורשים... ואתה יודע מה... אם עדיין קשה לך לעכל את זה... אז הנה לך הפרק המוכר בתהילים (פ"ג) שדוד מקדיש ל-10 האומות השכנות שגובלות איתנו וביניהם 'פלשת עם יושבי צור, אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלוקים' ודוד מלמד את אסף לשורר בבואה מול ארון הברית... שמה?? ש-כן תרדפם בסערך ובסופתך תבהלם... ואז!!! **מלא פניהם קלון ו-- יבקשו שמך ה'!!!** רבש"י: הרי אם תשמע תפילתנו והם יפסידו בקרב ותמלא פניהם קלון... פה מתעורר לפתע איום חדש!! כי אז אתה יודע מה הם יעשו?? **ויבקשו שמך ה'--** הם ילכו מהר למסגד להתפלל על זה... ואוי ואובי... אנחנו לפתע נמצא את עצמנו מול נחיל כטבמ"ם שזועקים לה' תעזור לנו... ועל זה דוד מיד נזעק בתפילה: **יבושו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו--** רבש"י: אל תתן להם להתפלל... תבלבל אותם... שהם יריגישו כ"כ עעעל הפנים שלא יהיה להם ישוב הדעת יבושו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויבושו וכך יאבדו...

בקיצור: דוד המלך מלמד אותנו שלמרבה האבסורד אם אתה רוצה שהקב"ה יקבל את התפילה שלך ולא של המחבלים... **זה לא מובן מאליה!!! אתה צריך לדאוג לזה!!!** אתה צריך לטרפד את התפילה שלהם או יותר מדויק להסביר למה מגיע לך יותר מהם... **זה לא צחוק!!!** בשבילי זה חידוש עצום... אבל זה מפורש במקראות מלאים בנ"ך ואכמ"ל...

עכשיו: כאן צריך להסתייג: שלא תבין לא נכון!!! אני לא צריך לשכנע את אבא שבשמים למה להקשיב למשפחה הגרעינית שלו ולא לשכן המרעיש והבלתי נסבל עם הנרגילה שממול... זה בסדר... אבא שבשמים אוהב את בניו לאין ערוך יותר מהערבי... והוא תמיד יהיה בצד שלי... אבל מה לעשות שה' הוא מלך אוהב צדקה ומשפט!!! ובפרט בימים שהוא מחדש עולמו מידי שנה, אז הוא המלך המשפט, וגזרה חכמתו ית' שלמרות שהוא אבינו שבשמים, **זה חייב לעבור חוקית!!!** כלומר: זה לא לגמרי עוזר שאני בן של ה'... אני צריך גם איכשהו להצדיק ולנמק במה דווקא אני ראוי להיקרא הבן המיוחס של ה' יותר מהערבי העזתי והבירותי

(כמובן שגם בזה צריך להסתייג, כי יום יבא, ואבא שבשמים יופיע בהנהגת היחוד, ויעזור ויגן וישיע לבנים שלו ללא תנאים... כי זה הבנים שלי ונגמר... היום הזה יגיע, אבל עד שהנהגת היחוד זו תתגלה! לעת עתה עדיין יש הנהגת המשפט שגם היא פועלת, שהמקום של כבן לפני אביו, צריך להיות מעוגן ומנומק בחוק במה אני מיוחס יותר!!!)

בקיצור: למי שעדיין עומד ושואל: במה זה מתבטא שאנחנו בני התורה משרתים בצבא? אז הנה!! כמו שמדינת ישראל שוברת את הראש איך להתמודד מול האויב בטכסיסי מלחמה ולהקדים אותו במכת מחץ... אז המשבצת שלנו בני התורה כעת לקראת יום הדין זה להיות לוחמי ההגנה האוירית של התפילות לטוב ולמוטב!!! גם למטרות ה'חשודות!!' סו"ס אנחנו פה הדתיים ולהבדיל גם המחבלים דתיים... והם מתפללים בדיוק כמונו, ואני יודע שהמשוואה הזו צורמת לך... אבל מה אתה רוצה ממני... זה לא אני... זה דוד המלך... הוא זה שלקח את המשוואה הזו ברצינות... בקיצור: בר"ה זה יש לנו משימה!!! אנו אמורים לצאת במתקפת מנע, לא רק מול מתקני השיגור של הטרור... אלא גם מול התפילה שלהם... אנחנו צריכים שלשופר שלנו בר"ה יהיה קול יותר נעים וגם יותר מרעים מלהבדיל אלפי הבדלות מהקול של המואזין שלהם... אני יודע שמעצבן לשמוע את זה... אבל אז מה... לכן לא לקחת את האיום הזה ברצינות?? בקיצור: בא ניגש ישר ולעניין: כן כן!!! כשאנחנו צריכים ישועה והתגברות מול הערבים... אנו צריכים לעזור לרבש"י להגיש את המסמכים הנכונים ולנמק למה אנחנו יותר 'עם קרובו' מהם?? וה' מבקש מאיתנו שנעזור לו בזה!! **או יחזק במעוזי יעשה שלום לי, שלום יעשה לי**, (והורחב פעם כאן בגיליון) ה' צריך את העזרה שלנו כדי לספק לו את המסמכים להוציא כאור דינו... **ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...**

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

המדריך לקיום אינטנסיבי של שש מצוות תמידיות!!!

כשהייתי בחור בישיבה קטנה... מישוהו עורר אותי למושג הקדוש שנקרא 'שש מצוות תמידיות'!! (הובא בביאור הלכה השני במ"ב בשם החינוך), תשמע... זו עסקה עולמית... מדובר במצוות שאף פעם אין להם פג תוקף... מבצע קבוע... אתה הולך ברחוב ומתחיל להפגין... אמונה, לא יהיה לך... יחוד ה', אהבת ה', יראה ה', ולא תתורו... אגיוואלדיג... רק מה?? סו"ס הייתי ברמה של ישיבה קטנה!! אז קדימה... יצאתי למבצע מטחים של שש מצוות... **אז כמה:** החלטתי שכל פעם שאני יוצא מהבית... מהיצאה מהבנין ועד המעבר חציה אני מתרכז באמונה!!! אני הולך ואנוכי ה' אלוקיך... אנוכי אנוכי אנוכי... נו... הגעתי למעבר חציה... סטופ אמונה!! כעת מתחילת המעבר חציה ועד הקצה שלו 'לא יהיה לך' ומאחרי המעבר חציה ועד העץ בעוד 20 מטר זה יראה ה'!!! אז יראה יראה יראה. בום! הגעתי לעץ... עכשיו: מהעץ עד הבנין של כנא מספר 8- אהבת ה'... אהבת ה' בום בום... הנה, הגענו לכנא... וכן הלאה... יחוד על המכולת ולא תתורו עד האי תנועה...

ואל תשאל... באחת הפעמים... שהייתי בדיוק במקטע שבין העץ לבנין של כנא... ואז! זה הרי בדיוק התור של מצוות יראה ה'... אבל אל תשאל... לפתע, בדיוק שם הופיעו מראות אסורים, ואז בבת אחת קפץ לי הז'ולא תתורו!!! אבל רגע... זה לא התור' שלו... עכשיו זה המצווה של יראה ה'... אה... הם החליטו ביניהם להחליף... טוב... זה ענין 'שלהם'.

אה... מה אתה אומר על זה?? משהו פה לא נשמע?? זה טוב בשביל אובססיה של גיל העשרה... שמהדקה השניה ועד הרביעית מכוונים ככה... ואז מהדקה הרביעית ועד וכו'... ותכל'ס... זה לא אמור לעבוד ככה... ואתה גם מבין לבד שכאן נטמן!!! שם פחות או יותר התחלתי וגם סיימתי עם המושג הנאצל של 'שש מצוות תמידיות'!! כן... כשככה זה נראה...

אז במחילה... השורות האחרונות נועדו רק לחדד את השאלה: איך? איך באמת לנצל נכון את המכרה זהב של שש מצוות תמידיות... בפרט בחודש אלול שאנחנו מחפשים להרבות זכויות, אז זהו!!! שבשם היעילות וההגיון לא כ"כ שייך לגשת לשש מצוות תמידיות כמו איזה שש לחצנים!!! שכל רבע דקה אתה לוחץ על מצוה אחרת... זה לא זה...

ולמה??? כי סו"ס גם אמונה וגם יחוד ה' וגם אהבה ה' ויראת ה'... זה נתונים!!! נתון יבש כמות שהוא על המדף, אין לך מה לעשות איתו! זה כמו שאני אגיד לך את המספר ארבע!! כן... ארבע... אבל מה ארבע?? ארבעת המינים או ארבע רמזורים?... הנתון ארבע כמות שהוא לא אומר לי כלום! אתה מוכרח להגיד לי מה אומר לי הארבע הזה... על אותו משקל: אני מאמין בה'!! נו...? מה זה נוגע אלי עכשיו?? יראה... אני מפחד מה... ולכן מה?? זה מוכרח להתבסס על איזושהי סיטואציה... להיות מתורגם לאיזה מגרש כי להתניע את הנתון... (אגב: זו הסיבה למה יש עניין לחשוב על מסירות נפש בק"ש? כי כשאמרת יחוד ה' ואתה מציג את זה כנתון בלבד! מבחינה מסוימת עדיין לא נגעת בזה... יחוד ה' נשאר על המדף כנתון... ולכן חייבים לייצר איזשהו מגרש ש-יחוד ה' מתבטא בו... וכאן טמון עיקר הקושי שלנו לכונן בק"ש, לא מחוסר ריכוז, אלא לתרגם את הנתון)

ולכן אם אתה שואל אותי... המגרש של השש מצוות תמידיות נעוץ במצוה האחרונה!!

המצוה הששית במצוות התמידיות זה 'ולא תתורו אחרי לבבכם'!!! שזו גם מצוה תמידית והיא למעשה המגרש!! היא התמונת רקע... זה הרכב!!! ואילו החמש מצוות ששפניה זה כבר ההילוכים והדוושה וההנד ברכס... כלומר: שם!!! במגרש של ה'ולא תתורו, שם מחכים לנו כל השש מצוות תמידיות... וממילא מוליך לך החינוך... תהיה תמיד ערוך לרגע של 'ולא תתורו' כי שם מחכים לך כל השש מצוות בהרכב מלא... וזה זכויות ש'ידועות' רק להתחיל ולא להיגמר... אגב: שלא תבין: אמונה, אהבה, יראה, מי שמאוד יתקש כן ללחוץ על כפתור של אמונה ולהתחיל להריץ משפטי אמונה בראש, ואח"כ לעבור לרצועה: הבאה ולהריץ משפטי יראה... זה אפסרתי!! זה לא מופקע לגמרי!! אבל זה מאוד תיאורתי... מאוד מופשט... ובכן: אתה הולך ברחוב (איזה רחוב... הלואי והיינו בדור הזה שהניסיונות מחכים לך ברחוב) ולפתע מגיע אתגר וניסיון ב'ולא תתורו'!

טוב... כעת עקרונות אתה רוצה להתגבר!! אתה רוצה לזכות לקיים לאו ד'ולא תתורו'... אבל רגע... פתאום בוקע לך מבפנים קול מרדני... רגע... בעצם למה??? למה להתגבר?? כי אסור?? אז מה ואסור?? תן לי לחיות... בא לי... (מוכר או לא מוכר??)

אבל לא!! כעת בשבריר שניה המוח שלך מתחיל לעבד נתונים במהירות... (כמוכן שהעיבוד נתונים הזה נעשה במהירות בזק כמו כל 'מהירות תגובה' שהמוח שלנו מעבד במאות השניה... רק כאן אני מפרק את זה לחלקיקי משפטים) רגע... יש בורא עולם!! והוא פה!!! ואני קצת מפחד ממנו! וחופץ מזה אני גם אוהב אותו, ואני מוכן לתת לו את המילוי סיפוקים הזה, והוא יחיד בעולמו ומביט עלי ובוהן כליות ולב... והתגברתי!! המשפט הזה שאמרת עכשיו... אם תשים לב: יש בו שני דברים מעניינים: מצד אחד יש במשפט הקצר הזה את כל הו' מצוות תמידיות!! ומאידך: המשפט הזה חולף לי בראש בשבריר שניה!! המשפט הזה חולף לי בראש כמו חוט מחשבה שיהיית כעת צריך להתאמץ בשביל לפרק אותו ולתרגם אותו למילים... ואל תסמוך עלי... כעת תנסה לדמיי סיטואציה של ניסיון מאוד נקודתי של 'ולא תתורו'... כל אחד וה'ולא תתורו' שלו ותנסה לתפוס את שבריר השניה הזה של ה-מצד אחד היה לך ניסיון ובמצד שני בסוף התגברות... **הרי קרה לך פה משהו!!** היה לך פה הווה אמינא ומסקנה... זה שכל התהליך הזה קרה בשניה אחת... זה לא סתירה שהיה פה רבע שניה של רצון לתור אחרי הלב... וברבע השניה השני חלף לך איזה שינוי תפיסה שגרם לך להזיז את הראש ורבע שניה השלישי כבר התגברת... תנסה לבודד את השבריר שניה הזה ולהצליח להגדיר לי מה חשבת בהתחלה ומה קרה בסוף??

אם תבדוק טוב טוב, אתה תתפלא לגלות... שתלוי!!! פעם אחת מה שעבר לך בראש זה אמונה... סטופ!! יש בורא עולם!! לפעמים מה שתפס אותך זה יראה... הההלו... זהירות, ה' לא מרשה... ולפעמים מה שעשה את הווטו זה אהבה... בא נשמח את ה'... ולרוב הפעמים זה יחוד ה'... ההלו מישוהו פה חוץ ממני!!! אז זהו ששם!!! בשברירי שניות הפצפוניות האלו... שם אנחנו מקיימים שש מצוות תמידיות על ימין ועל שמאל!!

זה לא אהבת ה' ש... שיאלה... בא נאהב את ה'... הקדוש ברוך הוא אנחנו אוהבים אותך... לא!! אהבת ה' מהסוג הזה לא שווה את הנייר... לאהבת ה' יש מגרש!! שם אוהבים... וממילא לנו לא נותר אלא לתדלק את ה'חמש מצוות' מידי פעם... כלומר: לשבת ביני לבין עצמי מידי פעם ולמלאות מיכל של אהבה... וג'ירקאנים של יראה... שיהיה מוכן לעת הצורך... ומכאן ואילך יוצאים לדרך... זה בסדר... אין צורך ליזום שש מצוות תמידיות, אני מבטיח לך שהם יגיעו עד אלי... הניסיונות והפיתויים לא בורחים... וכל מה שנותר לי זה להיות מוכן עם דלק ושמן ומים וברקסים ברגע של התמודדות... ושם!!! שם אנחנו לא גומרים לזכות לקיים אהבה, יראה, יחוד ה', והכי הכי אמונה!! כתבנו בספר זכויות...

החוברת המבוקשת משנה שעברה: ניתן שוב לרכוש את החוברת העוסקת ב'תכנית לשיקום חודש אלול'

ירושלים: רח' הנחיה 10 קומה ג'
גבעת שאול, רח' בן עזיאל - 054-8491554
בית וגן - משפחת נוישטיט רח' הרב פראנק 29
רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281
רמות ד - רובין 47 - 054-8419684
גילה - 0533148861

אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035
אדיסמן - שרגל 052-7171721 שבט אשר 9
אלעד - רחוב ר' יהודה הנשיא 81 - 03-9073067
אשדוד - הרב צור - 050-4120311
ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998
בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב - 058-3294147
בני ברק - קיבוץ גלילות 9 - 055-6728458
חזו"א - 34 052-7117271
רח' הרב בקר/ הרצוג - 0527603814
חדש: אזור גן ורשא - 0534166085
חדש: פרדס בין אבוחצירא - 0548494663
פרדס בין ההלוצים - 0548578226

חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095
טבריה - 054-8441354
טלז סטון - קפלן, הרי"ף 6 ק"ג - 052-7688584
כרמיאל - 0527136165
מודיעין עילית: קצות החושן 14, 052-7174781
הפץ חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750
גרין פארק 0527644795
ברכפלד, ר' יהודה הנשיא 30 - 0527126897
נתיבות - הר' גרשונוביץ 48/ 05276447378
עפולה - 052-7686876
פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235
צפת - 052-7181828
רחובות - 0548580831
רכסים - 054-8415410
תל ציון - 052-7150166
תפרה - לימן - 055-6705003

כמו כן ניתן להשיג את החוברת 'והיא תהלתך' המיוחדת לנשים שתפילותיהן בימים הנוראים עולות מהבית ומהגינה, זריקת כח וחיוזוק במעלת תפקידה של אם יהודיה בימים הנוראים ובכל השנה. במוקדי ההפצה (ניתן לרכוש גם בכמויות)

ניתן לקבל גם במייל.
ולכל עניני החוברות, כמויות וכו' ניתן לפנות: 052-7683095
054-8446691

ואז הוא היה באיזשהו מקום עם המשפחה ולא היה ברכון והוא נצמד למקום ולא הסכים לזוז!!! סקנדל שלם... הופעל לחצים... בכיות... משפחה שלימה תקועה... מה עושים? ברכון... ואז בניסי ניסים וכו' וכו'... וכן"ל עשר דקות לפני שבת... סיפורים מסמרי שער על אנשים ש... וכו'... מכיר את אופי הסיפורים האלו?? עכשיו: אי אפשר לזלזל!!! סו"ס כל הסיפורים הנפלאים האלו הם אמיתיים ויש בהם כוונה טובה!! כי סו"ס רוצים לחזק אותנו נקודתית בחיזוק מסוים!! אם זה לקבל שבת יותר מוקדם, או להתחזק בברכת המזון וכדו'... אבל צר לי לומר!! צריך לדעת שאי אפשר לקחת אקדה ולירות בום בום בום לכיוון אחד ללא הבחנה... כי תבין שעם כל הרצון הטוב לחזק אותנו נקודתית בנושא מסוים ביהדות... אבל על הדרך יכול לצמוח נזק רוחני אחר... ולא רק נזק אלא בעיקר **שקר!!!** ולמה שקר??

כי אני טוען שחלק מסוג הסיפורים ההזויים הם לא נכונים... **כי אוי ואבוי אם הם יהיו נכונים**... ולמה?? כי אם מדובר באמת ביהודי צדיק!!! מה לעשות שיהודי צדיק... הצדקות שלו מתבטאת בזה שהוא עושה רצון ה'!! ומה רצון ה'?? **לעשות מה שצריך!!** ומה צריך?? צריך לעשות ההכל!!!

הכל זה אומר שיש מכלול שלם של נתונים שאת כולם הקב"ה מזמין... ובכל סיטואציה שמתעוררת יש כאן מפה שלימה של נתונים שבכל מקרה לגופו אתה צריך לעשות את החישוב המתמטי מה נגד מה, מי נגד מי, ולעשות חישוב של סדרי עדיפויות מה קודם למה, ומה על חשבון מה... וזה משתנה בהתאם לנתונים שמשתנים כל הזמן... וגם אם קבלתי על עצמי להגיד ברכת המזון מתוך הסידור... וזה מאוד חשוב... אבל יש עוד!!! עוד כמה ערכים ביהדות שאני מחויב לא פחות, וגם יותר!!! ואם הרעיון של הסיפור רוצה להעביר פה מסר שבשביל הברכון הזה שגעתי את כל המדינה וטרטרתי את כל המשפחה... וגרמתי עצבים ותסכול לאנשים... אז באיזשהו מקום המסר כאן הוא שהההלו... זוזו... הלכתי פה על איזה מצווה והחלטתי שאני יורה איתה ללא הבחנה...

ומה לעשות שזה לא נכון!! כי רצון ה' זה לעשות מה שצריך!!

רק מה??? זה סיפור עוצמתי!! תשמע... תראה מה הבן אדם מוכן להקריב בשביל מצוות ציצית... אז נכון... זה באמת מאוד מיוחד... זה בהחלט מראה על נכונות של יהודי שמוכן להקריב למען היידישקייט ולא יקופח שכרו... אבל אז מה... זה עדיין לא אומר שזה נכון!!

כי אנחנו בתור יהודים, העבודה שלנו זה להקשיב לה!!! לנסות להבין בכל מקרה לגופו מה נכון עכשיו לעשות... מה רצונו יתברך... וברוב הפעמים מה שנכון לעשות זה לא ביצוע מרשים... כי סו"ס התורה היא נורמלית... ובדרך כלל ההכרעה מה נכון ומה צריך זה לא משהו שאפשר להוציא ממנו סיפור מרשים... (אה... אבל אם כל אחד יעשה רק מה שצריך... אז כבר לא יהיה לנו מה לספר ? ! ? ! הלואי!!! מתי נבין שסיפור הזוי על יהודי שמסר נפשו על מנהג... זה מאוד יפה, זה מראה על אצילות נפש... אבל בכלל לא בטוח שזה רצונו יתברך!! אז כמובן שלפעמים קורה שמגרש הנתונים מאפשר לעמוד ולהתעקש על העקרונות שלנו!!

ה'?? לתת לה' את רשות הדיבור ושה' יגיד לי מה הוא רוצה...??

זה לא!!! בחיים לא!! אף אומה ולשון לא הסכימה לתת לה' להגיד להם מה הוא רוצה... זה רק רק אחותי רעייתי יונתי תמתי הסכימה!!! רק אנחנו אמרנו נעשה **ונשמע!!** ולכן רק לנו ניתן השופר של עקידת יצחק!! רק אנחנו מוכנים לעמוד בראש השנה **ולהקשיב!!!** להקשיב לשופר... ובה! בשמיעה הזו אנחנו ממליכים את ה'!! הקרקרן במסגד אומר לערבי לך תתאבד בשביל ה'... ואילו השופר שלנו אומר לנו שנכון!! הקב"ה הורה לאברהם שיצחק יתאבד אבל בסוף הוא אמר לו שלא... ואת שניהם הוא עשה, הוא מצד אחד שמע בקול ה' והסכים להתאבד!! אבל בד בבד, באותו מעמד הוא גם הסכים בסוף לא לשלוח ידו אל הנער ולהמיר אותו באילו... לערבי התאים רק החלק הראשון!! להתאבד?? למה לא... אבל ברגע שה' אמר לו אל תשלח ידך אל הנער ואל תעשה לו מאומה... פה הערבי אמר סטופ!!! בורא עולם: אתה לא תעשה איתי הלוך חזור... אני ערבי!!! ואם אני מוכן להתאבד למען!! אז די... ככה החלטתי לעשות לך ויותר אל תפריע לי...

היחודיות של עקידת יצחק לא הייתה מה שאנחנו מתרגשים... אנחנו מתרגשים מזה שאברהם הסכים להרוג את הבן שלו... ומה לעשות שמזה הקב"ה לא מתרגש... מה לעשות שה' יודע שעוד יהיו הרבה רשעים גמורים שיסכימו להעביר את הבנים שלהם למולך ולרקוד שהבן שלהם שהאיד זה עדיין לא סיבה מוצדקת ל'אחד היה אברהם'...

אז זהו שהפואנטה של עקידת יצחק זה **עקב אשר שמעת בקולו!!!**

הרמוריה מייצג את **האזניים** של היהודי!! שיהודי שומע בקול ה'!!!

אנחנו צריכים להכניס לראש ולשנן את היסוד הזה ללא הרף כי הוא מאוד מאוד רלוונטי לעבודת ה' הפרטית שלנו זה יסודי ביותר...

הקב"ה לא מחפש ביצועים מרהיבי עין!!!

ה' לא מחפש פולחן ועבויידת ה' בעוצמות בכל מחיר... עיקר רצונו יתברך **שנשמע** בקולו... שנציית לו!! ולהיות מוכתבים לרצונו לטוב ולמוטב!

ואולי כאן ההזדמנות לדבר בזהירות על סוג מוכר של סיפורים שמאוד משווקים בדור שלנו... הדור שלנו מאוד אוהב את סוג הסיפורים האלו... סוג של סיפורים שמאפיין שלהם פחות או יותר הוא כך: שאותו צדיק, אאאאאאאאאא פעם לא פספס תפילה במנין... ופעם אחת הייתה סיטואציה מאוד מסובכת שאי אפשר היה למצא מנין... ואותו צדיק נעמד ולא הסכים לזוז... אין!!! אני לא אז בלי מנין!!! והפכו את העולם... והעירו אנשים... ושברו קירות... וכתוצאה מזה הוא גם הפסיד את המטוס ואח"כ הוא היה צריך להתעכב שבוע... או לחילופין: אחד שקיבל ע"ע לברך בהרמ"ז מתוך ברכון והוא נורררררר הקפיד על זה...

אני מוכן לעשות הכל חוץ... מ... מלהקשיב...

ובכן: נתאספנו פה גדוד לוחמי ההגנה האוירית לשיבת היערכות לקראת הלחימה החזיתית מול האויב בימים הנוראים... ובכן: כפי שהקדמתי באריכות בפתח הגיליון, אנחנו אמורים לנמק במה אנחנו יותר מיוחסים ויותר מגיע לנו מבני הדודים הערבים...

אז ככה: ההבדל בני לבין הערבי הוא אחד ויחיד!!!

שים לב: הבדל אחד ויחיד!!! ואין שני הבדלים... כי אין צורך בשנים...

ובכן ההבדל ביני לבין הערבי הוא ש- **אני שומע בקול ה'!! וערבי לא!!!** יהודי מתייחד בזה שהוא שומע!!! שומע בקול ה'! ואת זה הערבי לא יודע לעשות... שתבין: הערבי עוקף אותי בכל הפרמטרים... כמה שקשה לעכל את זה... אבל זו עובדה!! הוא מוכן לתת לה' הרבה יותר ממני... הוא מוכן להתאבד בשבילו... לצום בשבילו 30 יום... לחפור מנהרות בשבילו... לחיות בזבל כמו סמרטוט בעזה ולמות בשבילו... והוא שלם עם זה... (ואל תהיה לי כמו החרדים האלו שעסוקים בלהוכיח שאצל הערבים הכל סתם אחיזת עיניים והם לא באמת נאמנים לדת... זו סתם בריחה!! זה סתם ניסיון עלוב ולא מצליח אין לתרץ במה אנחנו יותר טובים מהם... אוי ואבוי אם רק זה יהיה ההבדל) זה ברור שאם יהיה מרכז מי מוכן **להקריב** לה' יותר... ככל הנראה הערבי ינצח במכרז... לאורך כל הדרך הוא מוכן לתת לה' מעל ומעבר!! אבל!!!!!! הוא לא מוכן **לקבל את ה'!!**

הוא לא מוכן **לשמע** את ה'!!! את הכל הערבי מוכן לתת לה'... חוץ ממה שהוא אחד?? חוץ מ-הנני!!! ה' אני פה בשבילך... אני חושב עליך!! איכפת לי ממך! תגיד לי **אתה** מה רצונך ית' ואני לשרותך!!

ובזה!! בנקודה הזו ורק הזו, אני היהודי, אני היחיד שמוכן לקבל את ה'... אני היחיד שמוכן להקשיב לו... לשמוע בקולו... ולעשות מה שהוא רוצה!! בזה ורק בזה אנחנו עם הנבחר!! וזו היחודיות שלנו!! ואין צורך בעוד יחודיות כי זה הכל!! פה מתחיל ונגמר הכל...

האם השורות האחרונות לגמרי לגמרי ברורות בחדות הנוקבת שלהם או שיש צורך בעוד איזה שבע עשרה סימני קריאה!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

אברהם אבינו **שומע** בקול ה'!!!! זה הכל!! ה' רוצה מישהו ששומע בקולו... ה' בסה"כ רוצה בת זוג שתהיה **איתנו!!** שתהיה אחת איתנו!! שתסכים לחשוב עליו ולזהות מה הוא רוצה!!! ובשביל לרצות מה שה' רוצה, צריך 'לשאול אותו', צריך לתת לו את רשות הדיבור ולאפשר לו להגיד מה הוא רוצה ולא להחליט במקומו...

ערבי מוכן לפרגן לאלוקים ביצועים מרהיבי עין... הוא מוכן להתאבד בשביל בורא עולם... הוא מוכן להתפוצץ ולהתפורר לחתיכות בשביל 'אואקבאר...' (סליחה... לא יודע איך כותבים את זה...) אבל לשמוע בקול

אמור להיות שחלק מהפעמים רצון ה' דורש ממני הקרבה... ובמקביל, לא פחות מזה... הרבה פעמים רצון ה' קולע בדיוק לטעם שלי ומה שהכי נוח לי!!!

יש הרבה עובדי ה' שברגע שרצון ה' יוצא גם מה שנוח להם... זה מאוד מבלבל אותם ומעניק להם תחושה ש... ש... שאני לא מספיק עוייבד... אני לא מספיק 'ערבי'!!! אני לא מספיק מתאבד ודופק ביצועים לרובש"ע...

אז זהו שלא!!! אל תפול בטעות הזו!!! יאשיהו המלך היה צדיק יסוד עולם, במה?? בזה שהוא עשה הישר בעיני ה'!!! ולעשות הישר בעיני ה' זה בסה"כ להקשיב... לקרא מפה ולדעת להצביע איפה פה הרבש"ע בתמונה ובאיזה משבצת הוא רוצה לראות אותי... וברוב הפעמים זה שחמט לכל דבר!!! זה כמו תרגיל מתמטי שהתוצאה לא חייבת להיות בהכרח מספר גבוה... אלא מספר נכון!!! לעשות הישר בעיני ה' זה יכול לדרוש ממך באופן פתאומי להיות קנאי!!! ועד שכבר נכנסת לריגוש הזה והתמקמת שם... פתאום סטופ! לפתע נשתנו הנתונים וכעת צריך שוב לחזור לדורון ותפילה ודרך תחנונים... לעשות הישר בעיני ה' דורש ממך במשך 22 שנה 'להסתדר' עם לבן והרמאיות שלו... וביום בהיר רצון ה' לפתע מורה לך לחתוך בבום!!! ושבו לאחמ"כ שוב לדבר רכות ולהגיע להבנות ועד הגל... זו דינמיקה שלא נגמרת!!! ובזה יעקב אבינו זוכה להיות מרכבה לשכינה... מה זה מרכבה?? מלשון נהג!!! הנהג של הרבש"ע... מי שהגה לא יורד מהידיים שלו והוא כל הזמן קשוב לרצון ה' ימינה או שמאלה קדימה או אחורה... הוא המרכבה!!!

זהו בית של תורה!! בית של תורה זה בית שבו קשובים לרצון ה', ויש בית שרצון ה' שהבעל ילך ללמוד בכלל... ויש בית של תורה שה' רוצה אחרת, וקשובים לרצון ה' שכעת ע"פ הנתונים (וע"פ הכרעת חכם) רצון ה' לעשות משהו אחר... זהו בית של תורה!!! זה ולא אחר!!

בית של תורה זה לאכופ את רצון ה' ולהנהיג את הבית על פי רצון ה'... ובאותה מידה, לפעמים (ע"פ הכרעת חכם) מתברר שרצון ה' זה לבלוע ולהעלים עין מחריגה מסוימת בעבודת ה'... כן... רצון ה' זה לא בהכרח להיות איש הדת של העיר!!! הרבה פעמים רצון ה' זה 'החריש יעקב', 'ואביו שמר את הדבר', 'וישמע ישראל'...

כשנפנים את זה... כשנסכים להיות קשובים לה' ולא לקבוע עובדות במקומו... או אז נוכל לגשת עם המסמך הזה בראש השנה ולהגיד... אבינו מלכנו... אתה מבין ומאזין מביט ומקשיב!!! למי??? למי שהרגע הבין והאזין הביט והקשיב לקול תקיעתך!!! מי שכל השנה כולה מאזין ומקשיב לרצון... בזה אנחנו נתקע בשופר גדול ונבקע ונרוץ את מוחו של המחבל שמעולם לא הסכים לשמוע!!! אשרי העם יודעי תרועה...

שהם עד הסוף ימינה... הוא מוכן לסכן יהודים בסוף העולם העיקר ללכת ימינה עד הסוף... רק ימינה... בהגה שלו אין שמאלה... רק ימין... אוהל... תשמע... הבן אדם עקרוני... הוא הולך עם האמת שלו עד הסוף... אני מעריץ אנשים עקרוניים... אנשים שיש להם קו ברור והם הולכים עם זה עד הסוף...

עד כאן הסברתי לך מה זה ימינה, מה זה שמאלה ומה זה פרסה...

אבל מה זה לעשות הישר?? מה זה לנסוע ישר?

לעשות הישר בעיני ה' זה הכי משעמם!!! זה כמו לנסוע בכביש שש!! זה אומר שאתה הנהג של ה' ואתה אף פעם לא מוריד את היד מההגה!! כי הכל פתוח ולכל כיוון... ה' מוביל אותי... וברגע מסוים אתה נדרש לעשות איזה הטיה קטנה לכיוון שמאלה כי זה מה שנכון כעת לפי נתוני המצב... ומיד מתיישר ימינה חזרה... ואז אחרי חמש דקות שוב איזה הטיה עדינה ימינה וככה להמשיך... וכמובן שלפעמים... לפעמים כן יש בלימה פתאומית ולשבור פרסה מפתיעה... הכל לפי העניין...

זהו היה יאשיהו וחזקיהו ודוד!!! יאשיהו עשה את הישר בעיני ה'!! ומה לעשות שהישר בעיני ה' זה לא כ"כ מרשים!! אין פה ביצועים מרהיבי עין... אין פה איזה התנהגות חריגה של מסירות נפש מטורפת... כי מה לעשות שבדרך כלל רצון ה' זה לעמוד מול מכלול של נתונים ובכל מקרה לגופו להכריע מה נכון בסדרי העדיפויות לעשות... זה בדרך כלל לא נראה מאוד מיוחד... אבל מה לעשות שזה הישר בעיני ה'!!! והישר בעיני ה' זה הכי הכי חשוב כי יש פה מישהו שמקשיב לה!!!

כולנו יודעים שבדרך כלל רצון ה' מתנגש עם הרצון שלי... לי נוח לשבת רגל על רגל... ואילו ה' רוצה כעת שאני אתגבר על עצמי ואעשה גם מה שלא נוח לי למענו... את המשפטים מהסוג הזה כולנו יודעים לדקלם ישר והפוך!! אבל אני רוצה לגלות לך סוד... שזה לא חוק פרה אדומה!!! כי הרבה פעמים קורה 'בטעות' שרצון ה' יוצא בדיוק מה שגם 'נוח לי'!! זהו קורה המון... ותנחש כמה פעמים זה קורה?? תן ניחוש כמה??

אם נדבר בממוצע... זה יוצא 50% מהמקרים!!!

ולמה?? מסיבה פשוטה: כי אם רצון ה' זה באמת לעשות מה שצריך ומה שנכון!!! אז בממוצע זה אמור לצאת פעם לא נוח לי ופעם כן נוח לי... אתה קולט?? שוב אותה נקודה: אם אתה מגיע מנקודת הנחה שרצון ה' זה לעשות דווקא ביצועים מרהיבי עין!!! ודווקא להתגבר על עצמך ולמסור נפש... אם זה הקו המנחה אז אני כבר יודע להגיד לך מראש... שכל ה-53 שבתות הקרובות בשנה הקרובה... איפה שתראה להיות בשבת!!! אני כבר יודע להגיד לך שרצון ה' שתהיה בדיוק במקום השני. אה... קשה לך? לא נוח לך?? נו... זה כל הקונץ... תתגבר!! תתאמץ! תעמוד בניסיון... אה... פששש... איזה עוייבד ה' אתה...

אז זהו שלא!! מה לעשות שזה ראש ערבי... רק הערבים חושבים שה' מחפש רק התאבדות... מה לעשות שאנחנו יהודים... ואצלנו רצון ה' זה לא בהכרח 'ביטוש'... אלא מה שצריך ונכון לגופו של עניין ע"פ רצונו יתברך!!! וממילא מטבע הדברים סטטיסטי

וכשזה דבר קורה ואותו יהודי צדיק לא מוותר על מנהג או קבלה ומוכן לשלם עליה מחיר... זה נותן לך הצצה על כל האישיות המרוממת שלו... אבל בדרך כלל זה לא אמור להיות ככה...)

בקיצור: אנחנו בתור יהודים לא מתפעלים מאליפות העולם... לא אליפות העולם בברכת המזון מתוך הסיפור, ולא אליפות העולם בצניעות, ולא אליפות העולם בקבלת שבת מוקדם... לא! לא! לא מזה הקב"ה מתלהב!! ה' מתלהב ממי שעושה מה שצריך!! מה שנכון!!

וממילא בסופו של יום, למרבה האבסורד, העובד ה' הגדול ביותר זה דווקא אותו אחד שכמעט ואי אפשר לספר עליו שום סיפור הזוי ומפעים, ולמה?? כי יהודי שעושה באמת מה שצריך... אז כל מקרה לגופו!! פעם צריך להיות נחמד, ופעם תקיף... פעם הוא יכול להחמיר ופעם אחרת הוא נאלץ להקל... יום אחד הוא לומד שעות רבות, ויום אחד הוא נאלץ לסגור את הגמ'... אין אצלו ספר השיאים!!! כי שיא אתה יכול להגיד על מישהו שלומד בבבלי הפסקה!! או על אחד שהבית שלו תתתתתמיד פתוח לרווחה... או אחד שתתתתמיד נחמד... ואף אחד מהם לא נכון!!

כי מי ששומע בקול ה', יודע שלפעמים צריך לסגור גמ', ולפעמים צריך גם לסגור את הדלת, ויש דברים שצריך לעגל פינות ויש מקומות מסוימים שצריך ללכת ראש בקיר... ושום דבר לא שחור לבן!!! ושוב: למי?? למי ששומע בקול ה'!! למי שיודע שה' פה!! ה' הוא הוויה כאן ועכשיו... הוא נמצא פה בחדר איתי... וה' מזמין את הנתונים, ורצונו יתברך גם משתנה בהתאם לנתונים המשתנים...

כבר כתבתי כאן בגיליון פעם את הפסוק המפתיע בירמיהו, שירמיהו מתנבא נבואת זעם על יהויקים בנו של יאשיהו, 'אביר- הלא אכל ושתה ועשה משפט וצדקה אז טוב לו, דן דין עני ואביון אז טוב, הלא היא הדעת אותי נאום ה', כי אם עינך ולבך כי על בצע... ועל העושק ועל המרוצה לעשות... מה כתוב כאן בפסוק?? הסיפור שם היה שיאשיהו המלך היה צדיק קדוש ונשגב!!! וכשהוא מת ירמיהו התנבא עליו את כל איכה יועם זהה ישנא הכתם הטוב... אבל כמה שהוא היה צדיק... לא כ"כ בטוח שמישהו שם לב שהוא היה כזה צדיק... ולמה לא שמו לב??

כי לאורך כל הדרך אם תשים לב אצל מלכי דוד הצדיקים... כתוב **זיעש הישר בעיני ה'!!** המעלה הכי גדולה אצל דוד זרעו... לעשות הישר בעיני ה'!! ללכת ישר זה לא נראה מרשים... כי זה נראה חדגוני...

תבין: אני מכיר מישהו שיועד לעשות רונדלים עם הרכב... הוא שובר פרסה בבום אחד עם כאלה חרקות... אוה... איזה ביצוע... ואתה יודע מה... אני מכיר אחד שהוא טיפוס עקרוני והוא נוסע עם הרכב רק שמאלה!! הוא לא מוכן לפנות ימינה... אין!! זה עקרוני אצלו!! כן... אם הוא שמאלני אז הוא עומד מאחורי זה... הוא עד הסוף שמאלני... נו... כל הכבוד... לפחות יש פה בן אדם שיש לו דעה והוא הולך עם זה עד הסוף... ומאידך אני מכיר כאלו

הימים העמוסים בבי"ד... לפני תיאור של יום... וחצי...

בימים אלו יש עומס חריג בבית הדין... נעשה מאמץ עליון לרכז את כל המשימות בסרט נע כדי לחסוך בזמן... וכדי להספיק את הכל עוד לפני החג... לא שהכל בהכרח קשור דווקא לחג!! אבל מה שנקרא 'לפני החגים'!

סו"ס כשמגיע הרגל וכל ישראל נכנסים בשער אחד זו הזדמנות לסגור כל מיני פינות ולהשיג כל מיני אנשים ש-לך תחפש אותם במשך השנה... אז בא נתחיל: בקיץ האחרון הצטברו בבי"ד קרוב ל-90 שטרות שמחכות לקיום!! רק שתבין את הרקע: אנחנו מתגוררים בעיר כבול... אנחנו קהילה עשירה משבט זבולון (ונקראת 'כבול' שהיו בה בני אדם שבבולין בכסף וזהב, שבת נד) ומידי שנה כשאנחנו עולים לירושלים לרגל... אנחנו מאוד בולטים כי אנחנו עולים בצוותא חדא עם השותפים שלנו משבט יששכר... 'עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק'... וממילא יהודים מכל הי"ב שבטים ניגשים אלינו בזה אחר זה לבקש הלוואות... (שלא תבין: זה לא שבט זבולון עשירים וכולם עניים!! אלא לכולם יש בעיקר נכסים כשדות וכרמים וצאן ובקר ואילו זבולון?? דווקא בנכסים הוא דל... ומה שיש לו בעיקר זה כסף כי הוא עוסק בפרגמטיא... ולכן מי שבאופן ספציפי צריך מעות מזומנים הכתובת היא זבולון...) ואנחנו נותנים בשמחה!! כי בשבילנו זה במקום 'ביכורים'... כן... היות ואנחנו לא עובדים באדמה, אז אין לנו לא ביכורים, ולא לקט שכחה ופרה ותרומות ומעשרות... אנחנו כמעט ולא זוכים לעשות מצוות בנכסים שלנו כי אצלנו הכל מתורגם לכסף... אז לפחות להלוות כסף ליהודים... זה הביכורים והמעשר שני שלנו...

ובינינו... אולי אני טיפ טיפה נסחף... אבל אם תקח את כל המערכת של הלכות תרומות ומעשרות ומעשר שני וביכורים כולל הלכות מתנות עניים... ותעמיד אותם מול מצוות הלוואה? ! ? אני לא יודע מה יותר מאתגר... מה שבטוח: מצד ההקרה שבזה... לתת הלוואות ליהודים זה

כאב ראש הרבה יותר גדול מכל מצוות התלויות בארץ ביחד... (פרטים נוספים לאורך כל המאה הסימנים בשו"ע חו"מ של הלכות הלוואה, זה לכתוב שטר ולחפש עדים, ואח"כ לשמור את השטר ולקיים אותו בבי"ד... ואח"כ לך תרדוף אחרי הלווה שיחזיר, וכאן מתחיל מערכת של לא תהיה לו כנושה... רק שליח בי"ד יכול להיכנס לביתו לעבט... ותחשוב שהלווה הבריה מטלטלין והותיר רק שמלה וריחיים, ואז צריך להשיב לו כבא השמש במשך ל' יום הלך חזור!! וסו"ס נמצאה קרקע שניתן לגבות, מתחיל טרטור מתיש של 90 יום, שטר אדרכתא, ושטר שומא, ושטר טירפא, וטורף מן הקוחות, וכל פעולה כזו כרוכה כמובן בנשבע ונטל... ואחרי שכבר גבית קרקע פתאום הוא השיג כסף והוא לוקח את השדה בחזרה, וכלי האי ואולי- אחרי כל זה אסור לך להרויח על זה אגורה שחוקה!!! לא כמו תרומה שטובת הגאה שלו... נו... מה נראה לך יותר ידידותי?? סדר זרעים, או ספר משפטים בי"ד החזקה לרמב"ם?? נו... הגומתי או לא?) עכ"פ אחד הכללים הנוקשים שלנו שאנחנו נותנים הלוואות רק בשטר!! כי כשאני נותן הלוואה ככה בירושלים ליהודי שאני לא מכיר והוא גר בקצה השני של הארץ... אני מוכרח שיהיה לי משהו בידיים!! וברגע שיש לי שטר... זה מאפשר לי לגבות מהקרקעות שלו!!! והנה... לפני כמה חודשים נתתי הלוואה בשטר לר' אבימי שמתגורר בשפלת יהודה, (בררתי שיש לו קרקעות, ולבנתיים רק חצי מהם משועבדים לבעלי חובות אחרים, כך שיש לי שעבוד) וככה אני רגוע כי אם מקסימום הוא לא יחזיר לי... אני לכה"פ ארויח קרקע... ולא סתם אלא בארץ יהודה... הנקלה בעיניך? (אפילו בררתי בשקט... וגילו לי שאיפה שהוא גר זה פחות ממחלף יום לירושלים... אגב: לא עברתי על 'לא תתאוה' כי שטר חוב זה אשטיקל בעלות...) אבל חכה... שטר צריך עדים!!! והעדים אמורים להיות 'משרת אימון' שאני המלווה סומך עליהם והם גם מכירים את הלווה... ולכן בדרך כלל אנחנו מעדיפים עדים מהעיררה שלנו...

ואכן ככה זה כמידי חול המועד... יש פה תנועה ערה... הספרא דדיינא שלנו לא מפסיק לכתוב גם בחול המועד את השטרות... ואכן הלווה שלי ארגן שני עדים משבט יששכר שהיו מוכרים ומקובלים גם עלי וגם עליו... (כן... אני מכיר אותם בתור ידידי נפש קרובים בשותפות של שנים בהרבצת תורה, ואילו הוא מכיר אותם כי... כי מי לא מכיר אותם מהרבצת תורה מגבת ועד אנטרפוס...) ואז הגיע השלב שאני הגשתי לו את ה-100.000 שקל... ובמקביל הוא הגיש לי את השטר!! בדקתי שהכל כתוב כמו שצריך! דבר ראשון תאריך: ליל כ"ג בתשרי התשפ"ד!! אני החתום מטה ליויתי מר' ישבעם הזבולוני מעיר כבול סך 100.000 שקל ומתחייב להחזירו עד כ"ג תשרי התשפ"ה... ושני העדים חתמו בתחתית השטר... והכל שריר וקיים...

עכשיו: תחשוב שכמוני יש עוד לפחות חמישים חברים מהקהילה שלנו שגם הם הלוו לאחרים... הלוואה אחת או שנים או שלוש... ותכל'ס כמידי מוצאי חג אנחנו חוזרים הבייתה עם ארנקים קצת ריקים אבל עם שטרות חוב!!! נו... מה נעשה איתם עכשיו? אז הכי פשוט והכי קל זה לקחת את כולם במרוכז ולהפקיד אותם אצל בית דין!! כי הרי בלאו הכי, ביום מן הימים, כשיגיע פרעון החוב, מתי שזה יהיה... אנחנו נצטרך לעשות קיום שטרות!!! כי להופיע סתם מול בן אדם עם שטר שיש בו עדים אין לזה תוקף... אולי זה סתם מפוברק ומזויף... אתה צריך שמיהו יתן גושפנקא לשטר ויאמת אותו!! ואיך?? שיום אחד אתה מגיע לבית דין עם השטר!!! והדיינים או שהם מכירים את חתימות העדים או לחילופין שהעדים בעצמם מגיעים לבי"ד ומעידים זה כתב ידנו... ואז בי"ד יושבים וכותבים, במוטב תלתא הוינא, וראינו שזה אכן שטר אמיתי, ואנחנו נותנים לזה תוקף וחותמים!! אז הנה... כעת זה הגיע... אנו כעת מתחילים להתקרב לחג הסוכות... ובעוד שבועיים העוילם כבר מתחיל לעלות לרגל... ואחת!!! אחת מעשרות המשימות שבי"ד משתדל לסיים לפני החג זה 'קיום שטרות', אז אכן צוות שליחי בי"ד והספרא דדיינא עשו עבודת נמלים וריכזו את כל קיומי השטרות לבוקר אחד... ביום שלישי הקרוב הולך להיות קיום שטרות בסרט נע... כל שני עדים קיבלו את ההזמנה והשעה הנקובה... (האמת היא שיש עדים שבכלל לא צריכים להגיע כי בי"ד מכירים את חתימתם מימים ימימה, ויש כאלו שלבי"ד יש בארכיון כל מיני שטרות ישנים שהעדים האלו חתמו ובי"ד משיים את החתימות ועפי"ז מאשרים שזה חתימות 'משלנו')!

ובכן: ביום שלישי... מהבוקר עד חצות הספיקו בס"ד לעשות קיום ליותר משמונים שטרות... אמנם בי"ד לא עיינו בתוכן השטר... אבל אנשי המספרים יודעים לספר בהתרגשות שהתגלגל כאן בבוקר הזה שטרות הלוואה בהיקף אגדי של עשרות מיליוני שקלים של יהודים שקיימו מצות הלוואה ולשים את הכסף שלהם בידיים של יהודי שאין להם איתו כלום... אשרי ישראל מי כמון!! אז ביום שלישי היה קיום שטרות העולמי!!!

הלאה... מה קורה ביום רביעי הקרוב?? גם ביום הזה היה ריכוז של משימה... הלא היא: **רישום אוכלוסין!!** כן... תתפלא לשמוע אבל אחד מהמשימות של בי"ד זה לאמת את הסטטוס והיחוס של כל אחד מבני העיר... ובישוב שלנו כמו כל ישוב... יש עשרות דיירים חדשים שבאו לגור... ואנחנו כמובן מקבלים אותם במאור פנים... אבל במקביל!! חלק מהפרוטוקול הם צריכים להביא עדים לבית דין כדי לאמת את המצב המשפחתי שלהם כדי להכניס לרישום הייחוס היהודי בבי"ד!!! תחשוב: יום אחד נחת פה ר' שמרל וטען שהוא כהן... אוהו... זו בשורה משמחת... אנחנו צריכים פה כהנים... אבל רגע... כדי שישא את כפיו ויעלה לכהן הוא צריך להביא עדים שהוא כהן... ואכן הגיעו פה שני תושבים והעידו שהם ראו אותו זורק שתי מתנות שהן ארבע למזבת. אם ראו אותו במזבח זה מאה אחוז כהן, כי במקדש אין חכמות!! זר שניגש למזבח חייב מיתה... יש שם צוות קפדני שבחיים לא יתן לכהן לא מיוחס לגשת ל-11 אמות שלפני המזבח) כמו כן יום אחד הגיע לכאן יוסלה מהנוסטלגיה של השכונה... הוא עזב כאן בגיל 16 והפליג מדינת הים ומאז נעלמו עקבותיו, והנה, הוא חזר לכאן לאחר 20 שנה עם משפחה שלימה, אישה וילדים... מאוד התרגשנו לראות אותו... אבל רגע!! מי אמר שזו באמת אשתו?? צריך עדות בשביל זה!! מילא הילדים, אם הם כרוכים אחרי אמא הם בחזקת ילדים שלה, אבל האישה עצמה? מי היא? לא תהיה ברירה!! הם יהיו חייבים לארגן עדים מנוצאלה שיעידו על יחוסה של האישה ואכמ"ל ואולי בשבוע הבא...

לפניכם מערכת לניתוב שיחות... תוכלו לחזור בכל עת לתפריש הראשי ע"י הקשת סולמית...

המדריך לבן עליה המרום בשליש הראשון של חודש אלול...

א. אני יודע... קשה לך... תמיד הימים הראשונים של הזמן שנואים עליך... (זה עוד בלי קשר לאלול) קשה לך להתרכז... השינויים במעבר בין השיעורים ור"מ חדש, ותחילת שנה וחברות... כל זה קשה לך מאוד... ומה שהכי מתסכל! שפגועים עולם הפוך ראיית, דווקא אלו שבמשך השנה פחות לומדים, פגועים הם עושים שטייגן עצום... ואילו אתה המתמיד, דווקא אתה בימים אלו מבולבל ופחות במיטבך... אז תרגע! כי זה מוכר! תחילת זמן זה ימים קשים דווקא לבני עליה... אל תבהל שכל מי שהיה מאחוריך לפתע נמצא לפניך... זה מוכר! זה עובר! כך נראית התחלה של מי שבהמשך הולך לחתום פה קבע... (התחלה היא קשה בהתאם להמשך... נגודל עקביות הממשך כך קושי ההתחלה... ולכן אלו שמשיכים עד הסוף, הם אלו שהכי קשה להם להתחלה, קח את זה כמראה...)

ב. כעת בא ותחיל לעשות סדר... דבר ראשון: אתה בלחץ **מאלול**... יום הדין קרב... מה עם תשובה ותפילה וצדקה... וג' ספרים נפתחים... ותולים ועומדים... וקבלה... אז ככה: התשובה מתחלקת לשני חלקים!! לחזור **לעצמנו**!! ולחזור **בין** חודש אלול נועד כדי לחזור **לעצמנו**!! לחזור למיטבך... אתה במיטבך? איך שזה נראה... עדיין לא... אז קח את הזמן שלך... כעת תחזור לעצמנו!! להתיישב... להיכנס לסגויות החדשות, להתרגל לר"מ החדש... לחזור למקום האמיתי שלי ולהתאפס על עצמי... יש לנו חודש שלם של 'אורי וישעי, אחת שאלתי, לך אמר לבי בקשו פני'. אחרי!! אחרי!! אחרי שתרגישי ציב ומיושב בדעתך ותרגישי שחזרת לעצמך כעת מגיע השלב השני שזה **לחזור בין**!! זה כבר תשובה תפילה וצדקה... אז בא נחליט ששבוע הבא שוב נפגש כאן במדור הזה שהייתי רוצה בל"נ לעשות אותו לאורך כל חודש אלול א"ה... ולאט לאט ביחד נתחיל להיכנס לעניינים... אבל כעת תשאיר את זה בצד... (הניסיון הוכיח שגם אם נמלא 'טק מלא', אין לנו מספיק תצפיות נפש לשהות סביב יום הדין במשך שלוש שבועות תמימים, כך שגם אני נחליט כבר עכשיו לדבר על יום הדין, אנהנו בשלב מסוים נרד מזה, עדיף להיכנס לזה שבועיים לפני יום הדין מאשר לרדת מזה שבועיים לפני).

ג. אם שום דבר לא עוזר ואתה עדיין מרגיש לחץ ואויר דחוס באלול בשיבה... קח בחשבון שזה לא קשור לאלול! אלא בסה"כ בגלל האוירה הקפואה הזוהר כתוצאה משיעור 'א' חדש שאתה פחות טבעי לידם... כך שזה לא קשור לאלול... אבל זה כן קשור לר"ת של אלול 'איש לרעהו ומתנות לאבינוים' שזה כבר תלוי בך... תחליט להאיר פנים לצעירים שזה חסד קריטי בשבילם בימים אלו, ואז גם תפשייר את הקורח שמעיק עליך וגם תזכור לזכויות גדולות ולא מבטלות ליום הדין וזה לא זיקך לך בכלל... והכי הכי: תזכור לתת דחיפה חיובית לבחור שנמצא כעת ברגעים היותר קשים שלו... (אני כבר מכיר מישהו שהתנדב לסדר 'צווארונים' למי שאוטוטו בורח משיבה, אז אתה תגיד בוקר טוב ותתעניין בכנות בשלום והשקן החדש)

ד. אני מבטיח לך שיהיו לך ימים של ריפיון בחודש אלול!! **הבטחה שלי!!** אחריית שזה יקרה! ואין שום בעיה בזה... זה חלק בלתי נפרד מהמלך בשה"ה - תעופה... חודש אלול זה ריענון טיבה, וצריך ללמוד לעשות גם המראות וגם נחיתות... רק מה? כל מה שגורש ממך זה המימונות איך לעשות 'נחיתה רכה'!! אם לפתע הגיע יום כזה חלש... שלעפער... הראש עובד לאט ואין כח לכולם... אז תבין שביום הזה אתה לא יכול לדרוש ממך המרמי, כי כעת אתה בנחיתתה... לכן תהיה ריאלי ותאמרו את הכוחות שלך לפי היום הספציפי הזה!! ובהתאם לזה תדרוש מעצמך, בימים של ריפיון אתה תלמד קצת פחות, תתפלל פחות ארוך, אל תלחם בנחיתתה. תן לה... אבל באותה מידה אל תפול לים... אל תעלם... אל תתנתק... תמשיך להיות בטיבה בגובה נמוך ועל הילוך ראשון... ואז לאט לאט בהתאם להתאוששות תגביה הילוך...

ה. יש מיין 'עונג מיוחד' לבני עליה לחיות כל היום ב'רגשות אשמה' באופן שיטתי שאני לא לומד מספיק, וגם אם אני כן עושה אבל אפשר הרבה יותר... ו'זה באמת לא בסדר' ותמיד לנודא שאני ח"ו לא אהיה מרוצה מעצמי... **אז זהו שלא!!** להיו ידוע לך שאין שום מצוה להרגיש חוסר סיפוק!! הוכח סופית שהתחושה הזו לא מקדמת אותנו ולא מזיזה אותנו מילימטר בעבודת ה'!!! (תבדוק ביין לבין עצמך, האם המחשבות המעיקות האלו, הצליחו להזיז אותך מילימטר? תבדוק ותגלה שזה עושה רק את הפעולה ההפוכה!!) ולכן די!! די לגישה הנוודניקית והמריירית הזו... אדרבה... אם אתה באמת רוצה להתקדם ולדרוש מעצמך יותר... זה יקרה רק אם תרגיש מרוצה מעצמך!! בן אדם שמרוצה ממה שהוא עושה... מקבל טעם של עוד ואז 'יש לו מנה רוצה מעצמך', ואני מבין אתך ממה ש-די קשה לשנות את דפוס הגישה הקנטרנית והמאשימה כי זה תקוע אצלנו יותר מידי עמוק... אז נכון!! מי שלא עושה עם עצמו כלום ולא מזיז את עצמו כ"י... כי הוא תמיד מתרווח ובטוח שהוא מושלם... בו צריך לחבוט ולהגיד לו: תתחיל לעשות משהו... 'אתה מספיק בקושי'... **נ... ומי אמר שאני לא מסוגל הזה??** אז זה לך האות: אם אתה תמיד מבטוט מעצמך ותמיד מסתובב מדושן עונג וזחוח ומפסד לעצמך נגינים... קיים סיכוי שאתה כזה... אבל אם אתה מסוגל הזה שבמים הזה אתה נמצא באי שקט פנימי ובלחץ ואתה כל הזמן לא מרוצה מעצמך ומכוסס ציפוניים ועוד עם טישי ביד... (ועוד כמה ניאורים בכיוון הזה) אז תנוח דעתך... דיאגנוזה שלי אתה עושה מעל ומעבר... תפסיק להאשים... תפסיק להציק... תתחיל להעריך את מה שאתה כבר עושה מעל ומעבר... וכשתיהיה מרוצה מעצמך!!

ו. אני יודע שקשה לך להתפלל בשיבה... גם לי היה קשה... ס"ס תפילה ארוכה, וגם 'לפנות בוקר'... אבל בחודש אלול יש עניין מיוחד!! בימי הרחמים והסליחות ראוי להקפיד להתפלל ב'בני עמוד' הכיבא דהו גרסי, שהתפילה שם מקובלת יותר (עד כדי שיש שיטתו שזה עדיף אפילו מתפילה במנין, ולא נפסק כך) וחוקי מזה: ס"ס תפילה בשיבה זו התפילה האידיאלית!! לפחות בחודש אלול להתפלל במקום האידיאלי ובצורה האידיאלית...

ז. ולידידי העוייב... אני יודע שאתה מתעורר כל בוקר ובודק בחשש האם אתה מרגיש את ההתעוררות והקדושה ואהבת ה' או לא? ואני רוצה להרגיע אותך... זה בסדר!! גם אני הייתי שם!! וליצה"ר אין שום בושה להופיע לאיש הכי קדוש וברגעים הכי קדושים... כך שניש אפנפ'מ... אל משנה מה תרגיש ומה לא תרגיש... האמת כתובה בחז"ל וחודש אלול זה ימי הרחמים עם אים אתה סוציפית מרגיש קיין... הרגשות שלך לא משנות את לוח הכפל... ואדרבה... כשאתה מרגיש חיות כיף לך, טעים לך, אתה **אהוב**... ואילו מתי אתה באמת **אוהב** את ה'?? דווקא ברגעים היותר יבשים! עם פחות כוכבים מנצנים... שם אתה מבטא את הניתניה שלך לה'

ח. לא להסתכל בשום פנים ואופן בעומדה שממאל!! ראה הוזהרת... שם יש פלצות עד הסוף... ואם תקרא את זה וזה יחזיר לך את כל הנעווער... בעיה שלך... אחרייתך...

המדריך לידידי הזורם, הקליל וה'בינוני' בפתחו של חודש אלול...

א. אני מרשה לעצמי לחבוט בך... כי אני מרגיש איתך היימיש... אנהנו חברים... אני מרגיש שאני מדבר לעצמי... ובכן: בסייעתא דשמיא התחלת זמן!! ובוך ה' זה על רגל ימין... (בתקווה שאכן כך...) השטייגן גדול והדברים מאירים ושמיים... אבל אתה מבין לבד שעיקר המשימה עוד לפנינו!! המשימה היא לפזר את השטייגן על פני כל החודש... לא לדחוס אותו רק לשבועיים הראשונים וזא לקרום ולאבד עניין... כלומר: בעקבות לקחי העבר, מי כמוך בעל הניסיון, שעיקר המוקש מחכה לך ברגע שהאוירה הכבדה תתחיל קצת להתפזר... והאויר יתחיל קצת לצאת מהמפרשים... ופתאום כל החיזוק יתופף ושוב תמצא את עצמך מטייל בפנימיה... אז זהו **הדבר ראשון שצריך לשים עין**: תזוהר לא להגיסם... אל תהיה יותר מידי מופרע בחיזוק... תשתדל לשמור קשר עין עם הטבע הציקאב שלך... קצת צחוקים, קצת מוזיקה, וגם שמע'ק צלוט... מתוך נקודת הנחה שזה לא שחור לבן... רק ביו"כ יש או שעיר לה' או שעיר לעזאזל... אבל במשך השנה יש גם קרבן שלמים, שמורכב מאכילת גבוה ואכילת הדיוט... וזה עקרוני!! כי אחרת אתה יודע מה קורה בסוף... זה להיות שבועיים מלאך שבועיים גלה... טוב??

ב. **וכעת ניגש למוקש השני**: קח בחשבון שהיום המסוכן ביותר לך שהוא למעשה האויב הנחצי שלך, והוא ה'תליין' של כל החיזוקים שלך בתחילת הזמן הראשון מתחיל על רגל ימין, ופתאום בום!!!! הכל נעצר, האויב הוא לא פחות ולא יותר: **היום הראשון של הריפיון!** שאתה בבת אחת מוצא את עצמך בצניחה מפתע לריפיון... ואתה לא יודע איך לאכול את זה... אתה לא ערוך לזה... ומכאן ואילך הכל נהיה אנדרטה... אתה נכנס למיטה ונהפך לגל של אבנים... **ואתה מוכרח לעשות סוף למוקש הזה!!** ולכן אני מודיע לך: **ריפיון יהיה גם יתיה!** והוא גם יעבור... ועד שהוא יעבור אתה תוריד פרופיל... אתה תלמד פחות ותתפלל פחות ברוגע ובסבלנות, עד שאוב תחזור לעצמך... ואתה צריך להיות ערוך ולהגיע מוכן לרגע הזה כי שם לי קורה... **אה... אתה יודע מה אתה רוצה להגיד לי**: באהאוף... למה דווקא לי זה תמיד קורה?? למה אי אפשר להישאר בחיזוק באופן עקבי!! למה חבר שלי מהעמודה מימין- המתמיד הזה... למה אצלו זה נוסע תמיד באותו קצב... ורק אצלי יש תנודות של ריפיון שמחסל לי את החיזוק כל פעם?? **אז אני רוצה לגלות לך סוד כמס:** נכון שפה שתי עמודות?? עמודה בשבילך, ועמודה לבן עליה... ואם תצייץ ימינה תגלה שאין קשר ביניכם, מה שכתוב לך לא כתוב לך, ומה שכתוב לך לא כתוב לו... **חוקו!!! חוקו מהסעיף הזה!!!** הסעיף של הריפיון- זה המפגש היחידי שבו אתה והוא שוים... תתפלל לשמוע... אבל לחבר הבן עליה יש ריפיונות לא פחות ממך... **יש רק הבדל אחד קטן ומשעשע בין הריפיון שלו לשלך...** שהוא! היות ויש לו תדמית של בן עליה בעיני עצמו... אז כשמגיע לו ריפיון הוא מבין שזה חלק מהחבילה, אבל אתה... היות ויש לך תדמית של 'עוד אחד' בעיני עצמך, כשמגיע לך ריפיון, אתה אוטומטית לוקח את זה אישי, וזהו בגלל שאתה לא בן עליה. ולכן כל טוב... **אז זהו שלא!!** הריפיון מתקבל... כשהוא גיע תרגיש נוח... אתה בסה"כ בן עליה של ריפיון... מה עושים?? תצייץ לרגע לעמודה של בן העליה ותראה מה כתבתי לו על הריפיון... ומיד תחזור לכאן... נו נו נו...

ג. בשמחת תורה האחרון הקב"ה פיטר את המשגיח... ה' ראה שהמשגיח יותר מידי עדין ומדבר עם כפפות של משי... והקב"ה ירד לפנימיה והרים שם שאגה מקפיות דם: מה אתם עושים פה בכזו שעה? עכשיו יש סדר א' של הקפה א' עם ספר התורה... מה אתם עושים בכלל מחוות בשעה שכזו? מה מפחיד לומר אבל של 80% מהנבתיים ה' ה"ד היו צעירים בגיל שלך שעדיין חושבים שהעולם הפקור!!! (מרב שאתנהו סטוקים כבר שנה שלימה בחטופים שהם בעיקר מבוגרים וילדים ונשים, אנהנו שוכחים את 1000 ההרוגים הצעירים ש... שהקב"ה לא הבין מה הם נשאו פה כשצריך להיות בבינה"ס...) והקב"ה הפך את הפנימיה כסדום ועמורה והמסר זעק בדם ואש: **אני רצתינו!!!!** נגמרו המשחקים... הסוף לבילויים ולהפקריות... **אני רוצה פה משהו!!!!** את המסר הזה אני ואתה צריכים להכניס לראש... מלוקים ברא את העולם והוא שלח אותנו לכאן והוא רוצה מאיתנו משהו וזה לא צחוק!! המשיגיה מנסה להגיד את זה בכפפות של משי... ובשלב מסוים הקב"ה נאלץ לפטר אותנו... השנה אצל החילונים כבר לא היו בילויים ואיגרות... הם הפנימו את הדיקיה אבל לא כ"כ הבינו לאן זה מוביל אותם... אבל אתה ואני כן אמורים להבין... שההלו... היום קצר, והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים, **ובעל ביתך דוחק!!** זהו... הקב"ה כבר לא בורר את המילים כמו המשגיח שלך... וכעת חודש אלול ה' רוצה רצינות... רוצה שתשב ביין לבין עצמך ותבנה לו נכניתי... מה אני עושה עם עצמי... לאן... כמה... מתי?? וזה מפחיד!! אם תשים לב לאורך החמש שנים האחרונות הקב"ה הסיך את הכפפות, מהקורונה העולם אחוז תזוית... כולל גזירת הגיוס שגם זה ניצור... ה' קורא לסדר... לקונה עבדי בדיון!! והוא רוצה לשמוע מה אתה עושה עם עצמך!! עזוב שיבה... עזוב סדרים... עזוב שיבוחר... ה' רוצה לשמוע אותך בתור רווק חרדי, מה אתה עושה עם עצמך... נגמרו הספמאות... לה' לא מספיק אתה הטענה המנומנת שאני נער אסופי שזוקק אותי פה בשיבה וסו"ס זה עיר ש'רוב ישראל... לא!! ה' רוצה כעת חזקה שיש עמה טענה!! תסביר במה אתה בן ישיבה...

ד. אחרי הצעקות... כעת בא ותחיל לדבר פרקטיקה... מה תכל"ס... **ובכן: סקירת מצב ראשונית**: בדור שלנו, היות והסוף והירידות והמדיה כ"כ סוחף ומוריד... אז עיקר ההישג בדורנו זה לא דווקא **ההתקדם**!! אלא **הצליח להישאר!!** כלומר: פעם בחור היה צריך להגיש דו"ח נ"ח... במה **התקדמת** שנה?? אבל בשנים האחרונות אין צורך... אם תגיע לקב"ה בר"ה ותגיד לו: רבש"ע: עברה שנה 2024 ואני **נשארת** עם אותו פלאפון! **נשארת** עם אותם מושגים נורמליים ולא נסחפתי במבול... זה הההמון... נשארת פה ושם עם יציאות קלאסיות ל... אבל זה לא חצה יותר... כן... בדורנו אין לנו לוקוסוס להתקדם! כי צריך לשמור את עיקר האניגיה **בלהישאר**, ולכן!! יש לי בשבילך ייעוירי בית... תאמין את הזכרון ונסאה לשחזר איפה הגבולות שלך אחזו 'בשנה שעברה ואיפה זה אחזו כעת... והיות ותמסדו הגיוני וטבעי, אתה קצת נפיוצו ונישמה סניגה חלקית לדעתך... בדיוק בשביל זה יש אלול... החודרת שטחים!!!! הוקה כעת מסתעב בנחישות ב'מלחמה הכי זרקות' **להחזיר!! להחזיר לעצמך** את גבולות 67 שנעשקו ממך בשנה האחרונה... **זכות השיבה**... הנה לך יעוירי בית נוסח אלול... אתה עדיין לא חוזר **ברך**... אבל אתה כן חוזר **לעצמך לעצמך** שטחים שבשנה שעברה עדיין היו בתחום שיפוט שלך... ואתה לא הולך ומחזיר עליהם! חוזר בתשובה- עליהם! עם זה אל תחכה לר"ה... לפני שאתה ממליך את ה' תחזיר לעצמך את המשילות ה... הההלו... אל תקרא את העמודה הימנית... לא בשבילך... (אל דאגה, אני יודע שתקרא)

גיליון מס' 574 פרשת כי תצא
תשפ"ד שנה שנים עשרה

נידב ע"י ידידנו
הרב דוד כץ וב"ב שליט"א
מניו יורק ארה"ב

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - היתקע שופר בעיר"א

נידב ע"י ידידנו הרב דוד כץ וב"ב שליט"א
מניו יורק ארצה"ב

לכבוד השמחה במעונם שמחת עלית לתורה של בנם החתן כמר
מאיר יוסף הי"ו ע"ב הגלה בת הרה"ג בנש"ק הרב **אליעזר**
וואגל וב"ב שליט"א ויה"ר שיזכרו לבנות בית נאמן בישראל
לתפארת בית אבותם ויזכו המחוננים והחתן כלה לשפע ברכה
והצלחה ולכוח"ט ולשנה טובה ומתוקה וכט"ס

מנין שלא תקעו בשחרית יתקעו במנחה

אין נוהגים לתקוע רק בשחרית משום שמספיק לתקוע פעם
אחת ביום וא"צ לתקוע פעמיים, אבל כשלא תקעו בשחרית
יכולים לתקוע במנחה, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ד שיח התורה ח"א
עמוד ש"ח אות א' ר"ט).

ברית מילה אחר התקיעות

כשיש ברית מילה אמר רבינו זצ"ל שתוקעים ואח"כ מלים,
אע"פ שמילה תדיר דתקיעות נחשב כגמר התפילה, (האלולים קדש
לה' פ"ה ס"א).

לחנך קטנים בתקיעות אלו

השיב רבינו זצ"ל שטוב לחנך הקטנים ג"כ בתקיעת שופר של
חודש אלול וכגון להביא שופר לחיידר, וכמו בכל עניני חינוך,
(מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ז האלולים קדש לה' פ"ה ס"ב ועי' בדרשות
מהר"ח אור זרוע ס' ל"ג, וכן עי' בהליכות חיים ח"ב על מועדים חודש אלול
עמ' כ"א בהערה ט"ו, ומרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר לאמרו"ר להעבירני לתשב"ד
מטעם זה שלא תקעו היכן שלמדתי, ואמר היום אתה מעביר אותי).

נשים אינם במנהג זה

השיב רבינו זצ"ל, שנשים אינן מחמירות לשמוע תקיעת שופר
בחודש אלול ופוחמעי"ד, (האלולים קדש לה' פ"ה ס"ג), ואם
מתפללות בביהכ"ס צריכות לשמוע, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ה).

שמייעה דרך הטלפון

כתב רבינו זצ"ל שלא מסתבר שיהיה אפשר לשמוע תקיעות
באלול דרך הטלפון, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ב), ורק בשעת הדחק
אפשר לשמוע תקיעת שופר באלול דרך הטלפון כשאי אפשר
בענין אחר עכ"ד (האלולים קדש לה' פ"ה הערה ר"כ).

לועג לרש בתקיעות באלול

בענין תקיעת שופר באלול בד' אמות של מת, אם יש בזה משום
לועג לרש, השיב רבינו זצ"ל אין ראוי, (מועדי הגר"ח ח"ב ס' תכ"ח).

אם קטן יכול לתקוע בביהכ"ס

נשאל רבינו זצ"ל, בית כנסת שרואים בחודש אלול שלפתע אין
להם גדול שיתקע את מה שנוהגים לתקוע בחודש אלול, ויש
שם קטן פחות מגיל בר מצוה שיועד לתקוע, האם אפשר
בדיעבד ליתן לקטן הזה מעל גיל חינוך שיתקע, כי אין זה תקיעה
של חובה, או שאין זה כבוד הציבור שקטן תוקע, ועדיף שלא
יתקעו כלל מלייתן לקטן פחות מגיל בר מצוה שיתקע, והשיב,
יכול. (קובץ בעקבי שיח ל"ב י"א) עוד כתב, אם אין שם בעל תוקע
אלא קטן מסתבר שיכול לתקוע, אם הגיע לחינוך, (מועדי הגר"ח
ח"א ס' שצ"ז), אכן לכתחילה יש לגדול לתקוע מפני כבוד הציבור,
(האלולים קדש לה' פ"ה הערה רנ"ב וכן השיב לגבי הדלקת נ"ח בביהכ"ס
שאפ"י אם מכוונין לכבוד הקטן כדי לחזקו בהתמדה בתורה וכיר"ב לא מהני
מחילתם לוותר על גנאי הציבור ע"ש).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

תקיעות בחדש אלול
מנהיגו להתחיל לתקוע מב' דר"ח אלול, ונשאל רבינו זצ"ל,
למה מחמית ספק אנחנו לא נוהגים להתחיל מיום א' דר"ח אלול,
וכתב וז"ל, שאינו אלא מנהג עכ"ל, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה
רכ"ט), ונשאל רבינו זצ"ל בטעם השמטת השו"ע לדין תקיעת
שופר באלול ורק הרמ"א הביאו, והשיב, אולי לא נהגו בזמנו,
(מועדי הגר"ח ח"ב ס' תכ"ו), עוד כתב דתלוי במנהג המקומות, (פתי
חיים מכתב קכ"ג ס"א ועי' דבפדר"א מבואר דהוא תקנ"ה, ועי' בלשון השו"ע
דמר"ח אלול משכימין לסליחות ועי' כ' הרמ"א דאנו תוקעין בשופר, וי"ל
דכוננו דבני ספרד מנהגם הוא לתקוע מחמת הסליחות, שבכל יום באמצע
אמירת הסליחות באמרם י"ג מדות תשר"ת תש"ת תר"ת וכן בתוך קדיש
תקבל, והטעם כדי לקיים ג"כ את מנהג תקיעת שופר כמש"כ הכה"ח ס' י
תקפ"א ס"ק י"ג, ועי' כ' הרמ"א דאנו א"א סליחות רק תוקעין בשופר, ועי'
בשו"ת לחם שלמה א"ח מהדו"ת ס' פ' שמבאר למה השמיט המחבר את
מנהג ישראל לתקוע שופר בחודש אלול).

ובס' מחשבת עם (אלול ס' א' עמוד ת"ג) שאל מרבינו זצ"ל לדעת
הרמ"א דמברכין אף על המנהג וכגון ברכת הלל בראש חודש
כמבואר בשו"ע (ס' תמ"ב ס"ב) מדוע אין מברכין על תקיעת שופר
דאלול, והשיב רבינו זצ"ל, וז"ל הוא מנהג שלא נזכר בגמ' אלא
במדרשות ואין מברכין על זה, ועי' בענפי משה (ר"ה ס' ב) מש"כ
בזה.

מנהג התקיעות בציבור ולא ביחיד

השיב רבינו זצ"ל, דמנהג התקיעות בחדש אלול נקבע לציבור
אך המתפלל ביחידות אין צריך לתקוע (שו"ת רבב"א ח"א ס' שצ"ד
ובקובץ בעקבי שיח ל"ד עמוד ב' השיב רבינו בענין אם נתקן גם למתפלל
ביחיד, כמדומה שלא, וכ"ה בשו"ת אגרו"מ א"ח ח"ד ס' כ"א אות ה') וכ"ה
במהר"ח או"י בדרשות (ס' ל"ב) היתקע שופר בעיר בעיר זה
ביהכ"ס שנא' בעיר אלקינו הר קדשו, ובקהלת רבה (פרשה ט ס'
ז) ד"א עיר קטנה זה בית הכנסת, ואנשים בה מעט זה ציבור.
וכ"ז אם התפלל ביחידות אבל אם התפללו ציבור ולא היה שופר
בביהכ"ס שהתפלל, השיב רבינו זצ"ל, דנכון ללכת לביהכ"ס אחר
ולשמוע תקיעת שופר, (דולה ומשקה ס' תקפ"א), אם יש תשעה
אנשים שהתאספו להתפלל ביחד ולא הגיע העשירי והתפללו
אף שלא היה מנין, השיב רבינו זצ"ל, דיש לתקוע בשופר בסוף
התפילה דזה עדיין נחשב כציבור לגבי הענין לתקוע בשופר אחר
התפילה, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה רנ"א).

שמיעת תקיעות באמצע שמו"ע ובאמצע עלינו לשבח

מי שעומד באמצע שמו"ע אין לו להפסיק לשמוע תקיעות אלו,
וז"ל רבינו במכתב, מדינא יכול אבל אין ראוי כיון שהוא רק
מנהג עכ"ל, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה רנ"ו), ואם שומע באמצע
עלינו לשבח כתב רבינו יפסיק רגע וישמע, (קובץ בעקבי שיח ל"ב
עמוד י', ועי' קובץ ל"ד עמוד ב' דאפשר לשמוע גם באמצע התפילה).

שמע תקיעות לפני התפילה

מי ששמע תקיעת שופר קודם שהתפלל ממנין אחר שסיימו
תפילתם ותקעו יצא בשמיעת תקיעות אלו ולא צריך להמתין
עד שהמנין שבו הוא מתפלל תוקעים, (דולה ומשקה ס' תקפ"א).

מי שיתקע לעצמו בבית אח"כ

מי שממהר בחודש אלול לצאת לפני סוף התפילה ולא מספיק
לשמוע תקיעת שופר, ויש לו שופר בביתו, נשאל רבינו, האם
חייב או ראוי לתקוע לעצמו בזמן אחר, או לא חייב כלום.
והשיב, אין חיוב. (בעקבי שיח ל"ב עמוד ז').

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפני רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

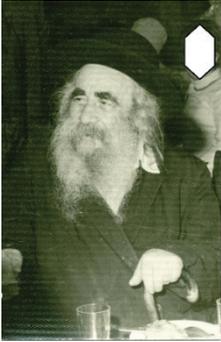
הגה"צ רבי בנימין זילבר זצ"ל (כ"ה אלול) | הג"ד שבתי פרנקל זצ"ל - מו"ל יד החזקה להרמב"ם (א' תשרי תשס"ה)

הגאון רבי שלמה נח קרול (ג' תשרי תשנ"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

בת רבינו, הרבנית חנה שטינמן ע"ה

א"ח הגאון רבי שרגא שליט"א (ג') (י"ג אלול תשע"ב)

וסיים ראש הכולל רבי יוסף זצ"ל: כך במשך חמש וחצי חודשים היו החתן והכלה מאורסים, בני הזוג נפגשו ביניהם רק פעם אחת לפני הווארט ופעם אחת נוספת, כעבור שלוש חודשים. מלבד זה הם לא נפגשו ביניהם, וגם בני המשפחה לא ידעו דבר על השידוך שנעשה [וגם אחרי שהתפרסם דבר השידוך באופן פלאי ועראי, ואין כאן המקום להאריך בסיבתו] נפגשו רק פעם בשלוש חודשים, עד לחתונה שהתקיימה ט"ו חודשים אחרי הווארט).

תמונה בפרסום ראשון של מרן הסטייפלער בשמחה במשפחה

הגירסאות הסותרות בסיפור השידוך

הנה סיפור השתלשלות השידוך המופלא שהיה בין בתו הבכורה של רבינו מרת חנה ע"ה, שהתארסה בגיל צעיר מאוד, טרם מלאו לה שבע עשרה שנה, לבין בעלה, חתן רבינו הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א, מובא כבר בכמה וכמה ספרים וירחונים, והיה בזה כמה גירסאות שונות, ויש מהם שסותרת לחברתה. ובס"ד התגלגל לידנו, רשימות שכתב אברך בר - סמכא תלמיד חכם מרחובות, הגאון רבי שמואל קובר שליט"א, שרשם בדקדוק מה שמע ממורו ורבו ראש הכולל הגאון רבי יוסף ישראל ישראל זצ"ל, שהוא ניהל את השידוך, וברשימה הנושאת את התאריך "כ"ה מר חשון תשס"ו" מצאנו דברים נפלאים כפי שמע מרבי יוסף זצ"ל.

את השורות הבאות העתקנו מדבריו, בקיצור לשון ועריכה מתבקשים. תשנ"ח לנדכו של רבי יוסף, האברך המופלג הגאון רבי יעקב אפשטיין שליט"א שמסרם לידיו.

אף אחד לא ידע מהשידוך

לכא סופר גיס רבינו, הגאון רבי יוסף ישראל זצ"ל: לפני כשלושים ושלוש שנה ביקש גיס רבי חיים קניבסקי (שליט"א) שאציע את בתו הגדולה, חנה, לבנו של שכני לבנין, הגאון הרב שטינמן. לבן קראו שרגא, והוא היה מבחירי הלומדים בישיבת פוניב'.

רבי חיים הוסיף וביקש עוד, שהשידוך יהיה חסוי כדי שלא לגרום צער ועגמת נפש לאלו מבני המשפחה שמבוגרות ממנה ועוד לא השתדכו.

ואכן ראש הכולל (א"ה, הכוונה לרבי יוסף ישראל זצ"ל) הלך והציע את השידוך, והפגישה - אחת בלבד - בין הבחור והבחורה נערכה בביתם, בשעת ערב מאוחרת, לאחר שכל הילדים כבר ישנו. והוחלט לגמור את השידוך.

מכיון שרצו לשמור על הסודיות, הוחלט לעשות 'שמחת אירוסין' מצומצמת, ולא הזמינו לאירוסין את בני המשפחה, וגם הדודים והדודות לא ידעו כלל מהשידוך.

רק ראש הכולל (רבי י. הנ"ל) שידע על השידוך, הוזמן לאירוסין.

מכיון שמרן הסטייפלר זצ"ל, שהוא סב הכלה, היה צריך לבוא לאירוסין, חששו שאם אנשים יבחינו בלכתו ובבואו לבית אחד המחותנים, הכל יתגלה. לכן קבעו את שמחת האירוסין בבית אחות החתן, משפחת ברלין, שהיא היתה בתו הגדולה של

רבי אהרן לייב שטינמן, שהתגוררו

אז בסוף רחוב יונה הנביא, המקום היה נחשב אז קצה העיר, ואנשים לא הסתובבו שם כמעט.

ואכן בשעה היעודה הופיע הסטייפלר לבדו, בלי לווית אנשים נוספים. הסבירו לו מראש כיצד להגיע והוא הגיע לבדו.

רבי אהרן לייב שטינמן, שהתגוררו

אז בסוף רחוב יונה הנביא, המקום היה נחשב אז קצה העיר, ואנשים לא הסתובבו שם כמעט.

ואכן בשעה היעודה הופיע הסטייפלר לבדו, בלי לווית אנשים נוספים. הסבירו לו מראש כיצד להגיע והוא הגיע לבדו.

רבי אהרן לייב שטינמן, שהתגוררו

תגלית: מדוע הרבנית ע"ה נטמנה דווקא בזכרון מאיר?

הרבנית חנה שטינמן ע"ה נפטרה בגיל 62, שנתיים אחרי פטירתה של האמא הגדולה הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה וחמותה הרבנית תמר שטינמן, ובחיי חיותם של חמיה מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן ואביה מרן רבינו זצ"ל.

מיד כשנודע דבר פטירתה, פנו העסקנים אל בעלה הגאון הגדול שליט"א וביקשו את הכרעתו, היכן בדעתו לרכוש לה מקום קבורה.

אחד מהעסקנים, כבר הקדים ודיבר עם הנהלת בין העלמין שעל ידי ישיבת פוניב'ז, והם רמזו בבירור כי אם אך ירצה, יש מקום עבור הרבנית בקירבת מקום לחמותה (וכמובן, המקום העתידי לחמיה מרן הגרא"ל שטינמן).

מאידך, בירור קצר מול ההנהלה של בית העלמין הסמוך 'זכרון מאיר' שם נטמנה אמה הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה, העלה שאם הבעל אך ירצה, הם ידאגו למקום קרוב באזור הרבנית קניבסקי (וכמובן, על יד המקום העתידי לבעלה מרן רבינו הגר"ח).

עסקן ירושלמי זריז אף הציע מקום של כבוד בבית הקברות 'הר המנוחות' על יד קברות זקניה הגדולים מרן הגר"ש אלישיב ועוד. הכל חשו כי להכרעתו של הבעל לגבי מקום קבורתה, תהיה השפעה רבה במדה מסוימת על כל האזור.

בעלה שליט"א שמע ושקל בדעתו את כל הפרטים, בתוך כל המולת ההלם, הצער והיגון, הוא ביקש שיתנו לו להרהר כמה רגעים. דעתו אכן היתה נוטה לאחד המקומות (ראה שו"ע יו"ד סימן שס"ו ס"ג), אך לא מיהר להשיב.

כעבור דקות הוא השיב ברורות: ישאלו פי מורי חמי מרן הגר"ח קניבסקי, וכפי שיורה, כך ינהגו.

ואכן, הבן הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א ששהה לצידו, העביר את השאלה, ורבינו זצוק"ל הכריע לקנות בבית החיים 'זכרון מאיר', וייזכר לטוב רבי שאול שדאג לסדר את קניית המקום על הצד היותר טוב, והיא אכן טמונה סמוך ונראה להוריה הדגולים, כאשר אך שבע מקומות מפרידים ביניהם, עדי יקוצו וירננו שוכני עפר בב"א.

הגאון רבי שרגא שטינמן נושא את המשא המרכזי בפני רבבות ילדי ישראל שסיימו את מסכת כלים, במסגרת ארגון המשניות הארצי 'זכרון חנה - זכרון רבינו חיים' במעמד מיוחד שנערך לקראת יום היא"צ העשירי של הרבנית ע"ה